

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ อำนาจหน้าที่นายอำเภอ

ส่วนงานนิติการ

สำนักการสอบสวนและนิติการ

กรมการปกครอง

กระทรวงมหาดไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ อำนาจหน้าที่นายอำเภอ

ส่วนงานนิติการ สำนักงานสอบสวนและนิติการ
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

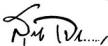
คำนำ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๒ บัญญัติให้นายอำเภอ เป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการในอำเภอ รับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอ และในมาตรา ๖๔ ได้บัญญัติให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ การบริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหรือตามที่ นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล การบริหารราชการตามคำแนะนำและคำชี้แจงของผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้มีหน้าที่ตรวจการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม และผู้ว่าราชการจังหวัด มอบหมาย ในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี และการควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในอำเภอตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังบัญญัติไว้ด้วยว่าถ้ากฎหมายใดมิได้บัญญัติว่าการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นหน้าที่ของผู้ใด โดยเฉพาะ ก็ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอที่จะต้องรักษาการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น

เนื่องจากนายอำเภอมีภารกิจในความรับผิดชอบมากมายหลายด้าน จึงมีกฎหมายฉบับต่างๆ เป็นจำนวนมากได้บัญญัติให้นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายเพื่อประโยชน์ของราชการ และอำนวยความสะดวกแก่ราษฎร อาทิ พระราชบัญญัติที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการปกครองโดยตรง ๘๗ ฉบับ และกฎหมายลำดับรองที่เป็นพระราชกฤษฎีกา พระราชกำหนด กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ระเบียบกระทรวง ฯลฯ อีกเป็นจำนวนกว่า ๖๐๐ ฉบับ

เพื่อเป็นกรอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานในอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอทั่วราชอาณาจักร กรมการปกครองจึงดำเนินการรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ เพื่อใช้เป็นคู่มือ ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของนายอำเภอ โดยผู้อำนวยความสะดวกส่วนงานนิติการ สำนักการสอบสวนและนิติการ และคณะได้ประมวลสาระสำคัญของบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติในมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ ของนายอำเภอ ซึ่งประกอบด้วยกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการปกครองโดยตรงและกฎหมายที่ อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการอื่นๆ จำแนกเป็นรายการกระทรวง เพื่อความสะดวกในการค้นหาและนำไปใช้ ในการปฏิบัติงาน

กรมการปกครองหวังว่าคู่มือปฏิบัติงานเล่มนี้จะอำนวยความสะดวกให้กับนายอำเภอและ ข้าราชการในสังกัดกรมการปกครองในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อใช้เป็นคู่มือการปฏิบัติงานในหน้าที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

(นายสุกิจ เจริญรัตนกุล)

อธิบดีกรมการปกครอง

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕

สารบัญ

หน้า

บทที่

๑	บทนำ.....	๑
๑.๑	ความหมายของนายอำเภอ.....	๑
๑.๒	ประวัติศาสตร์การปกครองของไทย.....	๒
๑.๒.๑	ลักษณะการปกครองของไทยแต่เดิม.....	๒
๑.๒.๒	ลักษณะการปกครองของสมัยสุโขทัย.....	๓
๑.๒.๓	ลักษณะการปกครองของสมัยกรุงศรีอยุธยา.....	๔
๑.๒.๔	ลักษณะการปกครองของสมัยกรุงธนบุรี.....	๗
๑.๒.๕	ลักษณะการปกครองของสมัยกรุงรัตนโกสินทร์.....	๗
๑.๓	การปกครองของไทยในปัจจุบัน.....	๑๔
๒	กฎหมายในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย.....	๑๘
๒.๑	กระทรวงมหาดไทย (Ministry of Interior)	๑๘
๒.๒	กฎหมายในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย.....	๑๘
๒.๓	กฎหมายในความรับผิดชอบของกรมการปกครอง.....	๒๓
๒.๔	กฎหมายในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวข้องกับ อำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ.....	๒๖
๒.๔.๑	กรมการปกครอง.....	๒๖
	(๑) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	๒๖
	(๒) ประมวลกฎหมายอาญา.....	๔๕
	(๓) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๑ ลักษณะ ๒ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ - ๓ สมาคม มูลนิธิ.....	๔๖
	(๔) พระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐.....	๔๙
	(๕) พระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙.....	๕๕
	(๖) พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๒๔.....	๕๗
	(๗) พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔.....	๕๙
	(๘) พระราชบัญญัติการเนรเทศ พ.ศ. ๒๔๙๙.....	๖๗
	(๙) พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘.....	๖๗
	(๑๐) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗.....	๗๐
	(๑๑) พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๔๙๓.....	๗๔
	(๑๒) พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔.....	๗๕
	(๑๓) พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช ๒๔๘๗.....	๗๕

	หน้า
(๑๔) พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖.....	๗๖
(๑๕) พระราชบัญญัติค่าน้ำหนักน้ำหนักหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑.....	๗๙
(๑๖) พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘...	๗๙
(๑๗) พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและ ป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒.....	๘๓
(๑๘) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗.....	๘๗
(๑๙) พระราชบัญญัติซื้อขายบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๘๘
(๒๐) พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖.....	๙๓
(๒๑) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗.....	๙๖
(๒๒) พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๙๗
(๒๓) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗.....	๙๘
(๒๔) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗.....	๑๐๖
(๒๕) กฎเสนาบดีว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้า.....	๑๓๙
(๒๖) พระราชบัญญัติวินัยกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๕๐๙.....	๑๔๐
(๒๗) พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘.....	๑๔๐
(๒๘) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙.....	๑๔๒
(๒๙) พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พุทธศักราช ๒๔๘๒.....	๑๔๓
(๓๐) พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๘.....	๑๔๗
(๓๑) พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด ความผิด พุทธศักราช ๒๔๘๙.....	๑๕๔
(๓๒) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด, ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐.....	๑๕๕
๒.๔.๒ กรมที่ดิน.....	๑๖๒
(๑) ประมวลกฎหมายที่ดิน.....	๑๖๒
(๒) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘.....	๑๖๕
๒.๔.๓ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.....	๑๖๙
(๑) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐.....	๑๖๙
๒.๔.๔ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.....	๑๗๕
(๑) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕.....	๑๗๕
(๒) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖.....	๑๗๗
(๓) พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘.....	๑๗๘
(๔) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒.....	๑๘๐

(๕) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๔๙๖.....	๑๘๓
(๖) พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อออกถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒.....	๑๘๓
๓ กฎหมายในความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่นๆ.....	๑๘๗
๓.๑ สำนักงานรัฐมนตรี.....	๑๘๗
๓.๑.๑ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.....	๑๘๗
(๑) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐.....	๑๘๗
(๒) พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒.....	๑๘๗
(๓) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๑๘๘
๓.๑.๒ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.....	๑๘๙
(๑) พระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๔.....	๑๘๙
(๒) พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๒๐๐
๓.๑.๓ สำนักงานคณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค.....	๒๐๐
(๑) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒.....	๒๐๐
๓.๑.๔ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ.....	๒๐๑
(๑) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔.....	๒๐๑
๓.๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.....	๒๑๗
๓.๒.๑ กรมชลประทาน.....	๒๑๗
(๑) พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พุทธศักราช ๒๔๘๒.....	๒๑๗
๓.๒.๒ กรมประมง.....	๒๒๑
(๑) พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐.....	๒๒๑
๓.๒.๓ กรมส่งเสริมการเกษตร.....	๒๒๓
(๑) พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๒๔.....	๒๒๓
๓.๓ กระทรวงพาณิชย์.....	๒๒๔
๓.๓.๑ กรมการค้าภายใน.....	๒๒๔
(๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒.....	๒๒๔
(๒) พระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๔.....	๒๒๖
(๓) พระราชบัญญัติควบคุมโภคภัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๙๕.....	๒๒๗
๓.๓.๒ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า.....	๒๒๙
(๑) พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๔.....	๒๒๙
(๒) พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. ๒๕๐๔.....	๒๓๐
๓.๔ กระทรวงคมนาคม.....	๒๓๑

๓.๔.๑ กรมทางหลวง.....	๒๓๓
(๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐.....	๒๓๓
๓.๔.๒ กรมทางหลวงชนบท.....	๒๓๓
(๑) พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๒๓๓
๓.๔.๓ กรมเจ้าท่า.....	๒๓๓
(๑) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๕๔๖.....	๒๓๓
๓.๕ กระทรวงแรงงาน.....	๒๓๕
๓.๕.๑ กรมการจัดหางาน.....	๒๓๕
(๑) พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘.....	๒๓๕
(๒) พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑.....	๒๓๗
๓.๕.๒ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.....	๒๓๘
(๑) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๓.....	๒๓๘
(๒) พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘.....	๒๓๙
(๓) พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓.....	๒๓๙
๓.๖ กระทรวงการคลัง.....	๒๔๐
๓.๖.๑ กรมสรรพากร.....	๒๔๐
(๑) ประมวลรัษฎากร.....	๒๔๐
๓.๗ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	๒๔๖
๓.๗.๑ กรมทรัพยากรน้ำ.....	๒๔๖
(๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐.....	๒๔๖
๓.๗.๒ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.....	๒๔๗
(๑) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔.....	๒๔๗
(๒) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๒๔๘
๓.๗.๓ กรมควบคุมมลพิษ.....	๒๔๘
(๑) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๒๔๙
๓.๗.๔ กรมป่าไม้.....	๒๔๙
(๑) พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔.....	๒๔๙
๓.๘ กระทรวงสาธารณสุข.....	๒๕๐
๓.๘.๑ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.....	๒๕๐
(๑) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒.....	๒๕๐
(๒) พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. ๒๕๓๓.....	๒๕๑

	หน้า
๓.๘.๒ กรมควบคุมโรค.....	๒๕๑
(๑) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๒๓.....	๒๕๑
(๒) พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๒๕๒
(๓) พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๓๕.....	๒๕๒
(๔) พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑.....	๒๕๓
๓.๙ กระทรวงวัฒนธรรม.....	๒๕๔
๓.๙.๑ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.....	๒๕๔
(๑) พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๓.....	๒๕๔
๓.๙.๒ กรมศิลปากร.....	๒๕๘
(๑) พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔.....	๒๕๘
๓.๑๐ กระทรวงกลาโหม.....	๒๖๐
๓.๑๐.๑ กองบัญชาการกองทัพไทย.....	๒๖๐
(๑) พระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐.....	๒๖๐
(๒) พระราชบัญญัติกองอาสาวิชาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗.....	๒๖๑
(๓) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐.....	๒๖๑
(๔) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐.....	๒๖๓
๓.๑๐.๒ กองทัพบก.....	๒๖๓
(๑) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗.....	๒๖๓
๓.๑๑ กระทรวงศึกษาธิการ.....	๒๗๗
๓.๑๑.๑ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.....	๒๗๗
(๑) พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐.....	๒๗๗
(๒) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖.....	๒๗๙
(๓) พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑.....	๒๘๕
คณะที่ปรึกษาและคณะทำงานรวบรวมกฎหมาย.....	๒๘๗

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความหมายนายอำเภอ

๑.๑.๑ ความหมายของคำว่านายอำเภอ ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้กำหนดความหมายของคำว่า “ นายอำเภอ ” ไว้ดังนี้

นายอำเภอ (กฎ) ก. น. ตำแหน่งเจ้าพนักงานผู้ปกครองท้องที่ ซึ่งเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบในการบริหารราชการของอำเภอ”

๑.๑.๒ ความหมายของคำว่านายอำเภอ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้บัญญัติความหมายของคำว่า “ นายอำเภอ ” ไว้ในมาตรา ๖๒ ดังนี้

“มาตรา ๖๒ ในอำเภอหนึ่ง มีนายอำเภอคนหนึ่งเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอ

นายอำเภอสังกัดกระทรวงมหาดไทย

บรรดาอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกรมการอำเภอหรือนายอำเภอซึ่งกฎหมายกำหนดให้กรมการอำเภอและนายอำเภอมีอยู่ ให้โอนไปเป็นอำนาจและหน้าที่ของนายอำเภอ”

๑.๑.๓ ความหมายของคำว่านายอำเภอ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ได้บัญญัติความหมายของคำว่า “ นายอำเภอ ” ไว้ในมาตรา ๖๖ ดังนี้

“มาตรา ๖๖ อำเภอ ๑ ให้มีพนักงานปกครองคณะ ๑ เรียกรวมกันว่า กรมการอำเภอฯ แยกเป็นรายตำแหน่ง ดังนี้ คือ

(๑) นายอำเภอ หรือถ้าเป็นตำแหน่งพิเศษ เรียกว่าผู้ว่าราชการอำเภอ เป็นหัวหน้าการปกครองทั่วไปในอำเภอ และขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการเมือง มีอำเภอละคน ๑

(๒) ปลัดอำเภอเป็นผู้ช่วยและผู้แทนนายอำเภออยู่ในบังคับนายอำเภอ อำเภอ ๑ มีจำนวนปลัดอำเภอน้อยตามสมควรแก่ราชการ

(๓) สมุหบัญชีอำเภอ คือ ข้าราชการมีสังกัดในกรมสรรพากรมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยนายอำเภอในการเก็บภาษีอากรและผลประโยชน์แผ่นดินอยู่ในบังคับนายอำเภอ”

๑.๑.๔ สรุปความหมายของคำว่านายอำเภอ

(๑) อำเภอ (Amphoe)

เป็นหน่วยการปกครองในประเทศไทย ลำดับรองมาจากจังหวัด จัดตั้งขึ้นโดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยในแต่ละอำเภอจะแบ่งส่วนย่อยออกเป็น ตำบล

(๒) การบริหารงานอำเภอ

* พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ . พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร : บานมีอุบลศิลป์เลิศชั้น, ๒๕๔๒) หน้า ๔๗๗

* “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔.”ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๘ ตอนที่ ๑๕๖ (๔ กันยายน ๒๕๓๔) ฉบับพิเศษ หน้า ๑

* “พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗.” ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๓๑ (๑๗ กรกฎาคม ๒๔๕๗) ฉบับพิเศษ หน้า ๒๒๔

การบริหารงานอำเภอ มีนายอำเภอ เป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชา และมีหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอที่กระทรวง กรมส่งมาประจำในอำเภอ และปลัดอำเภอ เป็นผู้ช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ มีที่ทำการอยู่ที่ “ที่ว่าการอำเภอ”

ในปัจจุบันประเทศไทยมี ๗๖ จังหวัด^๑ อำเภอ ๗,๒๕๕ ตำบล ๗๔,๙๕๕ หมู่บ้าน จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ๖๓,๘๗๘,๒๖๔ คน เป็นชาย ๓๑,๖๕๓,๘๐๓ คน เป็นหญิง ๓๒,๔๒๖,๔๖๑ คน^๒

(๓) นายอำเภอ

นายอำเภอ เป็นตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ประเภทอำนวยการระดับต้น (ระดับ ๘ เต็ม) ยกเว้นอำเภอเมือง และอำเภอที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจสูง นายอำเภอจะเป็นข้าราชการ ประเภทอำนวยการระดับสูง (ระดับ ๙ เต็ม) มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับบัญชาส่วนราชการในอำเภอ และกำกับดูแลการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในสังกัด

การบรรจุและแต่งตั้งนายอำเภอ จะใช้วิธีการสอบคัดเลือกปลัดอำเภอ (หรือเทียบเท่า) เพื่อเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนนายอำเภอ สังกัดวิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จากนั้นจึงเรียกบรรจุแต่งตั้งตามลำดับผลการเรียนที่สอบได้

๑.๒ ประวัติศาสตร์การปกครองของไทย

๑.๒.๑ ลักษณะการปกครองของไทยแต่เดิม^๓

การปกครองของไทยแต่เดิมก็มีลักษณะเช่นเดียวกับการปกครองชาติอื่นๆ คือมีการรวมกลุ่มกันอยู่เป็นหมู่เป็นเหล่าบางแห่งก็รวมกันเข้าเป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีหัวหน้าเป็นผู้ปกครองดูแลรับผิดชอบให้ความคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายตามควรแก่ฐานะทำนองหัวหน้าหรือนายกับลูกน้อง (Master and Slave) อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกลุ่มตกอยู่กับหัวหน้าสิ้นเชิง โดยมีชนบทรอบน้อมประเพณีเป็นเครื่องกำกับยึดเหนี่ยว ต่อมาเมื่อมีพลเมืองเพิ่มมากขึ้นปัญหาเรื่องการทำมาหากินโดยอาศัยผืนแผ่นดินเป็นหลักและความสำคัญในเรื่องพื้นที่และดินแดนจึงเกิดขึ้น มีการกำหนดของอาณาเขตการปกครองของกลุ่มและหมู่บ้าน

ชนชาติไทยเป็นกลุ่มชนชาติใหญ่ที่มีระเบียบการปกครองและวัฒนธรรมสูง จีนียกย่องเรียกว่า “ใต้” “ชาติใหญ่” ประกอบกับชาวไทยมีคุณธรรมประจำชาติดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงกล่าวว่ชนชาติไทยมีคุณธรรม ๓ ประการเป็นสำคัญ จึงสามารถปกครองประเทศสยามได้ คือ ความรักอิสระของชาติ ความปราศจากविหิงสา และความฉลาดในการประสานประโยชน์ถ้าจะเรียกเป็นภาษาอังกฤษ คือ Love of National Independence, Toleration and Power of Assimilation สำหรับการจัดรูปการปกครองของไทยแต่เดิม จากพงศาวดารและหลักฐานอ้างอิง พอสันนิษฐานได้ว่าไทยในสมัยน่านเจ้าเน้นการปกครองในส่วนกลางแบ่งออกเป็น ๔ กระทรวง คือ

- ๑) อินสอง เทียบกับปัจจุบันได้แก่ กระทรวงมหาดไทย
- ๒) ไผ่วสอง เทียบกับปัจจุบันได้แก่ กระทรวงกลาโหม
- ๓) ม่านสอง เทียบกับปัจจุบันได้แก่ กระทรวงการคลัง

^๑ พระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดปีฉะ พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔

^๒ ประกาศกรมการปกครอง เรื่องแจ้งข้อมูลทางปกครอง ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ (Online) , Available URL

^๓ [http://www.dopa.go.th/v_๒๐๐๑ \(October,๒๕\)](http://www.dopa.go.th/v_๒๐๐๑ (October,๒๕))

^๔ ประวัติศาสตร์การปกครองของประเทศไทย (Online) , Available URL [http://www.dopa.go.th/history/th-th.htm,๒๐๐๑ \(October,๒๕\)](http://www.dopa.go.th/history/th-th.htm,๒๐๐๑ (October,๒๕))

๔) ยันสอง	เทียบกับปัจจุบันได้แก่	กระทรวงการต่างประเทศ
๕) หั่วสอง	เทียบกับปัจจุบันได้แก่	กระทรวงพาณิชย์
๖) ผัดสอง	เทียบกับปัจจุบันได้แก่	กระทรวงยุติธรรม
๗) ฮิดสอง	เทียบกับปัจจุบันได้แก่	กระทรวงโยธาธิการ
๘) จั้งสอง	เทียบกับปัจจุบันได้แก่	กระทรวงสามะโนครัว
๙) ฉือสอง	เทียบกับปัจจุบันได้แก่	กระทรวงวังหรือราชประเพณี

การบริหารงานของราชการส่วนกลางเมื่อภริยามันตรี รัฐมนตรี หรือเสนาบดี ปลัดกระทรวง อธิบดี เจ้ากรม ปกครองบังคับบัญชารับผิดชอบตามลำดับ ส่วนการปกครองในภูมิภาคแบ่งเขตการปกครองเป็นมณฑลแต่ละมณฑลมีเมืองเอก โท ศรี และจัตวา มีหัวหน้าปกครองลดหลั่นกันไปได้แก่ เจ้าหัวเมืองเอก เจ้าหัวเมืองโท เจ้าหัวเมืองตรี และเจ้าหัวเมืองจัตวา แต่ละเมืองแบ่งออกเป็นแขวง มีนายอำเภอเป็นหัวหน้า รองจากแขวงเป็นแขวน มีกำนันเป็นหัวหน้า จากแขวนจึงเป็นหมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้ารับผิดชอบ ซึ่งรูปแบบการปกครองดังกล่าวนี้ มีลักษณะคล้ายกับการปกครองในแบบปัจจุบันมาก

๑.๒.๒ ลักษณะการปกครองของสมัยสุโขทัย^๑

ลักษณะการปกครองของสมัยสุโขทัย เป็นการปกครองแบบบิดาปกครองบุตรหรือการปกครองคนในครอบครัว (Paternalism) คือพระมหากษัตริย์เป็นเสมือนพ่อ ข้าราชการบริหารเปรียบเสมือนลูกหรือคนในครอบครัวทำการปกครองลดหลั่นกันไปตามลำดับ ศาสตราจารย์ James N. Mosel ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการปกครองของไทยในสมัยกรุงสุโขทัยไว้ว่ามีลักษณะสำคัญ ๒ ประการคือ มีลักษณะเป็นการปกครองแบบพ่อปกครองลูก กับการดำเนินการปกครองแบบหัวเมืองที่มีลักษณะคล้ายเจ้าผู้ครองนคร กับยังได้ชี้ว่าการปกครองแบบหัวเมืองหรือเจ้าผู้ครองของไทย แตกต่างกับระบบเจ้าผู้ครองนครของยุโรป อย่างไรก็ดี สำหรับการปกครองแบบบิดากับบุตรนี้ในปราชญ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทววงศ์วโรปการ เรื่องลักษณะการปกครองประเทศสยามแต่โบราณ ได้อธิบายไว้ว่าวิธีการปกครองในสมัยสุโขทัยนั้น นับถือพระเจ้าแผ่นดินอย่างบิดาของประชาชนทั้งปวง วิธีการปกครองเอกลักษณ์การปกครองสุโขทัยเป็นคติ เป็นต้น บิดาปกครองครัวเรือนหลายครัวเรือนรวมกันเป็นบ้าน อยู่ในปกครองของพ่อบ้าน ผู้อยู่ในปกครองเรียกว่าลูกบ้าน หลายบ้านรวมกันเป็นเมือง ถ้าเป็นเมืองขึ้นอยู่ในความปกครองของพ่อเมือง ถ้าเป็นประเทศราชเจ้าเมืองเป็นขุน หลายเมืองรวมกันเป็นประเทศที่อยู่ในความปกครองของพ่อขุน ข้าราชการในตำแหน่งต่างๆ เรียกว่าลูกขุน วิธีการปกครองของไทยเป็นอย่างไรบิดาปกครองบุตรยังใช้หลักในการปกครองประเทศไทยมาจนเปลี่ยนแปลงการปกครอง คำว่าปกครองแบบพ่อปกครองลูกนี้มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อจิตใจของคนไทยเป็นอย่างยิ่ง พระเจ้าแผ่นดินสมัยสุโขทัยตอนต้น ประชาชนมักใช้คำแทนตัวกันว่าพ่อขุน จนเมื่ออิทธิพลของขอมเข้ามาแทรกแซงก็ได้เปลี่ยนไปใช้คำว่าพระยา ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับกษัตริย์ ซึ่งเดิมเปรียบเสมือนพ่อกับลูกได้กลายสภาพเป็นข้ากับเจ้าบ่าวกับนายไป

การปกครองระบบบิดากับบุตรนี้พระมหากษัตริย์ในฐานะบิดา ทรงมีพระราชอำนาจเด็ดขาด ถ้าได้พิจารณาต่อแล้วก็จะเห็นว่าถ้าผู้ปกครองประเทศคือ พระมหากษัตริย์ตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม ให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่ราษฎรเสมือนหนึ่งบุตร ประชาชนก็ย่อมจะได้รับความผาสุก แต่ถ้าการปกครองดังกล่าวมีลักษณะบีบบังคับเจ้า บ่าวกับนาย สวัสดิภาพของประชาชนในสมัยนั้นก็อาจจะไม่มีความผาสุกอะไร อย่างไรก็ดี

^๑ ประวัติศาสตร์การปกครองของประเทศไทย, หน้า ๒.

การที่จะใช้ระบบการปกครองอย่างใดจึงเหมาะสมนั้น นอกจากขึ้นอยู่กับภาวะการณ์ต่างๆ ในแต่ละสมัยแล้ว การเลือกใช้วิธีการปกครองระบบบิดากับบุตรในสมัยนั้นน่าจะถือเอาการปกครองประเทศเป็นนโยบายสำคัญ

การปกครองในระบบประชาธิปไตยนั้น ความสำเร็จบรรลุอุดมการณ์ขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงหลายประการ ปรากฏได้ประชาชนในยุคประชาธิปไตยยังรำลึกว่าคนอยู่ในฐานะบุตรที่ผู้ปกครองในฐานะบิดาจะต้องโอบอุ้มตลอดไป บุตรคือประชาชนก็จะขาดความรับผิดชอบและขาดความสำนึกในทางการเมืองที่จะปลูกฝังและเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยได้เช่นกัน หากผู้ปกครองต้องอยู่ในฐานะบิดาที่คอยโอบอุ้ม และกำหนดความต้องการของประชาชนในฐานะบุตรแล้ว ความเป็นประชาธิปไตยก็จะให้บรรลุอุดมการณ์แท้จริงก็เป็นสิ่งที่หวังได้โดยยาก

๑.๓.๓ ลักษณะการปกครองของสมัยกรุงศรีอยุธยา^๑

กรุงศรีอยุธยา เคยเป็นประเทศราชของกรุงสุโขทัยมาก่อน เมื่อสิ้นรัชสมัยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชอาณาจักรสุโขทัยเริ่มเสื่อมอำนาจลง ปรากฏว่าหัวเมืองมอญซึ่งเคยเป็นเมืองขึ้นได้ก่อการกบฏโดยที่กรุงสุโขทัยนั้นไม่สามารถปราบปรามได้ พระเจ้าอู่ทองทรงเห็นว่ากรุงสุโขทัยอ่อนอำนาจลง จึงประกาศอิสรภาพและทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองเสียใหม่ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์ด้วยการเปลี่ยนแปลงตามแบบขอม คือ แบบเทวสมมติ (Divine Rights)

ลักษณะสำคัญของการปกครองระบบเทวสมมติ หรือเทวสิทธิ์นี้ มีข้อน่าสังเกตอยู่ ๓ ประการ คือ

- ๑) รัฐเกิดโดยพระเจ้าบงการ
- ๒) พระเจ้าทรงเป็นผู้แต่งตั้งผู้ปกครองรัฐ
- ๓) ผู้ปกครองรัฐมีความรับผิดชอบต่อพระผู้เป็นเจ้าเพียงผู้เดียว

ระบบเทวสิทธิ์นี้ ถือคติการปกครองมาจากขอมและฮินดูโดยแบ่งแยกผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้การปกครองออกจากกัน พระมหากษัตริย์ถูกยกย่องให้เป็นสมมุติเทพเช่นพระอิศวรหรือพระนารายณ์ "การปกครองแบบเทวสิทธิ์" กระทำให้ชนชั้นปกครองกลายเป็นชนชั้นหนึ่งต่างหาก มีอภิสิทธิ์เสมือนเทพเจ้าตามคติของฮินดู ราษฎรกลายเป็นผู้อยู่ใต้อำนาจและถูกปกครองอย่างแท้จริง สมบูรณาญาสิทธิราชถือกำเนิดมาจากระบบนี้และเป็นที่มาของลัทธิมูลนายกับบ่าวหรือทาส และระบบศักดินา

ลักษณะการปกครองสมัยโบราณนั้น มีเค้าเงื่อนปรากฏเป็นลักษณะการปกครอง ๒ แบบ คือ แบบหนึ่งเป็นแบบขอมซึ่งเป็นการปกครองตามคติที่ได้มาจากอินเดีย อีกแบบหนึ่งเป็นการปกครองแบบไทย ซึ่งมีการปกครองอย่างแบบไทยเดิม ในหัวเมืองส่วนทางใต้มีการปกครองแบบขอมเพราะขอมยังมีอำนาจอยู่ในเมืองต่างๆ เช่น ละโว้และเมืองอื่นทางใต้ การปกครองของขอมและของไทยมีที่เหมือนกันอยู่อย่างหนึ่งคือถืออาญาสิทธิ์ของพระเจ้าแผ่นดินเป็นใหญ่ ต่างก็มีพระมหากษัตริย์ด้วยกันทั้งสองแบบ แต่ของขอมนั้นถือลัทธิตามชาวอินเดีย คือสมมุติพระมหากษัตริย์เป็นพระโพธิสัตว์ พระอิศวรหรือพระนารายณ์แบ่งภาคมาเลี้ยงโลกและอาศัยความเป็นเจ้า ดำรงการปกครองลักษณะการที่ขอมเข้าปกครองราษฎรจึงคล้ายกับนายปกครองบ่าว (Autocratic Government) ส่วนการปกครองของไทยนั้น นับถือพระเจ้าแผ่นดินเป็นบิดาของประชาชน วิธีการปกครองก็เอาลักษณะการปกครองของสุกตมาเป็นคติ และถือว่าบิดาเป็นผู้ปกครองครัวเรือน

ต่อมาในสมัยพระเจ้าอู่ทอง ทรงได้ปรับปรุงระบอบการปกครองใหม่โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้อำนาจการปกครองเรียกการปกครองแบบนี้ว่า การจัดระเบียบการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็นราชธานี

^๑ ประวัติศาสตร์การปกครองของประเทศไทย, หน้า ๒ .

และเมืองพระยามหานครตามที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าราชธานีมีวงเขตแคบลงทั้งนี้ก็ด้วยความประสงค์ให้หัวเมืองขึ้นในติดต่อกับราชธานีได้โดยสะดวก ส่วนหัวเมืองขึ้นนอกอันเป็นเมืองพระยามหานครนั้นอยู่ห่างไกลออกไปจากราชธานี เมื่อการคมนาคมยังไม่เจริญก็ย่อมติดต่อกับราชธานีได้โดยยาก ราชการบริหารส่วนกลางไม่สามารถควบคุมดูแลได้อย่างใกล้ชิด เมืองพระยามหานครจึงเกือบไม่ขึ้นต่อราชการบริหารส่วนกลางเลย เจ้าเมืองผู้ปกครองเมืองเหล่านั้นเป็นผู้แทนพระมหากษัตริย์ และได้รับการยกย่องให้ใช้อำนาจแทนพระมหากษัตริย์ทั้งในทางการปกครองและในทางตุลาการ เมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองแล้วก็มีอำนาจที่จะปกครองเมืองได้อย่างเต็มที่ เกือบไม่ต้องขึ้นหรือคอยรับคำสั่งจากราชธานี ด้วยเหตุนี้เมื่อพระมหากษัตริย์ใดทรงมีอำนาจภาพที่รักษาเอกภาพแห่งพระราชอาณาจักรไว้ได้อย่างเรียบร้อย แต่ถ้าพระมหากษัตริย์องค์ใดหย่อนอำนาจลง เจ้าเมืองมักจะคิดตั้งตนเป็นอิสระทำให้ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของอาณาจักรไม่มั่นคง เหตุดังกล่าวนี้เกิดขึ้นเนื่องจากราชการส่วนกลางและราชการปกครองส่วนภูมิภาคไม่มีความสัมพันธ์กันเพียงพอ

รัชสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้ทรงปรับปรุงรูปแบบการปกครองขึ้นใหม่ โดยแยกการบริหารราชการออกเป็นฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร สำหรับฝ่ายพลเรือนรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทางด้านเรียงวัง คลัง นา มีสมุหนายกเป็นผู้รับผิดชอบ ส่วนกิจการเกี่ยวกับทหารและการป้องกันประเทศ เช่น กรมช้าง กรมม้า และกรมทหารราบ มีสมุหกลาโหมเป็นผู้รับผิดชอบ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้มีความสำคัญยิ่งต่ออนาคตของการจัดการปกครองประเทศ การปกครองได้เป็นไปในทางเสริมสร้างสมบูรณาญาสิทธิราชย์เต็มที่ เพราะได้ผูกพราหมณ์และพวกเจ้านาย หัวพระยามาจากกรุงกัมพูชา ซึ่งมีความชำนาญทางการปกครองอย่างถ้วนถี่ดีกว่าที่เคยรู้มาแต่ก่อนไว้ ดังนั้นแนวความคิดเกี่ยวกับองค์พระมหากษัตริย์และสถาบันแห่งพระองค์ ก็จะต้องเข้มงวดกวดขันยิ่งกว่าแต่กาลก่อน คือถือว่าเป็นสมมติเทวราชเต็มรูปแบบ สำหรับการปรับปรุงแก้ไขการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาค อันเป็นผลของการปฏิรูปลักษณะนี้ก็คือได้มีการขยายเขตราชธานี และหัวเมืองขึ้นในออกไปให้กว้างกว่าเดิม เพื่อที่จะได้รวมอำนาจการปกครองเข้าไปในส่วนกลางให้ราชการบริหารส่วนกลางสามารถควบคุมส่วนภูมิภาคได้ดียิ่งขึ้น และจัดหัวเมืองขึ้นในอยู่ในวงของราชธานีเป็นหัวเมืองขึ้นจัตวา ส่วนหัวเมืองขึ้นในพระมหากษัตริย์ทรงอำนาจการปกครองโดยมีเสนาบดีเป็นผู้ช่วย ฉะนั้น ผู้ปกครองหัวเมืองขึ้นในหรือเมืองขึ้นจัตวาจึงเรียกว่า "ผู้รั้ง" ไม่ใช่เจ้าเมือง และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งชั่วคราว ๓ ปี ส่วนกรรมการอันเป็นพนักงานปกครองก็ขึ้นอยู่ในความบังคับบัญชาของเจ้ากระทรวงต่างๆ ในราชธานี นอกจากนั้นปรากฏตามกฎหมายที่ยารบาลและทำเนียบศักดินาหัวเมือง ได้เลิกเมืองลูกหลวง ๔ ด้านของราชธานีตามที่มีมาแต่ก่อน คงให้มีฐานะเป็นเพียงเมืองขึ้นจัตวาอาณาเขตวงราชธานี ซึ่งได้ขยายออกไปภายหลังการปฏิรูปครั้งใหญ่นี้ ส่วนระเบียบการปกครองเมืองภายนอกวงราชธานียังคงจัดเป็นเมืองพระยามหานครตามเดิม แต่แบ่งออกเป็นเมืองชั้นเอก ชั้นโท ชั้นตรี เมืองชนิดนี้ต่อมาเรียกว่า หัวเมืองขึ้นนอกเพราะอยู่นอกวงราชธานีและอยู่ห่างไกลหรือเพราะอยู่หน้าด่านชายแดน แต่ละเมืองก็มีเมืองอยู่ในอาณาเขตทำนองเดียวกับวงราชธานีและบรรดาเมืองชั้นนอก สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินทรงตั้งพระราชวงศ์หรือข้าราชการชั้นสูงศักดิ์เป็นผู้สำเร็จราชการเมือง มีอำนาจบังคับบัญชาสิทธิขาดอย่างเป็นผู้ดำรงพระองค์ทุกอย่าง และมีกรรมการพนักงานปกครองทุกแผนกอย่างเช่นในราชธานี หัวเมืองต่อนั้นออกไปซึ่งเป็นเมืองของชนต่างชาติต่างภาษาอยู่ชายแดนต่อประเทศอื่นให้เป็นเมืองประเทศราช มีเจ้านายของชนชาตินั้นปกครองตามจารีตประเพณีของชนชาตินั้นๆ และเมืองนั้นต้องถวายต้นไม้เงินต้นไม้ทองกับเครื่องราชบรรณาการมีกำหนด ๓ ปีครั้งหนึ่ง

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา นี้ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าได้มีการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาคปลีกย่อยออกไปอีก ซึ่งได้แก่การจัดระเบียบการปกครองภายในเมืองหนึ่งๆ ทั้งหัวเมืองชั้นนอกและชั้นใน

หรือเรียกว่าระเบียบการปกครองท้องที่ โดยแบ่งเมืองออกเป็นแขวง แขวงแบ่งออกเป็นตำบล ตำบลแบ่งออกเป็นบ้าน ซึ่งเป็นที่รวมของหลายๆครัวเรือนแต่ไม่ได้กำหนดจำนวนคน หรือจำนวนบ้านไว้ การแบ่งเขตการปกครองตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่าไม่มีรูปร่างผิดแปลกไปกับการปกครองสมัยปัจจุบันมากนัก กฎหมายปกครองท้องที่ตราขึ้นในสมัยหลัง ได้ร่างขึ้นโดยอาศัยรูปการปกครองซึ่งมีอยู่แต่เดิมเป็นหลักใหญ่ และได้แก้ไขเพิ่มเติมบ้างเล็กน้อยเท่านั้น

การปกครองระบบเทศาภิบาลนี้ ถ้าจะพิจารณาถึงผลสะท้อนที่เกิดกับการบริหารแล้วจะเห็นได้ว่าประเทศไทยในสมัยนั้น เมื่อมีการสถาปนาประเทศเข้าสู่เสถียรภาพ ข้อเสียของระบบเทศาภิบาลที่ปรากฏขึ้น เช่นชนฝ่ายปกครองหรือกษัตริย์ถูกแยกห่างออกจากฝ่ายถูกปกครองคือประชาชนมากเกินไป จนกลายเป็นชนชั้นหนึ่ง อีกต่างหาก ซึ่งแตกต่างจากการปกครองระบบบิดาและบุตรมาก ประกอบกับชนชั้นปกครองระดับรองลงมา อันได้แก่ขุนนางต่างๆ มีช่องทางใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขต เกิดการกดขี่ทารุณและคดโกงขึ้น ตำแหน่งพระมหากษัตริย์กลายเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจและอิทธิพลยิ่งใหญ่มากเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในทางโลก ผู้ใดยึดครองตำแหน่งย่อมได้มาทั้งอำนาจและอิทธิพลต่างๆ จุฑเทพเจ้า ฉะนั้นตลอดระยะเวลาอันยาวนานของการปกครองได้ระบบเทศาภิบาล ได้มีการช่วงชิงอำนาจกันอยู่ตลอดเวลาจนบางครั้งทำให้เป็นมูลเหตุไปสู่ความอ่อนแอ และต้องสูญเสียเอกราชให้แก่ข้าศึกได้ถึงสองครั้งสองครา ซึ่งประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาจะยืนยันข้อความจริงดังกล่าวได้ดี เหตุการณ์เช่นนี้มิได้มีปรากฏในสมัยสุโขทัยซึ่งถือการปกครองระบบบิดากับบุตร เพราะตำแหน่งกษัตริย์เป็นเพียงเสมือนตำแหน่งหัวหน้าครอบครัวเท่านั้น เมื่อคนที่ได้เคยดำรงตำแหน่งหัวหน้าสิ้นไป คนใหม่ที่มีอาวุโสรองลงไปได้จะเข้ารับหน้าที่แทน มิได้ถือว่าเป็นตำแหน่งพิเศษเบียดด้วยอิทธิพลดังระบบเทศาภิบาล

ข้อเสียที่สำคัญอีกประการหนึ่งของระบบเทศาภิบาลที่สะท้อนเป็นมรดกต่อการปกครองมาจนกระทั่งปัจจุบันคือได้สร้างสภาพจิตใจคนไทยให้มีความนิยมนับถือในตัวบุคคลมากกว่าหลักการเกินไป ซึ่งเป็นสภาพจิตใจที่ขัดต่อหลักประชาธิปไตยอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดนิสัยราษฎรเลือกผู้ปกครองของตนโดยอารมณ์ในด้านความชอบพอรักใคร่ยกย่องนับถือเป็นเรื่องสำคัญกว่าในเรื่องหลักเกณฑ์และอุดมการณ์

ข้อน่าสังเกตอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับการปกครองระบบเทศาภิบาลที่มีต่อการปกครองปัจจุบัน คือระบบโครงสร้างของประเทศไทยประกอบด้วยชนชั้นใหญ่ๆ เพียง ๒ ชั้น คือชนชั้นปกครองและชนชั้นถูกปกครอง ชนชั้นปกครองนั้นได้แก่ พระมหากษัตริย์ในฐานะเป็นองค์ประมุขของชาติกับบรรดาข้าราชการทั้งหลาย ส่วนชนชั้นถูกปกครองคือ บรรดาเกษตรกรพ่อค้าและประชาชนทั่วไป อย่างไรก็ตามขัดแย้งระหว่างชนชั้นไม่มีใครมีทั้งนี้เพราะชนชั้นถูกปกครองยอมรับสถานะอันเป็นผลทำให้ประชาชนคอยพึ่งบริการจากทางราชการอยู่ตลอดเวลา อาจเป็นเพราะขาดกลุ่มผลประโยชน์ที่จะคอยรักษาผลประโยชน์แทนประชาชน จึงเกิดช่องว่างระหว่างชนชั้นปกครองกับชนชั้นถูกปกครอง ทั้งยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มในทางที่ประชาชนต้องเป็นผู้อยู่ใต้ปกครองในลักษณะนี้ตลอดไป การที่ปล่อยให้เกิดช่องว่างเช่นนี้ทำให้บรรดาข้าราชการซึ่งเป็นชนชั้นผู้ปกครองต้องรับการเป็นผู้ปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนตลอดไป ในลักษณะเช่นนี้สภาพความนึกคิดระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครองมักมองไปคนละแง่คนละมุม ความต้องการของประชาชนจึงมักเป็นสิ่งที่รัฐหวัหวัญให้เลียดเป็นส่วนใหญ่ แต่ความต้องการจะสนองเจตนารมณ์ของประชาชนหรือไม่ก็เป็นความยากลำบากอยู่ไม่น้อยที่จะทราบได้

๑.๒.๔ ลักษณะการปกครองของสมัยกรุงธนบุรี^{๙๙}

การปกครองในสมัยกรุงธนบุรีนั้น ยึดถือแบบการปกครองตามแบบกรุงศรีอยุธยา โดยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

การปกครองส่วนกลาง

กรุงธนบุรีเป็นศูนย์กลาง มีอัครมหาเสนาบดี ตำแหน่ง " เจ้าพระยา " จำนวน ๒ ท่าน ได้แก่

๑. สมุหนายก เป็นอัครมหาเสนาบดีฝ่ายพลเรือน เป็นผู้ดูแลหัวเมืองฝ่ายเหนือ ทั้งในราชการฝ่ายทหารและพลเรือนในฐานะเจ้าเสนาบดีกรมมหาดไทย ผู้เป็นจะมียศเป็น "เจ้าพระยาจักรีศรีอริยวงศ์" หรือที่เรียกว่า "ออกญาจักรี"

๒. สมุหพระกลาโหม เป็นอัครมหาเสนาบดีฝ่ายทหาร เป็นผู้ดูแลหัวเมืองฝ่ายใต้ทั้งปวง ยศนั้นก็จะมิ "เจ้าพระยามหาเสนา" หรือที่เรียกว่า "ออกญากลาโหม"

ส่วนจุดศุภสมภวันยังมีไว้เหมือนเดิม มีเสนาบดีตำแหน่ง " พระยา " จำนวน ๔ ท่าน ได้แก่

๑. กรมเวียง หรือ นครบาล มีพระยาขมราชทำหน้าที่ดูแลและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในพระนคร

๒. กรมวัง หรือ ธรรมาภิกรณ์ มีพระยาธรรมาภิกรณ์ ทำหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยในเขตพระราชฐาน

๓. กรมคลัง หรือ โภชาธิบดี มีพระยาโภชาธิบดี ทำหน้าที่ดูแลการซื้อขายสินค้า ภายหลังได้รับการแต่งตั้งให้ดูแลหัวเมืองฝ่ายตะวันออกด้วย

๔. กรมนา หรือ เกษตราธิการ มีพระยาพลเทพ ทำหน้าที่ดูแลการเกษตรกรรมหรือการประกอบอาชีพของประชากร

การปกครองส่วนภูมิภาค

๑. หัวเมืองชั้นใน จะมีผู้รั้งเมืองเป็นผู้ปกครอง จะอยู่รอบๆ ไม่ไกลจากราชธานี

๒. เมืองพระยามหานคร จะแบ่งออกได้เป็น เมืองเอก โท ศรี จัตวา มีเจ้าเมืองเป็นผู้ปกครอง

๓. เมืองประเทศราช คือเมืองที่จะต้องส่งเครื่องราชบรรณาการมาให้กรุงธนบุรี ซึ่งในขณะนั้นจะมี นครศรีธรรมราช เชียงแสน เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน พะเยา แพร่ น่าน ปัตตานี ไทรบุรี ตรังกามู มะริด ตะนาวศรี พุทโธมาศพนมเปญ จำปาศักดิ์ หลวงพระบาง และ เวียงจันทน์ ฯลฯ

๑.๒.๕ ลักษณะการปกครองของสมัยกรุงรัตนโกสินทร์^{๑๐๐}

รูปแบบการปกครองของไทยแต่สมัยเดิมมามีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก โดยเฉพาะในสมัยกรุงศรีอยุธยาตลอดระยะเวลาเกือบ ๕๐๐ ปี มิได้มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการปกครองขนาดใหญ่แต่อย่างใด จนถึงรัชสมัยพระเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ อันเป็นระยะที่ประเทศไทยได้มีการติดต่อกับต่างประเทศมากขึ้นกว่าแต่ก่อน วัฒนธรรมและอารยธรรมต่างๆ ได้หลั่งไหลเข้ามาสู่ประเทศไทย ประกอบกับอิทธิพลในการแสวงหา เมืองขึ้นของชาติตะวันตกที่สำคัญ ๒ ชาติ คืออังกฤษและฝรั่งเศสกำลังคุกคามเข้ามาใกล้ประเทศไทย และประการสำคัญที่สุดก็คือ พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงความคิดการณ์

^{๙๙} ประวัติศาสตร์การปกครองของประเทศไทย, หน้า ๒ .

^{๑๐๐} ประวัติศาสตร์การปกครองของประเทศไทย, หน้า ๒ .

สำคัญในอนาคตอย่างถูกต้อง จึงได้ดำเนินรัฐประศาสนนโยบายนำประเทศไทยให้พ้นวิกฤตการณ์จากการคุกคามทางการเมืองมาได้ นำประเทศไทยสู่ความก้าวหน้ายุคใหม่อันเป็นก้าวสำคัญที่เป็นรากฐานในการปกครองปัจจุบัน

การปฏิรูปการบริหาร (Administrative Reform) ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในปี พ.ศ. ๒๔๓๕ นี้ นับว่าเป็นการปฏิรูปการปกครองการบริหารที่สำคัญของชาติไทยและนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศชาติและปวงชาวไทย

การปกครองในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นการปกครองระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์จนถึงรัชกาลที่ ๕ ได้มีการปฏิรูปการปกครองการบริหารที่สำคัญของชาติไทย โดยมีมูลเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการปกครองเนื่องจากในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เหตุการณ์บ้านเมืองได้ผันแปรแตกต่างกว่าเดิมเป็นอันมาก ทั้งความเจริญของบ้านเมืองก็เป็นเหตุให้ข้าราชการเพิ่มจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับ ลักษณะการปกครองที่เข้มงวดตึงเครียดนั้นย่อมพันความต้องการตามสมัย สมควรที่จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสียใหม่ โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“...การปกครองบ้านเมืองของเราซึ่งเป็นไปในปัจจุบันนี้ ยังไม่เป็นวิธีการปกครองที่จะให้การทั้งปวงเป็นไปโดยสะดวกได้แต่เดิมมาแล้ว ครั้นเมื่อล่วงมาถึงปัจจุบันบ้านเมืองยิ่งเจริญขึ้นกว่าแต่ก่อนหลายเท่าการปกครองอย่างเก่านั้นก็ยังไม่สมกับความต้องการของบ้านเมืองหนักขึ้นทุกที จึงได้มีความประสงค์อันยิ่งใหญ่ที่จะแก้ไขธรรมเนียมการปกครองให้สมกับเวลาที่เป็นการเจริญแก่บ้านเมือง.....”

ประกอบด้วยในรัชกาลของพระองค์นั้นเป็นระยะเวลาที่ลัทธิจักรวรรดินิยมกำลังแผ่ขยายมาทางตะวันออกไกล ด้วยนโยบาย Colonial Aggrandisement ประเทศมหาอำนาจตะวันตกเช่นอังกฤษและฝรั่งเศสได้ประเทศข้างเคียงรอบๆ ไทยเป็นเมืองขึ้น และทั้งสองประเทศยังมุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากประเทศไทย ดังเช่นที่ฝรั่งเศสได้ถือโอกาสที่ไทยยังไม่มีระบบการปกครองที่ดีและรักษาอาณาเขตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้อ้างวิธีการสำรวจทางวิชาการซึ่งเรียกว่า “Scientific Expedition” เป็นเครื่องมือโดยอาศัยปัญหาเรื่องชายแดนเป็นเหตุ กล่าวคือ เมื่อฝรั่งเศสได้ดินแดนญวนแล้วได้ตั้งเจ้าหน้าที่ของตนออกเดินสำรวจพลเมืองและเขตแดนว่ามีอาณาเขตแน่นอนเพียงใด และเนื่องจากเขตแดนระหว่างประเทศไทยมีได้กำหนดไว้อย่างแน่นอนอันรัดกุม จึงเป็นการง่ายที่พวกเขาจะได้อ้างโอกาสผนวกดินแดนของไทยเข้ากับฝ่ายตนมากขึ้นทุกที ด้วยเหตุดังกล่าวประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปรับปรุงการปกครองบ้านเมืองให้เรียบร้อยเพื่อป้องกันเหตุดังกล่าว

มูลเหตุอีกประการหนึ่งของการปรับปรุงการปกครองก็คือ พระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในอันที่จะยกเลิกชนธรรมณียชนประเพณีที่เป็นกษัตริย์ที่ก่นเทือกก่อให้เกิดความอยุติธรรมแก่อาณาประชาราษฎรซึ่งมีอยู่นั้นเสีย ชนธรรมณียชนดังกล่าวได้แก่การมีทาส การใช้จาริณครบาลในการพิจารณาความ พระราชประสงค์ของพระองค์ในเรื่องนี้ปรากฏในพระราชปรารภว่าด้วยเรื่องทาสและเกษียณอายุตอนหนึ่งว่า

“ข้าพเจ้ามีความปรารถนาว่าการสิ่งใดซึ่งเป็นการเจริญมีคุณแก่ราษฎรควรจะเป็นไปทีละเล็กทีละน้อยตามกาลเวลา การสิ่งใดที่เป็นธรรมเนียมบ้านเมืองมาแต่โบราณแต่ไม่เป็นยุติธรรมก็อยากจะเลิกถอนเสีย”

นอกจากนี้พระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในอันที่จะทรงนำเอาสิ่งใหม่ ๆ มาใช้ในการปกครองประเทศ เช่น ได้ทรงจัดตั้งคณะที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน (Council of state) ประกอบด้วยเหล่าสมาชิกตั้งแต่ ๑๐ - ๒๐ นาย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประธานสภาและได้ทรงจัดตั้งสภาที่ปรึกษาในพระองค์ (Privy council) ประกอบด้วยจำนวนสมาชิกสูงสุดแต่พระประสงค์ ซึ่งต่อมาในปี ร.ศ.๑๑๓ ได้ทรงยกเลิกสภาที่ปรึกษาและจัดตั้งคณะรัฐมนตรีสภาขึ้นแทน อันประกอบด้วยเสนาบดีหรือผู้แทนทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งอีกไม่น้อยกว่า ๑๒ คน อนึ่งการเริ่มให้มีการปกครองท้องถิ่นก็เป็นมูลเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้มีการปรับปรุงการปกครองในรัชสมัยของพระองค์

เนื่องจากในรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีฝรั่งชาติตะวันตกหลายชาติเข้ามาทำหนังสือสัญญาพระราชไมตรีกับประเทศไทย หนังสือสัญญาที่ทำขึ้นนั้นได้อนุญาตให้ฝรั่งมีสิทธิสภาพนอกอาณาเขต คือยอมให้ฝรั่งตั้งศาลขึ้นเรียกว่าศาลกงสุลขึ้นพิจารณาความของคนในบังคับของคนได้ อันเป็นการไม่ยอมอยู่ใต้บังคับบัญชาของกฎหมายไทย ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าฝรั่งถือว่ากฎหมายและวิธีพิจารณาความของประเทศไทยยังไม่มีระเบียบแบบแผนดีพอ การที่ฝรั่งต่างประเทศมีศาลกงสุลพิจารณาความของคนในบังคับของตนนั้นทำให้ประเทศไทยมีความยุ่งยากทางการปกครองเกิดขึ้นเสมอ จึงทรงมีพระราชประสงค์จะปรับปรุงการศาลยุติธรรมและกฎหมายของประเทศให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและเป็นที่เชื่อถือแก่ต่างประเทศ เพื่อขจัดความยุ่งยากอันเกิดจากสิทธิสภาพนอกอาณาเขตจึงได้มีการปรับปรุงด้านตุลาการครั้งใหญ่ในรัชสมัยของพระองค์ด้วย

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการปฏิรูปการปกครองที่สำคัญและถือได้ว่าเป็นการวางรากฐานระบบการปกครองมาจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

๑) การปรับปรุงการบริหารราชการในส่วนกลาง ได้จัดแบ่งหน่วยงานออกเป็นกระทรวงต่างๆ ตามลักษณะเฉพาะ เพื่อให้การบริหารงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยปรับปรุงการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ซึ่งมีมาแต่เดิมมาตั้งแต่การปฏิรูปการปกครองในสมัยกรุงศรีอยุธยา คือ มหาคไทย กลาโหม เวียง วัง คลัง นา อันได้ใช้เป็นระเบียบปกครองประเทศไทยตลอดมาจนถึงรัชกาลที่ ๕ เหตุแห่งการปฏิรูปการปกครองและระเบียบราชการส่วนกลางในรัชกาลนี้ ก็เนื่องมาจากองค์การแห่งการบริหารส่วนกลาง ซึ่งแบ่งออกเป็น ๖ ส่วนไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติราชการให้ได้ผลดี ความเจริญของประเทศและจำนวนพลเมืองเพิ่มขึ้นข้าราชการเพิ่มขึ้น แต่องค์การแห่งราชการบริหารส่วนกลางยังคงมีอยู่เช่นเดิมไม่เพียงพอต่อความต้องการ ด้วยเหตุดังกล่าว จึงได้ทรงตั้งกระทรวงเพิ่มขึ้น โดยได้ทรงมีพระบรมราชโองการประกาศตั้งกระทรวงแบบใหม่และผู้ดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงต่างๆ ขึ้น โดยได้จัดสรรให้อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละกระทรวงให้เป็นสัดส่วน ดังนี้ คือ

(๑) กระทรวงมหาดไทย บังคับบัญชาหัวเมืองฝ่ายเหนือ และเมืองลาวประเทศราช (ในช่วงแรก) แต่ต่อมาได้มีการโอนการบังคับบัญชาหัวเมืองทั้งหมดที่มีให้อยู่ในความดูแลของกระทรวงมหาดไทย

(๒) กระทรวงกลาโหม บังคับบัญชาหัวเมืองปักษ์ใต้ ฝ่ายตะวันตกตะวันออกและเมืองมลายูประเทศราช เมื่อมีการโอนการบังคับบัญชาหัวเมืองไปให้กระทรวงมหาดไทยแล้วกระทรวงกลาโหมจึงบังคับบัญชาฝ่ายทหารเพียงอย่างเดียวหัวพระราชอาณาเขต

(๓) กระทรวงการต่างประเทศ (กรมท่า) มีหน้าที่ด้านการต่างประเทศ

(๔) กระทรวงวัง ว่าการในพระราชวัง

(๕) กระทรวงเมือง (นครบาล) การไปสิดและการบัญชา คือ กรมพระสุรัสวดีและ
รักษาคมนโทษ

(๖) กระทรวงเกษตรธิการ ว่าการเพาะปลูกและการค้า ป่าไม้ เหมืองแร่

(๗) กระทรวงพระคลัง ดูแลเรื่องเงิน รายได้ รายจ่ายของแผ่นดิน

(๘) กระทรวงยุติธรรม จัดการเรื่องศาลซึ่งเคยกระจายอยู่ตามกรมต่างๆ นำมาไว้ที่
แห่งเดียวกันทั้งแพ่ง อาญา นครบาล อุทธรณ์ทั้งแผ่นดิน

(๙) กระทรวงยุติธรรม ตรวจตราจัดการในกรมทหารบก ทหารเรือ

(๑๐) กระทรวงธรรมการ จัดการเกี่ยวกับการศึกษา การศึกษาพยาบาล และอุปถัมภ์
คณะสงฆ์

(๑๑) กระทรวงโยธาธิการ มีหน้าที่ก่อสร้างทำถนน ซดคลอง การช่าง การไปรษณีย์โทรเลข
การรถไฟ

(๑๒) กระทรวงมุรธาธิการ มีหน้าที่รักษาพระราชลัญจกร รักษาพระราชกำหนดกฎหมาย
และหนังสือราชการทั้งปวง

เมื่อได้ประกาศปรับปรุงกระทรวงใหม่เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้ประกาศตั้งเสนาบดีและให้
เลิกอัครเสนาบดีทั้ง ๒ ตำแหน่ง คือ สมุหนายกและสมุหกลาโหม กับตำแหน่งจตุสดมภ์ให้เสนาบดีทั้ง ๔ ตำแหน่ง
แยกกันและรวมกันเป็นที่ประชุมเสนาบดีสภา หรือเรียกว่า ลูกขุน ณ ศาลา ต่อจากนั้นได้ยุบรวมกระทรวงและ
ปรับปรุงใหม่ เมื่อสิ้นรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กระทรวงต่างๆ ยังมีเหลืออยู่ ๑๐
กระทรวง คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงนครบาล กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวง
พระคลังมหาสมบัติ กระทรวงวัง กระทรวงเกษตรธิการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงโยธาธิการ และ
กระทรวงธรรมการ

๒) การปรับปรุงการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ด้วยเหตุที่มีการรวมการบังคับบัญชา
หัวเมืองซึ่งเคยแยกกันอยู่ใน ๓ กรม คือ มหาดไทย กลาโหม และกรมท่า ให้มารวมกันอยู่ในกระทรวงมหาดไทย
กระทรวงเดียว การปฏิรูประบบราชการบริหารส่วนภูมิภาคจึงมีสภาพและฐานะเป็นตัวแทน (field) หรือหน่วยงาน
ประจำท้องที่ของกระทรวงมหาดไทย หรือรัฐบาลกลางโดยส่วนรวม ทั้งนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการ
ปกครองแบบเมืองหลวง เมืองขึ้นใน เมืองขึ้นนอก เมืองพระยามหานครและเมืองประเทศราชเดิม เพื่อให้
ลักษณะการปกครองเปลี่ยนแปลงแบบราชาอาณาจักร โดยการจัดระเบียบการปกครองให้มีลักษณะลดหลั่นตาม
ระดับสายการบังคับบัญชาหน่วยเหนือลงไปถึงหน่วยงานชั้นรอง ตามลำดับดังนี้

(๑) การจัดรูปการปกครองมณฑลเทศาภิบาล โดยการรวมหัวเมืองต่างๆ เป็นมณฑล
ตามสภาพภูมิประเทศและความสะดวกแก่การปกครอง มีสมุหเทศาภิบาลซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงเลือกสรรจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถสูงและเป็นที่วางพระราชหฤทัยแต่งตั้งให้ไปบริหาร
ราชการต่างพระเนตรพระกรรณ

(๒) การจัดรูปการปกครองเมือง มีการปกครองใช้ข้อบังคับลักษณะการปกครอง
ท้องที่ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดหน่วยบริหารที่ชื่อว่า "เมือง" ใหม่ โดยให้รวมท้องที่หลายอำเภอเป็นหัวเมืองหนึ่ง
และกำหนดให้มีพนักงานปกครองเมืองแต่ละเมืองประกอบด้วยผู้ว่าราชการเมืองเป็นผู้บังคับบัญชาเมือง
และมีคณะกรรมการเมือง ๒ คณะ คือ กรมการในทำเนียบและกรมการนอกทำเนียบเป็นผู้ช่วยเหลือและ
ให้คำแนะนำพระมหากษัตริย์ทรงเลือกสรรและโยกย้ายผู้ว่าราชการเมือง

(๓) การจัดการปกครองอำเภอ อำเภอเป็นหน่วยบริหารราชการระดับถัดจากเมือง เป็นหน่วยปฏิบัติราชการหน่วยสุดท้ายของรัฐที่จะเป็นผู้บริหารราชการในท้องที่ และให้บริการแก่ประชาชน ตามนโยบายของรัฐบาลกลาง เป็นหน่วยการปกครองที่จัดตั้งขึ้นโดยการรวมท้องที่หลายตำบลเข้าด้วยกัน มีการมำอำเภอซึ่งประกอบด้วยนายอำเภอ ปลัดอำเภอ และสมุหบัญชีอำเภอ ร่วมกันรับผิดชอบในราชการของอำเภอ โดยนายอำเภอเป็นหัวหน้า ทั้งนี้ การแต่งตั้งโยกย้ายนายอำเภอ เป็นอำนาจของข้าหลวงเทศาภิบาลสำหรับตำแหน่งลำดับรองๆ ลงไปซึ่งได้แก่ ปลัดอำเภอ สมุหบัญชีอำเภอ และเสมียนพนักงาน ผู้ว่าราชการเมืองมีอำนาจแต่งตั้งโยกย้าย หากท้องที่อำเภอใดกว้างขวางยากแก่การที่กรมการอำเภอจะไปตรวจตราให้ทั่วถึงได้และท้องที่นั้นยังมีผู้คนไม่มากพอที่จะยกฐานะเป็นอำเภอ หรือกรณีท้องที่ของอำเภอมีชุมชนที่อยู่ห่างไกลที่ว่ากรอำเภอก็ให้แบ่งท้องที่ออกเป็นกิ่งอำเภอ เพื่อให้มีพนักงานปกครองดูแลได้ แต่กิ่งอำเภอยังคงเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอและอยู่ในกำกับดูแลของกรมการอำเภอ

(๔) การจัดการปกครองตำบล หมู่บ้าน อำเภอแต่ละอำเภอมีการแบ่งซอยพื้นที่ออกเป็นหลายตำบล และตำบลก็ยังคงซอยพื้นที่ออกเป็นหมู่บ้าน ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองสุดท้ายที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด การปกครองระดับนี้มุ่งหมายที่จะให้ราษฎรในพื้นที่เลือกสรรบุคคลขึ้นทำหน้าที่เป็นธุระในการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยเป็นทั้งตัวแทนประชาชนในพื้นที่ปฏิบัติงาน และเป็นสื่อเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลกับประชาชน คือเป็นผู้ประสานงานช่วยเหลืออำเภอและเป็นตัวแทนของรัฐสอดส่องดูแลทุกข์สุขของราษฎร ตลอดจนช่วยเก็บภาษีอากรบางอย่างให้รัฐ

๓) การปรับปรุงการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การปฏิรูปการจัดระเบียบการปกครองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เริ่มต้นจากการปฏิรูปการปกครองในส่วนกลางก่อน จากนั้นจึงปรับปรุงการปกครองส่วนภูมิภาคภายใต้ระบบเทศาภิบาล โดยเริ่มดำเนินการจัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลตามแบบแผนใหม่ ๓ มณฑลแรก (มณฑล พิจิตรโลก ปราจีนบุรี มณฑลนครราชสีมา) ในปี พ.ศ.๒๔๓๗ และได้ใช้เวลารวม ๑๓ ปี จึงจัดระบบการปกครองแบบเทศาภิบาลได้ทั่วประเทศในปี พ.ศ.๒๔๕๐ ในระหว่างที่ดำเนินการปรับปรุงการปกครองส่วนภูมิภาคดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงริเริ่มแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นจากต่างประเทศมาดำเนินการ โดยริเริ่มทดลองให้มีการจัดการสุขาภิบาลกรุงเทพฯ และการสุขาภิบาลหัวเมือง รายละเอียดดังนี้

(๑) การจัดการสุขาภิบาลกรุงเทพฯ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงเริ่มให้จัดการบำรุงท้องถิ่นแบบสุขาภิบาลขึ้นในกรุงเทพฯ อันเป็นอิทธิพลสืบเนื่องมาจากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีโอกาสดำเนินกิจการต่างๆในยุโรป และเนื่องจากเจ้าพระยาอภัยราชา (โรลังด์มินส์) ที่ปรึกษาชาวต่างชาติไปของพระเชลียงขณะนั้น ได้กราบบูลกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่าชาวต่างประเทศมักดีเดียนว่ากรุงเทพฯ สกปรก ไม่มีถนนหนทางสมควรแก่ฐานะเป็นเมืองหลวง พระองค์จึงโปรดเกล้าให้จัดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ขึ้นโดยมีพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ.๑๑๖ ออกใช้บังคับการจัดการดำเนินการเป็นหน้าที่ของกรมสุขาภิบาล โดยในการบริหารกิจการในท้องที่ของสุขาภิบาลนั้น พระราชกำหนดได้กำหนดให้มีการประชุมปรึกษาหารือกันเป็นคราวๆ

หน้าที่ของสุขาภิบาลกรุงเทพฯ มีดังนี้

ก. หน้าที่ในการทำลายขยะมูลฝอย

ข. หน้าที่ในการจัดให้มีน้ำสำหรับมหาชนทั่วไป

ค. หน้าที่ในการควบคุมอาคาร สิ่งปลูกสร้าง

จ. หน้าที่ในการย้ายสิ่งโสโครกและสิ่งก่อความรำคาญแก่ประชาชน

(๒) การจัดการสุขาภิบาลหัวเมือง

เนื่องจากการจัดการสุขาภิบาลขึ้นที่ตำบลท่าฉลอม จังหวัดสมุทรสาคร ได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดีเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นเป็นอันมาก ทั้งยังได้รับความนิยมจากประชาชนด้วย จึงทรงมีพระราชดำริเห็นสมควรที่จะขยายกิจการสุขาภิบาลให้แพร่หลายไปยังท้องถิ่นต่างๆ แต่ทรงเห็นว่าท้องที่ที่จะจัดให้มีสุขาภิบาลตามหัวเมืองต่างๆ ย่อมแตกต่างกันไม่เหมาะที่จะใช้ระเบียบสุขาภิบาลแบบเดียวกัน โปรดเกล้าให้จัดสุขาภิบาล จึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลตามหัวเมือง ร.ศ.๑๒๗ ขึ้น พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับทั่วราชอาณาจักร โดยเมื่อสมควรจะจัดการสุขาภิบาลขึ้นในท้องที่ใดก็จะได้ประกาศจัดการสุขาภิบาลท้องที่นั้น และใช้พระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลตามหัวเมือง ร.ศ.๑๒๗ บังคับ

ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้รับหน้าที่ในด้านการอนามัยและการศึกษาขั้นต้นของราษฎร จึงได้คิดแยกเป็น "กรมการตำบล" แต่เพื่อให้ข้าหลวงเทศาภิบาลทดลองนำไปจัด ปรากฏว่าผลดีเฉพาะในการศึกษาของราษฎร จึงได้แก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าวได้แบ่งสุขาภิบาลออกเป็น ๒ ชนิดคือสุขาภิบาลเมืองและสุขาภิบาลตำบล โดยสุขาภิบาลแต่ละชนิดมีหน้าที่

ก. รักษาความสะอาดในท้องที่

ข. การป้องกันและรักษาความเจ็บไข้ในท้องที่

ค. การบำรุงและรักษาทางไปมาในท้องที่

จ. การศึกษาขั้นต้นของราษฎร

พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับได้ใช้อยู่จนกระทั่งหมดสมัยที่สมเด็จพระมหาเจษฎาราชญาภาทรงดำรงตำแหน่งของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ไม่มีนโยบายส่งเสริมการกระจายอำนาจการปกครองของประเทศและสุขาภิบาลเริ่มประสบปัญหาต่างๆ จึงทำให้การทำงานของสุขาภิบาลหยุดชะงักและเมื่อลงตามลำดับ จนจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ.๒๔๗๕ คณะราษฎรมุ่งหวังที่จะสถาปนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยขึ้นในประเทศไทย จึงตราพระราชบัญญัติการจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ เพื่อส่งเสริมให้มีการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลอย่างกว้างขวาง

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ แห่งราชวงศ์จักรี ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะพระราชทานรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นหลักในการปกครองประเทศให้แก่ประชาชนชาวไทย หลังจากเสด็จประพาสสหรัฐอเมริกาแล้วได้ทรงมีพระราชดำริหรือที่ปรึกษาเกี่ยวกับการที่จะพระราชทานรัฐธรรมนูญให้แก่ปวงชนชาวไทย และที่ปรึกษาได้เสนอความเห็นว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นควรจัดให้มีการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเข้าใจเรื่องดังกล่าวแก่ประชาชน โดยเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มิฉะนั้นผลที่ได้จากการพระราชทานรัฐธรรมนูญก็จะไม่เป็นไปตามพระราชปณิธานที่ตั้งไว้แต่เดิม

การปฏิวัติเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ทำให้การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชสิ้นสุดลง โดยคณะผู้รักษาการพระนครประกอบด้วยพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา พันเอกพระยาทรงสุรเดช และพันเอกพระยาฤทธิอัคเนย์ เป็นผู้บริหารประเทศ และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕ ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราวซึ่งถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย เรียกว่า "พระราชบัญญัติธรรมนูญการ

ปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕^{๕๕} ขึ้น ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มุ่งสถาปนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยสำหรับช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้^{๕๖}

๑) อำนาจอิสระของประเทศเป็นของราษฎร ซึ่งนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน

๒) องค์การผู้ใช้อำนาจแทนราษฎร ได้แก่ พระมหากษัตริย์ สมาชิกแทนราษฎร คณะกรรมการราษฎร และศาล

๓) ประมุขของประเทศ คือ พระมหากษัตริย์ และกิจการสำคัญของรัฐต้องทำในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์

๔) เป็นการปกครองแบบรัฐสภาภายใต้รัฐสภา หรือแบบสมัชชา (Assembly Government) มีสภาเดียว คือ สมาชิกแทนราษฎร และกำหนดให้คณะกรรมการราษฎรซึ่งมีจำนวน ๑๕ นาย มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภาผู้แทนราษฎร ฝ่ายบริหารไม่มีอำนาจยุบสภา

๕) สมาชิกแทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้งในสมัยที่ ๑ มาจากการเลือกตั้งและแต่งตั้งในสมัยที่ ๒ และมาจากการเลือกตั้งทั้งหมดในสมัยที่ ๓ โดยกำหนดให้ใช้ระบบเลือกตั้งแบบทางอ้อม ที่มีถึงสามขั้นตอน กล่าวคือ

ขั้นตอนที่หนึ่ง ราษฎรในหมู่บ้านเลือกผู้แทนหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่สอง ผู้แทนหมู่บ้านเลือก

ขั้นตอนที่สาม ผู้แทนตำบลเลือกสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจออกกฎหมาย ควบคุมดูแลการบริหารประเทศ ถอดถอนกรรมการราษฎรและข้าราชการทุกระดับ และวินิจฉัยการกระทำของพระมหากษัตริย์

๖) ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีตามกฎหมาย แต่ไม่มีหลักประกันความอิสระของผู้พิพากษา

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒ คือ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. ๒๔๗๕”^{๕๗} สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้รับการขนานนามว่าเป็นฉบับ “ถาวร” เพื่อให้เห็นความแตกต่างจากฉบับแรก มีดังนี้

๑) ใช้คำว่า “คณะรัฐมนตรี” แทนคณะกรรมการราษฎร โดยมี “นายกรัฐมนตรี” เป็นหัวหน้า และใช้คำว่า “รัฐมนตรี” แทนกรรมการราษฎร

๒) พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดผ่านทางสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และศาล ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Power)

๓) เป็นการปกครองระบอบรัฐสภา (Parliamentary System) ใช้ระบบสภาเดียว คือ สมาชิกแทนราษฎร

๔) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิก ๒ ประเภท คือ ประเภทแรกมาจากการเลือกตั้ง มีได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หากแต่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเลือกตั้งซึ่งกำหนดให้ใช้วิธีเลือกตั้งแบบทางอ้อม (เลือกตั้งผ่านผู้แทนราษฎร) และพระมหากษัตริย์แต่งตั้งมีจำนวนเท่ากัน โดยให้สมาชิกประเภทที่ ๒ เป็นที่เสียสมาชิกประเภทที่ ๑ ซึ่งเป็นกรณีสภานิติบัญญัติภายใต้การดูแลกำกับตรมรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑ มาบัญญัติไว้

^{๕๕} ศาสตราจารย์ ดร.บุญมี มีวงศ์อุไร, กฎหมายรัฐธรรมนูญ (กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๒), หน้า ๒๗๖

^{๕๖} ศาสตราจารย์ ดร.บุญมี มีวงศ์อุไร, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗๖ - ๒๗๗

ทั้งนี้ได้กำหนดให้อย่างช้าไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมาจากการเลือกตั้งทั้งหมด

๕) คณะรัฐมนตรี ได้แก่ นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีอีก ๑๔ - ๒๔ คน โดยมีนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอีก ๑๔ คน มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐมนตรีนอกเหนือจากนั้นไม่ต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๖) คณะรัฐมนตรีบริหารราชการแผ่นดินภายใต้ความไว้วางใจของสภาผู้แทนราษฎร ขณะเดียวกันคณะรัฐมนตรีก็อาจถวายคำแนะนำให้พระมหากษัตริย์ยุบสภาผู้แทนราษฎรได้

๗) รับรองความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของประชาชน และให้สิทธิเลือกตั้งแก่สตรีด้วย

๘) กำหนดหน้าที่ของชนชาวสยามเป็นครั้งแรก

๙) รับรองความเป็นอิสระของผู้พิพากษา

๑๐) ให้กฎหมายใดๆ ที่มีข้อความขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญเป็นโมฆะ แต่ไม่ได้มีการระบุเกี่ยวกับองค์กรผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด

๑๑) พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจออกพระราชกำหนดใช้บังคับได้ ดังเช่นพระราชบัญญัติในบางกรณี

๑๒) พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้

๑๓) ห้ามพระบรมวงศานุวงศ์ขึ้นหม่อมเจ้าขึ้นไป เกี่ยวข้องกับการเมือง

รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีการแก้ไขเพิ่มเติม มี ๓ ครั้ง โดยครั้งที่สำคัญคือ การแก้ไขเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๔๘๒ ซึ่งมีการเปลี่ยนนามประเทศจาก “สยาม” เป็น “ไทย”

๑.๓ การปกครองของไทยในปัจจุบัน

๑.๓.๑ รูปแบบการปกครองปัจจุบัน ประเทศไทยมีรูปแบบรัฐเป็นราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ และใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา หรือที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเรียกรวมกันว่า ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐^๑ ซึ่งเป็นฉบับที่ ๑๘ อันกำหนดรูปแบบองค์กรบริหารอำนาจทั้งสามส่วนดังนี้

๑) อำนาจอธิปไตย วัตรัฐสภาในระบบสองสภา อันประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา มีสมาชิกรวมกันทั้งสิ้น ๖๕๐ คน เป็นองค์กรบริหารอำนาจ มีประธานรัฐสภาเป็นประมุขแห่งอำนาจ

๒) อำนาจอธิปไตย มีนายกรัฐมนตรีซึ่งมาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ตามคำกราบบังคมทูลของประธานรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำกราบบังคมทูลของนายกรัฐมนตรี เป็นองค์กรบริหารอำนาจ นายกรัฐมนตรีเป็นประมุขแห่งอำนาจ

๓) อำนาจตุลาการ มีระบบศาล ซึ่งประกอบด้วยศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครอง เป็นองค์กรบริหารอำนาจ มีประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นประมุขในส่วนของตน

สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยผู้แทนราษฎรจำนวน ๕๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตจำนวน ๓๓๕ คน และมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๑๖๕ คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๑๕๐ คน มาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ ๑ คน (รวมกรุงเทพมหานคร) และมาจาก

^{๑๑} - รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, “ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๔ ตอนที่ ๘๖ ก (๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐) หน้า ๑

การสรรหาจากกลุ่มอาชีพ ๗๔ คน โดยมีคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ๗ คนอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๖ ปี และไม่สามารถเป็นสมาชิกวุฒิสภาติดต่อกันเกิน ๑ วาระ นายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งคราวละ ๕ ปี ตามสัญญาแทนราษฎร และไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้เกิน ๘ ปี นายกรัฐมนตรีมิได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน แต่ได้รับการลงมติเห็นชอบโดยสภาผู้แทนราษฎร ศาลรัฐธรรมนูญมีวาระ ๙ ปี ประกอบด้วยตุลาการ ๔ คน

๑.๓.๒ การแบ่งเขตการปกครอง

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๕^{๔๔} ประเทศไทยแบ่งเขตการบริหารดังนี้

๑) การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง แบ่งส่วนราชการออกเป็นสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ แบ่งการบริหารราชการส่วนกลางให้มีกระทรวง และส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวง ดังนี้

- (๑) สำนักนายกรัฐมนตรี
- (๒) กระทรวงกลาโหม
- (๓) กระทรวงการคลัง
- (๔) กระทรวงการต่างประเทศ
- (๕) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- (๖) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- (๗) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- (๘) กระทรวงคมนาคม
- (๙) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (๑๐) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (๑๑) กระทรวงพลังงาน
- (๑๒) กระทรวงพาณิชย์
- (๑๓) กระทรวงมหาดไทย
- (๑๔) กระทรวงยุติธรรม
- (๑๕) กระทรวงแรงงาน
- (๑๖) กระทรวงวัฒนธรรม
- (๑๗) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- (๑๘) กระทรวงศึกษาธิการ
- (๑๙) กระทรวงสาธารณสุข
- (๒๐) กระทรวงอุตสาหกรรม

๒) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

มีการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ดังนี้

^{๔๔} “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๕,” ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๘ ตอนที่ ๑๕๖ (๔ กันยายน ๒๕๔๓) ฉบับพิเศษ หน้า ๑

- (๑) จังหวัด ๗๖ จังหวัด (ไม่นับกรุงเทพมหานครว่าเป็นจังหวัด)
- (๒) อำเภอ ๘๗๘ อำเภอ
- (๓) ตำบล ๗,๒๕๕ ตำบล

๓) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

มีการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้

๓.๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๖^{๑๕} โดยมีอยู่ในทุกจังหวัดฯ ๓ แห่ง รวม ๗๖ แห่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีพื้นที่รับผิดชอบทั่วทั้งจังหวัด โดยทับซ้อนกับพื้นที่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น คือ เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนั้น ปัจจุบันมีจำนวน ๗๖ แห่ง^{๑๖}

๓.๒ เทศบาล มีการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ โดยมีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖^{๑๗} มีการยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลหลายแห่ง ต่อมาได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลหลายครั้ง จนในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ ยกเลิกพระราชบัญญัติเดิมทั้งหมดขณะที่ยังมีผลบังคับใช้ซึ่งมีการแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ในปัจจุบันเทศบาลทั่วประเทศมีจำนวน ๒,๐๘๒ แห่งดังนี้^{๑๘}

- (๑) เทศบาลนคร จำนวน ๒๗ แห่ง
- (๒) เทศบาลเมือง จำนวน ๑๕๕ แห่ง
- (๓) เทศบาลตำบล จำนวน ๑,๙๐๐ แห่ง

๓.๓ สุขาภิบาล (ถูกยกฐานะไปเป็นเทศบาลทั้งหมดในปี พ.ศ. ๒๕๔๒)

๓.๔ ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่

(๑) กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นเขตการปกครองพิเศษตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘^{๑๙} กำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นทรวงการเมือง มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นนครหลวง มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มาจากการเลือกตั้ง และเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงาน อยู่ในตำแหน่งตามวาระคราวละ ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง การดำเนินงานมีสภากรุงเทพมหานคร ที่ได้รับเลือกตั้งโดยตรงทำงานร่วมด้วย

(๒) เมืองพัทยา เป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ที่จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๒๓^{๒๐} โดยการยุบเลิกสุขาภิบาลนาเกลือ ซึ่งเจตนารมณ์ในการจัดตั้งเมืองพัทยาให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษของรัฐบาลสมัยนั้น ก็เพื่อทดลองนำระบบการจัดการปกครองแบบผู้จัดการเมือง (City Manager) หรือที่เรียกกันว่า รูปแบบสภา-ผู้จัดการ ที่เทศบาลหลายแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกาใช้อยู่นำมาทดลองใช้ในประเทศไทย โดยหากเป็นไปได้

^{๑๕} “พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐,” ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๔ ตอนที่ ๖๒ (๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๐) หน้า ๓

^{๑๖} ประกาศกรมการปกครอง เรื่องแจ้งข้อมูลทางปกครอง ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

^{๑๗} “พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖,” ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๐ ตอนที่ ๑๔ (๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๖) หน้า ๒๒๒

^{๑๘} ประกาศกรมการปกครอง เรื่องแจ้งข้อมูลทางปกครอง ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

^{๑๙} “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘,” ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๒ ตอนที่ ๑๑๕ (๓๑ สิงหาคม ๒๕๒๘) ฉบับพิเศษ หน้า ๓

^{๒๐} “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๒๓,” ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๑๒๐ ก (๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๓) หน้า ๒๑

ศรระบบของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น จะต้องมี การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น (local council) และส่วนท้องถิ่นจะเป็นผู้จัดทำว่าจ้างผู้ที่มีความเหมาะสมเป็นผู้จัดการเมือง กล่าวคือ สภาเป็นผู้ว่าจ้างผู้จัดการซึ่งจะอยู่ในวาระที่กำหนด เช่น ๒ ปี หรือ ๔ ปี

(๓) องค์การบริหารส่วนตำบล มีชื่อย่อเป็นทางการว่า อบต. มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗^{๒๙} และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงวันที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยยกฐานะจากสภาตำบล ที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ปัจจุบันเมืองคการบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศทั้งสิ้นจำนวน ๕,๖๔๓ แห่ง^{๓๐}

.....

^{๒๙} "พระราชบัญญัติสภาพัฒนและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗," ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๑ ตอนที่ ๕๓ ก (๒ ธันวาคม ๒๕๓๗) หน้า ๑๑

^{๓๐} ประกาศกรมการปกครอง เรื่องแจ้งข้อมูลทางปกครอง ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๕

บทที่ ๒

กฎหมายในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย

๒.๑ กระทรวงมหาดไทย (Ministry of Interior)

๒.๑.๑ ส่วนราชการในสังกัด ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ กระทรวงมหาดไทยมีหน่วยงานในสังกัด ประกอบด้วย

- ๑) สำนักงานรัฐมนตรี (Office of the Minister)
- ๒) สำนักงานปลัดกระทรวง (Office of the Permanent Secretary for Interior)
- ๓) กรมการปกครอง (Department of Provincial Administration)
- ๔) กรมการพัฒนาชุมชน (Community Development Department)
- ๕) กรมที่ดิน (Department of Lands)
- ๖) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (Department of Disaster Prevention and Mitigation)
- ๗) กรมโยธาธิการและผังเมือง (Department of Public Works and Town and Country Planning)
- ๘) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (Department of Local Administration)

๒.๑.๒ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย

- ๑) การไฟฟ้านครหลวง (Metropolitan Electricity Authority)
- ๒) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (Provincial Electricity Authority)
- ๓) การประปานครหลวง (Metropolitan Waterworks Authority)
- ๔) การประปาส่วนภูมิภาค (Provincial Waterworks Authority)
- ๕) องค์การตลาด (Marketing Organization)

๒.๒ กฎหมายในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย

- ๑) พระราชบัญญัติเครื่องแบบและบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๐
- ๒) พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๖
- ๓) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘
- ๔) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘
- ๕) พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐
- ๖) พระราชบัญญัติรักษาลองประจำ พ.ศ. ๒๕๒๖
- ๗) พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๘) พระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง พ.ศ. ๒๕๐๓
- ๙) พระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๐๓
- ๑๐) ประมวลกฎหมายที่ดิน
- ๑๑) พระราชบัญญัติการเช่าสิ่งหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๔๒

- ๑๒) พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓
- ๑๓) พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๘
- ๑๔) พระราชบัญญัติช่างรังวัดเอกชน พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๑๕) พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๑๖) กฎเสนาบตีว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ. ๒๔๖๓
- ๑๗) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑ ลักษณะ ๒ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ - ๓ สมภาค มุณินิธิ
- ๑๘) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ๑๙) ประมวลกฎหมายอาญา
- ๒๐) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๕ (จำกัดเวลาสำหรับการเล่นและการจำหน่ายในสถานโบสถ์สถานเล่นสเก็ต ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม) ลงวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕
- ๒๑) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๐ (สถานบริการ) ลงวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒
- ๒๒) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (การควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน) ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕
- ๒๓) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๓ (กำหนดเวลาการจำหน่ายสุราและดื่มสุรา) ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕
- ๒๔) พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗
- ๒๕) พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๒๖) พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางน้ำ พ.ศ. ๒๔๙๖
- ๒๗) พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๔๗๗
- ๒๘) พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. ๒๔๘๘
- ๒๙) พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ. ๒๔๙๐
- ๓๐) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗
- ๓๑) พระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐
- ๓๒) พระราชบัญญัติการเข้าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๒๔
- ๓๓) พระราชบัญญัติการเนรเทศ พ.ศ. ๒๔๙๙
- ๓๔) พระราชบัญญัติการเล่นแร่ พ.ศ. ๒๕๓๔
- ๓๕) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๓๖) พระราชบัญญัติการค้าข้าว พ.ศ. ๒๔๘๙
- ๓๗) พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓
- ๓๘) พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔
- ๓๙) พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐
- ๔๐) พระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาศติอาญา พ.ศ. ๒๕๒๗
- ๔๑) พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘

- ๔๒) พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖
- ๔๓) พระราชบัญญัติกำหนดเขตจังหวัดในอ่าวไทยตอนใน พ.ศ. ๒๕๐๒
- ๔๔) พระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ยานยนต์บนทางหลวงและสะพาน พ.ศ. ๒๔๙๗
- ๔๕) พระราชบัญญัติกำหนดวิธีปฏิบัติแก่บุคคลซึ่งเผยแพร่ข่าวอันเป็นการทำให้เสียสัมพันธ์ไมตรี
ระหว่างประเทศที่มีสนธิสัญญาทางไมตรีกับประเทศไทยในภาวะสงคราม พ.ศ. ๒๔๘๘
- ๔๖) พระราชบัญญัติกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมอำเภอ พ.ศ. ๒๕๐๓
- ๔๗) พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๔๘) พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. ๒๔๗๔
- ๔๙) พระราชบัญญัติควบคุมโรคภัยไข้เจ็บ พ.ศ. ๒๔๙๕
- ๕๐) พระราชบัญญัติควบคุมการเข้าเคหะและที่ดิน พ.ศ. ๒๕๐๔
- ๕๑) พระราชบัญญัติควบคุมการเรือไร พ.ศ. ๒๔๘๗
- ๕๒) พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๔๙๓
- ๕๓) พระราชบัญญัติคุ้มครองความลับในราชการ พ.ศ. ๒๔๘๓
- ๕๔) พระราชบัญญัติคุ้มครองหมุดหลักฐานการแผนที่ พ.ศ. ๒๔๗๘
- ๕๕) พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘
- ๕๖) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๕๗) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔
- ๕๘) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๔
- ๕๙) พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๖๐) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗
- ๖๑) พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕
- ๖๒) พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๖๓) พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖
- ๖๔) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเป็นโจรสลัด พ.ศ. ๒๕๓๔
- ๖๕) พระราชบัญญัติยกเว้นค่าธรรมเนียมบางประเภทให้แก่ทหารผ่านศึกนอกประจำการและ
ครอบครัวทหารผ่านศึกซึ่งเสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๖๖) พระราชบัญญัติยกเว้นค่าธรรมเนียมบางประเภทให้แก่ผู้ได้รับพระราชทานเหรียญกล้าหาญ พ.ศ. ๒๕๒๖
- ๖๗) พระราชบัญญัติยานและเครื่องแบบผู้บัญชาการและเจ้าหน้าที่กองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗
- ๖๘) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗
- ๖๙) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
- ๗๐) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนสัญชาติ เนื่องจากเปลี่ยนเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทย
และพม่าตอนแม่น้ำสาละวิน พ.ศ. ๒๔๘๓
- ๗๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนสัญชาติ เนื่องจากเปลี่ยนเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทย
และพม่า ตอนแม่น้ำรวก พ.ศ. ๒๔๘๓
- ๗๒) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนสัญชาติ เนื่องจากเปลี่ยนเส้นเขตแดนระหว่างสยาม และ
พม่า ตอนแม่น้ำปากจั่น พ.ศ. ๒๔๘๔

๗๓) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา

พ.ศ. ๒๕๔๓

๗๔) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา พ.ศ. ๒๕๓๓

๗๕) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐ

ประชาชนิโคยประชาชนลาว พ.ศ. ๒๕๔๓

๗๖) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐเกาหลี พ.ศ. ๒๕๔๓

๗๗) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐ

ฟิลิปปินส์ พ.ศ. ๒๕๒๗

๗๘) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐ

ประชาชนบังคลาเทศ พ.ศ. ๒๕๔๓

๗๙) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐ

อินโดนีเซีย พ.ศ. ๒๕๒๒

๘๐) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน

พ.ศ. ๒๕๔๓

๘๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ. ๒๕๓๐

๘๒) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๒๑

๘๓) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เชื้อ พ.ศ. ๒๕๓๔

๘๔) พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างสยามและเบลเยียม พ.ศ. ๒๔๗๔

๘๕) พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างสยามกับแซนซิมาร์และ

เกาะชอลอมอน ในอารักขาของอังกฤษ พ.ศ. ๒๔๘๐

๘๖) พระราชบัญญัติวินัยกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๕๐๔

๘๗) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องในการรบ พ.ศ. ๒๔๘๕

๘๘) พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

๘๙) พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๔๘๒

๙๐) พระราชบัญญัติสำรวจการกักตุนโภคภัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๙๗

๙๑) พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๘

๙๒) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน

พ.ศ. ๒๔๙๐

๙๓) พระราชบัญญัติว่าด้วยการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปร่วมชั้นสูตรพลศึกษาตามมาตรา ๓๔๘

(๓) (๔) และ (๕) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐

๙๔) พระราชบัญญัติระบับการนับเวลาราชการหรือในระหว่างเวลาประกาศใช้กฎอัยการศึกตาม

คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ ๑ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ พ.ศ. ๒๕๓๙

๙๕) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐

๙๖) พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๓

๙๗) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗

๙๘) พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕

- ๙๙) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙
- ๑๐๐) พระราชบัญญัติคุ้มครองยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๑๖
- ๑๐๑) พระราชบัญญัติสถานสินเชื่อบริษัท พ.ศ. ๒๕๑๘
- ๑๐๒) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐
- ๑๐๓) พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓
- ๑๐๔) พระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๑๐๕) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘
- ๑๐๖) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๑๐๗) พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. ๒๕๑๒
- ๑๐๘) พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. ๒๕๔๓
- ๑๐๙) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๔๗
- ๑๑๐) พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐
- ๑๑๑) พระราชบัญญัติระเบียบแบบเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๙
- ๑๑๒) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖
- ๑๑๓) พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒
- ๑๑๔) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒
- ๑๑๕) พระราชบัญญัติกำหนดราคาปานกลางของที่ดินสำหรับการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๒๙
- ๑๑๖) พระราชบัญญัติจัดระเบียบการจอดยานยนต์ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล พ.ศ. ๒๕๐๓
- ๑๑๗) พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗
- ๑๑๘) พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ. ๒๕๒๗
- ๑๑๙) พระราชบัญญัติจัดสรรรายได้ประเภทภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๔
- ๑๒๐) พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๐
- ๑๒๑) พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. ๒๔๗๕
- ๑๒๒) พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘
- ๑๒๓) พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. ๒๕๓๐
- ๑๒๔) พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๑๒๕) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒
- ๑๒๖) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒
- ๑๒๗) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๑๒๘) พระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๗
- ๑๒๙) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

- ๑๓๐) พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อออกถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒
- ๑๓๑) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗
- ๑๓๒) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐
- ๑๓๓) พระราชบัญญัติอากรรังนกกีแอ่น พ.ศ. ๒๕๔๐
- ๑๓๔) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

๒.๓ กฎหมายในความรับผิดชอบของกรมการปกครอง

- ๑) กฎเสนาบดีว่าด้วยที่ทุกสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ. ๒๔๖๓
- ๒) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑ ลักษณะ ๒ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ - ๓ สมาคม มูลนิธิ
- ๓) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ๔) ประมวลกฎหมายอาญา
- ๕) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๕ (จำกัดเวลาสำหรับการเล่นและการจำหน่ายในสถานโบสถ์สถานเล่นสเก็ต ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม) ลงวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕
- ๖) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๐ (สถานบริการ) ลงวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒
- ๗) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ (การควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน) ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕
- ๘) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๓ (กำหนดเวลาการจำหน่ายสุราและดื่มสุรา) ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕
- ๙) พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗
- ๑๐) พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๑๑) พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. ๒๔๙๖
- ๑๒) พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๔๗๗
- ๑๓) พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ศ. ๒๔๘๔
- ๑๔) พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ. ๒๔๙๐
- ๑๕) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗
- ๑๖) พระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐
- ๑๗) พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๒๔
- ๑๘) พระราชบัญญัติการเนรเทศ พ.ศ. ๒๔๙๔
- ๑๙) พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔
- ๒๐) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๒๑) พระราชบัญญัติการค้าข้าว พ.ศ. ๒๔๘๙
- ๒๒) พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓

- ๒๓) พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔
- ๒๔) พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐
- ๒๕) พระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการ
ตามคำพิพากษาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๗
- ๒๖) พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘
- ๒๗) พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖
- ๒๘) พระราชบัญญัติกำหนดเขตจังหวัดในอำเภอไทยตอนใน พ.ศ. ๒๕๐๒
- ๒๙) พระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมการไต่สวนอันดับทางหลวงและสะพาน พ.ศ. ๒๔๙๗
- ๓๐) พระราชบัญญัติกำหนดวิธีปฏิบัติแก่บุคคลซึ่งเผยแพร่ข่าวอันเป็นการทำให้เสียสัมพันธ์ไมตรี
ระหว่างประเทศที่มีสนธิสัญญาทางไมตรีกับประเทศไทยในภาวะสงคราม พ.ศ. ๒๔๘๘
- ๓๑) พระราชบัญญัติกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมอำเภอ พ.ศ. ๒๕๐๓
- ๓๒) พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๓๓) พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. ๒๔๗๔
- ๓๔) พระราชบัญญัติควบคุมโรคกัณท์ พ.ศ. ๒๔๙๕
- ๓๕) พระราชบัญญัติควบคุมการเข้าเคหะและที่ดิน พ.ศ. ๒๕๐๔
- ๓๖) พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พ.ศ. ๒๔๘๗
- ๓๗) พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๔๙๓
- ๓๘) พระราชบัญญัติคุ้มครองความลับในราชการ พ.ศ. ๒๔๘๓
- ๓๙) พระราชบัญญัติคุ้มครองหมุดหลักฐานการแผนที่ พ.ศ. ๒๔๗๘
- ๔๐) พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘
- ๔๑) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๔๒) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
พ.ศ. ๒๕๓๔
- ๔๓) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๔
- ๔๔) พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๔๕) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗
- ๔๖) พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕
- ๔๗) พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๔๘) พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖
- ๔๙) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเป็นโจรสลัด พ.ศ. ๒๕๓๔
- ๕๐) พระราชบัญญัติยกเว้นค่าธรรมเนียมบางประเภทให้แก่ทหารผ่านศึกนอกประจำการและ
ครอบครัวทหารผ่านศึกซึ่งเสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๕๑) พระราชบัญญัติยกเว้นค่าธรรมเนียมบางประเภทให้แก่ผู้ได้รับพระราชทานเหรียญกล้าหาญ
พ.ศ. ๒๕๒๖
- ๕๒) พระราชบัญญัติยศและเครื่องแบบผู้บัญชาการและเจ้าหน้าที่กองอาสารักษาดินแดน
พ.ศ. ๒๔๗๗

- ๕๓) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗
- ๕๔) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
- ๕๕) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนสัญชาติ เนื่องจากเปลี่ยนเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทย และพม่าตอนแม่น้ำสาย พ.ศ. ๒๔๘๓
- ๕๖) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนสัญชาติ เนื่องจากเปลี่ยนเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทย และพม่า ตอนแม่น้ำรวก พ.ศ. ๒๔๘๓
- ๕๗) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเปลี่ยนสัญชาติ เนื่องจากการเปลี่ยนเส้นเขตแดนระหว่างสยาม และพม่าตอนแม่น้ำปากจั่น พ.ศ. ๒๔๘๔
- ๕๘) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา พ.ศ. ๒๕๔๓
- ๕๙) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา พ.ศ. ๒๕๓๓
- ๖๐) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. ๒๕๔๓
- ๖๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐมาเลเซีย พ.ศ. ๒๕๔๓
- ๖๒) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ พ.ศ. ๒๕๒๗
- ๖๓) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศ พ.ศ. ๒๕๔๓
- ๖๔) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐอินโดนีเซีย พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๖๕) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. ๒๕๔๑
- ๖๖) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ. ๒๕๓๐
- ๖๗) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๒๓
- ๖๘) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เชือก พ.ศ. ๒๕๓๔
- ๖๙) พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างสยามและเบลเยียม พ.ศ. ๒๔๗๔
- ๗๐) พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างสยามกับแซนซิมาร์และเกาะซอลอมอนในอารักขาของอังกฤษ พ.ศ. ๒๔๘๐
- ๗๑) พระราชบัญญัติวินัยกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๕๐๔
- ๗๒) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องในการรบ พ.ศ. ๒๔๘๕
- ๗๓) พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘
- ๗๔) พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๔๘๒
- ๗๕) พระราชบัญญัติสำรวจการกักตุนโภคภัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๗
- ๗๖) พระราชบัญญัติสุสานและ฼าปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๘

- ๗๗) พระราชบัญญัติอาวูบีน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวูบีน พ.ศ. ๒๔๙๐
- ๗๘) พระราชบัญญัติว่าด้วยการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปร่วมชั้นสุตรพลิกศพตามมาตรา ๑๔๘ (๓) (๔) และ (๕) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐
- ๗๙) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐
- ๘๐) พระราชบัญญัติค่านำหนันามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑
- ๘๑) พระราชบัญญัติการนับเวลาการทวิคุณในระหว่างเวลาประกาศใช้กฎอัยการศึกตามคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ ๑ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ พ.ศ. ๒๕๑๙
- ๘๒) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗
- ๘๓) พระราชบัญญัติปันส่วนน้ำมันเชื้อเพลิง พุทธศักราช ๒๔๘๓
- ๘๔) พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕
- ๘๕) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙
- ๘๖) พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖
- ๘๗) พระราชบัญญัติสถานสินเชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๑๘

๒.๔ กฎหมายในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ

๒.๔.๑ กรมการปกครอง

กรมการปกครอง จากการจัดสำรวจข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนากฎหมายของกรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓ กรมการปกครองมีกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบประกอบด้วยกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ จำนวน ๘๗ ฉบับ และกฎหมายลำดับรอง (กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ) จำนวน ๖๕๘ ฉบับ รวมทั้งสิ้น ๗๔๕ (ฉบับ) โดยมีกฎหมายฉบับที่สำคัญเฉพาะที่มีบทบัญญัติกำหนดอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอไว้ สรุปได้ดังนี้

(๑) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้

- (๖) “พนักงานสอบสวน” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน
- (๑๐) “การสืบสวน” หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด

(๑๑) “การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

(๑๒) “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งปกติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่นๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม

(๑๓) “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่” หมายความว่า เจ้าพนักงานดังต่อไปนี้

(ก) นายอำเภอ

(ข) ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

มาตรา ๑๖ อำนาจศาล อำนาจผู้พิพากษา อำนาจพนักงานอัยการและอำนาจพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในการที่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ต้องเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับทั้งหลายอันว่าด้วยการจัดตั้งศาลยุติธรรม และระบุอำนาจและหน้าที่ของผู้พิพากษา หรือซึ่งว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้นๆ

มาตรา ๑๗ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้

มาตรา ๑๘ ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้

สำหรับในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ให้ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้

ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ความผิดอาญาได้เกิดในเขตอำนาจพนักงานสอบสวนคนใด โดยปกติให้เป็นหน้าที่พนักงานสอบสวนผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนความผิดนั้นๆ เพื่อดำเนินคดี เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็นหรือเพื่อความสะดวก จึงให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวน

ในเขตท้องที่ใดมีพนักงานสอบสวนหลายคน การดำเนินการสอบสวนให้อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนผู้เป็นหัวหน้าในท้องที่นั้น หรือผู้รักษาการแทน

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ไม่แน่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดนั้นมีอำนาจชี้ขาด แต่ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ให้ผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่รองอธิบดีกรมตำรวจขึ้นไปเป็นผู้ชี้ขาด

ในกรณีที่ไม่แน่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในระหว่างหลายจังหวัด ควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ให้อธิบดีกรมอัยการหรือผู้ทำการแทนเป็นผู้ชี้ขาด

การรอคำชี้ขาดนั้น ไม่เป็นเหตุให้งดการสอบสวน

มาตรา ๕๒ การที่จะให้บุคคลใดมาที่พนักงานสอบสวนหรือมาที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่หรือศาล เนื่องในการสอบสวน การไต่สวนมูลฟ้อง การพิจารณาคดี หรือการอย่างอื่น ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ จักต้องมีหมายเรียกของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่หรือของศาล แล้วแต่กรณี

แต่ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ไปทำการสอบสวนด้วยตนเอง ย่อมมีอำนาจที่จะเรียกผู้ต้องหาหรือพยานมาได้โดยไม่ต้องออกหมายเรียก

มาตรา ๕๖ เมื่อบุคคลที่รับหมายเรียกอยู่ต่างท้องที่กับท้องที่ซึ่งออกหมาย เป็นหมายศาลก็ให้ส่งไปศาล เป็นหมายพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจให้ส่งยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่มีอำนาจออกหมายเรียกซึ่งผู้ถูกเรียกอยู่ในท้องที่ เมื่อศาลหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้รับหมายเช่นนั้นแล้ว ก็ให้สลักหลังหมายแล้วจัดการส่งแก่ผู้รับต่อไป

มาตรา ๕๙ ศาลจะออกคำสั่งหรือหมายจับ หมายค้น หรือหมายขัง ตามที่ศาลเห็นสมควรหรือโดยมีผู้ร้องขอก็ได้

ในกรณีที่มีผู้ร้องขอเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับสามหรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนซึ่งมีเหตุอันควรโดยผู้ร้องขอไม่อาจไปพบศาลได้ ผู้ร้องขออาจร้องขอต่อศาลทางโทรศัพท์ โทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่เหมาะสมเพื่อขอให้ศาลออกหมายจับหรือหมายค้นก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้เมื่อศาลสอบถามจนปรากฏว่ามีเหตุที่จะออกหมายจับหรือหมายค้นได้ตามมาตรา ๕๔/๑ และมีคำสั่งให้ออกหมายนั้นแล้ว ให้จัดส่งสำเนาหมายเช่นว่านี้ไปยังผู้ร้องขอโดยทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

เมื่อได้มีการออกหมายตามวรรคสามแล้ว ให้ศาลดำเนินการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขอหมายมาพบศาลเพื่อสอบถามตัวโดยไม่ชักช้า โดยฉบับที่ถ้อยคำของบุคคลดังกล่าวและลงลายมือชื่อของศาลผู้ออกหมายไว้ หรือจะใช้เครื่องบันทึกเสียงก็ได้โดยจัดให้มีการถอดเสียงเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของศาลผู้ออกหมายบันทึกที่มีการลงลายมือชื่อรับรองดังกล่าวแล้ว ให้เก็บไว้ในสารบบของศาล หากความปรากฏต่อศาลในภายหลังว่าได้มีการออกหมายไปโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ศาลอาจมีคำสั่งให้เพิกถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงหมายเช่นว่านี้ได้ ทั้งนี้ ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอจัดการแก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา ๖๑ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๙๗ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจหน้าที่จัดการให้เป็นไปตามหมายอาญา ซึ่งได้มอบหรือส่งมาให้จัดการภายในอำนาจของเขา

หมายอาญาใดซึ่งศาลได้ออก จะมอบหรือส่งไปยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งอยู่ภายในเขตอำนาจของศาลที่จะระบุในหมาย หรือแก่หัวหน้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจประจำจังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ หรือตำบล ซึ่งจะให้จัดการให้เป็นไปตามหมายนั้นก็ได้

ในกรณีหลังเจ้าพนักงานผู้ได้รับหมายต้องรับผิดชอบในการจัดการตามหมายนั้นจะจัดการเอง หรือสั่งให้เจ้าพนักงานรองลงไปจัดการให้ก็ได้ หรือจะมอบหรือส่งสำเนาหมายอันรับรองว่าถูกต้องให้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจคนอื่นซึ่งมีหน้าที่จัดการตามหมายซึ่งตนได้รับนั้นก็ได้ ถ้าหมายนั้นได้มอบ หรือสั่งให้แก่เจ้าพนักงานตั้งแต่สองนายขึ้นไป เจ้าพนักงานจะจัดการตามหมายนั้นแยกกันหรือร่วมกันก็ได้

มาตรา ๗๘ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาล นั้นไม่ได้ เว้นแต่

(๑) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๐

(๒) เมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตราย แก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด

(๓) เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตามมาตรา ๖๖ (๒) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจ ขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้

(๔) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวตาม มาตรา ๓๑๗

มาตรา ๘๔ เจ้าพนักงานหรือราชภูมผู้ทำการจับต้องเอาตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงาน สอบสวนตามมาตรา ๘๓ โดยทันที และเมื่อถึงที่นั้นแล้ว ให้ส่งตัวผู้ถูกจับแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจของที่ทำการของพนักงานสอบสวนดังกล่าว เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นแจ้งข้อกล่าวหา และรายละเอียด เกี่ยวกับเหตุแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบ ถ้ามีหมายจับให้แจ้งให้ผู้ถูกจับทราบและอ่านให้ฟังและมอบสำเนา บันทึกรับจับแก่ผู้ถูกจับนั้น

(๒) ในกรณีที่ราชภูมเป็นผู้จับ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวบันทึกชื่อ อาชีพ ที่อยู่ของผู้จับ อีกทั้งข้อความและพฤติการณ์แห่งการจับนั้นไว้ และให้ผู้จับลงลายมือชื่อกำกับไว้เป็น สำคัญเพื่อดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบและแจ้งให้ผู้ถูกจับทราบ ด้วยว่าผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของผู้ถูกจับอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการ พิจารณาคดีได้

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้วให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมาส่ง แจ้งให้ผู้ถูกจับทราบถึงสิทธิตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗/๑ รวมทั้งจัดให้ผู้ถูกจับสามารถติดต่อกับญาติ หรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจเพื่อแจ้งให้ทราบถึงการจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมได้ในโอกาสแรกเมื่อผู้ถูกจับ มาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามวรรคหนึ่ง หรือถ้ากรณีผู้ถูกจับร้องขอให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจเป็นผู้แจ้ง ก็ให้จัดการตามคำร้องขอนั้นโดยเร็ว และให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจบันทึกไว้ ในการนี้มีให้เรียกค่าใช้จ่ายใดๆ จากผู้ถูกจับ

ในกรณีที่จำเป็น เจ้าพนักงานหรือราชภูมซึ่งทำการจับจะจัดการพยานาสผู้ถูกจับเสียก่อนนำ ตัวไปส่งตามมาตรานี้ก็ได

ด้วยคำใดๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่น จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา ๘๓ วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๘๔/๑ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมาส่งนั้น จะปล่อยผู้ถูกจับชั่วคราวหรือควบคุมผู้ถูกจับไว้ก็ได้ แต่ถ้าเป็นการจับโดยมีหมายของศาลให้รับค่าเงินการตามมาตรา ๖๔ และในกรณีที่ต้องส่งผู้ถูกจับไปยังศาล แต่ไม่อาจส่งไปได้ในขณะนั้นเนื่องจากเป็นเวลาที่ศาลปิดหรือใกล้จะปิดทำการ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่รับตัวผู้ถูกจับไว้มีอำนาจปล่อยผู้ถูกจับชั่วคราวหรือควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้จนกว่าจะถึงเวลาศาลเปิดทำการ

มาตรา ๙๒ ห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีความหมายค้นหรือคำสั่งของศาล เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน หรือมีเสียงหรือพฤติกรรมอื่นใดอันแสดงได้ว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่รโหฐานนั้น

(๒) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำความผิดในที่รโหฐาน

(๓) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น

(๔) เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดหรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าเนื่องจากการเน้นเข้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน

(๕) เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตาม

มาตรา ๙๘

การใช้อำนาจตาม (๔) ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้ค้นส่งมอบสำเนาบันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ได้จากการตรวจค้น รวมทั้งจัดทำบันทึกแสดงเหตุผลที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือไว้แก่ผู้ครอบครองสถานที่ที่ถูกตรวจค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้ส่งมอบหนังสือดังกล่าวแก่บุคคลเช่นว่านั้นในทันทีที่กระทำได้ และรับรายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป

มาตรา ๙๓ ห้ามมิให้ทำการค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถาน เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น ในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดหรือซึ่งมีไว้เป็นความผิด

มาตรา ๙๔ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ทำการค้นในที่รโหฐาน สิ่งเจ้าของหรือคนอยู่ในนั้น หรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะค้น ให้อยอมให้เข้าไปโดยมิหวงห้าม อีกทั้งให้ความสะดวกตามสมควรทุกประการในอันที่จะจัดการตามหมาย ทั้งนี้ ให้พนักงานผู้นั้นแสดงหมาย หรือถ้าค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายก็ให้แสดงนามและตำแหน่ง

ถ้าบุคคลดังกล่าวในวรรคต้นมิยอมให้เข้าไป เจ้าพนักงานมีอำนาจใช้กำลังเพื่อเข้าไป ในกรณีจำเป็นจะเปิดหรือทำลายประตูบาน ประตูเรือน หน้าค้ำง รั้วหรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่นทำนองเดียวกันนี้ก็ได้

มาตรา ๑๔๘ เมื่อปรากฏแน่ชัด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ให้มีการชันสูตรพลิกศพวันแต่ตายโดยการประหารชีวิตตามกฎหมาย การตายโดยผิดธรรมชาตินั้นคือ

- (๑) ชั่วตัวตาย
- (๒) ถูกผู้อื่นทำให้ตาย
- (๓) ถูกสัตว์ทำร้ายตาย
- (๔) ตายโดยอุบัติเหตุ
- (๕) ตายโดยยังมีปรากฏเหตุ

มาตรา ๑๔๙ ความตายผิดธรรมชาติเกิดขึ้น ณ ที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของสามี ภริยา ญาติ มิตรสหายหรือผู้ปกครองของผู้ตายที่รู้เรื่องการตายเช่นนั้นจัดการดังต่อไปนี้

- (๑) เก็บศพไว้ ณ ที่ซึ่งพบนั้นเองเพียงเท่าที่จะทำได้
 - (๒) ไปแจ้งความแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจโดยเร็วที่สุด
- หน้าที่ดังกล่าวในวรรคต้นนี้มีผลตลอดถึงผู้อื่น ซึ่งได้พบศพในที่ซึ่งไม่มีสามีภริยา ญาติ มิตรสหายหรือผู้ปกครองของผู้ตายอยู่ในที่นั้นด้วย

ผู้ใดละเลยไม่กระทำหน้าที่ดังบัญญัติไว้ในมาตรานี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๒๔๔ ถ้าศาลหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เห็นจำเป็นเนื่องในการไต่สวนมูลฟ้อง พิจารณา หรือสอบสวน ที่จะต้องตรวจศพ แม้ว่าจะได้บรรจุหีบฝังแล้วก็ตาม ให้มีอำนาจสั่งให้เอาศพนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจได้ แต่การกระทำตามคำสั่งดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงหลักทางศาสนาและไม่ก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงอย่างอื่น

กฎหมายลำดับรอง

๑. กฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครโดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔

ข้อ ๒ ความผิดอาญาตามกฎหมายดังต่อไปนี้ ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองสอบสวนได้

- (๑) กฎหมายว่าด้วยกองอาสารักษาดินแดน
- (๒) กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า
- (๓) กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไร
- (๔) กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร
- (๕) กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (๖) กฎหมายว่าด้วยการพนัน
- (๗) กฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ
- (๘) กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข
- (๙) กฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน
- (๑๐) กฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่

(๑๑) กฎหมายว่าด้วยภาษีป้าย

(๑๒) กฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน

(๑๓) กฎหมายว่าด้วยยศและเครื่องแบบผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่กองอาสารักษาดินแดน

(๑๔) กฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำ

(๑๕) กฎหมายว่าด้วยโรงแรม

(๑๖) กฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(๑๗) กฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ

(๑๘) กฎหมายว่าด้วยสุสานและฌาปนสถาน

(๑๙) กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เว้นแต่ความผิดที่มีโทษความมาตรา ๗๒ มาตรา ๗๒ ตรี มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๔ และมาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจเป็นผู้สอบสวน

ข้อ ๓ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายในข้อ ๒ เป็นการกระทำความผิดที่เป็นความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย ถ้าความผิดอาญาตามกฎหมายในข้อ ๒ เป็นความผิดที่มีโทษหนักที่สุด ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองทำการสอบสวนการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายอื่นนั้นด้วย

ข้อ ๔ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งปลัดอำเภอผู้ปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ว่าการกิ่งอำเภอหรือที่ว่าการอำเภอเป็นพนักงานสอบสวนสำหรับกิ่งอำเภอหรืออำเภอนั้น

ให้ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือ huyện อำเภอ เป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๑๘ วรคส. และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามมาตรา ๑๔๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย จะเข้ามาเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๑๘ วรคส. และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามมาตรา ๑๔๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในคดีใดคดีหนึ่งที่อยู่ในท้องที่กิ่งอำเภอหรืออำเภอที่อยู่ในจังหวัดนั้นก็ได้

ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจขอให้อธิบดีกรมการปกครองแต่งตั้งพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในสังกัดกรมการปกครองไปร่วมสอบสวนในคดีใดคดีหนึ่งที่อยู่ในท้องที่กิ่งอำเภอ อำเภอ หรือจังหวัดก็ได้

ข้อ ๑๓ คดีอาญาใดที่ได้ดำเนินการสอบสวนไปก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๐ จนกว่าคดีถึงที่สุด

๒. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเรียกประกันหรือหลักประกันการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๔๙

ข้อ ๑ การเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการกำหนดวงเงินประกันโดยนำหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาซึ่งออกตามความในมาตรา ๑๑๐ วรคส.แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

อาณามาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการกำหนดวงเงินประกัน เกินสามในสี่ของวงเงินประกันที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาดังกล่าว

ข้อ ๒ การใช้บุคคลเป็นประกันหรือการกำหนดให้หลักทรัพย์ใดเป็นหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการนำหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาซึ่งออกตามความในมาตรา ๑๓๐ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาณามาใช้บังคับโดยอนุโลม

**๓. กฎกระทรวงกำหนดวิธีการขอคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์
พ.ศ. ๒๕๕๓**

ข้อ ๑ บุคคลดังต่อไปนี้ มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ได้

(๑) เจ้าของหรือผู้มียกรรมสิทธิ์

(๒) ผู้ซึ่งมีสิทธิในการใช้ ครอบครอง ยึดหน่วง หรือสิทธิเรียกร้องอื่นตามที่กฎหมายรับรอง รวมถึงผู้เช่าซื้อ ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดก หรือผู้จัดการมรดก

ผู้ยื่นคำร้องจะต้องแสดงหลักฐานแห่งการเป็นเจ้าของ หรือเอกสารหรือหลักฐานใดๆ เพื่อแสดงถึง สิทธิที่ตนมีอยู่เหนือสิ่งของนั้น ในกรณีผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิในสิ่งของซึ่งมีเจ้าของกรรมสิทธิ์หลายรายรวมกัน จะต้องแสดงเอกสารหลักฐานแสดงความยินยอมในการร้องขอคืนสิ่งของจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ทุกราย

ข้อ ๔ เมื่อได้รับคำร้องแล้ว ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี แจ้งให้ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องโดยไม่ชักช้า การส่งคืนสิ่งของจะต้องไม่กระทบถึงการนำสิ่งของนั้นเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง ในภายหลัง

ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี แจ้งให้ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องตามข้อ ๑ วรรคหนึ่ง ผู้ต้องหา หรือผู้เสียหาย ทราบถึงการยื่นคำร้องขอคืนสิ่งของเท่าที่จะทำได้

ในการพิจารณาคำร้อง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณีคำนึงถึงเหตุ ดังต่อไปนี้

(๑) เหตุผล ความจำเป็น และความเร่งด่วนที่ต้องนำสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์

(๒) ความเสียหายหรือเสี่ยงต่อความเสียหาย สูญหาย ถูกทำลาย ปลอม หรือแก้ไข เปลี่ยนแปลง ที่อาจเกิดกับสิ่งของที่จะนำไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์

(๓) ความน่าเชื่อถือของหลักประกัน

(๔) ความน่าเชื่อถือของผู้ที่จะนำสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์

(๕) ระยะเวลาที่จะนำสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์

(๖) ค่าคัดค้านของผู้มีสิทธิยื่นคำร้องตามข้อ ๑ วรรคหนึ่ง ค่าคัดค้านของผู้ต้องหา หรือค่า คัดค้านของผู้เสียหาย

(๗) พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดี

๔. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการทำสำนวนสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๑ เมื่อมีกรณีที่ต้องทำสำนวนสอบสวนร่วมกันตามมาตรา ๑๕๕/๑ ให้พนักงานสอบสวนรีบแจ้งไปยังพนักงานอัยการในท้องที่ที่มีเขตอำนาจในโอกาสแรกเท่าที่จะพึงกระทำได้เพื่อเข้าร่วมในการทำสำนวนสอบสวนกับพนักงานสอบสวน

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง อาจทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจาก็ได้ ในกรณีที่แจ้งด้วยวาจาให้พนักงานสอบสวนบันทึกการแจ้งไว้ในสำนวนสอบสวนด้วย

ข้อ ๔ ในการทำสำนวนสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบการทำสำนวนสอบสวน และให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการหารือกันตั้งแต่ขั้นเริ่มคดีเพื่อกำหนดแนวทางในการทำสำนวนสอบสวน

๕. ข้อบังคับที่ ๑/๒๕๐๙ เรื่อง ระเบียบการสอบสวนคดีอาญาในจังหวัดอื่น นอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี

ข้อ ๓ การประสานงานระหว่างพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ กับพนักงานสอบสวนอื่น

(๓) เมื่อมีเหตุสำคัญหรือกรณีจำเป็น สมควรให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองทำการสอบสวนหรือร่วมในการสอบสวนคดีอาญาในท้องที่ใด ก็ให้ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด หรือผู้รักษาการแทนเสนอเหตุผลต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งการ

(๔) ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอได้ประสบเหตุความผิดอาญา ซึ่งควรจะกระทำการจับกุมได้ ก็ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอทำการจับกุม แต่ถ้าไม่อาจจับกุมได้ทันที ก็สั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ทำการจับกุม และเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนดำเนินคดีให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ ทำการสืบสวนสอบสวนหรือส่งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเพื่อรวบรวมหลักฐานต่างๆ ที่มีอยู่ในที่เกิดเหตุหรือดำเนินการทั้งหลายอื่น เช่น ตรวจตัวบุคคล ตรวจสอบของ ค้นพื้ของสิ่งของ และยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบ ตลอดจนสอบปากคำบุคคลและดำเนินการอย่างอื่นเท่าที่จำเป็นเพื่อเป็นหลักฐานในชั้นต้น และบันทึกไว้แล้วให้ส่งหลักฐานการสืบสวนนั้น และตัวบุคคลที่จับกุมไว้ให้พนักงานสอบสวนท้องที่รับดำเนินการต่อไป

ข้อ ๑๑ อำนาจการควบคุมการสอบสวน

(๕) ในกรณีที่มิใช่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้กล่าวโทษในคดีเรื่องหนึ่งเรื่องใดร้องขอความเป็นธรรมต่อนายอำเภอ หรือในกรณีที่นายอำเภอเห็นเป็นการสมควร ให้นายอำเภอเรียกหัวหน้าพนักงานสอบสวนในเขตอำนาจของกิ่งอำเภอหรืออำเภอแล้วแต่กรณี มาชี้แจงผลการสอบสวน แล้วให้คำแนะนำและเร่งรัดให้ดำเนินการสอบสวนให้เป็นผลดี และเป็นไปในทางที่ชอบและเหมาะสมได้ และถ้านายอำเภอเห็นว่ากระทำการดังกล่าวมาแล้วไม่ได้ผลก็ให้รายงานชี้แจงเหตุผลไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด

ข้อ ๑๓ การสอบสวนคดีที่ข้าราชการส่วนภูมิภาค ข้าราชการส่วนท้องถิ่น เทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล และกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ต้องหาคดีอาญาเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ หรืออ้างว่าได้กระทำการตามหน้าที่ ให้พนักงานสอบสวน

ผู้รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษรับมาแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอแล้วแต่กรณีทราบโดยด่วน เพื่อสั่งให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองร่วมกับพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจสอบสวนดำเนินคดี และถ้าเป็นเรื่องที่เสนอไปยังส่วนกลางหรือเป็นเรื่องที่ส่วนกลางดำเนินการเอง ให้กรรมการปกครองและกรมตำรวจจัดพนักงานสอบสวนของแต่ละฝ่ายร่วมกันสอบสวนดำเนินคดี

๖. ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๐

พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานครดำเนินการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทตามข้อบังคับนี้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คดีอาญาที่ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองสอบสวนได้

คดีอาญาในความผิดตามกฎหมายดังต่อไปนี้ ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองทำการสอบสวนได้

๑. กฎหมายว่าด้วยกากระเบียบราชการ
๒. กฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน
๓. กฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่
๔. กฎหมายว่าด้วยภาษีป้าย
๕. กฎหมายว่าด้วยโรงเรือนและที่ดิน
๖. กฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ
๗. กฎหมายว่าด้วยการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง
๘. กฎหมายว่าด้วยการควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
๙. กฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข
๑๐. กฎหมายว่าด้วยประถมศึกษา

ข้อ ๒ การสอบสวนคดีอาญาในความผิดหลายบท

ความผิดอาญาซึ่งผู้กระทำความผิดกระทำความผิดหลายบท ถ้อยคำฟ้องหรือหลายบท ในกรณีนั้นเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายอื่นนอกจากความผิดตามกฎหมายในข้อ ๑ ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจทำการสอบสวน

ข้อ ๓ หัวหน้าพนักงานสอบสวนและพนักงานสอบสวน

(๑) คดีอาญาตามกฎหมายในข้อ ๑ ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของกิ่งอำเภอใดให้ปลัดอำเภอนั้น ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอนั้น หรือผู้รักษาการแทนเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคท้าย และมาตรา ๓๔๐ กับให้ปลัดอำเภอนั้นเป็นผู้ที่ทำการอำเภอนั้นซึ่งได้รับแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดที่กิ่งอำเภอสังกัดอยู่เป็นพนักงานสอบสวน

(๒) คดีอาญาตามกฎหมายในข้อ ๑ ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของอำเภอนั้น ให้ปลัดอำเภอนั้น หรือผู้รักษาการแทน เป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนให้เป็นไปตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคท้าย และมาตรา ๓๔๐ กับให้ปลัดอำเภอนั้นเป็นผู้ที่ทำการอำเภอนั้น ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดที่อำเภอสังกัดอยู่เป็นพนักงานสอบสวน

(๓) คดีอาญาตามกฎหมายในข้อ ๑ ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของจังหวัดใดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น หรือผู้รักษาราชการแทนเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคท้าย และมาตรา ๑๔๐

(๔) ในกรณีที่จำเป็นหรือมีเหตุฉุกเฉินสมควร นายอำเภอจะเข้ามาเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน คดีอาญา คดีใดคดีหนึ่งตามกฎหมายในข้อ ๑ ในเขตอำนาจของกิ่งอำเภอที่อยู่ในเขตอำเภอนั้นก็ได้

(๕) ในกรณีที่จำเป็นหรือมีเหตุฉุกเฉินสมควร ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเข้ามาเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน ในคดีอาญา คดีใดคดีหนึ่งตามกฎหมายในข้อ ๑ ในเขตอำนาจของอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่อยู่ในจังหวัดนั้นก็ได้

ข้อ ๔ สถานที่ทำการสอบสวน ให้ใช้ที่ว่าการกิ่งอำเภอ หรือที่ว่าการอำเภอ หรือศาลากลาง จังหวัดเป็นที่ทำการสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายในข้อ ๑ ที่อยู่ในเขตอำนาจแล้วแต่กรณี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นจะไปทำการสอบสวนที่ใดก็ได้ ทั้งนี้ให้บันทึกเหตุความจำเป็นไว้ในส่วนการสอบสวนด้วย

ข้อ ๕ การร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ

ถ้ามีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษว่ามีผู้กระทำความผิดตามกฎหมายในข้อ ๑ ต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจนั้นรับดำเนินการจัดให้มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษตามกฎหมายและรีบจัดส่งไปยังพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองแห่งท้องที่ที่ความผิดอาญาได้เกิดหรืออ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจโดยเร็ว

๗. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปรียบเทียบและการสอบสวนคดีอาญาบางประเภท

พ.ศ. ๒๕๒๑

ข้อ ๓ พนักงานสอบสวนตามระเบียบนี้ ให้หมายความถึงพนักงานสอบสวนตามข้อบังคับ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๐

ข้อ ๔ การสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ นอกจากข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๐ ให้ปฏิบัติไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการนั้น

ข้อ ๕ การปฏิบัติสำหรับกรณีใด ถ้าระเบียบนี้มิได้กำหนดไว้ ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้นำระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีหรือระเบียบการอื่นที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับโดยอนุโลม

๘. ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๕ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๖ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๗ และ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๘

๔. การประสานงานระหว่างพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่กับพนักงานสอบสวนอื่น

๔.๓ เมื่อมีเหตุสำคัญหรือกรณีจำเป็น สมควรให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง ทำการสอบสวน หรือร่วมในการสอบสวน หรือร่วมในการสอบสวนคดีอาญาในท้องที่ใดก็ได้ให้ผู้กำกับกับการตำรวจจังหวัด หรือผู้รักษาราชการแทนเสนอเหตุผลต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งการ

๔.๔ ในกรณีนี้ผู้ว่าการราชการจังหวัดหรือนายอำเภอได้ประสบเหตุความผิดอาญา ซึ่งควรจะกระทำ การจับกุมได้ ก็ให้ผู้ว่าการราชการจังหวัดหรือนายอำเภอทำการจับกุม แต่ถ้าไม่อาจจับกุมได้ทันทีก็สั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ทำการจับกุมและเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนดำเนินคดี ให้ผู้ว่าการราชการจังหวัด หรือนายอำเภอทำการสืบสวนสอบสวน หรือสั่งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเพื่อรวบรวมหลักฐานต่างๆ ที่มีอยู่ ในที่เกิดเหตุหรือดำเนินการทั้งหลายอื่นๆ เช่น ตรวจตัวบุคคล ตรวจสิ่งของ ค้นเพื่อพบสิ่งของและยึดไว้ซึ่งสิ่งของ ที่ค้นพบ ตลอดจนสอบสวนปากคำบุคคลและดำเนินการอย่างอื่นเท่าที่จำเป็น เพื่อเป็นหลักฐานในชั้นต้นและ บันทึกไว้และให้ส่งหลักฐานการสืบสวนนั้นและตัวบุคคลที่จับกุมไว้ไปให้พนักงานสอบสวนท้องที่ดำเนินการต่อไป

๑๒. อำนาจการควบคุมการสอบสวน

๑๒.๕ ในกรณีที่ยานำเอาเห็นเป็นการสมควรจะให้พนักงานสอบสวนในอำนาจมาชี้แจง พร้อมทั้งเรียกสำนวนการสอบสวนมาตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำ เร่งรัดให้ดำเนินการให้เป็นผลและ เป็นไปในทางที่ชอบและเหมาะสม

ถ้านายอำเภอเห็นว่า การดำเนินการตามวรรคหนึ่งจะไม่ได้ผล นายอำเภอมีอำนาจเข้าควบคุมการ สอบสวนโดยสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามที่เห็นสมควร รวมทั้งการส่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ บปล่อยชั่วคราวหรือจะสั่งให้เปลี่ยนตัวพนักงานสอบสวน หรือให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเข้าร่วมทำการ สอบสวนคดีเรื่องนั้นด้วยก็ได้ กรณีดังกล่าวนี้ให้ถือว่านายอำเภอเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคท้าย และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ มีอำนาจเกี่ยวกับการสอบสวนความผิดอาญาในเขตอำนาจ ของอำเภอ การที่จะสั่งการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงโดยอำนาจของผู้กำกับการตำรวจจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธร หรือผู้บัญชาการตำรวจภูธรให้เป็นอันขาด เว้นแต่ที่เป็นอำนาจของผู้ว่าการราชการจังหวัด หรืออธิบดีกรมตำรวจ

๑๕. การสอบสวนที่ยังค้างอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้ ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑/๒๕๐๙ เรื่อง ระเบียบการสอบสวนคดีอาญาในจังหวัดอื่น นอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๙ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๘

๙. ข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง พ.ศ. ๒๕๔๐

ข้อ ๔ ของกลางนั้น คือ วัตถุใดๆ หรือทรัพย์สินซึ่งตกมาอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าพนักงาน โดยอำนาจแห่งกฎหมาย หรือโดยหน้าที่ในทางราชการ และยึดไว้เป็นของกลางเพื่อพิสูจน์ในทางคดี หรือ เพื่อจัดการอย่างอื่นตามหน้าที่ราชการ

ข้อ ๕ ของกลางนั้นแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) ของกลางในคดีอาญา และ

๒) ของกลางอย่างอื่น

ของกลางในคดีอาญา คือ ของกลางที่เกี่ยวข้องต้องจัดการทางคดีอาญา เช่น ของที่บุคคลมีไว้ หรือใช้เป็นความผิด หรือของที่ใช้เป็นหลักฐานพิสูจน์ความผิด เป็นต้น

ของกลางในคดีอาญาอย่างอื่น คือ ของกลางที่ไม่เข้าอยู่ในลักษณะของกลางคดีอาญา เช่น ของที่เก็บตก หล่น หลุด ลอยได้ เป็นต้น

ข้อ ๖ การรักษาของกลางในส่วนภูมิภาค แบ่งออกเป็น ๒ ชั้น คือ

๑) ของกลางชั้นอำเภอ

๒) ของกลางชั้นจังหวัด

ของกลางชั้นอำเภอ คือ ของกลางที่อยู่ในระหว่างคณะกรรมการอำเภอจัดการและรักษา
ของกลางชั้นจังหวัด คือ ของกลางที่อยู่ในระหว่างคณะกรรมการจังหวัดจัดการและรักษา

ข้อ ๗ ผู้มีหน้าที่รักษาของกลาง ได้แก่

๑) ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

ข้อ ๒๕ ของกลางชั้นอำเภอให้นายอำเภอและสมุห์บัญชีเป็นกรรมการจัดการขาย

๑๐. ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปรียบเทียบและการสอบสวนคดีละเมิดข้อบัญญัติ
ท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๔ ในข้อบังคับนี้

“พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง” หมายความว่า หัวหน้าพนักงานสอบสวนและพนักงาน
สอบสวนตามข้อ ๓ ของข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาบางประเภท
ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๐ แห่งเขตท้องที่ซึ่งมีอำนาจสอบสวนตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ข้อ ๗ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่นตามข้อบังคับนี้ มีขอบเขตอำนาจ
ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดเทศบัญญัติมีอำนาจเปรียบเทียบคดีความผิดที่มีโทษปรับ
สถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งพันบาท

(๒) ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจเปรียบเทียบ
คดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกิน
หนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๓) ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจเปรียบเทียบ
คดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งพันบาท

ข้อ ๘ พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่นในความผิด
ที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือ
ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อ ๑๒ ก่อนทำการเปรียบเทียบคดี ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีถามผู้ร้องทุกข์หรือ ผู้กล่าวโทษ
และผู้ต้องหา พร้อมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อให้ได้ความแน่ชัดว่าการกระทำที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความผิด
ตามข้อบัญญัติท้องถิ่นฉบับใดและอยู่ในอำนาจหน้าที่ที่ตนจะทำการเปรียบเทียบคดีได้ตามข้อบังคับนี้หรือไม่

ถ้าผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีเห็นว่าผู้ต้องหาได้ละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่น แล้วแต่กรณี และอยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนที่จะทำการเปรียบเทียบคดีได้ ก็ให้ดำเนินการเปรียบเทียบคดีให้แล้วเสร็จก่อนคดีขาดอายุความไม่น้อยกว่าสามสิบวัน โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดความหนักเบาแห่งข้อหาและฐานะของผู้ต้องหาเป็นสำคัญ ทั้งนี้จะต้องไม่กำหนดจำนวนเงินค่าปรับสูงหรือต่ำกว่าโทษที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น

ในคดีที่มีค่าทดแทน ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมให้เปรียบเทียบคดี ให้ผู้ทำการเปรียบเทียบคดีกะประมาณจำนวนค่าทดแทนตามที่เห็นสมควรหรือตามที่คู่ความตกลงกัน

ข้อ ๑๓ คดีใดที่อยู่ในอำนาจเปรียบเทียบของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดเทศบัญญัติ และข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีดังกล่าวแล้วแต่กรณี ทำการเปรียบเทียบคดีให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยให้ผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีได้เปรียบเทียบ

ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมให้เปรียบเทียบคดี ก็ให้บันทึกถ้อยคำผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และความยินยอมลงในแบบพิมพ์ที่กำหนด แล้วทำการเปรียบเทียบคดีโดยจดบันทึกการเปรียบเทียบคดีลงในแบบพิมพ์ที่กำหนด เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามจำนวนที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดไว้ภายในเวลาอันสมควร แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันทำการเปรียบเทียบแล้วคดีอาญาเป็นอันเลิกกัน

ถ้าผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบคดี หรือมีการยินยอมตามวรรคสองแล้ว แต่ผู้ต้องหาไม่ชำระค่าปรับภายในเวลาที่กำหนด ให้บันทึกถ้อยคำหรือเหตุที่ไม่ชำระค่าปรับไว้ในส่วนการเปรียบเทียบแล้วส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในเขตอำนาจดำเนินคดีต่อไป

ข้อ ๑๔ คดีใดที่อยู่ในอำนาจเปรียบเทียบของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามข้อ ๗ (๒) ให้ดำเนินการเปรียบเทียบคดีให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และดำเนินการ ดังนี้

(๑) ในคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีดังกล่าวทำการเปรียบเทียบคดี โดยให้ผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบได้เปรียบเทียบ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมให้เปรียบเทียบคดี ก็ให้บันทึกถ้อยคำผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และความยินยอมลงในแบบพิมพ์ที่กำหนด เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามจำนวนที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดไว้ภายในเวลาอันสมควร แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันทำการเปรียบเทียบแล้ว คดีอาญาเป็นอันเลิกกัน

(๒) ในคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีดังกล่าวเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษแต่จำคุก ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี โดยกำหนดค่าปรับซึ่งผู้ต้องหาจะพึงชำระ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมตามนั้นก็ให้บันทึกถ้อยคำผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และความยินยอมลงในแบบพิมพ์ที่กำหนดแล้วทำการเปรียบเทียบคดี โดยจดบันทึกการเปรียบเทียบคดีลงในแบบพิมพ์ที่กำหนด เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีกำหนดไว้ภายในเวลาอันสมควรแต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันทำการเปรียบเทียบคดีแล้ว คดีนั้นเป็นอันเสร็จเด็ดขาด

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบคดี หรือยินยอมให้เปรียบเทียบคดี แต่ผู้ต้องหาไม่ชำระค่าปรับภายในเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้บันทึกถ้อยคำหรือเหตุที่ไม่ชำระค่าปรับไว้ในส่วนการเปรียบเทียบคดี แล้วส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในเขตอำนาจดำเนินคดีต่อไป

ข้อ ๑๕ คดีใดเกินอำนาจของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จะทำการเปรียบเทียบได้ตามข้อ ๗ (๒) ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีนั้นส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองผู้มีอำนาจหน้าที่เพื่อดำเนินคดีต่อไป

ข้อ ๑๗ คดีที่ได้ทำการเปรียบเทียบเสร็จแล้วตามข้อ ๑๓ วรรคสองและข้อ ๑๔ วรรคหนึ่ง ให้ส่งสำนวนการเปรียบเทียบคดีไปยังพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในเขตอำนาจภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทำการเปรียบเทียบคดีเสร็จ หรือวันที่ผู้ต้องหาชำระค่าปรับแล้ว

ถ้าพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองไม่มีการแจ้งเป็นอย่างอื่นแก่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีตามวรรคหนึ่งในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าพยานที่มีอำนาจเปรียบเทียบคดีได้ทำการเปรียบเทียบคดีไปนั้น พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเห็นชอบด้วย ถ้าพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเห็นว่าผลการเปรียบเทียบคดีมีข้อบกพร่องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายให้ส่งคืนและให้ผู้ทำการเปรียบเทียบคดีดำเนินการปรับปรุงหรือแก้ไขตามที่พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองแจ้ง

ข้อ ๑๘ คดีตามข้อ ๑๓ วรรคสาม และข้อ ๔ วรรคสอง ที่เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องส่งให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในเขตอำนาจดำเนินคดีต่อไป ให้ส่งไปยังพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในเขตอำนาจภายในสามวันทำการ นับแต่วันที่เปรียบเทียบคดีไม่ได้

เมื่อพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเปรียบเทียบคดี หรือดำเนินคดีเสร็จแล้ว ให้แจ้งผลคดีให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือองค์การบริหารส่วนตำบลเจ้าของเรื่องทราบด้วย

ข้อ ๑๙ เมื่อพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองได้รับสำนวนการเปรียบเทียบคดีตามข้อ ๑๗ แล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ถ้าเห็นว่าสำนวนการเปรียบเทียบคดีนั้นมีข้อบกพร่อง ให้ส่งคืนผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง แล้วส่งกลับคืนไปให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเพื่อดำเนินการต่อไปโดยเร็ว

(๒) ถ้าเห็นว่าการเปรียบเทียบคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้บันทึกความเห็นชอบไว้ในสำนวนการเปรียบเทียบคดี

(๓) ถ้าเห็นว่าการเปรียบเทียบคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้บันทึกความเห็นว่าเป็นไม่เห็นชอบพร้อมเหตุผลไว้ในสำนวนแล้วดำเนินการต่อไป

สำนวนการเปรียบเทียบคดีที่ถูกต้องและชอบด้วยกฎหมาย เมื่อพนักงานสอบสวน ฝ่ายปกครองดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แล้ว ให้ส่งคืนกลับไปยังผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีเพื่อเก็บรักษาไว้

ข้อ ๒๐ ถ้าพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเห็นว่าการเปรียบเทียบคดีไม่ชอบด้วยกฎหมายตามข้อ ๑๙ (๓) ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) กรณีที่เห็นว่าไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดตามข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือสิทธิในการนำคดีมาฟ้องได้ระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองทำการสอบสวนคดีนั้น แล้วส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการในเขตอำนาจ

(๒) กรณีที่เห็นว่าไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดตามข้อบัญญัติท้องถิ่น แต่เป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่น ถ้าพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเห็นว่าการกระทำความผิดตามกฎหมายนั้นอยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนที่จะทำการเปรียบเทียบคดีหรือสอบสวนได้ ก็ให้ดำเนินการเปรียบเทียบคดี

หรือสอบสวนต่อไป แต่ถ้าเห็นว่าไม่ได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนให้รีบส่งเรื่องไปให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการต่อไป

(๓) กรณีที่เห็นว่าไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีกำหนดจำนวนเงินค่าปรับสูงหรือต่ำกว่าอัตราโทษที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองทำการเปรียบเทียบคดี หรือสอบสวนต่อไป

(๔) กรณีที่เห็นว่า ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะเหตุอื่น ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองแจ้งเหตุที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นไปให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีแล้วแต่กรณี ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับสำนวนการเปรียบเทียบคดีพร้อมกับแจ้งให้เทศบาลองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อแจ้งผู้ต้องหารับเงินค่าปรับคืน โดยให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อรับเงินไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๒๑ เมื่อพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองได้รับเรื่องตามข้อ ๑๕ ให้ตรวจสอบและพิจารณาว่าคดีความผิดดังกล่าวมีอัตราโทษที่อยู่ในอำนาจของตนจะทำการเปรียบเทียบคดีได้หรือไม่ ถ้าเห็นว่าคดีความผิดนั้นอยู่ในอำนาจที่จะทำการเปรียบเทียบคดีได้ ก็ให้ดำเนินการเปรียบเทียบคดีโดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิด ความหนักเบาแห่งข้อหาและฐานะของผู้ต้องหาเป็นสำคัญ แต่ถ้าพิจารณาเห็นว่า เป็นคดีความผิดที่ไม่อยู่ในอำนาจที่จะทำการเปรียบเทียบคดีได้ ก็ให้ดำเนินการสอบสวนเป็นคดีสามัญต่อไป โดยให้นำหลักเกณฑ์วิธีการเปรียบเทียบและการสอบสวนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบและการสอบสวนคดีอาญาบางประเภท พ.ศ. ๒๕๒๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าเห็นว่าคดีนั้นไม่ได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน ให้ส่งเรื่องไปให้พนักงานสอบสวนอื่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการต่อไปภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่พนักงานสอบสวน ฝ่ายปกครองมีความเห็น

๑๑. ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ชั้นสูตรพลิกศพของพนักงานฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๓ พนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปหมายความว่าถึงผู้ดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ในจังหวัดอื่น ได้แก่ ปลัดอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ นายอำเภอป้องกันจังหวัด อำเภอจังหวัด ปลัดจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัด

ข้อ ๔ ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ให้พนักงานฝ่ายปกครองตามข้อ ๓ แห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ เป็นผู้ขึ้นสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนและแพทย์

ข้อ ๕ เมื่อได้รับแจ้งว่ามีความตายเกิดขึ้นตามข้อ ๔ ให้ปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ในจังหวัดอื่น ให้นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือปลัดอำเภอแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นผู้ขึ้นสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนและแพทย์

ข้อ ๖ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

(๓) ในจังหวัดอื่น เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่า ความตายที่เกิดขึ้นตามข้อ ๔ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจหรือสะท้อนขวัญของประชาชน หรืออาจกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจเข้าไปร่วมให้คำปรึกษาหรือให้คำแนะนำแก่พนักงานฝ่ายปกครองผู้ทำหน้าที่ร่วมชั้นสูตรพลิกศพ หรือจะมอบหมายให้ป้องกันจังหวัด จ่าจังหวัด ปลัดจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัดคนใดคนหนึ่งใด หรือหลายคน ปฏิบัติหน้าที่ให้คำแนะนำแทนตนได้ แต่การลงชื่อในรายงานการชันสูตรพลิกศพให้เป็นหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองผู้ทำหน้าที่ร่วมชั้นสูตรพลิกศพเช่นเดิม เว้นแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดประสงค์จะเข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพด้วยตนเองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติหน้าที่แทน ให้แจ้งให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือพนักงานฝ่ายปกครองผู้ทำหน้าที่ร่วมชั้นสูตรพลิกศพนั้นทราบโดยพลัน กรณีเช่นนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้ลงชื่อร่วมในรายงานการชันสูตรพลิกศพของพนักงานสอบสวน

๑๒. ระเบียบกรมการปกครอง ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัลและเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ผู้แจ้งความนำจับ” หมายความว่า บุคคลคนเดียวหรือหลายคนซึ่งนำเบาะแสหรือคำเตือนแห่งการกระทำความผิดมาแจ้งแก่ทางราชการจนทางราชการสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ แต่ต้องมีใจเจ้าน้ำที่ผู้จับหรือข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้น

“เจ้าหน้าที่ผู้จับ” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งทำหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิด หรือข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้นและมีส่วนร่วมในการจับกุมผู้กระทำความผิดสำหรับกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด และให้หมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่อันได้มาซึ่งเงินค่าปรับนั้นสำหรับกรณีที่ไม่มีการจับกุมด้วย

ข้อ ๗ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในเบื้องต้นว่าผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ผู้จับ หรือผู้แจ้งความนำจับในแต่ละคดี

(๒) นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ในกรณีที่เกิดหรือเรื่องอยู่ในความรับผิดชอบของที่ทำการปกครองอำเภอหรือกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๐ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งตามข้อ ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) แล้วแต่กรณี มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) วินิจฉัยชี้ขาดว่า เจ้าหน้าที่ผู้จับ และผู้แจ้งความนำจับคนใด ซึ่งได้วินิจฉัยชี้ขาดในเบื้องต้นตามข้อ ๗ แล้ว มีสิทธิได้รับเงินสินบนรางวัลหรือไม่

(๒) แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพิ่มเติมเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

(๓) เรียกเจ้าหน้าที่ผู้จับ ผู้แจ้งความนำจับ หรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงเพิ่มเติมหรือส่งมอบเอกสารที่อยู่ในความครอบครองเพิ่มเติม

ข้อ ๑๒ ให้อธิบดีกรมการปกครอง มอบหมายให้ผู้ทำการเปรียบเทียบปรับคดีความผิดที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร หรือในจังหวัดอื่น ซึ่งได้ทำการเปรียบเทียบปรับและรับเงินค่าปรับแล้วตามกฎหมายฉบับนี้ว่า หากเงินค่าปรับเป็นรายคดีหรือรายกระทงก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินไว้จ่ายเป็นเงินสินบนรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด ให้หักในอัตราร้อยละ ๘๐ ของเงินค่าปรับที่ได้รับ

(๒) กรณีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดให้หักในอัตราร้อยละ ๖๐ ของเงินค่าปรับที่ได้รับเงินค่าปรับที่เหลือจากการหักตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒)ให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินเงินที่หักไว้ตามวรรคหนึ่ง ในกรุงเทพมหานครให้นำส่งที่ผู้อำนวยการกองคลัง กรมการปกครอง ในจังหวัดอื่นให้นำส่งที่เลขาธิการจังหวัด ณ ที่ทำการปกครองจังหวัด หรือที่เลขาธิการอำเภอ ณ ที่ทำการปกครองอำเภอ หรือเลขาธิการกิ่งอำเภอ ณ ที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้จ่ายเงินสินบนจากเงินค่าปรับ แต่มิได้บัญญัติให้จ่ายเงินรางวัลให้หักเงินค่าปรับ หลังหักจ่ายเงินสินบนตามกฎหมายไว้จ่ายเป็นเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้ตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๑๖ ให้ผู้อำนวยการกองคลัง กรมการปกครอง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมการปกครอง ปลัดจังหวัด หรือนายอำเภอ ติดต่อบริษัทประกันภัยกับเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเพื่อขอทราบยอดเงินในแต่ละคดีที่หักและได้นำส่งให้แก่กรมการปกครองจังหวัด หรืออำเภอ แล้วแต่กรณี

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

นายอำเภอเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจในการสืบสวน และมีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีอยู่หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้

๒. กฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครโดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔

นายอำเภอเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๑๘ วรคส. และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามมาตรา ๑๔๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครโดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำเภอ หรือผู้ต้องหาที่มีอยู่หรือถูกจับภายในเขตอำเภอ

๓. ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๐

ตามข้อบังคับฉบับนี้ นายอำเภอเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาตามมาตรา ๑๐ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครโดยพนักงานสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๔ ขึ้นใช้บังคับ ซึ่งในข้อ ๑๓ แห่งกฎกระทรวงดังกล่าวบัญญัติไว้ว่า “คดีอาญาใดที่ได้ดำเนินการสอบสวนไปก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๐ จนกว่าคดีถึงที่สุด” จึงอาจถือได้ว่าบทบัญญัติในข้อบังคับฉบับนี้ในส่วนที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งกฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิด

อาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครโดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ถูกยกเลิกไปโดยปริยายไม่มีผลใช้บังคับอีกต่อไปแล้ว

๔. ข้อบังคับที่ ๑/๒๕๐๙ เรื่อง ระเบียบการสอบสวนคดีอาญาในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี และข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๕ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๖ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๗ และ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยทั้งสองฉบับเป็นการกำหนดตัวของพนักงานสอบสวนและหัวหน้าพนักงาน การวางระเบียบ หลักเกณฑ์ ขั้นตอนต่างๆ ในการสอบสวนคดีอาญา ตลอดไปจนถึงการเข้าควบคุม การสอบสวนโดยพนักงานฝ่ายปกครอง แต่เนื่องจากในข้อ ๑๕ แห่งข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย ระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๓ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๕ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๖ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๗ และ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๓๘ บัญญัติไว้ว่า “การสอบสวนที่ยังค้างอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้ ให้ดำเนินการ ต่อไปตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑/๒๕๐๙ เรื่อง ระเบียบการสอบสวนคดีอาญาในจังหวัดอื่นนอกจาก จังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๙ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๘” และในวรรคถัดมาบัญญัติไว้ว่า “บรรดาคำสั่ง ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีกำหนดไว้แล้ว ในข้อบังคับหรือซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อบังคับฉบับนี้ ให้เป็นอันยกเลิก” จึงอาจถือได้ว่าบทบัญญัติของข้อบังคับ ที่ ๑/๒๕๐๙ ในส่วนที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งกฎกระทรวงข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการ ดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้ถูกยกเลิกไปโดยปริยายไม่มีผลใช้บังคับอีกต่อไปแล้ว

ในกฎกระทรวงข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๔.๔ บัญญัติให้นายอำเภอที่ประสบเหตุความผิดอาญาจากการจับกุมหรือสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าพนักงาน ผู้มีอำนาจหน้าที่ทำการจับกุมได้ และเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนดำเนินคดี ให้นายอำเภอทำการสืบสวนสอบสวน เบื้องต้นได้ และในข้อ ๑๒.๕ บัญญัติให้นายอำเภอมีอำนาจเรียกให้พนักงานสอบสวนในอำนาจหน้าที่แจ้ง พร้อมทั้ง เรียกสำนวนการสอบสวนมาตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำ เปรียบเทียบให้ดำเนินการให้เป็นผลและเป็นไปในทางที่ชอบ และเหมาะสมหรือหากเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวข้างต้นจะไม่ได้ผล ก็มีอำนาจเข้าควบคุมการสอบสวนเลยก็ได้

๕. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเรียกประกันหรือหลักประกัน การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๔๙

นายอำเภอเป็นพนักงานสอบสวนมีอำนาจในการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนตามที่บัญญัติไว้ในข้อ ๑ และข้อ ๒ แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเรียกประกันหรือหลักประกันการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๔๙

๖. กฎกระทรวงกำหนดวิธีการขอคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๕๓

นายอำเภอเป็นพนักงานสอบสวนมีอำนาจในการสั่งคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ให้แก่ ผู้ยื่นคำร้องตามที่บัญญัติไว้ในข้อ ๑ และข้อ ๔ แห่งกฎกระทรวงกำหนดวิธีการขอคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ไป ดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ พ.ศ. ๒๕๕๓

๗. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปรียบเทียบและการสอบสวนคดีอาญาบางประเภท

พ.ศ. ๒๕๒๑

นายอำเภอเป็นพนักงานสอบสวนมีอำนาจในการเปรียบเทียบและการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๐

๘. ข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง พ.ศ. ๒๕๔๐

นายอำเภอมีหน้าที่เก็บรักษาของกลางขึ้นอำนาจตามข้อ ๒๕ แห่งข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง พ.ศ. ๒๕๔๐

๙. ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบและการสอบสวนคดีละเมิด

ข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗

นายอำเภอเป็นพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่นในความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และมีอำนาจตรวจสอบการเปรียบเทียบของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดเทศบัญญัติและข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล และการเปรียบเทียบของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๑๐. ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ชั้นสูงสุดพลิกศพของ

พนักงานฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓

นายอำเภอมีหน้าที่ในการผู้ชั้นสูงสุดพลิกศพร่วมกับพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน และแพทย์กรณีที่มีความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๑๑. ระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัลและเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๔๘

นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในเบื้องต้นว่าผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ผู้จับหรือผู้แจ้งความนำจับในแต่ละคดี

(๒) ประมวลกฎหมายอาญา

มาตราที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะ ๒ ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง

หมวด ๑ ความผิดต่อเจ้าพนักงาน

หมวด ๒ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

(๓) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
บรรพ ๑ ลักษณะ ๒ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ - ๓ สมาคม มูลนิธิ

มาตราที่เกี่ยวข้อง

สมาคม

มาตรา ๗๘ การก่อตั้งสมาคมเพื่อกระทำการใดๆ อันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกันและมีใช้เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน ต้องมีข้อบังคับและจดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๘๑ การจดทะเบียนสมาคมนั้น ให้ผู้จะเป็นสมาชิกของสมาคมจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ร่วมกันยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่สำนักงานใหญ่ของสมาคมจะตั้งขึ้น พร้อมกับแนบข้อบังคับของสมาคม รายชื่อ ที่อยู่ และอาชีพของผู้จะเป็นสมาชิกไม่น้อยกว่าสิบคน และรายชื่อ ที่อยู่ และอาชีพของผู้จะเป็นกรรมการของสมาคมมากับคำขอด้วย

มาตรา ๘๒ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอจดทะเบียนพร้อมทั้งข้อบังคับแล้วเห็นว่าคำขอนั้นถูกต้องตามมาตรา ๘๑ และข้อบังคับถูกต้องตามมาตรา ๗๙ และวัตถุประสงค์ของสมาคมไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือไม่เป็นการอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ และรายการซึ่งจดทะเบียนในคำขอหรือข้อบังคับสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสมาคม และผู้จะเป็นกรรมการของสมาคมมีฐานะและความประพฤติเหมาะสมในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสมาคม ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่สมาคมนั้น และประกาศการจัดตั้งสมาคมในราชกิจจานุเบกษา

ถ้านายทะเบียนเห็นว่าคำขอหรือข้อบังคับไม่ถูกต้องตามมาตรา ๘๑ หรือมาตรา ๗๙ หรือรายการซึ่งจดทะเบียนในคำขอหรือข้อบังคับไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสมาคม หรือผู้จะเป็นกรรมการของสมาคมมีฐานะหรือความประพฤติไม่เหมาะสมในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสมาคม ให้มีคำสั่งให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องเมื่อแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงถูกต้องแล้ว ให้รับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่สมาคม นั้น

ถ้านายทะเบียนเห็นว่าไม่อาจรับจดทะเบียนได้เนื่องจากวัตถุประสงค์ของสมาคมขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจเป็นอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ หรือผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนไม่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งของนายทะเบียน ให้นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนและแจ้งคำสั่งพร้อมด้วยเหตุผลที่ไม่รับจดทะเบียนไปยังผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนโดยมีక్షี้อ

ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนนั้นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียน

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยอุทธรณ์ และแจ้งคำวินิจฉัยให้ผู้อุทธรณ์ทราบ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ยื่นทะเบียนได้รับหนังสืออุทธรณ์ คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๐๙ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามบทบัญญัติในส่วนนี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนกับออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับ

- (๑) การยื่นคำขอจดทะเบียนและการรับจดทะเบียน
 - (๒) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน การขอตรวจเอกสาร การคัดสำเนาเอกสาร และค่าธรรมเนียมการขอให้นายทะเบียนดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับสมาคม รวมทั้งการยกเว้นค่าธรรมเนียมดังกล่าว
 - (๓) การดำเนินกิจการของสมาคมและการทะเบียนสมาคม
 - (๔) การอื่นใดเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนนี้
- กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มูลนิธิ

มาตรา ๑๑๐ มูลนิธิได้แก่ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้โดยเฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการกุศลสาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่น โดยมีได้มุ่งหาผลประโยชน์มาแบ่งปันกัน และได้จดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

การจัดการทรัพย์สินของมูลนิธิ ต้องมิใช่เป็นการหาผลประโยชน์เพื่อบุคคลใด นอกจากเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธินั้นเอง

มาตรา ๑๑๑ มูลนิธิต้องมีข้อบังคับ และต้องมีคณะกรรมการของมูลนิธิประกอบด้วยบุคคลอย่างน้อยสามคน เป็นผู้ดำเนินการกิจการของมูลนิธิตามกฎหมายและข้อบังคับของมูลนิธิ

มาตรา ๑๑๔ การขอจดทะเบียนมูลนิธินั้น ให้ผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่สำนักงานใหญ่ของมูลนิธิจะตั้งขึ้น ในคำขออย่างน้อยต้องระบุเจ้าของทรัพย์สินและรายการทรัพย์สินที่จะจัดสรรสำหรับมูลนิธิ รายชื่อ ที่อยู่และอาชีพของผู้จะเป็นกรรมการของมูลนิธิทุกคน พร้อมกับแนบข้อบังคับของมูลนิธิมากับคำขอด้วย

มาตรา ๑๑๕ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอแล้วเห็นว่า คำขอนั้นถูกต้องตามมาตรา ๑๑๔ และข้อบังคับถูกต้องตามมาตรา ๑๑๒ และวัตถุประสงค์เป็นไปตามมาตรา ๑๑๐ และไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือไม่เป็นอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ และรายการซึ่งจัดแจ้งในคำขอหรือข้อบังคับสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ และผู้จะเป็นกรรมการของมูลนิธิมีฐานะและความประพฤติเหมาะสม ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่มูลนิธินั้น และประกาศการจัดตั้งมูลนิธิในราชกิจจานุเบกษา

ถ้านายทะเบียนเห็นว่าคำขอหรือข้อบังคับไม่ถูกต้องตามมาตรา ๑๑๔ หรือมาตรา ๑๑๒ หรือรายการซึ่งจัดแจ้งในคำขอหรือข้อบังคับไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ หรือผู้จะเป็นกรรมการของมูลนิธิมีฐานะหรือความประพฤติไม่เหมาะสมในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ ให้มีคำสั่งให้ผู้ขอจดทะเบียนแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้อง เมื่อแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงถูกต้องแล้ว ให้รับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่มูลนิธินั้น

ด้านนายทะเบียนเห็นว่าไม่อาจรับจดทะเบียนได้เนื่องจากวัตถุประสงค์ของมูลนิธิไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๑๐ หรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรืออาจเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ หรือผู้จดทะเบียนไม่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งของนายทะเบียน ให้นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียน และแจ้งคำสั่งพร้อมด้วยเหตุผลที่ไม่รับจดทะเบียนให้ผู้จดทะเบียนทราบโดยมิชักช้า

ผู้จดทะเบียนมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนนั้นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียน ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยอุทธรณ์และแจ้งคำวินิจฉัยให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับหนังสืออุทธรณ์ คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๓๑ นายทะเบียน พนักงานอัยการ หรือผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดอาจร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้เลิกมูลนิธิได้ในกรณีหนึ่งกรณีใด ดังต่อไปนี้

- (๑) เมื่อปรากฏว่าวัตถุประสงค์ของมูลนิธิขัดต่อกฎหมาย
- (๒) เมื่อปรากฏว่ามูลนิธิกระทำการขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ
- (๓) เมื่อปรากฏว่ามูลนิธิไม่สามารถดำเนินการกิจการต่อไปได้ไม่ว่าเพราะเหตุใดๆ หรือหยุดดำเนินการตั้งแต่สองปีขึ้นไป

มาตรา ๑๓๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามบทบัญญัติในส่วนนี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนกับออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับ

- (๑) การยื่นคำขอจดทะเบียนและการรับจดทะเบียน
 - (๒) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน การขอตรวจเอกสาร การคัดสำเนาเอกสารและค่าธรรมเนียมการขอให้นายทะเบียนดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับมูลนิธิรวมทั้งการยกเว้นค่าธรรมเนียมดังกล่าว
 - (๓) แบบบัตรประจำตัวของนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่
 - (๔) การดำเนินการกิจการของมูลนิธิและการทะเบียนมูลนิธิ
 - (๕) การอื่นใดเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนนี้
- กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงมหาดไทย แต่งตั้งนายทะเบียนสมาคม ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๗

๑. ในกรุงเทพมหานคร ให้ อธิบดีกรมการปกครอง เป็นนายทะเบียน
๒. ในจังหวัดอื่น ให้ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นนายทะเบียน

๒. ประกาศกระทรวงมหาดไทย แต่งตั้งนายทะเบียนมูลนิธิ

๑. ในกรุงเทพมหานคร ให้ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นนายทะเบียน
๒. ในจังหวัดอื่น ให้ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นนายทะเบียน

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. กรณีสมาคม

นายอำเภอ มีหน้าที่รับคำขอตามแบบ สค. ๑ พร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เมื่อตรวจสอบครบถ้วนถูกต้องแล้วจึงส่งมาให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะนายทะเบียนจังหวัดพิจารณารับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่สมาคมนั้น และประกาศการจัดตั้งสมาคมในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

๒. กรณีมูลนิธิ

นายอำเภอ มีหน้าที่รับคำขอตามแบบ มน. ๑ พร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เมื่อตรวจสอบครบถ้วนถูกต้องแล้วจึงส่งมาให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะนายทะเบียนจังหวัดพิจารณารับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่มูลนิธินั้น และประกาศการจัดตั้งมูลนิธิในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

(๔) พระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดเมืองพัทยา นายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ทำนองเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

มาตรา ๖ เมื่อมีการเกณฑ์ช่วยราชการทหารแล้ว เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ได้รับใบเรียกเกณฑ์ หรือบุคคลที่ได้รับหมายเกณฑ์ต้องปฏิบัติตามทันที

มาตรา ๗ ในเดือนมกราคมของทุกปี ให้ปลัดเมืองพัทยา นายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ทำนองเดียวกับนายอำเภอ ทำบัญชีส่งไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหรือส่วนราชการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนด

บัญชีดังกล่าวให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งมีรายการดังนี้

- (๑) สถานที่สำหรับใช้พักแรม หรือสร้างที่พักแรม
- (๒) ยานพาหนะ เส้นทางคมนาคม สถานพยาบาล ประชากร สาธารณูปโภค ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ปศุสัตว์ และสัตว์พาหนะ
- (๓) สถานที่เก็บรักษาหรือจำหน่ายเชื้อเพลิง น้ำมันเชื้อเพลิง สิ่งหล่อสั่น หรือก๊าซ

- (๔) อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด
- (๕) เครื่องมือสื่อสารและเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์
- (๖) โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
- (๗) สถานที่จำหน่ายอุปกรณ์และอะไหล่สำหรับยานพาหนะ เครื่องมือสื่อสารหรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์
- (๘) เครื่องกล เครื่องมือ เครื่องใช้ และสิ่งอื่นที่ใช้สำหรับการสร้าง ซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาเส้นทางคมนาคม
- (๙) สิ่งอื่นตามที่ทางราชการทหารกำหนด

มาตรา ๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ผู้มีอำนาจตาม มาตรา ๑๗ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๗ (๒) เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารและเจ้าพนักงานปกครอง ท้องที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๖ การเกณฑ์ในภาคใต้ ถ้าจะกระทำในท้องที่ใด เมื่อใด ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมอบหมายเป็นหนังสือเป็นผู้ประกาศ และมีหนังสือแจ้งไปยัง เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ในท้องที่นั้น และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อทราบ

มาตรา ๑๙ ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารส่งใบเรียกเกณฑ์แก่เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ในท้องที่ที่มีทรัพย์สินที่จะเกณฑ์ก่อนกำหนดเกณฑ์ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน หากเป็นการฉ้อฉลเป็นหรือเร่งด่วนจะส่งใบเรียก เกณฑ์ทันทีก็ได้

มาตรา ๒๐ เมื่อเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ตามมาตรา ๑๙ ได้รับใบเรียกเกณฑ์แล้ว ให้ออก หมายเกณฑ์ไปยังเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์โดยเร็ว

หมายเกณฑ์ ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๑ เมื่อมีการฉ้อฉลเป็นหรือเร่งด่วน เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๑๗ อาจ เรียกเกณฑ์โดยทางวาจา หรือโดยเครื่องมือสื่อสารได้ และให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ตามมาตรา ๑๙ ออกหมายเกณฑ์หรือดำเนินการเกณฑ์โดยทางวาจา หรือโดยเครื่องมือสื่อสารทันทีโดยให้ถือว่าได้รับใบเรียก เกณฑ์แล้วนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจ

เมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินได้รับทราบการเกณฑ์จากเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ถือว่าได้รับหมายเกณฑ์จากเจ้าพนักงานปกครองท้องที่แล้ว

การเกณฑ์โดยทางวาจาหรือโดยเครื่องมือสื่อสาร จะต้องออกใบเรียกเกณฑ์หมายเกณฑ์ หรือ เอกสารอื่นส่งตามไปภายในสามวันนับแต่วันเรียกเกณฑ์

มาตรา ๒๒ ในการเกณฑ์ทรัพย์สินตามมาตรา ๑๑ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๑๗ อาจขอให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่มีทรัพย์สินที่จะเกณฑ์ตรวจสอบว่ามีทรัพย์สินใดที่จะให้เกณฑ์ได้บ้าง

มาตรา ๒๓ การเกณฑ์สถานที่สำหรับใช้พักแรมหรือสร้างที่พักแรมตามมาตรา ๑๔(๑) เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารต้องแจ้งไปยังเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ได้รับใบเรียกเกณฑ์ให้ทราบกำหนดวันและ เวลาอันแน่นอนที่จะใช้หรือสร้างที่พักแรมโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

มาตรา ๒๔ เมื่อเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ตามมาตรา ๒๓ ได้รับใบเรียกเกณฑ์สถานที่สำหรับใช้พักแรม หรือสร้างที่พักแรมตามมาตรา ๑๑ (๓) แล้ว ให้ออกหมายเกณฑ์ไปยังเจ้าของหรือผู้ครอบครองพื้นที่ และเมื่อถึงกำหนดวันและเวลาในหมายเกณฑ์ให้ไปตรวจสอบและอำนวยความสะดวกร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

การออกหมายเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง ห้ามเกณฑ์ส่วนหนึ่งส่วนใดของเขตสถานที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองจำเป็นต้องใช้อาศัยอยู่กันหลั่นบน

มาตรา ๒๕ เมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินได้รับหมายเกณฑ์แล้ว ต้องนำทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ไปส่งตามกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในหมายเกณฑ์ ถ้าต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการนำไปส่ง ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ออกค่าใช้จ่ายไปก่อนแล้วขอรับคืนจากเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์ แต่ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ไม่มีเงินเป็นค่าใช้จ่าย ให้แจ้งเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ดังกล่าวเพื่อขอรับเงินสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายนั้นและเมื่อได้รับแจ้งแล้วให้รีบจ่ายเงินให้

เงินค่าใช้จ่ายที่เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ต้องจ่ายตามวรรคหนึ่ง ให้ขอรับคืนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร .

มาตรา ๒๖ ให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์จัดให้มีการตรวจสอบและควบคุมการส่งมอบทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารตามกำหนดวัน เวลาและสถานที่ ในหมายเกณฑ์

มาตรา ๒๗ ถ้าในขณะที่เรียกเกณฑ์ ไม่มีทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์หรือมีแต่ไม่เพียงพอกับจำนวนที่เรียกเกณฑ์ในท้องที่ใด ให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์แจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๑๗ ทราบโดยเร็ว

มาตรา ๒๘ การเกณฑ์ทรัพย์สินนั้น ถ้าไม่พบเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์เรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองให้ปฏิบัติตามหมายเกณฑ์นั้นแทน

ในกรณีที่ไม่มีบุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าว เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ตามมาตราหนึ่ง มีอำนาจปฏิบัติการตามหมายเกณฑ์นั้น โดยให้กระทำการต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งเจ้าพนักงานปกครองท้องที่นั้นได้ร้องขอมาเป็นพยาน

มาตรา ๒๙ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองมีทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์แต่ไม่สามารถส่งมอบทรัพย์สินนั้นได้ตามกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในหมายเกณฑ์ ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์ทราบทันที และให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่นั้นแจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารทราบ ถ้าเป็นกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วนที่จะต้องเกณฑ์ทรัพย์สินนั้น ให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์จัดหาทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์หรือที่ใช้แทนกันได้ส่งมอบแทนโดยเร็ว และอาจคิดค่าใช้จ่ายในการส่งมอบแทนจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ได้

มาตรา ๓๐ เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์ต้องมอบใบรับแสดงทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์และระบุว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ได้ปฏิบัติตามหมายเกณฑ์แล้วให้ไว้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองขณะที่รับเอาทรัพย์สินนั้น ใบรับสำหรับการเกณฑ์สถานที่สำหรับใช้พักแรมหรือสร้างที่พักแรมตามมาตรา ๑๑ (๓) ให้มอบในขณะที่ทหารออกจากที่นั้น

มาตรา ๓๑ ทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์มานั้นเมื่อหมดความจำเป็นที่จะใช้ในการราชการทหารให้คืนแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองตามกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะได้ประกาศให้ทราบ เมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์แล้ว ให้ทำใบรับแสดงทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ และระบุว่า เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์คืนไปแล้ว ให้ไว้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารหรือเจ้าหน้าที่งานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์

มาตรา ๓๒ ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๑๗ มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับ โดยทั่วไปซึ่งการเกณฑ์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

มาตรา ๓๔ ให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์เป็นผู้กำหนดค่าทดแทนทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์แล้วแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นมารับค่าทดแทน

การกำหนดค่าทดแทนให้คำนึงถึงราคาหรือค่าเช่าปานกลางในท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการนำส่งทรัพย์สินนั้นเป็นหลัก เว้นแต่ค่าเช่ายานพาหนะให้ถือตามอัตราที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

มาตรา ๓๕ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินไม่พอใจจำนวนค่าทดแทนที่ เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์กำหนด ให้ยื่นคำคัดค้านเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานปกครองท้องที่นั้น ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งให้มารับค่าทดแทน และให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่นั้นส่งคำคัดค้านไปยังเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารโดยเร็ว

เมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้รับคำคัดค้านแล้ว ให้เสนอคำคัดค้านต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๑๗ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำคัดค้าน ในกรณีนี้ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๑๗ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาค่าทดแทนและส่งคำสั่งแต่งตั้ง พร้อมทั้งคำคัดค้านไปยังประธานกรรมการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำคัดค้านจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

คณะกรรมการตามวรรคสองประกอบด้วยนายทหารสัญญาบัตรสองคนและเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ในท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์หนึ่งคน โดยให้นายทหารสัญญาบัตรคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการและต้องพิจารณาและวินิจฉัยให้เสร็จสิ้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประธานกรรมการได้ทราบการแต่งตั้ง ในการนี้ผู้ยื่นคำคัดค้านจะนำพยานหลักฐานอันควรแก่เรื่องมาแสดงด้วยก็ได้

ให้ประธานกรรมการแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการไปยังเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์ และผู้ยื่นคำคัดค้านโดยเร็ว

มาตรา ๓๖ ให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ในท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์ เป็นผู้จ่ายค่าทดแทนการเกณฑ์ทรัพย์สินตามจำนวนที่เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่กำหนดตามมาตรา ๓๔ หรือที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๓๕ โดยให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองนำไปรับมาแสดง ในกรณีที่ไม่สามารถนำเงินมาแสดงได้ให้นำหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องมาแสดงแทน

การจ่ายค่าทดแทนให้กระทำให้เสร็จสิ้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนำไปรับหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องมาแสดง แล้วแต่กรณี

เมื่อได้จ่ายค่าทดแทนแล้ว ให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ตามวรรคหนึ่งรวบรวมและส่งใบรับหรือหลักฐานแสดงการรับให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเป็นคราวๆ แต่ไม่เกินเดือนละสองครั้ง และให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจ่ายเงินคืนให้โดยเร็ว

มาตรา ๓๗ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ประสังจะเรียกค่าเสียหาย ให้ยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร หรือเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้ส่งคืนทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์

ในกรณีที่ยื่นต่อเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ ให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ส่งคำร้องให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารโดยเร็ว

เมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้รับคำร้องแล้ว ให้สอบสวนความเสียหายให้แก่ชัดโดยไม่ชักช้า และมีหนังสือแจ้งผลการสอบสวนหรือจำนวนค่าเสียหายไปยังเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกเกณฑ์ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่สอบสวนเสร็จ

มาตรา ๓๘ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินไม่พอใจผลการสอบสวนหรือจำนวนค่าเสียหายตามมาตรา ๓๗ วรรคสาม ให้ยื่นคำคัดค้านเป็นหนังสือต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

เมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้รับคำคัดค้านแล้ว ให้เสนอคำคัดค้านต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๓๗ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำคัดค้าน ในกรณีนี้ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๓๗ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาค่าเสียหายและส่งคำสั่งแต่งตั้ง พร้อมทั้งคำคัดค้านไปยังประธานกรรมการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำคัดค้านจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

คณะกรรมการตามวรรคสองประกอบด้วยนายทหารสัญญาบัตรสองคน และเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ในท้องที่ที่ออกหมายเกณฑ์หนึ่งคน โดยให้นายทหารสัญญาบัตรคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ และต้องพิจารณาและวินิจฉัยให้เสร็จสิ้นภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ประธานกรรมการได้ทราบการแต่งตั้ง ในการนี้ผู้ยื่นคำคัดค้านจะนำพยานหลักฐานอันควรแก่เรื่องมาแสดงด้วยก็ได้

ให้ประธานกรรมการแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการไปยังเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารและผู้ยื่นคำคัดค้านโดยเร็ว

มาตรา ๔๔ เมื่อต้องการเกณฑ์แรงงาน ให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ที่ได้รับใบเรียกเกณฑ์ออกหมายเกณฑ์ไปยังบุคคลที่เหมาะสมแก่งานนั้นเป็นการเฉพาะตัว หรือจะออกหมายเกณฑ์ไปยังพลเมืองทั้งหมดหรือบางส่วนในท้องที่มีเขตอำนาจก็ได้แล้วแต่จะเห็นสมควร

มาตรา ๔๗ นับแต่วันเวลาที่ให้มีคำสั่งหรือประกาศตามมาตรา ๔๒ และได้ดำเนินการตามมาตรา ๔๖ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้ถือใบเรียกเกณฑ์แล้วส่งตรงไปยังเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ได้นั้น

(๑) เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๓๗

(๒) นายทหารซึ่งมีตำแหน่งบังคับบัญชาทหารสูงสุด ณ ที่นั้น และมีกำลังในบังคับบัญชาตั้งแต่หนึ่งกองพันหรือเทียบเท่าขึ้นไป เมื่อนำทหารเข้าทำการรบหรือเข้าสู่สงครามหรือเมื่อบังคับบัญชาทหารอยู่ในเขตที่ได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในเขตที่ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๔๘ ในการเกณฑ์ตามมาตรา ๔๒ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๗ อาจขอให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ในท้องที่ที่จะเกณฑ์ตรวจสอบว่ามีแรงงานและทรัพย์สินใดที่จะให้เกณฑ์ได้บ้าง

มาตรา ๔๙ ในกรณีจำเป็นถ้าเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเห็นว่าจะต้องจัดซื้อหรือเช่าทรัพย์สินที่อาจจะเรียกเกณฑ์ได้ตามมาตรา ๑๑ (๓) และ (๔) แล้วให้มีอำนาจบังคับซื้อหรือเช่าทรัพย์สินนั้นได้ ตามราคาหรือค่าเช่าที่เจ้าพนักงานปกครองท้องที่แห่งท้องที่ที่บังคับซื้อหรือเช่าทรัพย์สินนั้นเป็นผู้กำหนด โดยใช้ราคาหรือค่าเช่าปานกลางในท้องที่นั้นเป็นหลักในการพิจารณา

การฟ้องคดีเรียกให้ชำระราคาหรือค่าเช่าทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง เจ้าของหรือผู้ครอบครองต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันครบกำหนดชำระราคาหรือวันส่งคืนทรัพย์สินที่เช่าแล้วแต่กรณี

เมื่อทางราชการทหารหมดความจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพย์สินที่จัดซื้อตามวรรคหนึ่งแล้ว เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้ซื้อไปนั้นมีสิทธิที่จะขอซื้อทรัพย์สินนั้นคืนได้ตามราคาปานกลางในท้องที่ที่ซื้อคืนซึ่งทั้งสองฝ่ายจะตกลงกัน

มาตรา ๕๑ เมื่อมีความจำเป็นในการป้องกันประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเข้ายึดถือสิ่งหรือทรัพย์สินไว้ชั่วคราวเพื่อประโยชน์แห่งราชการทหาร และให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารออกใบรับไว้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งหรือทรัพย์สิน

เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดจากการยึดสิ่งหรือทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง

ถ้าเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเห็นเป็นการสมควร อาจจ่ายค่าทดแทนการใช้สิ่งหรือทรัพย์สินนั้นโดยให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่แห่งท้องที่ที่ถือสิ่งหรือทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่เป็นผู้กำหนดค่าทดแทนตามราคาหรือค่าเช่าปานกลางในท้องที่นั้น

มาตรา ๕๑ เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ผู้ได้ออกหมายเกณฑ์ หรือดำเนินการเกณฑ์โดยทางวาจา หรือโดยเครื่องมือสื่อสารซึ่งสิ่งใดก็ตามที่ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือสิ่งที่ทางราชการทหารมีความต้องการต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๒ เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ผู้ได้รับใบเรียกเกณฑ์แล้ว ขัดขืนหรือละเลยไม่ออกหมายเกณฑ์อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๐ หรือกระทำการอย่างใดอันเป็นการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๖ เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ผู้ใดไม่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้มีอำนาจตามมาตรา ๑๗ ทราบตามมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๗ เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ผู้ใดไม่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารทราบหรือไม่จัดหาทรัพย์สินส่งมอบแทนตามมาตรา ๒๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๘ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้ใดข่มขู่ใจเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ให้ปฏิบัติการอันมิชอบด้วยหน้าที่หรือให้ละเว้นการปฏิบัติการตามหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่า จะใช้กำลังประทุษร้าย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๙ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นในการเกณฑ์ให้กระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ ด้วยการใช้อำนาจประทุษร้ายหรืออยู่เฉยๆว่าจะใช้อำนาจประทุษร้าย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำหรือปรับ

มาตรา ๗๐ ผู้ใดมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามการเกณฑ์โดยชอบด้วยกฎหมายแล้วขัดขืนหรือละเลย ไม่ปฏิบัติตามการเกณฑ์นั้น หรือขัดขวางเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารหรือเจ้าพนักงานปกครองท้องถิ่นซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่ หรือให้อภัยคำซึ่งตนรู้ว่าเป็นเท็จในข้อสาระสำคัญเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามการเกณฑ์นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นเจ้าพนักงานปกครองท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐ มีหน้าที่ปฏิบัติงานช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๕) พระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ที่คณะกรรมการแต่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้มีกรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งนาย และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าหกนายซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง มีอำนาจและหน้าที่ตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลใดหรือคณะบุคคลใดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการอันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งแทนคณะกรรมการได้

มาตรา ๖ ให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ หรือเคหสถานของบุคคลใดเพื่อตรวจข้าว ใบรับในการขาย หรือแลกเปลี่ยนข้าว รายงานการค้าข้าว และเอกสารอื่นๆเกี่ยวกับการค้าข้าวได้ในเวลากลางวัน และมีอำนาจสั่งบุคคลใดที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนั้นได้

มาตรา ๑๒ ผู้ได้รับหนังสืออนุญาตให้ประกอบการค้าข้าวตามพระราชบัญญัตินี้ต้องทำรายงานการค้าข้าวประจำวันตามแบบที่คณะกรรมการกำหนดเก็บไว้ ณ สถานที่ที่ทำการค้าข้าว และต้องยื่นรายงานการค้าข้าวต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบ ระยะเวลาและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

การทำรายงานการค้าข้าวดังกล่าวในวรรคก่อน คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยกเว้นให้แก่ผู้ประกอบการค้าข้าวประเภทหนึ่งประเภทใดก็ได้ และให้มีอำนาจสั่งถอนการยกเว้นนั้นด้วย

มาตรา ๑๕ ผู้ได้รับหนังสืออนุญาตคนไผ่ฝ่าฝืนประกาศหรือคำสั่งคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดที่ระบุไว้ในหนังสืออนุญาตหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติใดๆ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งถอนหนังสืออนุญาตนั้นได้

มาตรา ๑๖ หนังสืออนุญาตให้ประกอบการค้าข้าวให้ใช้ได้เฉพาะตัว จะโอนกันไม่ได้และเมื่อเลิกประกอบการค้าข้าวแล้ว ต้องแจ้งให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ

มาตรา ๑๖ ทวิ เจ้าของโรงสีข้าวหรือผู้ประกอบการโรงสีข้าวคนใดหยุดหรือถ่วงหน่วงทำการสีข้าวหรือไม่ทำการสีข้าวให้เต็มกำลังที่โรงสีนั้นสามารถที่จะทำการสีได้ คณะกรรมการมีอำนาจที่จะเรียกให้กระทำการสีข้าวหรือสีข้าวให้เต็มกำลังต่อไปภายในระยะเวลาที่กำหนดและมีอำนาจกำหนดค่าจ้างสีข้าวให้ปฏิบัติได้

เมื่อคณะกรรมการได้มีคำสั่งตามความในวรรคก่อนแล้ว เจ้าของโรงสีข้าว หรือผู้ประกอบการโรงสีข้าว ไม่ปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจเข้ายึดโรงสีนั้นมาดำเนินการเสียเองได้ และในการนี้เจ้าโรงสี ไม่มีสิทธิที่จะเรียกค่าทดแทนหรือค่าเสียหายใดๆ ทั้งสิ้น

มาตรา ๑๗ ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศหรือคำสั่งคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งออกตามความในมาตรา ๘ (๒) หรือ (๓) หรือ (๔) หรือ (๕) หรือ (๖) หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดที่ระบุไว้ในหนังสืออนุญาตซึ่งออกตามความในมาตรา ๘ (๔) หรือ (๕) ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนขึ้นไปจนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงห้าพันบาท

มาตรา ๒๐ ผู้ใดให้ถ้อยคำเท็จในการแจ้งปริมาณหรือสถานที่เก็บข้าว หรือชักชวนหรือฝ่าฝืนคำสั่งคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามมาตรา ๖ หรือให้ถ้อยคำเท็จแก่บุคคลนั้นๆ ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๒๑ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดปฏิบัติการหรือละเว้นปฏิบัติการในหน้าที่อันเป็นการช่วยเหลือให้มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าด้วยประการใดๆ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าพันบาท

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศคณะกรรมการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๕๔๔ ฉบับที่ ๑๔๔ พ.ศ. ๒๕๔๔ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อ ๓ แต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

- (๑) อธิบดีกรมการค้าภายใน
- (๒) รองอธิบดีกรมการค้าภายใน
- (๓) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายใน
- (๔) ข้าราชการกรมการค้าภายในซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป

- (๕) ผู้ว่าราชการจังหวัด
- (๖) รองผู้ว่าราชการจังหวัด
- (๗) ปลัดจังหวัด
- (๘) พาณิชย์จังหวัด
- (๙) หัวหน้าสำนักงานการค้าภายในจังหวัด
- (๑๐) นายอำเภอ
- (๑๑) ปลัดอำเภอยุติเป็นผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ
- (๑๒) ปลัดอำเภอ
- (๑๓) ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป
- (๑๔) ข้าราชการกระทรวงพาณิชย์ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป ที่ปฏิบัติงานในจังหวัดนั้น

ข้อ ๗ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๓ (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) และ (๑๔) มีอำนาจเข้าไปในสถานที่หรือสถานของบุคคลใด เพื่อตรวจข้อวัตรในการขายหรือแลกเปลี่ยนข้าว รายงานการค้าข้าวและเอกสารอื่นๆ เกี่ยวกับการค้าข้าวได้ในเวลากลางวันและมีอำนาจสั่งบุคคลใดที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำในเรื่องที่เกี่ยวกับการนั้น ทั้งนี้ ภายในท้องที่หรือเขตอำนาจของตน

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๔ มีอำนาจเข้าไปในสถานที่หรือสถานของบุคคลใด เพื่อตรวจข้อวัตรในการขายหรือแลกเปลี่ยนข้าว รายงานการค้าข้าวและเอกสารอื่นๆ เกี่ยวกับการค้าข้าวได้ในเวลากลางวันและมีอำนาจสั่งบุคคลใดที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำในเรื่องที่เกี่ยวกับการนั้น ทั้งนี้ ภายในท้องที่หรือเขตอำนาจของตน

(๖) พระราชบัญญัติการเข้าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๒๔

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“นายอำเภอ” หมายความว่า จนถึงหัวหน้าเขตของกรุงเทพมหานคร

มาตรา ๙ ในคำบลหนึ่ง ๆ ที่มีการเข้า ให้มี คชก. ตำบล ซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

- (๑) ในตำบลนอกเขตเทศบาล คชก. ตำบล ประกอบด้วยกำนันเป็นประธาน เกษตรอำเภอ หรือผู้แทน ที่ดินอำเภอหรือผู้แทน ประมงอำเภอหรือผู้แทน ปศุสัตว์อำเภอหรือผู้แทน ผู้แทนผู้เช่าที่ดิน และผู้แทนผู้ให้เช่าที่ดิน ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้ง เป็นกรรมการ และให้ปลัดอำเภอหรือพัฒนาการ ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ อนึ่ง ในการพิจารณาเรื่องอื่นเกี่ยวกับการเข้าในเขตหมู่บ้านใด ให้ผู้ใหญ่บ้านแห่งหมู่บ้านนั้นเป็นกรรมการด้วย

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ไม่มีการมีประมัญษาอำเภอบริการหรือปศุสัตว์อำเภอเป็นกรรมการตามมาตรา ๙ (๑) (๒) หรือ (๔) หรือไม่มีการมีเกษตรอำเภอประจำเขตหรือพนักงานประเมินภาษีเป็นกรรมการตามมาตรา ๙ (๓) ให้นายอำเภอหรือหัวหน้าเขตแต่งตั้งข้าราชการซึ่งมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการเกษตร ที่ดิน ประมง ปศุสัตว์ หรือการประเมินภาษี แล้วแต่กรณี เป็นกรรมการแทน

มาตรา ๑๔ ให้นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่

(๑) ให้คำปรึกษาแก่ คชก. จังหวัดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเข้าในเขตท้องที่

(๒) ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของ คชก. ตำบลในเขตท้องที่

(๓) ประสานงานระหว่าง คชก. จังหวัดกับ คชก. ตำบล และระหว่าง คชก. ตำบลในเขตท้องที่

มาตรา ๑๕ กรรมการซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งตามมาตรา ๗ หรือซึ่งนายอำเภอหรือหัวหน้าเขตแต่งตั้งตามมาตรา ๙ และมาตรา ๑๑ อยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑.ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเลือกตั้งหรือคัดเลือกผู้แทนผู้เข้าและผู้แทนผู้ให้เข้า ในคณะกรรมการการเข้าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำจังหวัดและประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๒๔

ข้อ ๕ การเลือกตั้งผู้แทนผู้เข้าและผู้แทนผู้ให้เข้าใน คชก. ตำบล ให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน

ข้อ ๖ ให้นายอำเภอจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เข้าหรือผู้ให้เข้าที่มีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนผู้เข้าหรือผู้แทนผู้ให้เข้า ตามแบบ ขก. ๔ จำนวน ๕ ชุด ชุดที่ ๑ ให้ปิดไว้ ณ ที่ทำการอำเภอ ชุดที่ ๒ ให้ปิดไว้ ณ ที่ทำการตำบล ชุดที่ ๓ ให้ปิดไว้ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ชุดที่ ๔ และชุดที่ ๕ มอบให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งนำไปใช้ในวันเลือกตั้งและสำรองไว้สำหรับติดที่ที่เลือกตั้งทั้ง ๑ ชุด

การปิดประกาศบัญชีรายชื่อชุดที่ ๑ ชุดที่ ๒ และชุดที่ ๓ ให้ปิดประกาศก่อนวันทำการเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ตรวจสอบ และขอแก้ไขให้ถูกต้องก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน

ข้อ ๙ เมื่อนายอำเภอประกาศตามข้อ ๘ แล้ว ผู้ใดประสงค์สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนผู้เข้าหรือผู้แทนผู้ให้เข้า ใน คชก. ตำบล ให้ยื่นใบสมัครตามแบบ ขก. ๒ แล้วให้นายอำเภอประกาศรายชื่อผู้สมัครตามแบบ ขก. ๓

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่ผู้แทนผู้เข้าหรือผู้แทนผู้ให้เข้าใน คชก. ตำบลว่างลง ให้ทำการเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันทราบการว่าง

ข้อ ๑๑ ในการเลือกตั้ง ให้นายอำเภอหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายประกาศให้ที่ประชุมเสนอรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นตำแหน่งที่ประชุมอย่างน้อยสองคน เพื่อสังเกตการณ์เลือกตั้งโดยใกล้ชิด ผู้แทนที่ประชุมมีสิทธิทักท้วงการปฏิบัติของคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งเมื่อเห็นว่าปฏิบัติไม่ชอบ

ข้อ ๑๒ เมื่อมีการทักท้วงการปฏิบัติของคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้ง ให้นายอำเภอหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายพิจารณาชี้ขาด แล้วให้ผู้ทักท้วงและกรรมการทุกคนลงลายมือชื่อไว้ ถ้าผู้ทักท้วงไม่ยอมลงลายมือชื่อให้คณะกรรมการบันทึกไว้

ข้อ ๒๐ ถ้ามีผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนผู้เช่าหรือผู้แทนผู้ให้เช่าเพียงสีกน ให้ถือว่าผู้สมัครนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนผู้เช่า หรือผู้แทนผู้ให้เช่าโดยไม่ต้องทำการเลือกตั้ง ให้นายอำเภอประกาศรายชื่อผู้แทนผู้เช่าหรือผู้แทนผู้ให้เช่าได้ทราบทั่วกันตามแบบ ขก. ๖

ข้อ ๒๑ เมื่อเสร็จการเลือกตั้งปรากฏว่าผู้ใดได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนผู้เช่าให้ประธานกรรมการจัดทำรายงานแสดงผลของการนับคะแนนตามแบบ ขก. ๗ และประกาศผลการนับคะแนนตามแบบ ขก. ๘ ปัดไว้ ณ ที่ทำการเลือกตั้ง แล้วรายงานให้นายอำเภอประกาศผลการเลือกตั้งตามแบบ ขก. ๙

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอมีหน้าที่แต่งตั้งผู้แทนผู้เช่าสีกน และผู้แทนผู้ให้เช่าสีกน เป็นกรรมการ คชก. ตำบล และแต่งตั้งปัดอำเภอหรือพัฒนาการเป็นกรรมการและเลขานุการ คชก. ตำบล ในตำบลนอกเขตเทศบาล

๒. นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

(๑) ให้คำปรึกษาแก่ คชก. จังหวัดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเข้าในเขตท้องที่

(๒) ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของ คชก. ตำบลในเขตท้องที่

(๓) ประสานงานระหว่าง คชก. จังหวัดกับ คชก. ตำบล และระหว่าง คชก. ตำบลในเขตท้องที่

๓. นายอำเภอมีหน้าที่จัดให้มีการเลือกตั้งผู้แทนผู้เช่าและผู้แทนผู้ให้เช่าใน คชก. ตำบล ตามระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเลือกตั้งหรือคัดเลือกผู้แทนผู้เช่าและผู้แทนผู้ให้เช่าในคณะกรรมการการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำจังหวัดและประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๒๔

(๗) พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๘/๑ ให้มีสำนักทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

(๑) สำนักทะเบียนกลาง มีผู้อำนวยการทะเบียนกลาง รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง และผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลางมีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรทั่วราชอาณาจักร

(๒) สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร มีนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร และผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร

(๓) สำนักทะเบียนจังหวัด มีนายทะเบียนจังหวัดและผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัดเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนจังหวัด มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตจังหวัด

(๔) สำนักทะเบียนอำเภอ มีนายทะเบียนอำเภอและผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตอำเภอ

(๕) สำนักทะเบียนท้องถิ่น มีนายทะเบียนท้องถิ่นและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

มาตรา ๘/๑ การจัดตั้งสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นตาม มาตรา ๘ (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศ โดยคำนึงถึงสภาพแห่งความพร้อมและความสะดวกในการให้บริการประชาชน รวมตลอดถึงการไม่ซ้ำซ้อนและการประหยัด

สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นตามมาตรา ๘ (๔) และ (๕) ที่ได้จัดตั้งขึ้นแล้วนั้น เมื่อคำนึงถึงสภาพตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจะยุบหรือควมรวมเข้าด้วยกันก็ได้ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักทะเบียนที่จัดตั้งตามวรรคหนึ่งหรือควมรวมตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศกำหนด

มาตรา ๘/๒ ให้มีนายทะเบียนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ดังนี้

(๑) อธิบดีกรมการปกครองเป็นผู้ดำเนินการทะเบียนกลาง มีอำนาจออกระเบียบหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดแบบพิมพ์เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และแต่งตั้งรองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง และผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

(๒) ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

(๓) ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นนายทะเบียนจังหวัด และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด

(๔) นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี เป็นนายทะเบียนอำเภอ และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ

(๕) ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการเขต ปลัดเมืองพัทยาหรือหัวหน้าผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เป็นนายทะเบียนท้องถิ่น และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น

ผู้อำนวยการทะเบียนกลางตาม (๑) จะมอบอำนาจให้รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการทะเบียนกลาง หรือจะมอบหมายให้ข้าราชการสังกัดกรมการปกครองช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดด้วยก็ได้

นายทะเบียนกรุงเทพมหานครตาม (๒) จะมอบอำนาจให้ผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร หรือหัวหน้าส่วนราชการซึ่งไม่ต่ำกว่าระดับกองในสำนักปลัดกรุงเทพมหานครปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนกรุงเทพมหานครก็ได้

นายทะเบียนจังหวัดตาม (๓) จะมอบอำนาจให้ผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนจังหวัดก็ได้

นายทะเบียนอำเภอตาม (๔) จะมอบอำนาจให้ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ หรือปลัดอำเภอปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอก็ได้

นายทะเบียนท้องถิ่นตาม (๕) จะมอบอำนาจให้ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น รองปลัดเทศบาล ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต รองปลัดเมืองพัทยา หรือรองหรือผู้ช่วยหัวหน้าผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น แล้วแต่กรณี ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนท้องถิ่นก็ได้

มาตรา ๙ ในกรณีจำเป็นต้องมีสำนักทะเบียนสาขา หรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจในเขตท้องที่ สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจัดตั้งและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบการปฏิบัติงาน การทะเบียนราษฎรสำหรับสำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจในเขตท้องที่ของสำนักทะเบียนดังกล่าว และให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการเขต ปลัดเมืองพัทยา หรือหัวหน้าผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น แล้วแต่กรณี แต่งตั้งนายทะเบียน และผู้ช่วยนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนดังกล่าวในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ

มาตรา ๑๐ เพื่อความถูกต้องของการทะเบียนราษฎร ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกเจ้าบ้าน หรือบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้แสดงหลักฐานต่างๆ ได้ตามความจำเป็น และเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยให้มีอำนาจเข้าไปสอบถามผู้อยู่ในบ้านใดๆ ได้ ตามอำนาจหน้าที่ แต่ต้องแจ้งให้เจ้าบ้านทราบก่อน ทั้งนี้ ให้กระทำได้ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก

ในการเข้าไปสอบถามตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนแสดงบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีปรากฏหลักฐานเชื่อได้ว่า การดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง การบันทึก หรือการลงรายการเพื่อดำเนินการจัดทำหลักฐานทะเบียนต่างๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้ดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือโดยอาพราง หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งไม่รับแจ้ง จำหน่ายรายการทะเบียน เพิกถอนหลักฐานทะเบียนและดำเนินการแก้ไขข้อความรายการทะเบียนให้ถูกต้อง แล้วแต่กรณี

การดำเนินการตามวรรคสาม รวมตลอดทั้งวิธีการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงและการอุทธรณ์ของผู้ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของนายทะเบียน รวมถึงการพิจารณาคำอุทธรณ์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งระงับการเคลื่อนไหวทางทะเบียนไว้ก่อนที่จะรับฟังคำชี้แจงหรือการโต้แย้งได้

มาตรา ๑๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๔ บุคคลผู้มีหน้าที่แจ้งการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เจ้าของประวัติซึ่งปรากฏในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามมาตรา ๑๒ หรือผู้แทนโดยชอบธรรมในกรณีเจ้าของประวัติเป็นผู้เยาว์ ผู้อนุบาลในกรณีเจ้าของประวัติเป็นคนไร้ความสามารถหรือหายาหาเจ้าของประวัติ หรือผู้รับมอบอำนาจจากบุคคลดังกล่าวข้างต้น อาจขอให้นายทะเบียนดำเนินการได้ที่สำนักทะเบียนในวันเวลาราชการดังนี้

(๑) คัดและรับรองเอกสารข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามมาตรา ๑๒ และเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) แก้ไขเพิ่มเติม ลบ หรือทำให้ทันสมัยซึ่งข้อมูลใด ๆ ในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรเพื่อให้เกิดความถูกต้องตามความเป็นจริง

เมื่อได้รับคำขอตาม (๒) ให้นายทะเบียนมีคำสั่งโดยเร็ว คำสั่งของนายทะเบียนที่ไม่รับคำขอหรือไม่ดำเนินการตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้คู่กรณียื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนกรุงเทพมหานคร หรือผู้อำนวยการทะเบียนกลาง แล้วแต่กรณี ภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับทราบคำสั่งจากนายทะเบียน

เงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติม ลบ หรือทำให้ทันสมัยซึ่งข้อมูลใด ๆ ในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร และการอุทธรณ์ให้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๗ ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรต้องถือเป็นความลับ และให้นายทะเบียนเป็นผู้เก็บรักษาและใช้เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น ห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อความหรือตัวเลขนั้นแก่บุคคลใด ๆ ซึ่งไม่มีหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือแก่สาธารณะชน เว้นแต่ผู้มีส่วนได้เสียขอทราบเกี่ยวกับสถานภาพทางครอบครัวของผู้ที่ตนจะมีมติสัมพันธ์ด้วย หรือเมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การสถิติ หรือเพื่อประโยชน์แก่การรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือการดำเนินคดีและการพิจารณาคดีหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย และไม่ว่าในกรณีใดจะนำข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรไปใช้เป็นหลักฐานที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลมิได้

มาตรา ๑๘ เมื่อมีคนเกิดให้แจ้งการเกิด ดังต่อไปนี้

(๑) คนเกิดในบ้าน ให้เจ้าบ้านหรือบิดาหรือมารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่คนเกิดในบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด

(๒) คนเกิดนอกบ้าน ให้บิดาหรือมารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดนอกบ้านหรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด ในกรณีจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ตามกำหนด ให้แจ้งภายหลังได้แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันเกิด

การแจ้งตาม (๑) และ (๒) ให้แจ้งตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด พร้อมทั้งแจ้งชื่อคนเกิดด้วย

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การแจ้งตามวรรคหนึ่งจะแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่อื่นก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๙ ผู้ใดพบเด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กไร้เดียงสาซึ่งถูกทอดทิ้งให้นำตัวเด็กไปส่งและแจ้งต่อนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งปฏิบัติงานในท้องที่ที่พบเด็กนั้นโดยเร็ว เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้รับตัวเด็กไว้แล้วให้บันทึกการรับตัวเด็กไว้ ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจรับเด็กไว้ ให้นำตัวเด็กพร้อมบันทึกการรับตัวเด็กส่งให้เจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในเขตท้องที่ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้รับตัวเด็กไว้หรือได้รับตัวเด็กจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแล้ว ให้แจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งและให้นายทะเบียนออกใบรับแจ้ง ทั้งนี้ ตามระเบียบและแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

บันทึกการรับตัวเด็กตามวรรคหนึ่งให้ทำเป็นสองฉบับและเก็บไว้ที่เจ้าหน้าที่ผู้รับตัวเด็กหนึ่งฉบับและส่งมอบให้กับนายทะเบียนผู้รับแจ้งหนึ่งฉบับ โดยให้มีรายละเอียดเกี่ยวกับรายการบุคคลของผู้ที่พบเด็ก พฤติการณ์ สถานที่และวันเวลาที่พบเด็ก สภาพทางกายภาพโดยทั่วไปของเด็ก เอกสารที่ติดตัวมากับเด็ก และประวัติของเด็กเท่าที่ทราบ และในกรณีที่ไม่อาจทราบสัญชาติของเด็กให้บันทึกข้อเท็จจริงดังกล่าวไว้ด้วย

มาตรา ๑๙/๑ เด็กเร่ร่อนหรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้งซึ่งอยู่ในการอุปการะของหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานเอกชนที่จดทะเบียนตามกฎหมายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ถ้าเด็กยังไม่ได้แจ้งการเกิดและไม่มีการบุคลลในทะเบียนบ้านให้หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้แจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่หน่วยงานนั้นตั้งอยู่ และให้นายทะเบียนออกใบรับแจ้ง ทั้งนี้ ตามระเบียบและแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๑๙/๒ การพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กตามมาตรา ๑๙ และมาตรา ๑๙/๑ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีที่ไม่อาจพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติได้ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนประวัติและออกเอกสารแสดงตนให้เด็กไว้เป็นหลักฐาน ตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๑๙/๓ ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเจ้าบ้านหรือบิดามารดาไม่ได้แจ้งการเกิดให้ตามมาตรา ๑๘ อาจร้องขอต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อแจ้งการเกิดได้ตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด และให้นำความในมาตรา ๑๙/๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองแจ้งแทนได้ แต่สำหรับกรณีของบิดามารดาให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการให้ต่อเมื่อได้ชำระค่าปรับตามที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเปรียบเทียบตามมาตรา ๔๗ (๒) และมาตรา ๕๑ แล้ว

มาตรา ๒๐ เมื่อมีการแจ้งการเกิดตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๑๙/๑ หรือมาตรา ๑๙/๓ ทั้งกรณีของเด็กที่มีสัญชาติไทยหรือเด็กที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรเป็นหลักฐานแก่ผู้แจ้งโดยมีข้อเท็จจริงเท่าที่สามารถจะทราบได้ สำหรับการแจ้งการเกิดของเด็กที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกสูติบัตรให้ตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด โดยให้ระบุสถานะการเกิดไว้ด้วย

มาตรา ๒๑ เมื่อมีคนตายให้แจ้งการตาย ดังต่อไปนี้

(๑) คนตายในบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนตายภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาตาย ในกรณีไม่มีเจ้าบ้าน ให้ผู้พบศพแจ้งภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาพบศพ

(๒) คนตายนอกบ้าน ให้บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พบศพแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีการตายหรือพบศพ แล้วแต่กรณี หรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ ในกรณีเช่นนี้จะแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก็ได้

กำหนดเวลาให้แจ้งตาม (๑) และ (๒) ถ้าในท้องที่ใดการคมนาคมไม่สะดวกผู้อำนวยการทะเบียนกลางอาจขยายเวลาออกไปตามที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ การแจ้งตาม (๑) และ (๒) ให้แจ้งตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด หรือพิมพ์ที่ผู้แจ้งจัดด้วย

ให้นำความในวรรคสามของมาตรา ๑๘ มาใช้บังคับกับการแจ้งตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒ เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา ๒๑ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกมรณบัตรเป็นหลักฐานให้แก่ผู้แจ้ง เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา ๒๕

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใดเก็บ ฟัง แฉ ทำลาย หรือย้ายศพไปจากสถานที่หรือบ้านที่มีการตาย เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

เมื่อได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้เก็บ ฟัง แฉ ทำลายหรือย้ายศพผิดไปจากสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องย้ายศพ เพื่อความปลอดภัยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ให้นักงนฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจกระทำได้

มาตรา ๒๕ ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าคนตายด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือตายโดยผิดธรรมชาติ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรีบแจ้งต่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และให้รอการออกมรณบัตรไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานดังกล่าว

มาตรา ๒๖ ให้นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี จัดทำทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย จากสูติบัตรและมรณบัตรตามแบบพิมพ์และวิธีการที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๓๐ ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่ออกจากบ้าน ให้แจ้งการย้ายออกภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายออก

(๒) เมื่อมีผู้ย้ายที่อยู่เข้าอยู่ในบ้าน ให้แจ้งการย้ายเข้าภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ย้ายเข้าอยู่ในบ้าน

นอกจากกรณีตาม (๑) และ (๒) ผู้ย้ายที่อยู่จะเป็นผู้แจ้งการย้ายออกและย้ายเข้า โดยไปแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่ใหม่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันย้ายออกก็ได้ โดยให้นำสำเนาทะเบียนบ้านพร้อมด้วยคำยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าบ้านที่เข้าไปอยู่ใหม่แสดงต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง และเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การแจ้งย้ายตามมาตรา นี้ ให้แจ้งตามแบบพิมพ์ใบแจ้งย้ายที่อยู่ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

ให้นำความในวรรคสามของมาตรา ๑๘ มาใช้บังคับกับการแจ้งตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๑ ในการแจ้งการย้ายที่อยู่เข้าในบ้านใด ถ้านายทะเบียนผู้รับแจ้งเห็นว่าผู้ย้ายเข้าอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นครัวเดียวหรือหลายครัว และเมื่อได้ตรวจสอบสภาพบ้านแล้วเห็นว่า การย้ายเข้าอยู่ในบ้านจะเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข นายทะเบียนผู้รับแจ้งมีอำนาจไว้รับแจ้งการย้ายเข้าอยู่ในบ้านได้

มาตรา ๓๒ การแจ้งย้ายผู้ใดเข้าอยู่ในบ้านตามมาตรา ๓๐(๒) เจ้าบ้านต้องนำหลักฐานการย้ายออกของผู้นั้นตามมาตรา ๓๐(๑) ไปแสดงต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งด้วย ทั้งนี้ให้นำความในมาตรานี้มาใช้แก่กรณีดำเนินการย้ายตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง และกรณีผู้ย้ายเข้ามาจากต่างประเทศโดยมีหลักฐาน

มาตรา ๓๓ เมื่อผู้อยู่ในบ้านใดออกจากบ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไปอยู่ที่อื่นเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และเจ้าบ้านไม่ทราบว่าผู้ผู้นั้นไปอยู่ที่ใด ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสามสิบวันนับแต่วันครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันโดยระบุไว้ว่า ไม่ทราบที่อยู่ และให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเพิ่มชื่อและรายการผู้นั้นในทะเบียนบ้านกลาง

มาตรา ๓๔ ให้ทุกบ้านมีเลขประจำบ้าน บ้านใดยังไม่มีเลขประจำบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อขอเลขประจำบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันสร้างบ้านเสร็จ

ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งกำหนดเลขประจำบ้านให้แก่ผู้แจ้งซึ่งมีบ้านอยู่ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่นภายในเจ็ดวัน ถ้ามีบ้านอยู่นอกเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่นให้กำหนดเลขประจำบ้านภายในสามสิบวัน ให้เจ้าบ้านติดเลขประจำบ้านไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ชัดเจน

ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจะกำหนดให้มีทะเบียนบ้านชั่วคราวตามระเบียบ เพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบทางทะเบียนก็ได้

มาตรา ๓๖ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนบ้านไว้ทุกบ้านสำหรับผู้มีสัญชาติไทยและคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยแต่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร การจัดทำทะเบียนบ้านให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๓๘ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนบ้านสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดในราชอาณาจักร ในกรณีผู้มิใช่รายการในทะเบียนบ้านพ้นจากการได้รับอนุญาตหรือผ่อนผันให้อยู่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักร ให้นายทะเบียนจำหน่ายรายการทะเบียนของผู้นั้นโดยเร็ว

ให้ผู้ดำเนินการทะเบียนกลางจัดให้มีทะเบียนประวัติสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยอื่นนอกจากที่บัญญัติไว้ตามวรรคหนึ่งตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

รายการและการบันทึกรายการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๓๙ ให้นายทะเบียนอำเภอ และนายทะเบียนท้องถิ่นมอบสำเนาทะเบียนบ้านให้เจ้าบ้านเก็บรักษา เมื่อมีการเพิ่ม เปลี่ยนแปลง หรือจำหน่ายรายการในทะเบียนบ้านให้เจ้าบ้านนำสำเนาทะเบียนบ้านไปให้นายทะเบียนบันทึกรายการให้ถูกต้องตรงกับต้นฉบับทุกครั้ง

ถ้าสำเนาทะเบียนบ้านชำรุดจนใช้การไม่ได้หรือสูญหาย ให้เจ้าบ้านขอรับสำเนาทะเบียนบ้านใหม่ได้ และเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อผู้อำนวยการทะเบียนกลางเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องมีสำเนาทะเบียนบ้านต่อไปในเขตสำนักทะเบียนใด ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางมีอำนาจยกเลิกการใช้สำเนาทะเบียนบ้านในเขตสำนักทะเบียนนั้น โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๑ ผู้ใดรื้อบ้านที่มีเลขประจำบ้านโดยไม่ประสงค์จะปลูกบ้านใหม่ในที่ดินบริเวณนั้นอีกต่อไปหรือเพื่อไปปลูกสร้างบ้านในที่อื่น ให้แจ้งการรื้อบ้านต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่รื้อบ้านเสร็จเพื่อจำหน่ายเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้าน

บ้านที่รื้อถอนโดยไม่แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนจำหน่ายเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้านและแจ้งย้ายผู้มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านนั้นไปไว้ในทะเบียนบ้านกลางตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๔๒ การย้ายบ้านซึ่งเคลื่อนย้ายได้ หรือการย้ายแพหรือเรือหรือยานพาหนะอื่นซึ่งใช้เป็นที่อยู่ประจำไปอยู่หรือจอด ณ ที่อื่น ถ้าอยู่หรือจอดเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เจ้าบ้านต้องแจ้งการย้ายออกและย้ายเข้าต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่หรือจอดใหม่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๔๔ เมื่อได้ตราพระราชกฤษฎีกาตรา มาตรา ๔๓ แล้ว ให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายเป็นหนังสือมีอำนาจเข้าไปในบ้านในเขตท้องที่ที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเพื่อสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎรเท่าที่จำเป็นในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก

ให้เจ้าบ้านชี้แจงตอบคำถามตามความจริงและให้ลงลายมือชื่อในรายการสำรวจตรวจสอบเพื่อรับรองข้อความในรายการที่สำรวจตรวจสอบนั้น

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนแสดงบัตรประจำตัวข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ หรือบัตรประจำตัวประชาชน พร้อมด้วยหนังสือหลักฐานแห่งการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่แก่เจ้าบ้านก่อนเข้าไปสำรวจตรวจสอบ

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี เป็นนายทะเบียนอำเภอ และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ

(๘) พระราชบัญญัติการเนรเทศ พ.ศ. ๒๔๙๙

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕ เมื่อปรากฏว่ามีความจำเป็นเพื่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งให้เนรเทศคนต่างด้าวออกไปนอกราชอาณาจักรมีกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควร
อนึ่ง เมื่อพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป รัฐมนตรีจะเพิกถอนคำสั่งเนรเทศเสียก็ได้
ความในวรรคแรกมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ที่เคยได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

มาตรา ๖ เมื่อได้ออกคำสั่งให้เนรเทศผู้ใดแล้ว ให้รัฐมนตรีหรือเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีมอบหมาย
สั่งให้จับกุมและควบคุมผู้นั้นไว้ในที่แห่งใดแห่งหนึ่งจนกว่าจะได้จัดการให้เป็นไปตามคำสั่งเนรเทศ

ในขณะที่ดำเนินการขอรับคำสั่งรัฐมนตรีเพื่อเนรเทศผู้ใด พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
ชั้นผู้ใหญ่จะจับกุมและควบคุมผู้นั้นไว้ก่อนก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้นับบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา ว่าด้วยการจับกุมและควบคุมมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในระหว่างที่ผู้ถูกสั่งเนรเทศถูกควบคุมเพื่อรอการเนรเทศเนื่องจากยังไม่สามารถส่งตัวผู้ถูกสั่ง
เนรเทศออกไปนอกราชอาณาจักรได้ หากผู้ถูกสั่งเนรเทศนั้นร้องขอ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งผ่อนผันให้ส่งไป
ประกอบอาชีพ ณ ที่แห่งใด แทนการควบคุมเพื่อรอการเนรเทศตามที่เห็นสมควรได้ ทั้งนี้ โดยให้ผู้ถูกสั่งเนรเทศนั้น
มีประกัน หรือมีทั้งประกันและหลักประกัน หรือทำพันธบัตรไว้ และให้บุคคลดังกล่าวมาวางตน ณ สถานที่
และตามระยะเวลาที่รัฐมนตรีกำหนดแต่ระยะเวลาที่กำหนดให้รายงานตนต้องไม่ต่างกันเกินหกเดือนต่อครั้ง

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจจับกุมและควบคุมผู้ที่จะถูก
เนรเทศในขณะที่ดำเนินการขอรับคำสั่งรัฐมนตรีเพื่อเนรเทศผู้นั้นไว้ได้ ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการ
เนรเทศ พ.ศ. ๒๔๙๙

(๙) พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ห้ามมิให้อนุญาตจัดให้มี หรือเข้าเล่น หรือเข้าพนันในการเล่นอันระบุไว้ในบัญชี ก.
ท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นอันร้ายแรงอื่นใด ซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่
ได้ออกกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมห้ามไว้ แต่เมื่อรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า ณ สถานที่ใดสมควรจะอนุญาต
ภายใต้บังคับเงื่อนไขใด ๆ ให้มีการเล่นชนิดใดก็อนุญาตได้โดยออกพระราชกฤษฎีกา

การเล่นอันระบุไว้ในบัญชี ข. ท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือ
การเล่นอื่นใดซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ได้ออกกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมไว้ จะจัดให้มีขึ้นเพื่อเป็นทางนำมา

ซึ่งผลประโยชน์แก่ผู้จัดโดยทางตรงหรือทางอ้อมได้ต่อเมื่อรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ยังหรือเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเห็นสมควรและออกใบอนุญาตให้ หรือมีกฎกระทรวงอนุญาตให้จัดขึ้นโดยไม่ต้องมีใบอนุญาต

ในการเล่นอันระบุไว้ในวรรค ๒ ข้างต้นนั้นจะพนันกันได้เฉพาะเมื่อได้มีใบอนุญาตให้จัดมีขึ้น หรือมีกฎกระทรวงอนุญาตให้จัดขึ้นได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาต

การเล่นหมายเลข ๕ ถึง ๑๕ ในบัญชี ข. หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นอื่นใด ซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ยังได้ออกกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมไว้แล้วนั้น จะให้รางวัลตราเป็นเงินไม่ได้ และห้ามมิให้ผู้ใดรับรางวัลที่ไปไปแล้วกลับคืน หรือรับซื้อหรือแลกเปลี่ยนรางวัลนั้นในสถานงานหรือการเล่นหรือบริเวณต่อเนื่องในระหว่างมีงานหรือการเล่น

มาตรา ๘ การจัดให้มีการแถมพหุหรือรางวัลด้วยการเสี่ยงโชค โดยวิธีใดๆ ในการประกอบกิจการค้าหรืออาชีพ จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตก่อนจึงจะทำได้

มาตรา ๙ สลากกินแบ่ง สลากกินรวบ และสวิป หรือการเล่นอย่างใดที่เสี่ยงโชคให้เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้เล่นคนหนึ่งคนใดนั้น ต้องส่งสลากให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตประทับตราเสียก่อน จึงนำออกจำหน่ายได้

ถ้ายังมิได้รับอนุญาตให้มีการเล่นที่กล่าวไว้ในวรรคก่อน ห้ามมิให้ประกาศโฆษณาหรือชักชวนโดยทางตรงหรือทางอ้อมให้บุคคลใด ๆ เข้าร่วมในการเล่นนั้น

มาตรา ๑๑ เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตมีสิทธิจะเรียกใบอนุญาตคืนเมื่อมีเหตุสมควรเชื่อว่าผู้รับใบอนุญาตกระทำการละเมิดพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง หรือใบอนุญาตซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๐๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๔ (พ.ศ. ๒๕๔๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘

ข้อ ๕ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเล่นการพนันตามบัญชี ข. หักพระราชบัญญัติ และใบอนุญาตจัดให้มีการแถมพหุหรือรางวัลด้วยการเสี่ยงโชคโดยวิธีใดๆ ในการประกอบกิจการค้าหรืออาชีพตามมาตรา ๘

(๑) ผู้อำนวยการสำนักงานการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง สำหรับกรุงเทพมหานคร

(๒) นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำอำเภอแห่งท้องที่ สำหรับจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานคร

ข้อ ๑๔ เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตอาจผ่อนผันการอนุญาตให้ผิดไปจากลักษณะข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้หลังใบอนุญาตได้ แต่เฉพาะเมื่อได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทยแล้ว

ข้อ ๑๕ ผู้ใดประสงค์จะจัดให้มีการเล่นการพนันตามบัญชี ข. หรือการจัดให้มีการแข่งพนหรือรางวัลด้วยการเสี่ยงโชคโดยวิธีใดๆ ในการประกอบกิจการค้าหรืออาชีพตามมาตรา ๘ ให้ทำคำขอตามแบบท้ายกฎกระทรวงนี้ยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตประจำท้องที่ดังนี้

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นที่กรมการปกครอง

(๒) ในจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นที่ที่ทำการปกครองอำเภอหรือที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอ

๒.ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพนันชนไก่และกัปปลา พ.ศ. ๒๕๕๒

ข้อ ๕ ในระเบียบนี้

“เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานการสอบสวนและนิติการกรมการปกครอง สำหรับกรุงเทพมหานคร และนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแห่งท้องที่สำหรับจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร

“ผู้มีอำนาจสั่งอนุมัติ” หมายความว่า อธิบดีกรมการปกครอง สำหรับกรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร

ข้อ ๗ ก่อนจะก่อสร้าง หรือดัดแปลงอาคารเป็นสถานที่เล่นการพนันชนไก่ขึ้นใหม่ให้ผู้ขออนุญาตใช้สถานที่เล่นการพนันชนไก่ยื่นคำร้องขออนุญาตพร้อมหลักฐาน ดังต่อไปนี้ต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเพื่อเสนอต่อผู้มีอำนาจสั่งอนุมัติพิจารณา

(๑) สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ขออนุญาต

ข้อ ๑๐ เมื่อก่อสร้างสถานที่เล่นการพนันชนไก่ หรือกัปปลาตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารหรือดัดแปลงอาคารเป็นสถานที่เล่นการพนันชนไก่หรือกัปปลาแล้วเสร็จ หรือกรณีการขออนุญาตใช้สถานที่เล่นการพนันดังกล่าวเป็นสถานที่ที่มีอยู่ก่อนหรือเคยได้รับอนุญาตมาก่อนแล้ว ให้ผู้ขออนุญาตแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเพื่อเสนอให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุมัติพิจารณาออกหนังสืออนุญาตให้ใช้สถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่เล่นการพนันชนไก่หรือกัปปลาต่อไป โดยให้คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นตามข้อ ๘ ไปตรวจสอบสถานที่ก่อนเสนอผู้มีอำนาจสั่งอนุมัติ

ข้อ ๑๑ หนังสืออนุญาตให้ใช้สถานที่เล่นการพนันชนไก่หรือกัปปลาให้มีอายุไม่เกินหนึ่งปี นับตั้งแต่วันออกหนังสืออนุญาต แต่หากจะขอต่ออายุการใช้สถานที่เล่นการพนันดังกล่าวให้ยื่นคำร้องขอต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตก่อนครบกำหนดการอนุญาตเดิมไม่น้อยกว่าสามสิบวันเพื่อเสนอให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุมัติพิจารณาต่อไป

ข้อ ๑๒ ผู้ขออนุญาตจัดให้มีการเล่นการพนันชนไก่หรือกัปปลาจะต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สถานที่เล่นการพนันชนไก่หรือกัปปลา โดยจะต้องยื่นคำร้องขออนุญาตตามแบบ พ.น. ๑ พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบด้วยสำเนาหนังสืออนุญาตให้ใช้สถานที่เล่นการพนันดังกล่าว สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ขออนุญาต ต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเพื่อเสนอให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุมัติพิจารณาเดือนละครั้ง เมื่อได้รับอนุมัติแล้วเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตจึงจะออกใบอนุญาตได้

ข้อ ๑๕ ให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตทำความเข้าใจกับผู้จัดให้มีการเล่นการพนันชนไก่เพื่อกำหนดเวลาการเล่นไก่ในแต่ละยก (อัน) ให้เป็นมาตรฐาน ทั้งนี้ ต้องไม่เกินยี่สิบนาทีต่อหนึ่งยก (อัน) รวมแล้วไม่เกินแปดยก และให้พักระหว่างยกไม่น้อยกว่ายี่สิบนาที

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอเป็นเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเล่นการพนันตามบัญชี ข. ท้ายพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช ๒๔๗๘ และใบอนุญาตจัดให้มีการแถมพหหรือรางวัลด้วยการเสี่ยงโชคโดยวิธีใดๆ ในการประกอบกิจการค้าหรืออาชีพตามมาตรา ๘ ในเขตอำเภอของตน โดยผู้ใดประสงค์จะจัดให้มีการเล่นการพนันตามบัญชี ข. หรือการจัดให้มีการแถมพหหรือรางวัลด้วยการเสี่ยงโชคโดยวิธีใดๆ ในการประกอบกิจการค้าหรืออาชีพตามมาตรา ๘ ให้ทำคำขอตามแบบท้ายกฎกระทรวงนี้ยื่นต่อนายอำเภอท้องที่ ณ ที่ทำการปกครองอำเภอ

๒. นายอำเภอเป็นเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตการพนันชนไก่และกีดปลาในเขตอำเภอของตน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพนันชนไก่และกีดปลา พ.ศ. ๒๕๕๒

(๑๐) พระราชบัญญัติกองอำนวยการรักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๘ กองอำนวยการรักษาดินแดนส่วนภูมิภาค ประกอบด้วยกองอำนวยการรักษาดินแดนจังหวัด และกองอำนวยการรักษาดินแดนอำเภอ ตามชื่อท้องที่ที่ได้ประกาศตั้งขึ้น

มาตรา ๙ ตำแหน่งผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ ตลอดจนอำนาจการปกครองบังคับบัญชารวมทั้งการกำหนดอัตรากำลังของแต่ละหน่วยในกองอำนวยการรักษาดินแดน ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ ผู้บังคับบัญชามีอำนาจที่จะสั่งใช้กำลังของกองอำนวยการรักษาดินแดนให้ทำการตามอำนาจหน้าที่ได้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. กฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติกองอำนวยการรักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้อ ๑ ให้มีตำแหน่งผู้บังคับบัญชา และเจ้าหน้าที่กองอำนวยการรักษาดินแดนดังต่อไปนี้

๑. ผู้บัญชาการ ใช้อักษรย่อว่า ผ.บ.ช.
๒. รองผู้บัญชาการ ใช้อักษรย่อว่า ร.ม.ช.
๓. ผู้ช่วยผู้บัญชาการ ใช้อักษรย่อว่า ช.ผ.ช.

๔. ผู้บัญชาการภาค ใช้อักษรย่อว่า ผ.บ.ภ.
๕. รองผู้บัญชาการภาค ใช้อักษรย่อว่า ร.บ.ภ.
๖. ผู้บังคับการจังหวัด ใช้อักษรย่อว่า ผ.ภ.จ.
๗. รองผู้บังคับการจังหวัด ใช้อักษรย่อว่า ร.ภ.จ.
๘. ผู้บังคับกองร้อย ใช้อักษรย่อว่า ผ.ก.ร.
๙. รองผู้บังคับกองร้อย ใช้อักษรย่อว่า ร.ก.ร.
๑๐. ผู้บังคับหมวด ใช้อักษรย่อว่า ผ.บ.ม.
๑๑. จำกองร้อย ใช้อักษรย่อว่า จ.ก.ร.
๑๒. ผู้บังคับหมู่ ใช้อักษรย่อว่า ผ.บ.หมู่

ข้อ ๔ ให้นายอำเภอเป็นผู้บังคับกองร้อย เว้นแต่ในท้องที่อำเภอใดมีอัตรากำลังสมาชิกกองอาสา รักษาติดแน่นมากกว่าหนึ่งกองร้อยหรือไม่ถึงหนึ่งกองร้อยให้ผู้บังคับการเป็นผู้แต่งตั้งบุคคลใดที่เห็นสมควรเป็นผู้บังคับกองร้อยนั้น และให้มีอำนาจถอดถอนด้วยผู้บังคับกองร้อยเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่และสมาชิกกองอาสา รักษาติดแน่น ซึ่งสังกัดอยู่ในกองร้อยนั้น

ข้อ ๕ อัตรากำลังของสมาชิกกองอาสา รักษาติดแน่นให้กำหนดดังนี้

- (๑) กองร้อย ให้มีผู้บังคับกองร้อยเป็นผู้บังคับบัญชา รองผู้บังคับกองร้อยเป็นผู้ช่วยกองร้อยหนึ่งให้แบ่งออกเป็นสามหมวด และมีเจ้าหน้าที่ประจำกองร้อยอีกตามสมควร
- (๒) หมวด ให้มีผู้บังคับหมวดเป็นผู้บังคับบัญชาหมวดหนึ่งแบ่งออกเป็นสี่หมู่ นอกจากนี้อาจมีผู้ช่วยหรือเจ้าหน้าที่ตามที่เห็นสมควร
- (๓) หมู่ ให้มีผู้บังคับหมู่เป็นผู้บังคับบัญชา มีอัตรากำลังและผู้ช่วยหรือเจ้าหน้าที่ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๙ การจัดตั้งกองร้อย และการจัดระเบียบภายในกองร้อยให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่ผู้บัญชาการจะได้กำหนดขึ้น

๒. กฎกระทรวงฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๒๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติกองอาสา รักษาติดแน่น พ.ศ. ๒๕๓๗

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

“การส่งใช้กำลังของกองอาสา รักษาติดแน่น” หมายความว่า การเรียกกรมกำลังของกองอาสา รักษาติดแน่นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะใช้อาวุธหรือไม่ก็ตาม

ข้อ ๒ ผู้บังคับบัญชามีอำนาจที่จะส่งใช้กำลังของกองอาสา รักษาติดแน่นได้ ดังนี้

- (๑) ผู้บัญชาการส่งใช้กำลังของกองอาสา รักษาติดแน่นได้ทั่วราชอาณาจักร
- (๒) ผู้บังคับการจังหวัดส่งใช้กำลังของกองอาสา รักษาติดแน่นได้ภายในเขตพื้นที่ของจังหวัด
- (๓) ผู้บังคับกองร้อยส่งใช้กำลังของกองอาสา รักษาติดแน่นได้ภายในเขตพื้นที่ของอำเภอ

ข้อ ๓ การส่งใช้กำลังของกองอาสารักษาดินแดนเพื่อปฏิบัติการตามหน้าที่โดยไม่ใช้อาวุธ ผู้มีอำนาจสั่งใช้ได้เต็มตามอัตรากำลังที่มีอยู่

ข้อ ๔ การส่งใช้กำลังของกองอาสารักษาดินแดนเพื่อปฏิบัติการตามหน้าที่โดยไม่ใช้อาวุธ หมายถึง

(๑) กรณีใช้อาวุธในเขตพื้นที่

(๒) กรณีใช้อาวุธนอกเขตพื้นที่

ข้อ ๕ การส่งใช้กำลังของกองอาสารักษาดินแดนเพื่อปฏิบัติการตามหน้าที่โดยไม่ใช้อาวุธในเขตพื้นที่จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้บัญชาการก่อน เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจะกระทำได้ เว้นแต่

(๑) ในกรณีมีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันการรุกรานของข้าศึกจากภายนอกประเทศ ให้ผู้บังคับบัญชาตามข้อ ๒ ส่งใช้กำลังของกองอาสารักษาดินแดนโดยใช้อาวุธได้เต็มตามอัตรากำลังที่มีอยู่

(๒) ในกรณีมีความจำเป็นที่จะต้องใช้กำลังป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิดกฎหมาย ให้ผู้บังคับบัญชาตามข้อ ๒ (๒) และ (๓) ส่งใช้กำลังของกองอาสารักษาดินแดนโดยใช้อาวุธได้ตามความจำเป็นร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

เมื่อได้ส่งใช้กำลังตาม (๑) และ (๒) แล้ว ให้ผู้ส่งใช้กำลังรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้บัญชาการทราบ

ข้อ ๗ การส่งใช้กำลังของกองอาสารักษาดินแดนเพื่อปฏิบัติการตามหน้าที่โดยไม่ใช้อาวุธนอกเขตพื้นที่ ให้ผู้บังคับบัญชาตามข้อ ๒ (๒) และ (๓) มีอำนาจกระทำได้ในกรณีฉุกเฉินอย่างหนึ่งและมีความจำเป็นเร่งด่วน หรือเป็นการรื้อฟื้นคดีในภาวะติดพันหรือผู้บังคับบัญชาตามข้อ (๒) และ (๓) ของเขตพื้นที่ข้างเคียงร้องขอ โดยให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำหน่วยแจ้งผู้รับผิดชอบพื้นที่ที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ทราบในโอกาสแรกที่จะกระทำได้ และเมื่อเสร็จภารกิจให้กลับพื้นที่ทันทีแล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้บัญชาการทราบ

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอเป็นผู้บังคับกองร้อย เว้นแต่ในท้องที่อำเภอใดมีอัตรากำลังสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนมากกว่าหนึ่งกองร้อยหรือไม่ถึงหนึ่งกองร้อยให้ผู้บังคับการเป็นผู้แต่งตั้งบุคคลใดที่เห็นสมควรเป็นผู้บังคับกองร้อยนั้นและให้มีอำนาจถอดถอนด้วย ผู้บังคับกองร้อยเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ซึ่งสังกัดอยู่ในกองร้อยนั้น

๒. นายอำเภอในฐานะผู้บังคับกองร้อยมีอำนาจส่งใช้กำลังของกองอาสารักษาดินแดนได้ภายในเขตพื้นที่ของอำเภอ โดยการส่งใช้กำลังของกองอาสารักษาดินแดนเพื่อปฏิบัติการตามหน้าที่โดยไม่ใช้อาวุธ ผู้บังคับกองร้อยสั่งใช้ได้เต็มตามอัตรากำลังที่มีอยู่ ส่วนการส่งใช้กำลังของกองอาสารักษาดินแดนเพื่อปฏิบัติการตามหน้าที่โดยไม่ใช้อาวุธในเขตพื้นที่จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้บัญชาการก่อน เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจะกระทำได้ เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันการรุกรานของข้าศึกจากภายนอกประเทศ ให้ส่งใช้กำลังของกองอาสารักษาดินแดนโดยใช้อาวุธได้เต็มตามอัตรากำลังที่มีอยู่ หรือในกรณีมีความจำเป็นที่จะต้องใช้กำลังป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิดกฎหมาย ให้ส่งใช้กำลังของกองอาสารักษาดินแดนโดยใช้อาวุธได้ตามความจำเป็นร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และเมื่อได้ส่งใช้

กำลังโดยใช้อาวุธในกรณีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนแล้ว ให้ผู้บังคับกองร้อยกำลังรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้บัญชาการทหารบก

๓. นายอำเภอในฐานะผู้บังคับกองร้อยมีอำนาจสั่งใช้กำลังของกองอาสารักษาดินแดนเพื่อปฏิบัติการตามหน้าที่โดยใช้อาวุธนอกเขตพื้นที่ ให้ผู้บังคับกองร้อยมีอำนาจกระทำได้ในการฉุกละหุกอย่างยิ่งและมีความจำเป็นเร่งด่วน หรือเป็นกรณีการต่อสู้ในภาวะติดพันหรือผู้บังคับกองร้อยของเขตพื้นที่ข้างเคียงร้องขอ โดยให้ผู้บังคับกองร้อยหรือผู้นำหน่วยแจ้งผู้รับผิดชอบพื้นที่ที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ทราบในโอกาสแรกที่จะกระทำได้ และเมื่อเสร็จภารกิจให้กลับพื้นที่ทันทีแล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้บัญชาการทหารบก

(๑๑) พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๔๙๓

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ผู้ที่จะทำการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงด้วยกำลังไฟฟ้า จะต้องขอรับอนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงทำการโฆษณาได้

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอรับอนุญาต และให้มีอำนาจกำหนดเงื่อนไขลงในใบอนุญาตว่าด้วยเวลา สถานที่ และเครื่องอุปกรณ์ขยายเสียงและผู้รับอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดนั้น

มาตรา ๖ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจสั่งผู้ใช้เสียงหรือผู้ควบคุมเครื่องขยายเสียงให้ลดเสียงลงได้เมื่อปรากฏว่าเสียงที่โฆษณานั้นก่อความรำคาญแก่ประชาชน

ถ้าการโฆษณากระทำความผิดเงื่อนไขในใบอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานที่สั่งตามความในวรรคก่อน ให้เจ้าพนักงานดังกล่าวมีอำนาจสั่งให้หยุดโฆษณาได้

มาตรา ๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔ มาตรา ๕ หรือคำสั่งของเจ้าพนักงานที่สั่งตามความในมาตรา ๖ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ด้วย

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งเพิกถอนใบอนุญาตเสียด้วย

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศสำนักคณะรัฐมนตรีและกระทรวงมหาดไทย เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๔๙๓ (ฉบับที่ ๔)

ข้อ ๒ ในเขตเทศบาล ให้นายกเทศมนตรีเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อ ๓ ในเขตสุขาภิบาล ให้ประธานกรรมการสุขาภิบาลเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อ ๔ นอกเขตเทศบาลและนอกเขตสุขาภิบาล ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตท้องที่ของตน

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการในการขอใบอนุญาตโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงในปัจจุบันนี้สามารถสรุปได้ ดังนี้

๑) ในกรุงเทพมหานคร ผู้ขออนุญาตยื่นคำขอได้ที่สำนักงานเขตพื้นที่ ซึ่งสถานที่โฆษณานั้นอยู่ในเขตอำนาจ โดยยื่นคำร้องขอพร้อมหลักฐานประกอบด้วย บัตรประจำตัวประชาชน หนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่ กรณีเป็นสถานที่สาธารณะ เช่น บริเวณวัด หรือสวนสาธารณะ ฯลฯ เมื่อได้รับใบอนุญาตให้ทำการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงแล้ว จะต้องนำใบอนุญาตไปแสดงต่อนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรเพื่อลงนามรับทราบเสียก่อนจึงจะทำการโฆษณาได้

สำหรับผู้มีอำนาจในการอนุญาตให้ทำการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงในเขตกรุงเทพมหานครในปัจจุบันนี้ ได้แก่ผู้อำนวยการเขตในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานครในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่โดยถือว่ามีฐานะเทียบเท่านายอำเภอในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงมหาดไทย เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๓ (ฉบับที่ ๔)

๒) ในจังหวัดอื่น แยกออกเป็นในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลดังนี้

(๑) ในเขตเทศบาล ผู้ขออนุญาตยื่นคำขอได้ที่สำนักงานเทศบาล ซึ่งสถานที่โฆษณานั้นอยู่ในเขตอำนาจโดยยื่นคำร้องขอพร้อมหลักฐานประกอบด้วย บัตรประจำตัวประชาชน หนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่ กรณีเป็นสถานที่สาธารณะ เช่น บริเวณวัด หรือสวนสาธารณะ ฯลฯ เมื่อได้รับใบอนุญาตให้ทำการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงแล้ว จะต้องนำใบอนุญาตให้ไปแสดงต่อนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรเพื่อลงนามรับทราบเสียก่อนจึงจะทำการโฆษณาได้

สำหรับผู้มีอำนาจในการอนุญาตให้ทำการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงในเขตเทศบาลในปัจจุบันนี้ ได้แก่ นายกเทศมนตรีในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงมหาดไทย เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๓ (ฉบับที่ ๔)

(๒) นอกเขตเทศบาล ผู้ขออนุญาตยื่นคำขอได้ที่ว่าการอำเภอท้องที่ซึ่งสถานที่โฆษณานั้นอยู่ในเขตอำนาจโดยยื่นคำร้องขอพร้อมหลักฐานประกอบด้วย บัตรประจำตัวประชาชน หนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่ กรณีเป็นสถานที่สาธารณะ เช่น บริเวณวัด หรือสวนสาธารณะ ฯลฯ เมื่อได้รับใบอนุญาตให้ทำการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงแล้ว จะต้องนำใบอนุญาตไปแสดงต่อนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรเพื่อลงนามรับทราบเสียก่อนจึงจะทำการโฆษณาได้

สำหรับผู้มีอำนาจในการอนุญาตให้ทำการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงในเขตอำเภอที่อยู่นอกเขตเทศบาลในปัจจุบันนี้ ได้แก่ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงมหาดไทย เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๓ (ฉบับที่ ๔)

๒. อำนาจนายอำเภอในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่

นายอำเภอในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจสั่งผู้โฆษณาหรือผู้ควบคุมเครื่องขยายเสียงให้ลดเสียงลงได้เมื่อปรากฏว่าเสียงที่โฆษณานั้นก่อความรำคาญ

แก่ประชาชน และถ้าการโฆษณากระทำผิดเงื่อนไขในใบอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานที่สั่งตามความในวรรคก่อน ให้เจ้าพนักงานดังกล่าวมีอำนาจสั่งให้หยุดโฆษณาได้

๓. อำนาจนายอำเภอในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเพิกถอนใบอนุญาต

นายอำเภอในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตได้ กรณีผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้เสียงผ่านไมโครโฟน ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๗ หรือคำสั่งของเจ้าพนักงานที่สั่งตามความในมาตรา ๖

(๑๒) พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๓ ในระหว่างตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก นายตรวจและเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีสั่งให้มีหน้าที่ควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ชอบที่จะเข้าตรวจใบอนุญาต สมุดบัญชี และทรัพย์สินของในร้านค้าได้ ผู้รับใบอนุญาตต้องนำใบอนุญาต สมุดบัญชี และทรัพย์สินของตามที่เรียกตรวจออกมาให้ตรวจโดยทันที

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

อำนาจหน้าที่นายอำเภอในฐานะนายตรวจ

กฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๔๘๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ ข้อ ๓ ได้กำหนดให้อธิบดีกรมการปกครองและข้าราชการพลเรือนสามัญสังกัดกรมการปกครอง ตั้งแต่ระดับ ๔ ขึ้นไป เป็นนายตรวจในกรุงเทพมหานคร ส่วนในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครนั้น กำหนดให้ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และปลัดอำเภอแห่งท้องที่นั้นๆ เป็นนายตรวจ โดยในระหว่างตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก นายตรวจมีอำนาจที่จะเข้าตรวจใบอนุญาต สมุดบัญชี และทรัพย์สินของในร้านค้าได้ ซึ่งผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ที่จะต้องนำใบอนุญาต สมุดบัญชี และทรัพย์สินของตามที่นายตรวจเรียกตรวจ ออกมาให้ตรวจโดยทันที

(๑๓) พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช ๒๔๘๗

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๘ การเรียไรในถนนหลวงหรือในที่สาธารณะ การเรียไรโดยโฆษณาด้วย สิ่งพิมพ์ด้วยวิทยุกระจายเสียง หรือด้วยเครื่องแปลงเสียง จะจัดให้มีหรือทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

ข้อความในวรรคก่อนนี้มีให้ใช้บังคับแก่

(๑) การเรียไรซึ่งได้รับอนุญาตหรือได้รับยกเว้นตามมาตรา ๖

(๒) การเรียไรเพื่ออุทิศสงเคราะห์ในโอกาสที่บุคคลขมุมนุรักษ์ประกอบศาสนกิจ

มาตรา ๙ เมื่อมีผู้ขอรับอนุญาตตามมาตรา ๖ คณะกรรมการควบคุมการเรียไม่มีอำนาจสั่งไม่อนุญาต หรือสั่งอนุญาตโดยกำหนดเงื่อนไข

- (๑) จำนวนเงินหรือทรัพย์สินอื่นอย่างสูงที่ให้เรียได้
- (๒) เขตหรือสถานที่และเวลาที่อนุญาตให้ทำการเรีย
- (๓) วิธีการเก็บรักษาและทำบัญชีเงิน หรือทรัพย์สินที่เรียได้
- (๔) วิธีการเรีย

ในกรณีที่สั่งอนุญาต ให้คณะกรรมการกำหนดวันสิ้นอายุแห่งใบอนุญาตไว้ด้วยและในกรณีที่สั่งไม่อนุญาต ให้แจ้งและแสดงเหตุผลให้ผู้ขออนุญาตทราบ

มาตรา ๑๐ เมื่อมีผู้ขอรับอนุญาตตามมาตรา ๘ ให้นำความในมาตรา ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่คำสั่งไม่อนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งและแสดงเหตุผลให้ผู้ขออนุญาตทราบภายในกำหนดสิบวัน นับแต่วันได้รับคำร้องขอ

ในกรณีที่สั่งไม่อนุญาต ผู้ขออนุญาตมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันได้ทราบคำสั่งไม่อนุญาต การยื่นอุทธรณ์ในจังหวัดพระนครและธนบุรีให้ยื่นต่อคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้น ในจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อคณะกรรมการจังหวัด คำชี้ขาดของคณะกรรมการหรือคณะกรรมการจังหวัดแล้วแต่กรณีให้เป็นที่สุด

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

อำนาจหน้าที่นายอำเภอในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่

กฎกระทรวง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการขออนุญาตจัดให้มีการเรียและทำการเรีย พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๒ ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการปกครอง สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร และนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ในท้องที่อำเภอหรือกิ่งอำเภอนั้นๆ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการเรียในถนนหลวงหรือในที่สาธารณะ การเรียโดยโฆษณาด้วย สิ่งพิมพ์ ด้วยวิทยุกระจายเสียง หรือด้วยเครื่องแปลงเสียง ตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการเรียฯ พุทธศักราช ๒๕๔๗

(๑๔) พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อการนี้ให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงวางระเบียบการงานตามหน้าที่ กับให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง

กฎกระทรวงและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่นและการพิจารณาคำร้องขอใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๔๘

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

"สำนักงาน" หมายความว่า สำนักงานคุ้มครองพยาน และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาให้ทำหน้าที่รับคำร้อง ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง

๒. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

"การคุ้มครองพยาน" หมายความว่า การคุ้มครองรักษาความปลอดภัยแก่พยานมิให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของพยานรวมทั้งบุคคลตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครองพยานตามระเบียบนี้

"หน่วยงานคุ้มครองพยาน" หมายความว่า กรมการปกครองหรือจังหวัด

"หัวหน้าหน่วยงานคุ้มครองพยาน" หมายความว่า อธิบดีกรมการปกครองหรือผู้ว่าราชการจังหวัด

ข้อ ๕ ในกรณีที่ยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ไม่ได้รับความปลอดภัยหรือถูกข่มขู่คุกคาม อันเป็นผลจากการที่จะมาหรือได้มาเป็นพยานต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาล แล้วแต่กรณี มีความจำเป็นที่จะให้หน่วยงานคุ้มครองพยานของกระทรวงมหาดไทยคุ้มครองความปลอดภัย ให้พยานมีสิทธิร้องขอคุ้มครองความปลอดภัยได้โดยยื่นต่อหน่วยงานคุ้มครองพยาน ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำร้องขอที่สำนักงานสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง เพื่อเสนออธิบดีกรมการปกครองพิจารณาสั่งการ กรณีมีคำสั่งให้คุ้มครองพยานตามที่ร้องขอ ให้แจ้งผู้ร้องขอทราบ และจัดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการคุ้มครองพยาน กรณีมีคำสั่งไม่เห็นชอบให้คุ้มครองพยานให้แจ้งผู้ร้องขอทราบ

(๒) ในจังหวัดอื่น ให้ยื่นคำร้องขอที่ทำการปกครองจังหวัดหรือที่ทำการปกครองอำเภอหรือที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี เพื่อเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการ กรณีมีคำสั่งให้คุ้มครองพยานตามที่ร้องขอ ให้แจ้งให้ผู้ร้องขอทราบและจัดพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการคุ้มครองพยาน กรณีมีคำสั่งไม่เห็นชอบให้คุ้มครองพยาน ให้แจ้งให้ผู้ร้องขอทราบ

ในกรณีมีการร้องขอด้วยวาจาให้หัวหน้าหน่วยงานคุ้มครองพยานจัดให้มีการทำเป็นหนังสือตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานคุ้มครองพยานสั่งไม่รับคำร้อง หรือไม่เห็นชอบให้คุ้มครองพยาน ให้ผู้ยื่นคำร้องขอมีสืสิทธิอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖

๓. ประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้อ ๒ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖

ก. ราชการส่วนกลาง

- (๑) ปลัดกระทรวงมหาดไทย
- (๒) รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
- (๓) ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
- (๔) อธิบดีกรมการปกครอง
- (๕) รองอธิบดีกรมการปกครอง
- (๖) ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง
- (๗) ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง และผู้อำนวยการส่วน กรมการปกครอง
- (๘) หัวหน้ากลุ่ม หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน เจ้าหน้าที่งานปกครอง นิติกร กรมการปกครอง
- (๙) สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนและเจ้าหน้าที่สำนักผู้อำนวยการกองอาสารักษาดินแดน

กรมการปกครอง

ข. ราชการส่วนภูมิภาค

- (๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด
- (๒) รองผู้ว่าราชการจังหวัด
- (๓) ปลัดจังหวัด
- (๔) นายอำเภอ
- (๕) ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ
- (๖) จ่าจังหวัด
- (๗) ป้องกันจังหวัด
- (๘) เจ้าพนักงานปกครอง นิติกร กรมการปกครอง
- (๙) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- (๑๐) สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนและเจ้าหน้าที่สำนักผู้อำนวยการกองอาสารักษาดินแดน

กรมการปกครอง

ข้อ ๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยให้ประสานปฏิบัติการร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้ง

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ตามที่หัวหน้าหน่วยงานคุ้มครองพยาน (ผู้ว่าราชการจังหวัด) สั่งการ

๒. นายอำเภอในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่รับคำร้องขอคุ้มครองความปลอดภัยจากพยานที่ยื่นต่อทำการปกครองอำเภอเพื่อเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการ กรณีมีคำสั่งให้คุ้มครองพยานตามที่ร้องขอ ให้แจ้งให้ผู้ร้องทราบและจัดพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการคุ้มครองพยาน กรณีมีคำสั่งไม่เห็นชอบให้คุ้มครองพยาน ให้แจ้งให้ผู้ร้องขอทราบ

(๑๕) พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ หญิงซึ่งมีอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และยังไม่ได้จดทะเบียนสมรสให้ใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว”

มาตรา ๕ หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ โดยให้แจ้งค่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

มาตรา ๖ หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว หากต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลงจะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ โดยให้แจ้งค่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ มีหน้าที่รับแจ้งจากหญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว หรือหญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้วหากต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลงว่าจะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ

(๑๖) พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “นายทะเบียน” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีผู้มีหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ได้แต่งตั้งขึ้น

มาตรา ๖ ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๔ คำร้องขอจดทะเบียนต้องทำเป็นหนังสือตามแบบที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียน ผู้ร้องต้องลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญในทะเบียนต่อหน้านายทะเบียน และต่อหน้าพยานสองคนซึ่งต้องลงลายมือชื่อไว้ในทะเบียนในขณะนั้นด้วย แต่ถ้าผู้ร้องไม่สามารถลงลายมือชื่อได้โดยวิธีหนึ่งวิธีใดให้นายทะเบียนหมายเหตุไว้ในทะเบียน

โดยเฉพาะการจดทะเบียนสมรส นอกจากจะปฏิบัติตามความในวรรคก่อน ถ้าท้องที่ได้ข้าหลวงประจำจังหวัดเห็นสมควรจะประกาศโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ยอมให้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันท้องที่ที่ชายหรือหญิงฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายที่มีถิ่นที่อยู่ก็ได้

คำร้องชำนานี้ต้องมีลายมือชื่อของผู้ร้องและพยาน ๒ คน ลงต่อหน้ากำนัน แต่พยานคนหนึ่งนั้นต้องเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่นักผู้ใหญ่บ้านขึ้นไป หรือนายตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป หรือหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือผู้แทนราษฎร เฉพาะสตรีสมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาจังหวัด หรือทนายความ

เมื่อได้รับคำร้องโดยถูกต้องแล้ว ให้กำนันส่งคำร้องนั้นต่อไปยังนายทะเบียนโดยเร็ว เพื่อพิจารณารับจดทะเบียน ในการจดทะเบียนนี้ให้นายทะเบียนลงชื่อผู้ร้องและพยานในทะเบียนถือเป็นแผนการลงลายมือชื่อ และให้ถือว่า การสมรสได้สมบูรณ์ตั้งแต่วันที่กำนันรับคำร้องนั้น

มาตรา ๗ ราชการที่ลงไว้ในทะเบียนนั้นให้นายทะเบียนลง วัน เดือน ปี และลายมือชื่อนายทะเบียนไว้เป็นสำคัญ

มาตรา ๘ เมื่อได้รับจดทะเบียนสมรสหรือหย่าโดยความยินยอม นายทะเบียนต้องออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนนั้นมอบให้ฝ่ายละฉบับโดยไม่เรียกค่าธรรมเนียม

มาตรา ๙ ผู้มีส่วนได้เสียจะขออุทธรณ์ได้โดยมิต้องเสียค่าธรรมเนียม แต่ถ้าขอสำเนารายการในทะเบียนซึ่งนายทะเบียนรับรอง ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๐ เมื่อมีการร้องขอให้จดทะเบียนสมรสแล้วให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนสมรสให้ การจดทะเบียนสมรสนั้น จะขอให้นายทะเบียนไปทำนอกสำนักทะเบียนก็ได้ แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ ถ้าบุคคลใดได้รับอนุญาตให้สมรสได้โดยคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ให้ยื่นสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่รับรองว่าถูกต้องแล้วนั้นต่อนายทะเบียน ในเมื่อร้องขอจดทะเบียน

มาตรา ๑๒ ถ้าผู้ที่จะพึงให้ความยินยอมได้ให้ความยินยอมโดยทำเป็นหนังสือตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๔๔๘ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้ผู้ร้องขอทำหนังสือนั้นยื่นต่อนายทะเบียนเพื่อบันทึกในทะเบียนขณะจดทะเบียนสมรส

ถ้าผู้ที่จะพึงให้ความยินยอมได้ให้ความยินยอมด้วยวาจาต่อหน้าพยานตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๔๔๘ (๓) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้ผู้ร้องขอทำพยานนั้นไปให้ถ้อยคำต่อนายทะเบียน ถ้อยคำซึ่งพยานให้ไว้บันทึกให้นายทะเบียนจดลงไว้แล้วให้พยานลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

มาตรา ๑๓ ห้ามมิให้นายทะเบียนจดทะเบียนสมรสเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าการมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งมาตรา ๑๔๔๕ มาตรา ๑๔๔๖ และมาตรา ๑๔๔๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๔ เมื่อชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย และโดยพฤติการณ์ที่เป็นอยู่ นายทะเบียนไม่สามารถจะไปจดทะเบียนให้ได้ และผู้ใกล้ความตายจะทำคำร้องตามแบบก็ได้ ผู้นั้นจะร้องขอจดทะเบียนสมรสด้วยวาจาหรือด้วยวิธีการก็ได้ แต่ต้องร้องต่อพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่นักผู้ใหญ่บ้านขึ้นไป หรือต่อนายตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป หรือหัวหน้าสถานีตำรวจหรือต่อนุคนซึ่งจะเป็นพยานได้ตามพระราชบัญญัตินี้อย่างน้อยสองคนซึ่งอยู่พร้อมกัน

ถ้าชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่ายตาย ให้ผู้ที่ได้รับคำร้องของจดทะเบียนตามความในวรรคก่อน พร้อมด้วยชายหรือหญิงที่ยังคงมีชีวิตอยู่ ถ้าหากมี ไปแสดงตนต่อนายทะเบียนโดยไม่ชักช้า เพื่อให้จ่ายค่าแสดงพฤติการณ์แห่งการร้องขอแล้วของทะเบียนสมรส

ถ้ากรณีดังกล่าวในวรรคต้นเกิดในเรือเดินทะเลระหว่างเดินทางจะร้องต่อนายเรือเสมือนเป็นเจ้าพนักงานดังกล่าวในวรรคต้นก็ได้ และให้นำบทบัญญัติในวรรคสองมาบังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ถ้านายทะเบียนไม่ยอมรับจดทะเบียนสมรส ผู้มีส่วนได้เสียจะยื่นคำร้องต่อศาลก็ได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล

เมื่อศาลได้ส่วนใดความว่าการได้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายครบถ้วนแล้วก็ได้ศาลมีคำสั่งไปให้รับจดทะเบียน

มาตรา ๑๖ เมื่อศาลได้พิพากษาให้เพิกถอนการสมรสหรือให้หย่ากันแล้ว ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนบันทึกไว้ในทะเบียนก็ได้ แต่ต้องยื่นสำเนาคำพิพากษานั้นถึงที่สุดที่รับรองว่าถูกต้องแล้วต่อนายทะเบียน

มาตรา ๑๗ ถ้าการใดๆ อันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นนั้นบัญญัติไว้ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้บันทึกในประเทศสยามก็ได้ แต่ต้องยื่นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการนั้นโดยมีคำรับรองถูกต้องพร้อมกับคำแปลภาษาไทย ซึ่งฝ่ายนั้นต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

ถ้าการดังกล่าวแล้วได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายสยามบัญญัติไว้ให้เจ้าพนักงานทูตหรือกงสุลสยามส่งสำเนานายทะเบียนหรือบันทึกซึ่งได้รับรองถูกต้องแล้วไปยังกระทรวงต่างประเทศเพื่อส่งต่อไปยังกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๑๘ การจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมนั้น ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนเมื่อสามีและภริยาร้องขอและได้นำหนังสือตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๔๙๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาแสดงต่อนายทะเบียนด้วย

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่บิดามารดาของจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ถ้าเด็กและมารดาเด็กอยู่ในฐานะให้ความยินยอมได้และได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเองแล้วก็นายทะเบียนรับจดทะเบียน

ถ้าเด็กและมารดาเด็กคนหนึ่งคนใดหรือทั้งสองคนไม่มาให้ความยินยอมด้วยตนเอง ให้นายทะเบียนมีหนังสือสอบถามไปยังผู้ที่ไม่มาว่าจะให้ความยินยอมหรือไม่ เมื่อนายทะเบียนได้รับหนังสือแจ้งความยินยอมจากบุคคลดังกล่าวหรือบุคคลดังกล่าวได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเองแล้ว ก็ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน แต่ถ้านายทะเบียนไม่ได้รับแจ้งความยินยอมภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้นายทะเบียนแจ้งให้ผู้ของจดทะเบียนทราบถึงเหตุที่ไม่อาจรับจดทะเบียนได้โดยไม่ชักช้า

บิดาจะร้องขอให้นายทะเบียนไปจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียนก็ได้ แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๐ เมื่อศาลได้พิพากษาว่าผู้ใดเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายแล้ว ผู้มีส่วนได้เสียจะยื่นสำเนาคำพิพากษานั้นถึงที่สุดที่รับรองถูกต้องแล้วมาบันทึกในทะเบียนก็ได้

มาตรา ๒๑ เมื่อมีการเพิกถอนการรับรองบุตร ให้นำมาตรา ๑๖ มาบังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒ การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ให้ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมเป็นผู้ร้องขอ ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนต่อเมื่อทั้งสองฝ่ายให้อภัยคำว่า ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งกฎหมาย ในเรื่องรับบุตรบุญธรรมทั้งที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ถ้าปรากฏต่อนายทะเบียน ว่าการมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ว่านั้น หรืออภัยคำที่ได้ให้ไว้ไม่เป็นความจริง ห้ามมิให้รับจดทะเบียน

ถ้านายทะเบียนไม่ยอมรับจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรม ผู้ร้องขอจดทะเบียนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะยื่น คำร้องต่อศาลก็ได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล เมื่อศาลได้ส่วนได้ความว่าการได้เป็นไปตามเงื่อนไข แห่งกฎหมายครบถ้วนแล้ว ก็ให้ศาลมีคำสั่งไปให้รับจดทะเบียน

มาตรา ๒๓ การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมโดยความตกลงนั้นให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนทั้งสองฝ่ายร้องขอ

ถ้าศาลพิพากษาให้เพิกถอนหรือเลิกการรับบุตรบุญธรรม ให้มีมาตรา ๑๖ มาบังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ ถ้าสามีภริยาซึ่งได้ทำการสมรสกันโดยสมบูรณ์ก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์บรรพ ๕ ร้องขอให้บันทึกฐานะของภริยาตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติ บรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๗๗ ให้นายทะเบียนบันทึกไว้ในทะเบียนอำนาจออก กฎกระทรวงเพื่อการนั้น และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่จะเรียก

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑.ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อ ๕ ในระเบียบนี้

“ทะเบียนครอบครัว” หมายความว่า ทะเบียนสมรส ทะเบียนการหย่า ทะเบียนรับรองบุตร ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนฐานะของภริยา และทะเบียนฐานะแห่ง ครอบครัว

“จังหวัด” หมายความว่า กรุงเทพมหานคร ด้วย

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่า ปลัดกรุงเทพมหานครด้วย

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ นายทะเบียน ประจำสำนักทะเบียนกิ่งอำเภอ และนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนเขต

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนสมรส ทะเบียนการหย่า ทะเบียนรับรองบุตร ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม ทะเบียน ฐานะของภริยา และทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว ตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๗) พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๖ การบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ให้ถือเอาหมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่เป็นหลัก ส่วนการจะกำหนดให้หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหมู่บ้านตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศเป็นคราวๆ ไป ตามความเหมาะสมแห่งสภาพท้องที่

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยุบเลิกหมู่บ้าน ให้กระทำ โดยประกาศกระทรวงมหาดไทย การรวมหมู่บ้านต่างอำเภอกำหนดเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองจะทำได้

มาตรา ๗ ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีคณะกรรมการกลางคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานคณะกรรมการกลาง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้านเป็นกรรมการกลางโดยตำแหน่ง และให้มีการเลือกตั้งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิจากราษฎรในหมู่บ้านนั้น มีจำนวนอย่างน้อยห้าคนอย่างมากไม่เกินเจ็ดคน เป็นกรรมการกลาง กรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิจะมีเท่าใด ให้เป็นไปตามที่นายอำเภอกำหนดตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน การเลือกตั้งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นไปตามมาตรา ๑๓

หมู่บ้านใดมีผู้ใหญ่บ้านเป็นกำนันอยู่ด้วย ให้กำนันของหมู่บ้านนั้นเป็นประธานคณะกรรมการกลาง ให้สารวัตรกำนัน และหรือแพทย์ประจำตำบล ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตหมู่บ้านของกำนันเป็นกรรมการกลางโดยตำแหน่ง

ให้คณะกรรมการกลางเลือกรองประธานคณะกรรมการกลางหนึ่งคน และเลขานุการหนึ่งคน จากกรรมการกลาง การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำโดยเปิดเผยโดยใช้วิธียกมือ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการกลางและคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ประจำหมู่บ้านได้ตามจำนวนที่เห็นสมควร ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากข้าราชการหรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านนั้น

มาตรา ๘ ในกรณีที่มีการรวมหมู่บ้านมากกว่าหนึ่งหมู่บ้าน ถ้าในหมู่บ้านนั้นมีกำนันอยู่ด้วย ให้กำนันเป็นประธานคณะกรรมการกลาง สำหรับกรรมการกลางอื่น ๆ ให้เป็นไปตามมาตรา ๗ และถ้าหากหมู่บ้านที่มารวมกันมีกำนันมากกว่าหนึ่งคน ให้คณะกรรมการกลางเลือกกำนันคนหนึ่งเป็นประธานคณะกรรมการกลาง ให้กำนันที่เหลือเป็นรองประธานคณะกรรมการกลาง และมีให้นับมาตรา ๗ วรรคสาม มาใช้บังคับในการเลือกรองประธานคณะกรรมการกลาง แต่ถ้าไม่มีกำนันให้คณะกรรมการกลางเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งเป็นประธานคณะกรรมการกลาง และให้ประธานคณะกรรมการกลางอยู่ในตำแหน่งเท่าที่วาระของกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิ ถ้าตำแหน่งประธานคณะกรรมการกลางว่างลงก่อนถึงกำหนดออกตามวาระ ให้ดำเนินการเลือกใหม่ และให้ผู้ที่ได้รับเลือกอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าที่กำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๙ ประธานคณะกรรมการกลางตามมาตรา ๘ ต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) ตาย
- (๒) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก
- (๓) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้สอบสวนเห็นว่าบกพร่องในทางความประพฤติ หรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง
- (๔) พ้นจากตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน

มาตรา ๑๑ วิธีเลือกตั้งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิ ให้นายอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หรือปลัดอำเภอซึ่งนายอำเภอมอบหมาย เป็นประธาน พร้อมกำนันและผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านนั้น ประชุมราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่อยู่ในลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) อายุยี่สิบปีบริบูรณ์ตามหลักฐานทางทะเบียนราษฎรในวันเลือกตั้ง
- (๓) มีภูมิลำเนาและถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนในวันเลือกตั้ง
- (๔) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๕) ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

เมื่อราษฎรส่วนมากเลือกผู้ที่ถูกเสนอชื่อผู้ใดเป็นกรรมการกลาง และเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่อยู่ในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐ แล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิ และให้นายอำเภอรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญตามแบบท้ายระเบียบกระทรวงมหาดไทยไว้เป็นหลักฐาน

ในการนี้ผู้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากันให้จับสลาก

วิธีเลือกตั้งให้กระทำโดยวิธีลับหรือเปิดเผย และให้ใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เฉพาะในส่วนที่ว่าด้วยการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ กรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิต้องพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ตาย
- (๒) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก
- (๓) นายอำเภอให้ออกเพราะขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งตาม

มาตรา ๑๐

(๔) คณะกรรมการกลางมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง โดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางซึ่งจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียประโยชน์ของหมู่บ้าน มติดังกล่าวจะต้องมีคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสามของคณะกรรมการกลางที่อยู่ในตำแหน่ง

(๕) นายอำเภอสั่งให้ออกเพราะไม่มาประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุสมอันสมควร

(๖) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ยุบคณะกรรมการกลาง หรือคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามมาตรา ๒๙

ถ้าตำแหน่งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิว่างลงก่อนครบวาระ ให้เลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างภายในหกสิบวัน ยาววันกรณีตาม (๖) และให้ผู้ได้รับเลือกตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งจนวาระของผู้นั้นแทน ถ้าตำแหน่งว่างลงก่อนกำหนดออกตามวาระไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่เลือกขึ้นแทนก็ได้

มาตรา ๑๓ ที่ปรึกษาคณะกรรมการต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ตาย

(๒) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(๓) นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(๔) ถูกย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่นซึ่งทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านนั้นได้

ตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการว่างลงเมื่อใด ให้นายอำเภอท้องที่พิจารณาแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติตาม มาตรา ๗ ววรรคสี่ เป็นที่ปรึกษาต่อไป

มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการกลางประชุมกันไม่น้อยกว่าเดือนละครั้ง การกำหนดวันประชุมให้ประธานคณะกรรมการกลางเป็นผู้กำหนดและเรียกประชุม โดยคำนึงถึงความสะดวกและการประกอบอาชีพของกรรมการกลางเป็นหลัก

กรณีที่มีการรวมหมู่บ้านตามมาตรา ๘ ในการประชุมครั้งแรก ให้นายอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หรือปลัดอำเภอซึ่งนายอำเภอมอบหมายเป็นผู้จัดประชุม และทำหน้าที่ประธานชั่วคราวเพื่อเลือกประธานคณะกรรมการกลาง

สถานที่สำหรับประชุมคณะกรรมการกลาง ให้ใช้สถานที่ที่คณะกรรมการกลางเห็นสมควร

มาตรา ๒๓ เมื่อมีปัญหาโต้เถียงเกี่ยวกับการประชุมซึ่งมีได้กำหนดไว้ในหมวดนี้ให้ประธานคณะกรรมการกลางนำข้อโต้เถียงที่เกิดขึ้นเสนอต่อนายอำเภอ คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้ใช้บังคับได้เฉพาะการประชุมคราวนั้น และให้นายอำเภอรายงานพฤติการณ์ดังกล่าวนี้ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ

มาตรา ๒๖ การใช้จ่ายเงินของหมู่บ้าน ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณและการคลังของหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ในระเบียบดังกล่าวให้กำหนดเรื่องการจัดทำแผนและโครงการไว้ด้วย

มาตรา ๒๗ โครงการใช้จ่ายเงินของหมู่บ้าน เมื่อนายอำเภออนุมัติแล้ว ให้นำเข้าข้อบัญญัติจังหวัดตามระเบียบและวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

สภาจังหวัดจะเปลี่ยนแปลงโครงการใช้จ่ายเงินของหมู่บ้านมิได้

มาตรา ๒๘ ให้นายอำเภอเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกลางให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการและมีอำนาจสั่งให้ระงับการดำเนินการใดๆ ซึ่งเห็นว่าเป็นผลเสียหายแก่ท้องที่หรือราชการ แต่ถ้าคณะกรรมการกลางไม่เห็นด้วยอาจอุทธรณ์ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดให้วินิจฉัยชี้ขาดได้

มาตรา ๒๙ คณะกรรมการกลางหรือคณะกรรมการฝ่ายใดดำเนินการหรือมีพฤติการณ์ที่จะเป็นการเสียหายแก่ท้องที่หรือราชการ เมื่อได้ทำการสอบสวนแล้วปรากฏว่าเป็นความจริง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งยุบคณะกรรมการกลางหรือคณะกรรมการฝ่ายนั้นได้

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดส่งยุบคณะกรรมการกลางแล้ว ให้นายอำเภอดำเนินการเลือกตั้งกรรมการกลาง ผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งยุบ ระหว่างที่คณะกรรมการกลางถูกยุบ ให้นายอำเภอรับผิดชอบ ปฏิบัติงานแทนคณะกรรมการกลาง

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งยุบคณะกรรมการฝ่ายใด ให้คณะกรรมการกลางเลือกประธาน คณะกรรมการฝ่ายนั้นโดยฉันทกติกาก่อน และให้ประธานคณะกรรมการฝ่ายดำเนินการคัดเลือกบุคคลเข้ามาร่วม บริหารงานตามมาตรา ๑๗

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอมีหน้าที่กำหนดจำนวนกรรมการกลาง กรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน
๒. นายอำเภอมีอำนาจในการพิจารณาและอนุญาตให้ประธานคณะกรรมการกลางลาออกจากตำแหน่ง
๓. นายอำเภอมีหน้าที่ในการเลือกตั้งกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้นายอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หรือปลัดอำเภอซึ่งนายอำเภอมอบหมาย เป็นประธาน พร้อมกำนันและผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านนั้น ประชุมราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่อยู่ในลักษณะต้องห้าม เมื่อราษฎรส่วนใหญ่เลือกผู้ถูกเสนอชื่อผู้ใดเป็นกรรมการกลาง และเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่อยู่ในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐ แล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิ และให้นายอำเภอรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญตามแบบท้ายระเบียบกระทรวงมหาดไทยไว้เป็นหลักฐาน
๔. นายอำเภอมีอำนาจพิจารณาอนุญาตให้กรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิลาออกจากตำแหน่ง
๕. นายอำเภอมีอำนาจพิจารณาให้กรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิออกเพราะขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม
๖. นายอำเภอมีอำนาจพิจารณาให้กรรมการกลางผู้ทรงคุณวุฒิลาออกจากตำแหน่งเพราะไม่มาประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร
๗. นายอำเภอมีอำนาจพิจารณาอนุญาตให้ที่ปรึกษาคณะกรรมการลาออกจากตำแหน่ง
๘. นายอำเภอมีอำนาจสั่งให้ที่ปรึกษาคณะกรรมการพ้นจากตำแหน่ง
๙. กรณีที่ที่ปรึกษาคณะกรรมการถูกย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่นซึ่งทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านนั้นได้ทำให้ตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการว่างลง ให้นายอำเภอท้องที่พิจารณาแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติที่ที่ปรึกษาคณะกรรมการแทน
๑๐. กรณีที่มีการรวมหมู่บ้านตามมาตรา ๘ ในการประชุมครั้งแรก ให้นายอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หรือปลัดอำเภอซึ่งนายอำเภอมอบหมายเป็นผู้จัดประชุม และทำหน้าที่ประธานชั่วคราวเพื่อเลือกประธานคณะกรรมการกลาง สถานที่สำหรับประชุมคณะกรรมการกลาง ให้ใช้สถานที่ที่คณะกรรมการกลางเห็นสมควร
๑๑. เมื่อมีปัญหาโต้เถียงเกี่ยวกับการประชุมซึ่งมีได้กำหนดไว้ในหมวดเรื่องการประชุมตามพระราชบัญญัตินี้ให้ประธานคณะกรรมการกลางนำข้อโต้เถียงที่เกิดขึ้นเสนอต่อนายอำเภอ คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้ใช้บังคับได้เฉพาะการประชุมคราวนั้น และให้นายอำเภอรายงานพฤติการณ์ดังกล่าวนี้ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ

๑๒. นายอำเภอมีอำนาจอนุมัติให้นำโครงการใช้จ่ายเงินของหมู่บ้านเข้าข้อบัญญัติจังหวัดตามระเบียบและวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งสภาจังหวัดจะเปลี่ยนแปลงโครงการใช้จ่ายเงินของหมู่บ้านมิได้

๑๓. นายอำเภอเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกลางให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการและมีอำนาจสั่งให้ระงับการดำเนินการใดๆ ซึ่งเห็นว่า เป็นผลเสียหายแก่ท้องที่หรือราชการ แต่ถ้าคณะกรรมการกลางไม่เห็นด้วยอาจอุทธรณ์ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดให้วินิจฉัยชี้ขาดได้

๑๔. กรณีผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งยุบคณะกรรมการกลาง เนื่องจากคณะกรรมการกลางดำเนินการหรือมีพฤติการณ์ที่จะเป็นการเสียหายแก่ท้องที่หรือราชการ ให้นายอำเภอดำเนินการเลือกตั้งกรรมการกลาง ผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่สั่งยุบ ระหว่างที่คณะกรรมการกลางถูกยุบ ให้นายอำเภอรับผิดชอบปฏิบัติงานแทนคณะกรรมการกลาง

(๑๘) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๘ เมื่อได้มีพระราชบัญญัติกำหนดเขตโครงการจัดรูปที่ดินตามมาตรา ๒๔ ใช้บังคับในบริเวณใดในจังหวัดใดแล้ว ให้มีคณะกรรมการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำจังหวัดขึ้นคณะหนึ่งในจังหวัดนั้น เรียกว่า "คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด" ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ ปลัดจังหวัด อัยการจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เกษตรจังหวัด สหกรณ์จังหวัด พัฒนาการจังหวัด ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน ผู้แทนกรมทางหลวง ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร นายอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ในท้องที่ที่มีการจัดรูปที่ดิน เป็นกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินห้าคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากเจ้าของที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน และให้หัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัด และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีการสำรวจบริเวณที่ดินที่เห็นสมควรจะกำหนดเป็นเขตโครงการจัดรูปที่ดิน และสอบถามความสมัครใจของเจ้าของที่ดินว่าจะให้ดำเนินการจัดรูปที่ดินหรือไม่ และให้จัดทำบันทึกแสดงความยินยอมหรือไม่ยินยอมไว้เป็นหลักฐาน

(๒) ประเมินราคาที่ดินและทรัพย์สินอื่นในที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางกำหนด

(๓) จัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดรูปที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินแต่ละโครงการ เพื่อเสนอคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง

(๔) พิจารณาวางแผนผังการจัดแปลงที่ดิน ระบบชลประทานและการระบายน้ำ การสร้างถนนหรือทางสาละี่ยงในไร่นา การปรับระดับพื้นที่ดิน การแลกเปลี่ยน การโอน การรับโอนสิทธิในที่ดิน การให้เช่าซื้อที่ดิน และการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อเสนอคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง

(๕) จัดให้มีการประชุมเจ้าของที่ดินและผู้มีสิทธิได้รับที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อชี้แจงให้เข้าใจความมุ่งหมายวิธีการจัดรูปที่ดิน สิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบและประโยชน์ที่เจ้าของที่ดินหรือผู้มีสิทธิได้รับที่ดินจะพึงได้รับและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดิน

(๖) ดำเนินการสอบสวนและวินิจฉัยคำร้อง ประนีประนอมหรือไกล่เกลี่ยการจ้างหรือการขายผากตามมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖

(๗) ดำเนินการเกี่ยวกับการเงินและการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินตามระเบียบหรือข้อบังคับหรือมติของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง หรือตามที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางมอบหมาย

(๘) วางระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบหรือข้อบังคับ หรือมติของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง

(๘ ทวิ) วางระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเปิดหรือปิดประตูกั้นน้ำ หรือสิ่งอื่นที่ใช้ในการบังคับน้ำเข้าสู่ที่ดินของเจ้าของที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

(๙) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำเขตโครงการจัดรูปที่ดินตามที่สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดเสนอ

(๑๐) ดำเนินกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดรูปที่ดิน

มาตรา ๒๔ การกำหนดเขตที่ดินในท้องที่ใดเป็นเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวควรหนึ่งให้ระบุที่ดินหรือสิ่งสำหรับหรืออื่นที่อยู่ในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน พร้อมทั้งรายชื่อเจ้าของที่ดินหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย และให้มีแผนที่แสดงเขตโครงการจัดรูปที่ดินแนบท้ายพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย แผนที่ดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชกฤษฎีกา

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตโครงการจัดรูปที่ดินตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๗ ใช้บังคับในบริเวณใดในจังหวัดใด ให้นายอำเภอและปลัดอำเภอยุ่เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ในท้องที่ที่มีการจัดรูปที่ดิน เป็นกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด

(๑๙) พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ชื่อตัว” หมายความว่า ชื่อประจำบุคคล

“ชื่อรอง” หมายความว่า ชื่อประกอบถัดจากชื่อตัว

“ชื่อสกุล” หมายความว่า ชื่อประจำวงศ์สกุล

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนท้องที่ นายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนกลาง

ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙ ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดประสงค์จะจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

เมื่อนายทะเบียนท้องที่พิจารณาเห็นว่าชื่อสกุลที่ขอตั้งนั้นไม่ขัดต่อพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้เสนอต่อไปตามลำดับจนถึงนายทะเบียนกลาง เมื่อได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนกลางแล้วให้นายทะเบียนท้องที่รับจดทะเบียนชื่อสกุลนั้นและออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนชื่อสกุลให้แก่ผู้ขอ แต่ในกรณีที่ว่านายทะเบียนใดสามารถเชื่อมโยงข้อมูลเข้ากับเครือข่ายข้อมูลของสำนักทะเบียนกลางตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดแล้วให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการดังกล่าวได้โดยไม่ต้องได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนกลาง

การปฏิบัติการตามมาตรานี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลจะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนก็ได้ โดยยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร การอนุญาตตามมาตรา ๑๑ จะสมบูรณ์ต่อเมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการอนุญาตให้ใช้ชื่อสกุลให้แก่ผู้ที่จะใช้ชื่อสกุลนั้น

ในกรณีที่ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลตายแล้ว ให้ผู้สืบสันดานของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลนั้นมีสิทธิอนุญาตตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๒ คู่สมรสมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามที่ตกลงกัน หรือต่างฝ่ายต่างใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

การตกลงกันตามวรรคหนึ่ง จะกระทำเมื่อมีการสมรสหรือในระหว่างสมรสก็ได้
ข้อตกลงตามวรรคหนึ่ง คู่สมรสจะตกลงเปลี่ยนแปลงภายหลังก็ได้

มาตรา ๑๓ เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยการหย่าหรือศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส ให้ฝ่ายซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตาย ให้ฝ่ายซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้นต่อไป แต่เมื่อจะสมรสใหม่ ให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

มาตรา ๑๔ ผู้อุปการะเลี้ยงดูเด็ก หรือเจ้าของสถานพยาบาล สถานสงเคราะห์หรือสถานอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ประสงค์จะจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลของเด็กซึ่งตนอุปการะเลี้ยงดูหรือเด็กแห่งสถานดังกล่าว ซึ่งมีสัญชาติไทยแต่ไม่ปรากฏชื่อสกุลให้ร่วมกันหรือแยกกัน ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้อุปการะเลี้ยงดูมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหรือที่สถานดังกล่าวตั้งอยู่ และให้นำความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๖ ผู้มีชื่อตัวหรือชื่อรองอยู่แล้วประสงค์จะเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อรอง ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าชื่อตัวหรือชื่อรองที่ขอเปลี่ยนใหม่นั้นไม่ขัดต่อพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้อนุญาตและออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อให้

มาตรา ๑๗ ผู้มีชื่อสกุลอยู่แล้วประสงค์จะขอตั้งชื่อสกุลใหม่ ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และให้นำความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่น่าายทะเบียนยังไม่รับจดทะเบียนชื่อสกุล ผู้จดทะเบียนชื่อสกุลมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งโดยยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียนท้องที่คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๙ ผู้ใดประสงค์จะใช้ราชทินนามของตน ของผู้บุพการีหรือของผู้สืบสันดานเป็นชื่อสกุลให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรแล้วให้นายทะเบียนท้องที่นั้นเสนอต่อไปตามลำดับจนถึงนายทะเบียนกลาง

เมื่อนายทะเบียนกลางพิจารณาเห็นสมควร ให้เสนอรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูล เมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตแล้ว จึงให้นายทะเบียนท้องที่รับจดทะเบียนชื่อสกุลนั้นและออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนชื่อสกุลให้แก่ผู้ขอ

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๕ ผู้มีสัญชาติไทยที่ประสงค์จะเปลี่ยนชื่อตัว ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๖ ผู้มีสัญชาติไทยที่ประสงค์จะตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรอง ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๗ ผู้ใดประสงค์จะใช้ราชทินนามของตนเป็นชื่อตัวหรือชื่อรอง ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๘ คนต่างด้าวผู้ใดประสงค์จะขอหลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัว เพื่อประกอบการขอแปลงสัญชาติหรือขอกลับคืนสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขตที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในหลักฐานตามที่ทางราชการกำหนด

ข้อ ๙ ผู้มีสัญชาติไทยที่ประสงค์จะขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๐ คนต่างด้าวผู้ใดประสงค์จะขอหลักฐานการขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล เพื่อประกอบการขอแปลงสัญชาติหรือขอกลับคืนสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขตที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในหลักฐานตามที่ทางราชการกำหนด

ข้อ ๑๑ ผู้ใดจะขอใช้ราชทินนามของตนเป็นชื่อสกุล ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๒ ผู้ใดจะขอใช้ราชทินนามของบุพการีหรือของผู้สืบสันดานเป็นชื่อสกุล ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๓ ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลผู้ใด จะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนก็ได้ โดยให้เจ้าของชื่อสกุลที่จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่ไว้แล้ว ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ พร้อมหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒ ของตนต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๔ กรณีที่ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลตายแล้ว หรือหาเมื่อคำสั่งถึงที่สุดว่าเป็นผู้สาสูญ ผู้สืบสันดานของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลในลำดับใกล้ชิดที่สุดซึ่งยังมีชีวิตอยู่ และใช้ชื่อสกุลนั้น จะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน พร้อมแสดงหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒ ของเจ้าของชื่อสกุลและหลักฐานทางราชการที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลได้ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ทะเบียนสมรส ทะเบียนรับรองบุตร คำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นบุตร เป็นต้น

ข้อ ๑๕ ผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล จะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนก็ได้ ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ พร้อมหนังสือรับรองเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๗ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๖ คู่สมรสทั้งสองจะใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง หรือใช้ชื่อสกุลเดิมของตนให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๗ กรณีคู่สมรสเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในการใช้ชื่อสกุลในภายหลัง ให้คู่สมรสนำคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๘ กรณีคู่สมรสฝ่ายใดจะกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข.๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๒๐ เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงโดยการหย่า หรือโดยคำพิพากษาของศาล ให้คู่สมรสซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งต้องกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตนโดยยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๒๑ เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงโดยการตาย คู่สมรสซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งหากจะสมรสใหม่ต้องกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตนโดยยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ พร้อมหลักฐานการตายของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๒๒ ผู้ใดประสงค์จะเปลี่ยนชื่อสกุลด้วยเหตุอื่น นอกจากที่กล่าวมาแล้วให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๒๓ กรณีนายทะเบียนท้องที่ส่งไม่รับจดทะเบียนชื่อสกุล และผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนชื่อสกุลประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่ง ให้ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนท้องที่ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง โดยให้ยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือ โดยระบุข้อโต้แย้ง และข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอ้างอิงประกอบด้วย ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องที่พิจารณาคำอุทธรณ์ และรายงานความเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของกฎหมายที่อ้างอิง และข้อพิจารณาหรือข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ ผ่านนายทะเบียนจังหวัดถึงนายทะเบียนกลางโดยเร็ว

ข้อ ๒๔ กรณีนายทะเบียนท้องที่ส่งไม่อนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัว ตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรองหรือร่วมใช้ชื่อสกุล หรือเปลี่ยนชื่อสกุลให้นายทะเบียนท้องที่แจ้งในคำขอตามแบบ ข. ๑ ให้ผู้ยื่นคำขอทราบเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมเหตุผล และหากผู้ยื่นคำขอประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนท้องที่ ให้ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์เป็นหนังสือภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายอ้างอิงประกอบด้วย

ข้อ ๒๕ กรณีผู้ร่วมใช้ชื่อสกุลมีความประสงค์จะขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ตามข้อ ๔ หรือร่วมใช้ชื่อสกุลใหม่ตามข้อ ๑๖ ให้ยื่นคำขอพร้อมหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๔ ต่อนายทะเบียนท้องที่

ข้อ ๒๖ เมื่อได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนหรือบันทึกเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุลไว้แล้วให้นายทะเบียนท้องที่จัดเก็บข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลและให้นายทะเบียนจังหวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตรวจสอบความถูกต้องของการรับจดทะเบียนและการบันทึกทะเบียน รวมทั้งการบันทึกเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับชื่อตัว ชื่อรองและชื่อสกุล จากฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลภายในวันที่ห้าของทุกเดือน หากพบข้อบกพร่องให้แจ้งนายทะเบียนท้องที่ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง

ข้อ ๒๗ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนท้องที่ออกใบแทนหนังสือสำคัญเนื่องจากหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรอง (ข. ๑) หรือหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ข. ๒) หรือหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล (ข. ๔) หรือหนังสือแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล (ข. ๕) ขาดในสาระสำคัญ หรือสูญหาย ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๒๘ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนท้องที่ ทำสำเนาและรับรองสำเนารายการในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลได้ที่สำนักทะเบียนกลาง สำนักทะเบียนจังหวัด สำนักทะเบียนท้องที่อำเภอ กิ่งอำเภอ หรือสำนักงานเขตแห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้ ในวันและเวลาราชการ

ข้อ ๓๔ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอทำสำเนาและรับรองสำเนารายการในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล ได้แก่ คำขอ (ข. ๑) ทะเบียนชื่อสกุล (ข. ๒/๑) ทะเบียนชื่อตัวชื่อรอง (ข. ๓/๑)ทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุล (ข. ๔/๑) ทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล (ข. ๕/๑) ทะเบียนอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล(ข. ๖/๑) ทะเบียนรับรองเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล (ข. ๗/๑) ทะเบียนรับรองการขอเปลี่ยนชื่อตัวของคนต่างด้าว (ข. ๘/๑) ทะเบียนรับรองการจดทะเบียนชื่อสกุลของคนต่างด้าว (ข.๙/๑) ให้อ่านคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียน

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นนายทะเบียนท้องถิ่นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๔๓๗/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๐๕ มีหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ เช่น การจดทะเบียนชื่อสกุลและออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนชื่อสกุล การออกหนังสือสำคัญแสดงการอนุญาตให้ใช้ชื่อสกุลให้แก่ผู้ที่จะใช้ชื่อสกุล การอนุญาตและออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อรอง เป็นต้น

(๒๐) พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“บัตร” หมายความว่า บัตรประจำตัวประชาชน

“ผู้ถือบัตร” หมายความว่า ผู้มีชื่อเป็นเจ้าของบัตร

“ทะเบียนบ้าน” หมายความว่า ทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

“เจ้าพนักงานออกบัตร” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าพนักงานตรวจบัตร” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีอายุตั้งแต่เจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์และมีชื่อในทะเบียนบ้านต้องมีบัตรตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งได้รับการยกเว้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ซึ่งได้รับการยกเว้นตามกฎหมายกระทรวงตามวรรคสอง ซึ่งมีบัตรประจำตัวตามกฎหมายอื่นให้ใช้บัตรประจำตัวนั้นแทนได้

ผู้ซึ่งมีอายุเกินเจ็ดสิบปีและผู้ซึ่งได้รับการยกเว้นตามกฎหมายกระทรวงจะขอมีบัตรก็ได้

มาตรา ๖ ผู้ซึ่งต้องมีบัตรตามมาตรา ๕ ให้อ่านคำขอมีบัตรต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่

(๑) วันที่อายุครบเจ็ดปีบริบูรณ์

(๒) วันที่ได้สัญชาติไทย สำหรับผู้มิได้สัญชาติไทยโดยการเกิด หรือได้กลับคืนสัญชาติไทย ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

(๓) วันที่นายทะเบียนเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

(๔) วันที่พ้นสภาพจากการได้รับการยกเว้น

มาตรา ๖ ทวิ บัตรให้ใช้ได้นับแต่วันออกบัตรและมีอายุแปดปีนับแต่วันเกิดของผู้ถือบัตร ที่ถึงกำหนดภายหลังจากรวันออกบัตร

บัตรที่ยังไม่หมดอายุในวันที่ผู้ถือบัตรมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ ให้ใช้บัตรนั้นต่อไปได้ตลอดชีวิต

มาตรา ๖ ทริ ผู้ถือบัตรต้องมีบัตรใหม่ โดยยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่บัตรเดิมหมดอายุ

ผู้ถือบัตรจะขอมีบัตรใหม่ก่อนวันที่บัตรเดิมหมดอายุก็ได้ โดยยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในหกสิบวันก่อนวันที่บัตรเดิมหมดอายุ

มาตรา ๖ จัตวา ผู้ถือบัตรต้องมีบัตรใหม่หรือเปลี่ยนบัตร แล้วแต่กรณี โดยยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่

(๑) วันที่บัตรหายหรือถูกทำลาย

(๒) วันที่บัตรชำรุดในสาระสำคัญ

(๓) วันที่แก้ไขชื่อตัว ชื่อสกุล หรือชื่อตัวและชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน

ผู้ถือบัตรผู้ใดยื่นคำขอเปลี่ยนบัตรก็ได้

มาตรา ๘ การขอมีบัตร การขอมีบัตรใหม่ การขอเปลี่ยนบัตร การออกบัตรและการออกใบรับและการออกใบแทนใบรับ ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถออกบัตรให้ผู้ยื่นคำขอได้ในวันเดียวกันให้ออกใบรับแก่ผู้ยื่นคำขอ

ใบรับหรือใบแทนใบรับนั้นให้ใช้ได้เสมือนบัตรตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในใบรับหรือใบแทนใบรับ และการใช้ใบรับหรือใบแทนใบรับให้ใช้ร่วมกับบัตรเดิม เว้นแต่เป็นกรณีการขอมีบัตรครั้งแรกหรือบัตรหายหรือถูกทำลายทั้งหมด

มาตรา ๙ ผู้ถือบัตรผู้ใดเสียสัญชาติไทยเมื่อใด ไม่ว่าด้วยเหตุใดผู้นั้นหมดสิทธิที่จะใช้บัตรนั้นทันที และต้องส่งมอบบัตรนั้นให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เสียสัญชาติไทย

มาตรา ๑๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๙/๑ ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงจะขอตรวจหลักฐานรายการหรือข้อมูลใดเกี่ยวกับบัตร และจะขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถ่ายเอกสารหรือคัดและรับรองสำเนาด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๒ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งมิใช่โทษปรับสถานเดียว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเล็กน้อยตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานออกบัตร เจ้าพนักงานตรวจบัตร และพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๔๕๒/๒๕๔๒ เรื่องแต่งตั้งเจ้าพนักงานตรวจบัตรและพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๗ และข้อ ๑๓

๑. ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมีศตวรรษหรือตำรวจตรีหรือเทียบเท่าร้อยตำรวจตรีขึ้นไป เป็นเจ้าพนักงานตรวจบัตรภายในเขตอำนาจหน้าที่

๒. ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ สมาชิกองอาจอาสาสมัครดินแดน และเจ้าหน้าที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ตามด่านตรวจที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นเจ้าพนักงานตรวจบัตรเฉพาะด่านตรวจนั้น

๗. ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และปลัดอำเภอ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖ มาตรา ๖ตรี มาตรา ๖จัตวา มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๔ และในอำเภอหรือกิ่งอำเภอนั้น ยกเว้นในจังหวัดที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดให้เป็นท้องที่สำหรับการออกบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๐ ที่ราชอาณาจัก

๑๓. ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล หัวหน้าสำนักปลัดเมืองพัทยา และหัวหน้าแขวง เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ เฉพาะในอำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักงานเขต เทศบาล เมืองพัทยา หรือแขวง

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖ มาตรา ๖ ตรี มาตรา ๖ จัตวา มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๔ ตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ ในอำเภอหรือกิ่งอำเภอนั้น ยกเว้นในจังหวัดที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดให้เป็นท้องที่สำหรับการออกบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๐ ตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ ที่ราชอาณาจัก และนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ ตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ เฉพาะในอำเภอ กิ่งอำเภอ

(๒๑) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจาก นายทะเบียนมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในโรงแรมในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจสอบใบอนุญาต ทะเบียนผู้พัก บัตรทะเบียนผู้พัก สภาพและลักษณะของโรงแรม หรือตรวจสอบห้องพักที่ว่างหรือส่วนหนึ่ง ส่วนใดของโรงแรมที่เปิดใช้ร่วมกันหรือเข้าไปในโรงแรมในเวลาทำการเพื่อตรวจสอบจำนวนและประวัติ ของพนักงานโรงแรม ทั้งนี้ เพื่อควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) มีหนังสือเรียกผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม ผู้จัดการ หรือเจ้าหน้าที่ของโรงแรมมาให้ถ้อยคำ หรือชี้แจงหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณา

เมื่อได้เข้าไปและลงมือทำการตรวจสอบตาม (๑) แล้ว ถ้ายังดำเนินการไม่เสร็จจะกระทำต่อไป ในเวลากลางคืนหรือนอกเวลาทำการของโรงแรมนั้นก็ได้ ทั้งนี้ เฉพาะในกรณีที่มีการตรวจสอบใกล้จะเสร็จสิ้น หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าหากเน้นเข้าไปในการตรวจสอบจะมีการปกปิดหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารหรือ หลักฐานไปจากเดิม

มาตรา ๔๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวและหนังสือมอบหมาย จากนายทะเบียนแก่บุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๔๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการส่งเสริมและกำกับธุรกิจ โรงแรม นายทะเบียน และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. อำนาจหน้าที่นายอำเภอในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับมอบหมายเป็นหนังสือ จากนายทะเบียน

การที่นายอำเภอจะมีอำนาจในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗ นั้น จะต้องได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากนายทะเบียนเสียก่อน ซึ่งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดี กรมการปกครอง เป็นนายทะเบียนในเขตกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นนายทะเบียนในเขต จังหวัดนั้นๆ เมื่อนายอำเภอได้รับมอบหมายแล้วก็มีอำนาจตามมาตรา ๔๕ คือ

(๑) เข้าไปในโรงแรมในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจสอบ ใบอนุญาต ทะเบียนผู้พัก บัตรทะเบียนผู้พัก สภาพและลักษณะของโรงแรม หรือตรวจสอบห้องพักที่ว่าง หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของโรงแรมที่เปิดใช้ร่วมกันหรือเข้าไปในโรงแรมในเวลาทำการเพื่อตรวจสอบจำนวน และประวัติของพนักงานโรงแรม ทั้งนี้ เพื่อควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) มีหนังสือเรียกผู้ประกอบธุรกิจโรงแรม ผู้จัดการ หรือเจ้าหน้าที่ของโรงแรมมาให้ถ้อยคำ หรือชี้แจงหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณา

เมื่อได้เข้าไปและลงมือทำการตรวจสอบตาม (๑) แล้ว ถ้ายังดำเนินการไม่เสร็จจะกระทำต่อไปในเวลากลางคืนหรือนอกเวลาทำการของโรงแรมนั้นก็ได้ ทั้งนี้ เฉพาะในกรณีที่มีการตรวจสอบใกล้จะเสร็จสิ้นหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าหากเน้นเข้าในการตรวจสอบจะมีการปกปิดหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารหรือหลักฐานไปจากเดิม

(๒๒) พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๘ เจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง มีอำนาจเข้าไปในโรงรับจำนำ เพื่อตรวจทรัพย์สินจำนำและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับจำนำ และผู้รับจำนำต้องให้ความสะดวกตามสมควร

เจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำ ต้องมีบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องแสดงบัตรประจำตัวเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องร้องขอ

มาตรา ๔๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต เจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำ และออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และเจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำ ตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕

ข้อ ๓ ให้แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นเจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำ

(๑) อธิบดีกรมการปกครอง และข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรมการปกครองตั้งแต่ระดับ ๔ ขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานคร

(๒) ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ปลัดอำเภอแห่งท้องที่ในเขตจังหวัดอื่น

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นเจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำในเขตอำเภอมิอำนาจหน้าที่เข้าไปในโรงรับจำนำ เพื่อตรวจทรัพย์สินจำนำและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับจำนำ โดยผู้รับจำนำต้องให้ความสะดวกตามสมควร

ทั้งนี้นายอำเภอในฐานะเจ้าพนักงานตรวจโรงรับจำนำ ต้องมีบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องแสดงบัตรประจำตัวเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องร้องขอ

(๒๓) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

(๙) "อำเภอ" หมายความว่ารวมถึงกิ่งอำเภอด้วย

(๑๐) "ที่ว่าการอำเภอ" หมายความว่ารวมถึงที่ว่าการกิ่งอำเภอด้วย

(๑๑) "นายอำเภอ" หมายความว่ารวมถึงปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

มาตรา ๕ บุคคลซึ่งต้องลงบัญชีทหารกองเกิน ให้ลงบัญชีที่อำเภอดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลซึ่งบิดายังมีชีวิตอยู่ หรือถ้าบิดาถึงแก่กรรมแล้วมารดายังมีชีวิตอยู่ หรือถ้าทั้งบิดาและมารดาถึงแก่กรรมแล้วมีผู้ปกครอง ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองมีภูมิลำเนา แล้วแต่กรณี

(๒) บุคคลซึ่งเกิดนอกสมรสและบิดาไม่ได้จดทะเบียนรับรองบุตร หรือถ้ามารดาถึงแก่กรรมแล้วมีผู้ปกครอง ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่มารดาหรือผู้ปกครองมีภูมิลำเนาแล้วแต่กรณี

(๓) บุคคลนอกจากที่กล่าวใน (๑) และ (๒) หรือบุคคลที่ไม่อาจลงบัญชีทหารกองเกินตาม (๑) หรือ (๒) ได้ ไม่ว่าด้วยกรณีใดก็ตาม ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่บุคคลนั้นมีภูมิลำเนา ถ้าบุคคลนั้นไม่ปรากฏภูมิลำเนาให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่พบตัวบุคคลนั้น

เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่อำเภอที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกิน

ภูมิลำเนาทหารให้มีได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา ๙ ทหารกองเกินซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างที่จะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ และเมื่อต้องเข้ากองประจำการจะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการมีกำหนดสองปี ส่วนผู้ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษหรือเมื่อมีกรณีพิเศษ จะได้รับราชการทหารกองประจำการน้อยกว่าสองปีตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้แต่สำหรับผู้ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษนั้น จะอ้างสิทธิดังกล่าวได้ต่อเมื่อได้แสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก หรือต่อหน่วยทหารที่ตนร้องขอเข้ารับราชการในวันร้องขอ

วันเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ให้นับแต่วันขึ้นทะเบียนกองประจำการ ในกรณีที่ทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการแล้ว แต่ยังขึ้นทะเบียนกองประจำการให้ไม่ได้ในวันที่ทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น จะขึ้นทะเบียนกองประจำการภายหลังจากวันเข้ารับราชการทหารกองประจำการก็ได้ และให้ถือว่าผู้นั้นได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการตั้งแต่วันที่เข้ารับราชการทหารกองประจำการ เมื่ออยู่ในกองประจำการจนครบกำหนดแล้ว ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ดังนี้

กองหนุนชั้นที่ ๑ เจ็ดปี

กองหนุนชั้นที่ ๒ สิบปี

กองหนุนชั้นที่ ๓ หกปี

ตามลำดับขึ้นไปจนปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑

บุคคลซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จะได้รับราชการทหารกองประจำการน้อยกว่าสองปี หรือให้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ โดยมีต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่จะอ้างสิทธิดังกล่าวได้ต่อเมื่อได้แสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก หรือต่อหน่วยทหารที่ตนร้องขอเข้ารับราชการในวันร้องขอ หรือต่อหน่วยที่ขึ้นทะเบียนกองประจำการ แล้วแต่กรณี ส่วนที่จะให้อยู่ในกองหนุนชั้นใดและเป็นเวลาเท่าใดนั้น ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการปลดทหารกองเกินที่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามวรรคสอง

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและสัสดีจังหวัดออกหนังสือสำคัญให้แก่ทหารที่ถูกปลดเป็นทหารกองหนุนไว้เป็นหลักฐาน หากหนังสือสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับหนังสือสำคัญใหม่ โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๒ บุคคลซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดประสงค์จะไปอยู่ต่างท้องที่ในอำเภอเดียวกันหรือต่างอำเภอเป็นการชั่วคราวเกินสามสิบวัน ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่ และให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการสอบสวนและออกใบรับให้แล้วแจ้งให้นายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารทราบ

ถ้าบุคคลตามวรรคหนึ่งประสงค์จะย้ายภูมิลำเนาทหาร ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่นั้นให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการสอบสวน เมื่อพิจารณาเห็นว่าผู้ขอย้ายได้มาตั้งทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นประจำหรือมีที่อยู่เป็นหลักฐานและไม่ประสงค์จะหลีกเลี่ยงการรับราชการทหาร ก็ให้แจ้งไปยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารเดิมทราบ เมื่อได้รับตอบยืนยันเป็นการถูกต้องจึงให้รับแจ้งการย้ายภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้นและออกใบรับให้ แล้วให้นายอำเภอที่เกี่ยวข้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดของตนทราบ

การแจ้งย้ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้กระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ย้ายเข้าอยู่ในท้องที่

มาตรา ๑๒ ทวิ บุคคลซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล ให้ผู้นั้นนำหลักฐานไปแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้นายอำเภอออกใบรับให้และแก้ไขสำคัญและบัญชีให้ถูกต้อง ในกรณีหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญที่จังหวัดเป็นผู้ออก ให้ส่งผู้ว่าราชการจังหวัดและสัสดีจังหวัดจัดการแก้ไข

มาตรา ๑๓ บุคคลดังต่อไปนี้ ยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ คือ

(๑) พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ หรือที่เป็นเปรียญ และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนที่มีสมณศักดิ์

(๒) คนพิการทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถเป็นทหารได้

(๓) บุคคลซึ่งไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นทหารได้เฉพาะบางท้องที่ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ บุคคลดังต่อไปนี้ เมื่อลงบัญชีทหารกองเกินแล้วไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ คือ

(๑) พระภิกษุ สามเณร และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวน ซึ่งเป็นนักรรตามที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง

(๒) นักบวชศาสนาอื่นซึ่งมีหน้าที่ประจำ ในกิจของศาสนาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ไว้

(๓) บุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร

(๔) นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารของกระทรวงกลาโหม

(๕) ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ไว้

(๖) นักศึกษาของศูนย์กลางอบรมการศึกษาผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ

(๗) นักศึกษาของศูนย์ฝึกการบินพลเรือนของกระทรวงคมนาคม

(๘) บุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ

(๙) บุคคลซึ่งได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกครั้งเดียวตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหลายครั้งรวมกันตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกัน

การไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ และการออกใบสำคัญตาม (๒) และ (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๕ บุคคลซึ่งพ้นจากฐานะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓ (๑) มาตรา ๑๔(๑) (๒) (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) มาตรา ๒๗ (๒) หรือมาตรา ๒๙ (๓) ให้แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนอยู่หรือทำการประจำ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากฐานะเช่นนั้น และให้นายอำเภอออกใบรับให้ ถ้าผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่อำเภออื่น ให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งแจ้งต่อไปยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของผู้นั้น

มาตรา ๑๖ บรรดาชายซึ่งมีสัญชาติไทย เมื่อมีอายุย่างเข้าสิบแปดปีในพุทธศักราชใด ให้ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินภายในพุทธศักราชนั้น

ผู้ใดไม่สามารถไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน ให้นายอำเภอสอบสวน เมื่อเห็นว่าถูกต้อง ให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ ถ้าไม่มีผู้มาแจ้งแทน ให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่มาลงบัญชีทหารกองเกิน

เมื่อได้รับการลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ ให้นายอำเภอออกใบสำคัญหรือใบรับให้ผู้นั้นผู้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้เป็นหลักฐาน หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้การชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้แล้ว ให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ของพุทธศักราชถัดไป

การลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนด ในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๗ ในเดือนกันยายนทุกปี ให้นายอำเภอจัดการประกาศให้ผู้ที่มีอายุถึงเขตที่จะต้อง ลงบัญชีทหารกองเกินไปลงบัญชีทหารกองเกินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖ ประกาศเช่นว่านี้ ให้ นายอำเภอปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและ ณ ที่เปิดเผยตามชุมชนชนในท้องที่นั้น กับให้นายอำเภอส่ง ประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

มาตรา ๑๘ บุคคลซึ่งยังมิได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอพร้อมกับคนชั้นปีเดียวกันเพราะ เหตุใด ๆ ก็ดี ถ้าอายุยังไม่ถึงสี่สิบหกปีบริบูรณ์ ให้ปฏิบัติทำนองเดียวกับมาตรา ๑๖ ภายในสามสิบวันนับ ตั้งวันที่สามารถจะปฏิบัติได้ แต่จะให้ผู้อื่นแจ้งแทนไม่ได้ ถ้านายอำเภอจะเรียกตัวลงบัญชีทหารกองเกินก็ ย่อมทำได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว

เมื่อได้รับการลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ให้นายอำเภอออกใบสำคัญหรือใบรับให้ไว้ เป็นหลักฐาน หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่โดยเสีย ค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุจริตก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม ผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้แล้ว ให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันที่ลงบัญชี ทหารกองเกิน แต่ถ้ามีอายุครบกำหนดปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ตามมาตรา ๓๙

เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ทันทีการลงบัญชี ทหารกองเกินตามมาตรานี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๙ เมื่อจำเป็น นายอำเภอมีอำนาจประกาศเรียกบุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ ที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ แล้ว ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ได้ภายในกำหนด เก้าสิบวันนับตั้งแต่วันประกาศ

ประกาศเช่นว่านี้ให้นายอำเภอปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและ ณ ที่เปิดเผยตามชุมชนชนใน ท้องที่นั้น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

ผู้ใดไม่สามารถจะไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและ พอดีเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน ถ้าไม่มีผู้แทนให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงจัดขึ้น

เมื่อได้รับการขอลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ให้นายอำเภอออกใบสำคัญหรือใบรับให้ ผู้ขอลงบัญชีทหารกองเกินไว้เป็นหลักฐาน ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการ ชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุจริตก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๒๐ บุคคลดังต่อไปนี้ไม่ต้องไปแสดงตนต่อนายอำเภอ ตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ คือ

(๑) สามเณรเปรียญ

(๒) ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังของเจ้าพนักงาน

แต่ให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๔ การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น ให้นายอำเภอ ออกหมายเรียกทหารกองเกินซึ่งลงบัญชีทหารกองเกินไว้ตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ มาตราดังกล่าว ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๕ ทหารกองเกินเมื่อมีอายุย่างเข้ายี่สิบเอ็ดปีในพุทธศักราชใด ต้องไปแสดงตนเพื่อ รับหมายเรียกที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตน ภายในพุทธศักราชนั้นทหารกองเกินที่พ้นจาก สถานะการยกเว้นตามมาตรา ๑๔ (๓) หรือการผ่อนผันตามมาตรา ๒๗ (๒) และมาตรา ๒๙ (๓) ในพุทธศักราชใด ต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกหรือเพื่อจำหน่ายบัญชีเรียกทหารกองเกินตามแต่กรณี ที่อำเภอท้องที่ ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตน ภายในพุทธศักราชนั้น

ผู้ใดไม่สามารถจะไปรับหมายเรียกด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะ และพอจะ เชื่อถือได้ไปรับหมายเรียกแทน ถ้าไม่มีผู้แทนให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงขัดขืน

มาตรา ๒๖ ในเดือนตุลาคมทุกปี ให้นายอำเภอจัดการประกาศให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่าง เข้ายี่สิบเอ็ดปีในพุทธศักราชนั้น ไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ ประกาศเช่นนั้นให้นายอำเภอบิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและ ณ ที่เปิดเผยตามชุมชนในท้องที่นั้น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

มาตรา ๒๗ ทหารกองเกินซึ่งถูกเรียกต้องมาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือก ตามกำหนดหมายนั้นโดยนำไปสำคัญทหารกองเกิน บัตรประจำตัวประชาชน และประกาศนียบัตรหรือ หลักฐานการศึกษามาแสดงด้วย ถ้าไม่มาหรือมาแต่ไม่เข้ารับการตรวจเลือกหรือไม่อยู่นกว่าการตรวจ เลือกแล้วเสร็จ ให้ถือว่าทหารกองเกินนั้นหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจ เลือก เว้นแต่

(๑) ข้าราชการซึ่งได้รับคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยปัจจุบันทันด่วนให้ไปราชการอันสำคัญยิ่ง หรือไปราชการต่างประเทศโดยคำสั่งของเจ้ากระทรวง

(๒) นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ราชการ หรือโรงงานอื่นใด ในระหว่างที่มีการรบ หรือการสงคราม อันเป็นอุปสรรคในการรบหรือการสงครามและอยู่ในความควบคุมของกระทรวงกลาโหม

(๔) บุคคลซึ่งกำลังปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหารในราชการสนาม

(๕) เกิดเหตุสุดวิสัย

(๖) ไปเข้าตรวจเลือกที่อื่น

(๗) บัญชีไม่สามารถจะมาได้ โดยให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแจ้งต่อคณะกรรมการ ตรวจเลือกในวันตรวจเลือก

กรณีตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องได้รับการผ่อนผันเฉพาะคราวจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

มาตรา ๒๘ จัดหาให้นายอำเภอท้องที่ที่มีการตรวจเลือกมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดสถานที่ทำการตรวจเลือก

(๒) จัดเจ้าหน้าที่และเอกสารเกี่ยวกับการตรวจเลือกเพื่อให้คณะกรรมการตรวจเลือกตรวจสอบได้ในวันตรวจเลือก

(๓) จัดคนซึ่งมาตรวจเลือกให้รวมอยู่เป็นตำบลเพื่อฟังเรียกชื่อ

(๔) สอบสวนบุคคลซึ่งร้องขอในเหตุผลต่างๆ แล้วมอบเรื่องให้คณะกรรมการตรวจเลือกพิจารณา

(๕) ตรวจทานและบันทึกบัญชีเรียกของอำเภอตามผลการตรวจเลือก

(๖) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๙ เมื่อได้คัดคนที่ยกเว้นด้วยเหตุต่าง ๆ ออกแล้ว ถ้ามีจำนวนทหารกองเกินที่จะรับราชการเป็นทหารกองประจำการได้มากกว่าจำนวนที่ฝ่ายทหารต้องการ ให้ผ่อนผันแก่ประเภทบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดาหรือมารดาซึ่งไร้ความสามารถ หรือพิการทุพพลภาพ หรือ ขาดงานหาเลี้ยงชีพไม่ได้และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู แต่ถ้ามีบุตรหลายคนจะต้องเข้ากองประจำการพร้อมกัน คงผ่อนผันให้คนเดียวตามแต่บิดาหรือมารดาจะเลือก ถ้าบิดาหรือมารดาไม่สามารถจะเลือกได้ ก็ให้คณะกรรมการตรวจเลือกพิจารณาผ่อนผันให้หนึ่งคน

(๒) บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบุตรซึ่งมารดาตายหรือไร้ความสามารถ หรือพิการทุพพลภาพ และบุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงพี่หรือน้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาซึ่งบิดามารดาตาย ทั้งนี้ เมื่อบุตรหรือพี่หรือน้องนั้นหาเลี้ยงชีพไม่ได้ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู

(๓) บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวงผู้อ้างสิทธิตาม (๑) หรือ (๒) แห่งมาตรานี้ ต้องร้องขอผ่อนผันต่อนายอำเภอท้องที่ก่อนวันตรวจเลือกเข้ากองประจำการไม่น้อยกว่า สามสิบวัน เว้นแต่ในกรณีพิเศษซึ่งไม่ใช้ความผิดของผู้ร้อง และผู้ร้องต้องร้องต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือกตามมาตรา ๓๐ อีกครั้งหนึ่ง

นายอำเภอต้องสอบสวนหลักฐานไว้เสียก่อนวันตรวจเลือก เพื่อคณะกรรมการตรวจเลือกจะได้ตัดสินใจได้ทันที การขอผ่อนผันตาม (๓) ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ถ้าไม่สามารถจะผ่อนผันพร้อมกันทั้งสามประเภทได้ เพราะจะทำให้คนไม่พอจำนวนที่ฝ่ายทหารต้องการ ให้ผ่อนผันคนประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ รวมกันก่อน ถ้าคนยังเหลือจึงผ่อนผันคนประเภทที่ ๓ ถ้าจำนวนคนในประเภทใดจะผ่อนผันไม่ได้ทั้งหมดต้องให้คนประเภทนั้นจับสลาก

มาตรา ๓๐ ถ้าปรากฏว่าทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกินยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ไปทำมาหาเลี้ยงชีพในท้องที่อำเภออื่น และนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารได้ส่งหมายเรียกไปยังนายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นไปอยู่มอบแทนให้ เมื่อได้รับหมายเรียกแล้วแต่ไม่สามารถจะไปตามหมายนั้นได้ เพราะไม่มีค่าพาหนะหรือจะไปไม่ทัน ผู้นั้นต้องรับชี้แจงต่อนายอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ เมื่อนายอำเภอท้องที่นั้นสอบสวนได้ความจริงก็ให้แจ้งรับการตรวจเลือกพร้อมกับคนในอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ แต่ถ้าไม่สามารถส่งแจ้งรับการตรวจเลือกในอำเภอท้องที่นั้นได้ ก็ให้นายอำเภอรีบจัดส่งผู้นั้นไปรับการตรวจเลือกยังอำเภอท้องที่ใกล้เคียงตามที่เห็นสมควร

ให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจเลือกแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ออกหมายเรียก

มาตรา ๓๓ ทหารกองเกินที่หลีกเลี่ยงขัดขืนตามมาตรา ๒๗ ถ้าไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ ก็ให้ส่งผู้นั้นเข้ารับราชการทหารกองประจำการในปีนั้นหรือปีถัดไปโดยไม่ให้จับสลากร

มาตรา ๓๔ ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการผู้ใด จัดต้องเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการเมื่อใดให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจเลือกเป็นผู้กำหนด และให้นายอำเภอออกหมายนัดเพื่อให้ทหารกองเกินผู้นั้นมา ณ ที่อำเภอท้องที่ตามที่ได้กำหนดไว้ นั้น เพื่อเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ถ้าทหารกองเกินผู้นั้นไม่มาตามนัด ให้ถือว่าหลีกเลี่ยงขัดขืน

มาตรา ๔๐ ทหารกองประจำการ ถ้าต้องจำขังหรือจำคุกครั้งเดียว หรือหลายครั้งเมื่อมีกำหนดวันที่จะต้องพ้นทัณฑ์หรือต้องโทษรวมได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีก็ตี หรือทหารกองประจำการผู้ใดซึ่งกระทรวงกลาโหมเห็นว่าจะกระทำให้เสื่อมเสียแก่ราชการทหารด้วยประการใดๆ ก็ตี จะปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ก็ได้

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยสัสดีจังหวัดออกใบสำคัญให้แก่ทหารที่ถูกปลดนี้ไว้เป็นหลักฐาน ใบสำคัญนี้ หากชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อรับใบใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

๑. กรณีหนังสือสำคัญของทหารที่ถูกปลดเป็นทหารกองหนุนสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับหนังสือสำคัญใหม่ โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

๒. กรณีบุคคลซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดประสงค์จะไปอยู่ต่างท้องที่ในอำเภอเดียวกันหรือต่างอำเภอเป็นการชั่วคราวเกินสามสิบวัน ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่ และให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการสอบสวนและออกใบรับให้ แล้วแจ้งให้นายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารทราบ

๓. กรณีบุคคลซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดประสงค์จะย้ายภูมิลำเนาทหาร ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่ก่อนให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการสอบสวน เมื่อพิจารณาเห็นว่าผู้ขอย้ายได้มาตั้งพื้นมาหาเลี้ยงชีพเป็นประจำหรือมีที่อยู่เป็นหลักฐานและไม่ประสงค์จะหลีกเลี่ยงการรับราชการทหาร ก็ให้แจ้งไปยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารเดิมทราบ เมื่อได้รับตอบยืนยันเป็นการถูกต้องจึงให้รับแจ้งการย้ายภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้นและออกใบรับให้แล้วให้นายอำเภอที่เกี่ยวข้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดของตนทราบ

๔. กรณีบุคคลซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล ให้ผู้นั้นนำหลักฐานไปแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต ให้นายอำเภอออกใบรับให้และแก้ไขสำคัญและบัญชีให้ถูกต้อง ในกรณีหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญที่จังหวัดเป็นผู้ออก ให้ส่งผู้ว่าราชการจังหวัดและสัสดีจังหวัดจัดการแก้ไข

๕. บุคคลซึ่งพ้นจากฐานตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓ (๑) มาตรา ๑๔(๑) (๒) (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) มาตรา ๒๗ (๒) หรือมาตรา ๒๙ (๓) ให้แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนอยู่หรือทำการประจำ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากฐานเช่นนั้น และให้นายอำเภอออกใบรับให้ ถ้าผู้นั้นมีภูมิสำเนาทหารอยู่ในท้องที่อำเภออื่นให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งแจ้งต่อไปยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิสำเนาทหารของผู้นั้น

๖. บรรดาชายซึ่งมีสัญชาติไทย เมื่อมีอายุย่างเข้าสิบแปดปีผู้ใดไม่สามารถไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้ไปแจ้งแทนให้นายอำเภอสอบสวนเมื่อเห็นว่าถูกต้อง ให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ ถ้าไม่มีผู้มาแจ้งแทน ให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่มาลงบัญชีทหารกองเกิน เมื่อได้รับการขอลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ให้นายอำเภอออกใบสำคัญหรือใบรับให้ผู้ขอลงบัญชีทหารกองเกินไว้เป็นหลักฐาน หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

๗. ในเดือนกันยายนทุกปีให้นายอำเภอมีหน้าที่ประกาศให้ผู้ที่มีอายุถึงเขตที่จะต้องลงบัญชีทหารกองเกินไปลงบัญชีทหารกองเกินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖ ประกาศเช่นว่านี้ให้นายอำเภอปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและ ณ ที่เปิดเผยตามชุมชนชนในท้องที่นั้น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

๘. บุคคลซึ่งยังมิได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอพร้อมกับคนขึ้นปีเดียวกันเพราะเหตุใดๆ ก็ดี ถ้าอายุยังไม่ถึงสี่สิบหกปีบริบูรณ์ ให้ปฏิบัติทำนองเดียวกับมาตรา ๑๖ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ สามารถจะปฏิบัติได้ และให้ผู้อื่นแจ้งแทนไม่ได้ ถ้านายอำเภอจะเรียกตัวลงบัญชีทหารกองเกินก็ยอมทำได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว และเมื่อได้รับการลงบัญชีทหารกองเกินดังกล่าวให้นายอำเภอออกใบสำคัญหรือใบรับให้ไว้เป็นหลักฐาน หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

๙. เมื่อจำเป็น นายอำเภอมีอำนาจประกาศเรียกบุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ แล้ว ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ได้ภายในกำหนดเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันประกาศ โดยประกาศเช่นว่านี้ให้นายอำเภอปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและ ณ ที่เปิดเผยตามชุมชนชนในท้องที่นั้น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย หากผู้ใดไม่สามารถจะไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและพอจะเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน ถ้าไม่มีผู้แทนให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงขัดขืน และเมื่อได้รับการขอลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ให้นายอำเภอออกใบสำคัญหรือใบรับให้ผู้ขอลงบัญชีทหารกองเกินไว้เป็นหลักฐาน ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหายให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

๑๐. การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น ให้นายอำเภอออกหมายเรียกทหารกองเกินซึ่งลงบัญชีทหารกองเกินไว้ตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ มาตรวจเลือก ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

๑๑. ให้นายอำเภอท้องที่ที่มีการตรวจเลือกมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดสถานที่ทำการตรวจเลือก

(๒) จัดเจ้าหน้าที่และเอกสารเกี่ยวกับการตรวจเลือกเพื่อให้คณะกรรมการตรวจเลือกตรวจสอบได้ในวันตรวจเลือก

(๓) จัดคนซึ่งมาตรวจเลือกให้รวมอยู่เป็นตำบลเพื่อฟังเรียกชื่อ

(๔) สอบสวนบุคคลซึ่งร้องขอในเหตุผลต่างๆ แล้วมอบเรื่องให้คณะกรรมการตรวจเลือกพิจารณา

(๕) ตรวจทานและบันทึกบัญชีเรียกของอำเภอตามผลการตรวจเลือก

(๖) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๑๒. เมื่อได้คัดคนที่ยกเว้นด้วยเหตุต่างๆ ออกแล้ว ถ้ามีจำนวนทหารกองเกินที่จะรับราชการเป็นทหารกองประจำการได้มากกว่าจำนวนที่ฝ่ายทหารต้องการ ให้ผ่อนผันแก่ประเภทบุคคล โดยนายอำเภอต้องสอบสวนหลักฐานไว้เสียก่อนวันตรวจเลือก เพื่อคณะกรรมการตรวจเลือกจะได้ตัดสินใจได้ทันที

๑๓. ถ้าปรากฏว่าทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกินยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ ในปีที่จะเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ไปทำมาหาเลี้ยงชีพในท้องที่อำเภออื่น และนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารได้ส่งหมายเรียกไปยังนายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นไปอยู่มอบแทนให้ เมื่อได้รับหมายเรียกแล้วแต่ไม่สามารถจะไปตามหมายนั้นได้ เพราะไม่มีค่าพาหนะหรือจะไปไม่ทัน ผู้นั้นต้องรีบชี้แจงต่อนายอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ เมื่อนายอำเภอท้องที่นั้นสอบสวนได้ความจริงก็ให้ได้รับการตรวจเลือกพร้อมกับคนในอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ แต่ถ้าไม่สามารถส่งเข้ารับราชการตรวจเลือกในอำเภอท้องที่นั้นได้ ก็ให้นายอำเภอรีบจัดส่งผู้นั้นไปรับการตรวจเลือกยังอำเภอท้องที่ใกล้เคียงตามที่เห็นสมควร โดยให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจเลือกแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ออกหมายเรียก

๑๔. ทหารกองประจำการ ถ้าต้องจำขังหรือจำคุกครั้งเดียว หรือหลายครั้งเมื่อมีกำหนดวันที่จะต้องพ้นหรือต้องโทษรวมได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีก็ตี หรือทหารกองประจำการผู้ใดซึ่งกระทรวงกลาโหมเห็นว่า จะกระทำให้เสื่อมเสียแก่ราชการทหารด้วยประการใด ๆ ก็ตี จะปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ก็ได้ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยสัสดีจังหวัดออกใบสำคัญให้แก่ทหารที่ถูกปลดนี้ไว้เป็นหลักฐาน หากใบสำคัญนี้ชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อรับใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

(๒๔) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๓ การเลือกผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และให้กระทำโดยวิธีลับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เพื่อประโยชน์ในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสามคน และราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของราษฎร ในหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าสี่คนแต่ไม่เกินเจ็ดคน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

การแต่งตั้งกรรมการ วิธีการเลือกประธานคณะกรรมการ และวิธีการตรวจสอบตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อราษฎรส่วนใหญ่เลือกผู้ใดเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้ว ให้นายอำเภอออกคำสั่งเพื่อแต่งตั้งและให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ใหญ่บ้านนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ในกรณีที่ผู้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากันให้ใช้วิธีจับสลาก ทั้งนี้ เมื่อนายอำเภอได้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านแล้วให้รายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่มีการคัดค้านว่าผู้ซึ่งได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามวรรคสี่ได้รับเลือกมาโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวน และถ้าผลการสอบสวนได้ความว่ามีผู้คัดค้านให้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดและให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่งโดยเร็ว ทั้งนี้ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้ง

การพ้นจากตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านตามวรรคห้า ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้ใหญ่บ้านได้กระทำลงไปในขณะที่ดำรงตำแหน่ง

มาตรา ๑๔ ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) มีอายุครบหกสิบปี

(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ลาอุปสมบทหรือบรรพชาตามประเพณี มิให้ถือว่า มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๕)

(๓) ตาย

(๔) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(๕) หมู่บ้านที่ปกครองถูกยุบ

(๖) เมื่อราษฎรมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ในหมู่บ้านนั้นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของราษฎรมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ทั้งหมดเข้าชื่อกันขอให้ออกจากตำแหน่ง ในกรณีเช่นนี้ให้นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(๗) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้รับรายงานการสอบสวนของนายอำเภอรว่านทพร้อมในหน้าที่ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง

(๘) ไปเสียจากหมู่บ้านที่ตนปกครองติดต่อกันเกินสามเดือน เว้นแต่เมื่อมีเหตุอันสมควรและได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

(๙) ขาดการประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่นายอำเภอเรียกประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันควร

มาตรา ๑๗ เมื่อผู้ใดได้รับคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ให้กำนันรายงานไปยังนายอำเภอเพื่อออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐาน และให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบตั้งแต่วันที่นายอำเภอออกหนังสือสำคัญ

มาตรา ๑๙ เมื่อปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่

(๑) กรณีที่หมู่บ้านใดมีจำนวนราษฎรเพิ่มขึ้นไม่ด้วยเหตุใดก็ตาม เมื่อกำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นปรึกษากันเห็นว่า จำนวนราษฎรนั้นเกินกว่าความสามารถของผู้ใหญ่บ้านคนเดียวจะดูแลปกครองให้เรียบร้อยได้ ให้กำนันรายงานต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร ให้ตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่และเลือกผู้ใหญ่บ้านเพิ่มเติมขึ้นใหม่ได้

(๒) กรณีที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านใดว่างลง ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง

ในกรณีมีความจำเป็นอาจจัดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนดตาม (๑) ได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทนผู้ใหญ่บ้าน หรือจะแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายตรา ๑๒ เป็นผู้รักษาราชการผู้ใหญ่บ้านจนกว่าจะมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านก็ได้

มาตรา ๒๐ เมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุประการใดๆ เป็นหน้าที่ของกำนัน นายตำบลนั้น จะต้องเรียกหมายตั้งและสำมะโนครัวทะเบียนราษฎรที่ได้ทำขึ้นไว้ในหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านนั้นคืนมารักษาไว้ เมื่อผู้ใดรับตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านแทน ก็ให้มอบสำมะโนครัวและทะเบียนราษฎรทั้งปวงไว้ แต่หมายตั้งนั้นกำนันต้องรับส่งให้กรรมการอำเภอ อันเป็นการที่จะเรียกคืนหมายตั้งและสำมะโนครัวทะเบียนราษฎรที่ได้กล่าวมาในข้อนี้ ถ้าขัดข้องประการใด กำนันต้องรีบแจ้งความต่อกรรมการอำเภอ

มาตรา ๒๑ ถ้าผู้ใหญ่บ้านคนใดจะทำการในหน้าที่ไม่ได้ในครั้งหนึ่งคราวหนึ่งให้มอบหน้าที่ให้แก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทนจนกว่าผู้ใหญ่บ้านนั้นจะทำการในหน้าที่ได้ และรายงานให้กำนันทราบ ถ้าการมอบหน้าที่นั้นเกินกว่าสิบห้าวัน ให้กำนันรายงานให้นายอำเภอทราบด้วย

มาตรา ๒๒ ถ้าในท้องที่อำเภอใดมีราษฎรไปตั้งชุมชนทำการหาเลี้ยงชีพแต่ในบางฤดู ถ้าและจำนวนราษฎรซึ่งไปตั้งทำการอยู่มากพอสมควรจะจัดเป็นหมู่บ้านได้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ เพื่อความสะดวกแก่การปกครอง ก็ให้นายอำเภอประชุมราษฎรในหมู่บ้านนั้นเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง หรือหลายคนตามควรแก่กำหนดที่ว่าไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่นี้

มาตรา ๒๔ ผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง ให้เรียกว่า ว่าที่ผู้ใหญ่บ้าน เพราะเหตุที่เป็นตำแหน่งชั่วคราวหนึ่งคราวหนึ่ง และมีอำนาจและหน้าที่เท่าผู้ใหญ่บ้านทุกประการ ถ้าราษฎรเลือกหนึ่งผู้ใดอันสมควรจะว่าที่ผู้ใหญ่บ้านได้ ก็ให้รายงานขอหมายตั้งต่อผู้ว่าราชการเมือง

มาตรา ๒๕ ตรี ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน เป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง และกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากผู้ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินสิบคน

คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ หรือที่นายอำเภอมอบหมาย หรือที่ผู้ใหญ่บ้านร้องขอ

ให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่นทุกภาคส่วน

ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรใดจะมีสิทธิเป็นกรรมการหมู่บ้านตามวาระหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

วิธีการเลือกและการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และการปฏิบัติหน้าที่ การประชุม และการวินิจฉัยชี้ขาด ของคณะกรรมการหมู่บ้านให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้กระทรวงมหาดไทยจ่ายเป็นเงินอุดหนุน ให้ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๒๔ ตรี ในตำบลหนึ่งให้มีกำนันคนหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตตำบลนั้น กำนันจะได้รับเงินเดือนเต็มใช้จากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน

ในตำบลหนึ่งให้มีคณะกรรมการตำบลคนหนึ่ง มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อกำนัน เกี่ยวกับกิจการที่จะปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของกำนัน

คณะกรรมการตำบลประกอบด้วยกำนันในท้องที่ ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลและแพทย์ประจำตำบล เป็นกรรมการตำบลโดยตำแหน่ง และครูประชาบาลในตำบลหนึ่งคน กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคน เป็นกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนายอำเภอเป็นผู้คัดเลือกแล้วรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐานและให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิตั้งแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดออกหนังสือสำคัญ

กรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี

นอกจากนี้ออกจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิต้องออกจากตำแหน่งเพราะพ้นจากตำแหน่งครูประชาบาลหรือกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

ถ้าตำแหน่งกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง ให้มีการคัดเลือกขึ้นแทนให้เต็มตำแหน่งที่ว่าง และให้อยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

การคัดเลือกกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กระทำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่าง ถ้าตำแหน่งนั้นว่างลงก่อนถึงกำหนดออกตามวาระไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่คัดเลือกขึ้นแทนก็ได้

มาตรา ๓๐ ให้นายอำเภอเป็นประธานประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น เพื่อปรึกษาหารือ คัดเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง ในตำบลนั้นขึ้นเป็นกำนัน เมื่อผู้ใหญ่บ้านที่มาประชุมเห็นชอบคัดเลือกผู้ใดแล้ว ให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้นเป็นกำนัน

ในกรณีที่มีผู้สมควรได้รับการคัดเลือกเป็นกำนันมากกว่าหนึ่งคน ให้นายอำเภอจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนน เมื่อผู้ใหญ่บ้านคนใดได้รับคะแนนสูงสุดให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้นเป็นกำนันในกรณีที่ได้รับคะแนนเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก

การลงคะแนนต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และให้กระทำโดยวิธีลับตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อคัดเลือกผู้ใดเป็นกำนันตมวรภคหนึ่งหรือวรภคสองแล้ว ให้นายอำเภอรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

การประชุมผู้ใหญ่บ้านตามวรภคหนึ่งต้องมีผู้ใหญ่บ้านมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ใหญ่บ้านทั้งหมดที่มีอยู่ในตำบลนั้น จึงเป็นองค์ประชุม

ให้นายบัญญัติในวรภคห้าและวรภคหกของมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับกับการเลือกกำนันด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่ทำเนียบกำนันว่างลง ให้คัดเลือกกำนันขึ้นใหม่ภายในกำหนดเวลาสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้ทราบการว่างนั้น

หากมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการคัดเลือกกำนันภายในกำหนดตามวรรคหนึ่งได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการเลือกกำนัน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เป็นผู้รักษาการกำนันจนกว่าจะมีการคัดเลือกกำนันก็ได้

มาตรา ๓๓ ถ้ากำนันทำการในหน้าที่ไม่ได้ ในช่วงคราวเวลาใด เช่นไปทางไกลเป็นต้น ให้มอบอำนาจและหน้าที่ไว้แก่ผู้ใหญ่บ้านคนใดคนหนึ่ง ซึ่งอยู่ในตำบลเดียวกันให้ทำการแทน และให้ผู้แทนนี้มีอำนาจเต็มในที่แห่งกำนัน แต่การที่กำนันจะมอบหมายหน้าที่ไว้แก่ผู้ใหญ่บ้านทำการแทนเช่นนี้ ให้บอกผู้ใหญ่บ้านทั้งหลายในตำบลเดียวกันและบอกกรรมการอำเภอให้ทราบไว้ด้วย

มาตรา ๖๑ ทวิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดต้องได้รับโทษวินัยและโทษผิดวินัยให้ใช้กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนโดยอนุโลมอำนาจการลงโทษ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลให้เป็นไปดังนี้

(๑) กำนันมีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ใหญ่บ้าน

(๒) นายอำเภอมีอำนาจลงโทษกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลดังนี้

(ก) ลดอันดับเงินเดือนไม่เกินหนึ่งอันดับ

(ข) ตัดเงินเดือน โดยเทียบในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นหัวหน้าแผนกกับผู้กระทำผิดชั้นเสมียนพนักงาน ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

(ค) ลงโทษภาคทัณฑ์

เมื่อกำนันผู้ใหญ่บ้านคนใดถูกฟ้องในคดีอาญา เว้นแต่คดีความผิดในลักษณะฐานลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือมีกรณีที่ต้องหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงถูกสอบสวนเพื่อไล่ออกหรือปลดออก ถ้านายอำเภอเห็นว่าคงให้อยู่ในตำแหน่งจะเป็นการเสียหายแก่ราชการจะสั่งให้พักหน้าที่ก็ได้ แล้วรายงานให้ข้าหลวงประจำจังหวัดทราบการสั่งให้กลับเข้ารับหน้าที่ตลอดถึงการวินิจฉัยว่าจะควรจ่ายเงินเดือนระหว่างพักให้เพียงใดหรือไม่ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นผู้พิจารณาสั่ง อนุโลมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

(๓) ข้าหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจลงโทษกำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลในทุกสถาน ในการมีกรณีลดอันดับและตัดเงินเดือน ให้เทียบข้าหลวงประจำจังหวัดในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นหัวหน้ากอง และกำนันผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบลเป็นชั้นเสมียนพนักงานตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

โดยเฉพาะโทษปลด หรือไล่ออก ถ้ากำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลผู้ลงโทษเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็มีสิทธิร้องทุกข์ต่อกระทรวงมหาดไทย

การร้องทุกข์ให้ทำคำร้องลงลายมือชื่อยื่นต่อนายอำเภอภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันได้ทราบคำสั่งการลงโทษเพื่อยานายอำเภอจะได้เสนอต่อไปยังข้าหลวงประจำจังหวัดและกระทรวงมหาดไทยตามลำดับ ภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันได้รับคำร้องทุกข์ พร้อมด้วยคำชี้แจง ถ้าจะมี ให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจสั่งให้ยกคำร้องทุกข์หรือเพิกถอนคำสั่งการลงโทษหรือลดโทษ

มาตรา ๖๖ อำเภอหนึ่งให้มีพนักงานปกครองคณะหนึ่ง เรียกรวมกันว่ากรรมการอำเภอ แยกเป็นรายตำแหน่ง ดังนี้ คือ

(๑) นายอำเภอ หรือถ้าเป็นตำแหน่งพิเศษ เรียกว่าผู้ว่าราชการอำเภอ เป็นหัวหน้าการปกครองทั่วไปในอำเภอ และขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการเมือง มีอำเภอละคนหนึ่ง

(๒) ปลัดอำเภอเป็นผู้ช่วยและผู้แทนนายอำเภออยู่ในบังคับนายอำเภอ อำเภอหนึ่ง มีจำนวนปลัดอำเภอมากน้อยตามสมควรแก่ราชการ

(๓) สมุห์บัญชีอำเภอ คือ ข้าราชการมีสังกัดในกรมสรรพากรมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยนายอำเภอในการเก็บภาษีอากรและผลประโยชน์แผ่นดินอยู่ในบังคับนายอำเภอ

มาตรา ๖๗ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ สมุห์บัญชีซึ่งรวมเรียกกันว่ากรรมการอำเภอนี้ แม้มีตำแหน่งต่างกันย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบรวมกันในการที่จะให้การปกครองอำเภอนั้นเรียบร้อย และเมื่อตำแหน่งใดการมากเหลือมือ หรือว่าว่างพนักงานกรรมการอำเภอ แม้อยู่ในตำแหน่งอื่น ต้องช่วยและต้องทำแทนกัน จะถือว่าเป็นพนักงานต่างกันนั้นไม่ได้

มาตรา ๖๘ นายอำเภอมีอำนาจในส่วนธุรการฝ่ายพลเรือนเหนือข้าราชการทุกแผนกที่ประจำรักษาราชการในอำเภอนั้น อำนาจที่ว่านี้ไม่มีแก่อำเภอที่ตั้งที่ว่าการเมือง หรือที่ว่าการมณฑล

มาตรา ๗๕ เวลาตำแหน่งปลัดอำเภอ หรือสมุห์บัญชีอำเภอว่าง ให้นายอำเภอมีอำนาจที่จะจัดผู้หนึ่งผู้ใดในขณะกรรมการอำเภอ หรือสมิณพนักงานคนหนึ่งคนใดเข้าทำการในตำแหน่งนั้นๆ ได้ชั่วคราว แต่ต้องรีบบอกไปยังผู้ว่าราชการเมือง และให้ผู้ขึ้นทำการในตำแหน่งนั้นไปกว่าจะได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานผู้ใหญ่ให้เป็นประการใด

เวลาตำแหน่งสมิณพนักงานในอำเภอว่าง ให้นายอำเภอมีอำนาจที่จะจัดคนเข้าทำการในตำแหน่งนั้นๆ ได้ชั่วคราว แต่ต้องบอกขออนุมัติของผู้ว่าราชการเมืองภายในเดือนหนึ่งแล้วแต่ผู้ว่าราชการเมืองจะตั้งผู้นั้นหรือผู้อื่นให้เป็นแทนในตำแหน่งที่ว่าง

มาตรา ๗๖ บรรดาข้าราชการซึ่งมีสังกัดทำราชการอยู่ในที่ว่าการอำเภอนายอำเภอมีอำนาจที่จะให้ลาได้คราวละไม่เกิน ๑๕ วัน

มาตรา ๗๗ ถ้าและผู้ใดมีเหตุอันนายอำเภอเห็นว่าควรให้ทำราชการอยู่ในตำแหน่งจะเสียราชการ นายอำเภอจะให้ผู้ขึ้นทำราชการเสียชั่วคราวก็ได้ แต่ในการที่สั่งให้พักราชการนี้ ต้องบอกให้ผู้ว่าราชการเมืองทราบภายใน ๑๕ วัน คำตัดสินเป็นเด็ดขาดในเรื่องนั้นให้เป็นหน้าที่ของผู้นั้นมีอำนาจที่จะตั้งตำแหน่งที่เกิดเหตุขึ้น

มาตรา ๔๑ หน้าที่กรรมการอำเภอที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้ก็ดี หรือในที่อื่นก็ดี ถ้ามิได้ระบุว่าเป็นหน้าที่เฉพาะนายอำเภอ หรือเฉพาะตำแหน่งใดในกรรมการอำเภอไซ้ ให้พึงเข้าใจว่าเป็นหน้าที่และรับผิดชอบรวมกัน นายอำเภอเป็นหัวหน้าจะทำการนั้นเอง หรือจะมอบหมายให้กรรมการอำเภอคนใดทำโดยอนุมัติของนายอำเภอก็ได้ แต่นายอำเภอจะหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบในการทั้งปวง เพราะเหตุที่อ้างว่าได้ให้ผู้อื่นทำแทนนั้นไม่ได้

มาตรา ๔๒ ในการที่จะพึงบังคับบัญชาราชการทั่วไป กรรมการอำเภออยู่ในบังคับบัญชาผู้ว่าราชการเมืองโดยตรง จะสละคำสั่งผู้ว่าราชการเมืองได้ แต่ผู้สำเร็จราชการมณฑลหรือเสนาบดีเจ้ากระทรวงในกรุงเทพฯ ผู้บัญชาการนั้นๆ แต่การโดยปกติซึ่งย่อมมีราชการเป็นเจ้าแผนกจากเมืองหรือมณฑลไปตรวจการเฉพาะแผนกในที่ว่าราชการอำเภอ ถ้าและผู้ตรวจนั้นกระทำการตามคำสั่งและรับอำนาจไปจากผู้ว่าราชการเมืองหรือผู้สำเร็จราชการมณฑลหรือเจ้ากระทรวง กรรมการอำเภอต้องเชื่อฟังเหมือนคำสั่งผู้ว่าราชการเมืองผู้สำเร็จราชการมณฑลและเจ้ากระทรวงที่ใช้นั้น ถ้าหากว่าผู้ตรวจนั้นมาโดยลำพังหน้าที่ของตน จะสั่งให้จัดการในแผนกนั้นๆ ประการใดกรรมการอำเภอควรห้ามถาม ต่อเมื่อคำสั่งไม่ขัดกับคำสั่งผู้ว่าราชการเมืองและนายอำเภอเห็นชอบด้วย ถ้ามีเจ้าพนักงานมาสั่งการประการใดๆ กรรมการอำเภอต้องรายงานให้ผู้ว่าราชการเมืองทราบด้วยจงทุกคราว

มาตรา ๔๓ กรรมการอำเภอต้องตรวจตราและจัดการปกครองตำบลและหมู่บ้านให้เป็นไปได้จริงดังพระราชบัญญัตินั้นนอกจากอำนาจหน้าที่ที่กล่าวโดยเฉพาะให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรรมการอำเภอให้กรรมการอำเภอมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับกำนันผู้ใหญ่บ้านด้วย

มาตรา ๔๔ กรรมการอำเภอต้องเอาใจใส่สมาคมให้คุ้นเคยกับกำนันผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบลเป็นที่ปรึกษาหารือ และเป็นผู้รับช่วยแก้ไขความขัดข้องให้แก่เขา

มาตรา ๔๕ ให้กรรมการอำเภอเรียกประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบลพร้อมกัน หรือเรียกประชุมแต่เฉพาะตำแหน่งมีประชุมกำนัน เป็นต้น ในเวลาที่มีการจะต้องปรึกษาหรือต้องถามต้องส่งตามสมควร

มาตรา ๔๖ กรรมการอำเภอรับผิดชอบที่จะรักษาสถานที่ว่าการอำเภอสรรพหนังสือและบัญชีตลอดจนบริเวณที่ว่าการอำเภอให้เรียบร้อย

มาตรา ๔๗ กรรมการอำเภอต้องให้ราษฎรที่มีกิจธุระหาได้ทุกเมื่อ ถ้าราษฎรร้องทุกข์อย่างใดซึ่งกรรมการอำเภอควรช่วยได้ ต้องช่วยตามสมควร

มาตรา ๔๘ กรรมการอำเภอต้องหมั่นตรวจท้องที่ในเขตอำเภอของตน และท้องที่อำเภออื่นที่ติดต่อกันให้รู้ความเป็นไปในท้องที่นั้นๆ

มาตรา ๔๙ บรรดาหนังสือสำคัญที่ต้องทำตามกฎหมาย ถ้ากฎหมายและข้อบังคับมิได้ระบุไว้ว่าเป็นหน้าที่ของพนักงานอื่นทำแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะทำสำหรับการในอำเภอนั้น

มาตรา ๕๐ กรรมการอำเภอเป็นพนักงานทำหนังสือเดินทางสำหรับราษฎรในท้องที่อำเภอนั้นจะไปมาค้าขายในที่อื่น

มาตรา ๙๑ หน้าที่ของกรรมการอำเภอในการทำทะเบียนบัญชีนั้น คือทำบัญชีสำมะโนครัว และทะเบียนอื่นๆ อย่าง บรรดาที่ต้องการใช้ในราชการ

มาตรา ๙๒ รายงานราชการที่กรรมการอำเภอจะต้องทำนั้นจำแนกเป็นกิจต่างๆ ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ กรรมการอำเภอเป็นหัวหน้าของรัฐบาลต้องเอาใจใส่ตรวจตราสืบสวนความทุกข์สุขของราษฎร และเหตุการณ์ที่มิใช่ในท้องที่ของตน การอันใดที่รัฐบาลควรรู้เพื่อความสุขของราษฎรและประโยชน์ของราชการ กรรมการอำเภอต้องถือเป็นหน้าที่ๆ จะรายงานให้รัฐบาลทราบความตามที่เป็นจริง

ข้อ ๒ โดยปกติให้กรรมการอำเภอรายงาน ต่อผู้ว่าราชการเมืองของตน แต่ถ้ามีคำสั่งโดยเฉพาะว่าให้รายงานการอย่างใดต่อผู้ใดก็ตีหรือว่าเหตุการณ์อันใดเกิดขึ้น กรรมการอำเภอเห็นว่ารายงานต่อผู้ว่าราชการเมืองของตนก่อนจะไม่ทำทันประโยชน์ของราชการจะรายงานไปยังที่แห่งนั้นๆ ซึ่งเห็นว่าจะเป็นประโยชน์อย่างดีแก่ราชการก็ได้แต่ต้องบอกให้ผู้ว่าราชการเมืองของตนทราบจงทุกคราว

ข้อ ๓ รายงานประจำบอกเหตุการณ์ และข้อราชการบรรดามีในอำเภอ ควรยื่นต่อผู้ว่าราชการเมืองไม่น้อยกว่าเดือนละครั้งหนึ่ง รายงานการจกรนั้นแล้วแต่กำหนดในข้อบังคับหรือเหตุการณ์อันควรรายงาน ส่วนรายงานด่วนบอกเหตุสำคัญ ซึ่งเป็นปัจจุบันทันด่วนเกิดขึ้นนั้นต้องรีบรายงานทันที และส่งโดยโทรเลข หรือโทรศัพท์อย่างรวดเร็วที่สุดที่จะส่งได้

มาตรา ๙๓ เวลาที่มีการประชุมชนมากในที่ใด เช่นในเวลามีการนัดขัดถูกเป็นต้น กรรมการอำเภอกับกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลนั้นต้องจัดการรักษาความเรียบร้อยในที่ประชุมชน

มาตรา ๙๔ กรรมการอำเภอต้องคอยตรวจตราตักเตือนกำนันผู้ใหญ่บ้านให้มีเครื่องสัญญาณเรียกลูกบ้านช่วยกันดับไฟ หรือระงับเหตุอันควรอย่างอื่น หรือจับโจรผู้ร้ายทุกหมู่บ้าน

มาตรา ๙๕ เมื่อกรรมการอำเภอได้ปรึกษากำนันผู้ใหญ่บ้านในท้องที่นั้นแล้ว เห็นว่าหมู่บ้านใดอยู่ในที่ซึ่งสมควรจะจัดการล้อมรั้วป้องกันโจรได้ ให้กรรมการอำเภอนำเสนอต่อผู้ว่าราชการเมือง เมื่อผู้ว่าราชการเมืองเห็นชอบด้วยแล้ว ก็ให้กรรมการอำเภอชี้แจงและสั่งผู้ใหญ่บ้านและราษฎรในหมู่บ้านนั้นทำรั้วล้อมรอบหมู่บ้าน มีประตูเป็นทางเข้าออกที่แห่งแล้วแต่ชาวบ้านนั้นจะเห็นควร เวลากลางคืนให้ผู้ใหญ่บ้านจัดราษฎรผลัดเปลี่ยนกันรักษาประตูป้องกันโจรผู้ร้ายให้ทั้งหมู่บ้าน

มาตรา ๙๖ หมู่บ้านใดตั้งอยู่ใกล้ป่าพงอันเป็นเชื้อไฟ เมื่อถึงฤดูพงแห่งให้กรรมการอำเภอสั่งราษฎรในหมู่บ้านนั้น ให้ช่วยกันถางพงให้เตียนออกไปห่างบ้านเรือน ป้องกันอย่าให้เป็นอัคคีภัยแก่หมู่บ้านนั้น

มาตรา ๙๗ เมื่อกำนันตำบลใดรายงานมาว่าเจ้าของหรือผู้ที่อยู่ในเช่าเรือนแห่งใดที่ร้างหรือทรุดโทรม ไม่กระทำการตามคำสั่งให้จัดการซ่อมแซมรักษาเรือนนั้น ให้ตีตามความที่กล่าวไว้ในมาตรา ๕๕ ให้กรรมการอำเภอได้สวนและบังคับตามควรแก่การ ถ้าไม่ทำตามบังคับให้กรรมการอำเภอมีอำนาจหรือเรือนนั้นได้ และเรียกเอาค่ารื้อแก่เจ้าของ

มาตรา ๙๘ ราษฎรคนใดไปปลุกเรือนอยู่ในที่เปลี่ยว อันน่ากลัวอันควรด้วยโจรผู้ร้ายก็ตีหรือน่ากลัวจะเป็นที่ซ่อนของโจรผู้ร้ายก็ตี เมื่อกรรมการอำเภอได้ปรึกษากับกำนันในท้องที่นั้นเห็นด้วยกันแล้ว ก็ให้บังคับให้ผู้นั้นย้ายเข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้าน

มาตรา ๙๙ ในเวลาอัตรัดอาหาร ให้กรรมการอำเภอประกาศคักเตือนราษฎรให้เก็บรักษาข้าวไว้ให้พอบริโภค

มาตรา ๑๐๐ ถ้าแห่งใดข้าวไม่พอแก่ราษฎรในเวลาอัตรัด ให้กรรมการอำเภอรับรายงาน และกะประมาณจำนวนข้าวที่ขาด อันราษฎรจะไม่พึงชวนขายหาเองได้ แจ้งต่อผู้ว่าราชการเมือง ถ้าและรัฐบาลจัดส่งข้าวหลวงมาแก้ขัดคักไซ้ เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะจัดการจำหน่ายข้าวตามวิธีที่สมควร คือ

(๑) ผู้ใดมีทุนพอซื้อ ให้ผู้นั้นซื้อได้เท่าราคาทุน

(๒) ผู้ใดทำนาไว้ยังไม่ได้ผล ให้ผู้นั้นยืมโดยสัญญาส่งเงินเมื่อขายข้าวใหม่ได้เท่าราคาทุนที่รับข้าวไปในเวลานั้น หรือใช้ด้วยข้าวใหม่เมื่อทำได้ คัดตามราคาข้าวใหม่ในเวลานั้นเท่าทุนที่รัฐบาลให้ยืมไป

(๓) ผู้ใดทำการเพาะปลูก หรือหาสินค้าป่าอันอาจจะหาสินค้ามาแลกข้าวได้ ก็ยอมรับสินค้าจากผู้นั้น แลกข้าวโดยคิดราคาตามสมควรและพอใจทั้ง ๒ ฝ่าย

(๔) ผู้ใดอาจจะทำการได้แต่ด้วยแรง ก็ทำงานอันประกอบด้วยสาธารณประโยชน์เช่น ขุดสระน้ำ ทำถนนหรือซ่อมแซมสถานที่ทำการการเป็นต้น ให้ผู้นั้นรับจ้างทำคักข้าวให้ตามราคาทุนเป็นค่าจ้าง โดยอัตราสูงกว่าที่เขาจ้างกันทำการในที่นั้น ๑ ใน ๔ ส่วน คือ ถ้าอัตราค่าจ้างเขาจ้างกันโดยปกติวันละบาทหนึ่ง ให้ให้ข้าวเท่าราคาวนละ ๑ บาท ๒๕ สตางค์ เป็นต้น

(๕) ห้ามมิให้ข้าว ข้าวแค้นผู้ที่ยังสามารถจะทำการแลกได้ด้วยประการใดๆ แต่ผู้ซึ่งไม่สามารถจะทำการแลกได้จริงๆ เช่น คนเจ็บไข้ ขรา พุพพลภาพ หรือทารกนั้น ควรให้ได้รับข้าวของหลวงพอสมควรแต่ที่จะเลี้ยงชีวิตในเวลาอัตรัดนั้น

มาตรา ๑๐๑ หน้าที่และอำนาจของกรรมการอำเภอในการที่เกี่ยวกับความอาญานั้น มีดังต่อไปนี้ คือ
ข้อ ๑ บรรดาอำนาจซึ่งกฎหมายกำหนดไว้สำหรับผู้ใหญ่บ้านและกำนันนั้น ให้กรรมการอำเภอใช้ได้ทุกอย่าง

ข้อ ๒ ความอาญาเกิดขึ้นในท้องที่อำเภอใด หรือตัวจำเลยมาอาศัยอยู่ในท้องที่อำเภอใด ให้กรรมการอำเภอมีอำนาจที่จะสั่งให้จับผู้ต้องหามาได้ส่วนคดีเรื่องนั้นในชั้นต้น

ข้อ ๓ ในการไต่สวนในชั้นต้นก็ดี หรือจัดการตามหมายอย่างใดๆ หรือตามคำสั่งของศาล หรือคำสั่งในทางราชการอย่างใดๆ ก็ดี ให้กรรมการอำเภอมีอำนาจที่จะออกหมายเรียกตัวความสาบานให้การเป็นพยานหมายค้นบ้านเรือน หรือหมายยึดสิ่งของได้

ข้อ ๔ ในการค้นบ้านเรือน หรือยึดสิ่งของนั้น ด้านอำเภอไปค้น หรือยึดเองไม่ต้องมีหมาย ถ้าจะแต่งให้ผู้อื่นไปค้นหรือยึด ก็ให้นายอำเภอมีหมายสั่งเจ้าพนักงานผู้ถือหมายมีอำนาจที่จะค้นและยึดได้ตามหมาย

ข้อ ๕ ตัวผู้ต้องหาในคดีอาญา ซึ่งได้ตัวมาต่อหน้ากรรมการอำเภอนั้น โดยปกตินายอำเภอควรยอมให้มีประกัน แต่ถ้านายอำเภอเห็นว่ามิใช่การณอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะกล่าวในมาตรานี้ ก็ให้เอาตัวไว้ คือ

(ก) เป็นคดีการจี้ที่ต้องด้วยโทษจำคุกตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไปอย่างหนึ่ง หรือ

(ข) ถ้าผู้ต้องหาหลบหนีจะจับได้ โดยยากอย่างหนึ่ง หรือ

(ค) เห็นได้ว่าถ้าปล่อยผู้นั้นไปจะทำให้เกิดเหตุอันตรายอย่างหนึ่ง หรือ

(ง) ถ้าปล่อยไปจะขัดข้องหรือลำบากแก่การไต่สวนคดีในชั้นต้นอย่างหนึ่ง

ข้อ ๖ การได้สวนคดีในชั้นต้นนั้น ต้องลงมือภายใน ๔๘ ชั่วโมง ตั้งแต่เวลาที่จำต้องหา นายอำเภอ
ต้องรีบจัดการโดยเร็วที่จะทำได้ แล้วส่งตัวผู้ต้องหาไปยังเมือง ให้ส่งต่อไปยังศาลซึ่งมีหน้าที่พิจารณาคดีนั้น
โดยวิธีที่กล่าวต่อไปนี้

ถ้าเป็นตำบลที่มีศาลซึ่งมีอำนาจ และเห็นว่ากรอำเภอต้องอยู่ด้วยกัน ให้ส่งตัวผู้ต้องหาต่อศาล
ภายใน ๔๘ ชั่วโมง ตั้งแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้ตกมาอยู่ในความควบคุมของกรมการอำเภอ

ถ้าเป็นที่ยื่นฯ ให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปยังศาลโดยเร็วที่จะทำได้ และห้ามมิให้กักขังตัวไว้ที่ว่าการอำเภอ
เกินกว่า ๔๘ ชั่วโมง โดยไม่มีเหตุจำเป็น

ถ้าเมื่อส่งผู้ต้องหาไปยังศาล นายอำเภอทำการได้สวนคดีในชั้นต้นยังไม่สำเร็จ ก็ให้เจ้าพนักงานเมือง
ร้องต่อศาลขอผิดให้มีเวลาได้สวนต่อไปตามสมควร

ข้อ ๗ ในการได้สวนความอาญา ถ้านายอำเภอเห็นว่าไม่มีหลักฐานข้างฝ่ายไหนให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาไป
ถ้าผู้ต้องหาต้องด้วยหมายสั่งจับของศาลอยู่แล้ว ก็ให้เจ้าพนักงานเมืองร้องขอต่อศาลให้ส่งปล่อยตัวผู้ต้องหา

มาตรา ๑๐๒ กรมการอำเภอต้องจัดพนักงานออกตรวจตระเวนรักษาความเรียบร้อย และ
คอยสืบจับโจรผู้ร้ายในท้องที่ของตน

มาตรา ๑๐๓ เมื่อมีเหตุผู้คนถูกกระทำร้ายตายลงในท้องที่อำเภอใดก็ดี พกข้าหรือมีบาดแผล
เจ็บป่วยสาหัสก็ดี ผู้ที่ถูกกระทำร้ายพวกร้าง หรือมีบาดแผลมาขอให้ชันสูตรก็ดี เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะ
ตรวจชันสูตรหรือพลิกศพตามพระราชบัญญัติ และจดคำให้การพร้อมด้วยพยาน และทำหนังสือชันสูตรไว้
เป็นหลักฐาน

มาตรา ๑๐๔ เมื่อเกิดเหตุเสียทรัพย์แก่ผู้หนึ่งผู้ใด เช่นถูกโจรภัยเป็นต้น เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอ
ที่จะทำคำตราสืบตามคำขอร้องของเจ้าทรัพย์ หรือเพื่อหลักฐานในราชการ

มาตรา ๑๐๕ ความผิดอย่างใด ๆ อันต้องตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น กำหนด
เป็นโทษทัณฑ์ ความผิดล่วงละเมิดพระราชบัญญัติภาษีอากร อันเบี่ยงปรับกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติไม่เกิน
๒๐๐ บาทก็ดี เมื่อกรมการอำเภอได้สวนเห็นว่าจำเลยมีพยานให้การการอำเภอมีอำนาจที่จะเปรียบเทียบให้ตกลง
กันได้ ถ้าไม่ตกลงกันได้ก็ดี หรือกรมการอำเภอเห็นว่าโทษของจำเลยเกินกว่าปรับ ๒๐๐ บาท หรือเป็นโทษ
ทั้งปรับทั้งจำ หรือโทษจำอย่างเดียวก็ดี ก็ให้ส่งคดีเรื่องนั้นไปยังเมือง

มาตรา ๑๐๖ ถ้ามีผู้ขอร้องอายัดตัวคน หรือสิ่งของโดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นหน้าที่ของ
กรมการอำเภอที่จะรับอายัด และทำหนังสือหลักฐานในการอายัดนั้น

มาตรา ๑๐๗ เณรสาม หรือของสาม ในคดีที่จะต้องรักษาวินัยอันนั้น หรือจะต้องนำส่งไปยังเมือง
เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะจัดการรักษาและนำส่ง

มาตรา ๑๐๘ กรมการอำเภอต้องคอยระวัง อย่าให้โรคภัยแพร่หลายไปในประชุมชน ต้องคอย
ดูแลป้องกัน หรือเมื่อโรคเกิดขึ้นก็ต้องจัดการรักษาอย่าให้ติดต่อกันต่อไป

มาตรา ๑๑๐ เพราะเหตุที่โสโครกเป็นแดนเกิดของโรคภัย คือ อหิวาตกโรคและกาฬโรค เป็นต้น
กรมการอำเภอต้องคอยตรวจตราว่ากล่าวคนในท้องที่อย่าให้ทอดทิ้งหรือปล่อยให้เกิดความโสโครกอันจะเป็น
เหตุให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บแก่ประชาชน

มาตรา ๑๑๑ กรมการอำเภอต้องเอาเป็นธุระตรวจตราอุทกหนุนให้แพทย์ประจำตำบลดูแลการรักษาพยาบาล คือ การปลูกพรุพืชม และจำหน่ายยาหลวงเป็นต้น และให้ราษฎรได้รับความป้องกันและรักษาโรคตามสมควรแก่การที่จะเป็นได้

มาตรา ๑๑๒ ในเวลาเกิดโรคร้ายติดต่อขึ้นในอำเภอนั้น หรือในท้องที่อำเภออื่น ซึ่งอาจจะลุกลามมาถึงอำเภอนั้น ให้กรมการอำเภอประกาศตักเตือนแก่ราษฎรให้จัดการป้องกันและรักษาโรค ถ้าหากว่าจะควรจัดการป้องกันได้อย่างใด หรือว่าควรจะมีข้อเรียนต่อผู้ใหญ่ขอล้างอุทกหนุนประการใด ก็ให้กรมการอำเภอจัดการตามสมควร

มาตรา ๑๑๓ ถ้าเกิดโรคร้ายที่ติดต่อขึ้นในอำเภอใด ให้กรมการอำเภอนั้นรีบบอกข่าวโดยทางอย่างรวดเร็วที่สุดที่จะบอกได้ให้ผู้ใหญ่เหนือตนทราบ แล้วให้รายงานเหตุความเช่นนั้นต่อไปเรื่อยๆ จนกว่าโรคจะสงบ

มาตรา ๑๑๔ กรมการอำเภอต้องตรวจให้รู้ทำเลที่ทำมาหาเลี้ยงชีพของราษฎรในอำเภอนั้น คือ ที่นา ที่สวน ที่จับสัตว์น้ำเป็นต้น และต้องสอบสวนให้รู้ว่ที่เหล่านั้นอาศัยสายน้ำทางใด ควรทำบัญชีมีทะเบียนไว้ในที่ว่าการอำเภอ

มาตรา ๑๑๕ การบำรุงผลประโยชน์ในการหาเลี้ยงชีพของราษฎรก็ดี การป้องกันภัยอันตรายมิให้เกิดแก่การหาเลี้ยงชีพของราษฎรก็ดี อันต้องการความพร้อมเพรียงช่วยกันในหมู่ราษฎร ยกตัวอย่างดังบางคราวจะต้องทำทำนบปัดน้ำ บางคราวต้องระบายน้ำสำหรับการเพาะปลูก การเหล่านี้เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องเอาใจใส่คอยตรวจตราและรักษากำนันผู้ใหญ่บ้าน ถ้ามีการสมควรจะต้องทำเพื่อให้เจริญผลประโยชน์แก่ราษฎรก็ดี หรือเพื่อป้องกันความเสียหายแก่ผลประโยชน์นั้นก็ให้กรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำการนั้นๆ ให้สำเร็จทันฤดูกาล

มาตรา ๑๑๖ การรักษาผลประโยชน์ในการหาเลี้ยงชีพของราษฎร เช่นการปิดน้ำและระบายน้ำ เช่นกล่าวกมในมาตราก่อนเป็นต้น ตลอดจนอย่างอื่นๆ ถ้าหากเกิดเกี่ยวเนื่องกันในประโยชน์ที่จะพึงได้ยกตัวอย่างดังเช่นชาวนาต้องการให้เปิดน้ำ ชาวเรือต้องการให้เปิดน้ำให้เรือเดินเป็นต้น ให้กรมการอำเภอเรียกกำนันประชุมปรึกษาหาวิธีที่จะรักษาประโยชน์ทั้ง ๒ ฝ่าย หรือ

ถ้าจะให้ได้ประโยชน์ไม่ได้ทั้ง ๒ ฝ่าย ก็ให้รักษาประโยชน์ใหญ่โดยยอมทั้งประโยชน์น้อยด้วยความจำเป็นเมื่อเห็นด้วยกันโดยมากประการใด ก็ให้กรมการอำเภอจัดการตามนั้น

มาตรา ๑๑๗ ห้วย คลอง และลำน้ำต่างๆ ย่อมเป็นของที่รัฐบาลปกครองเป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องตรวจตราอย่าให้เสีย และอย่าให้ผู้ใดทำ ให้เสียสาธารณประโยชน์ ถ้าจะต้องซ่อมแซมตกแต่งให้กรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำอย่างกันปัดน้ำ ฉะนั้น

มาตรา ๑๑๘ กรมการอำเภอมิหน้าที่จะต้องตรวจตราและจัดการรักษาถนนทางน้ำ อันเป็นทางที่ราษฎรไปมาค้าขาย ให้ไปมาโดยสะดวกตามที่จะเป็นได้ทุกฤดูกาลอันนี้ ถ้าจะต้องทำการซ่อมแซมแก้ไขความขัดข้อง ให้กรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำอย่างว่ามาแล้ว

มาตรา ๑๑๙ กรมการอำเภอต้องตรวจตรารักษาน้ำไม้ ซึ่งรัฐบาลหวงห้ามตามข้อบังคับการป่าไม้

มาตรา ๑๒๐ ที่วางซึ่งรัฐบาลอนุญาตให้ราษฎรทำการเพาะปลูกนั้น เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะต้องตรวจตราจัดการ ป้องกัน การเกี่ยงแย่ง ในระหว่างราษฎรที่ไปตั้งทำการเพาะปลูกก่อนได้รับโฉนด

มาตรา ๑๒๑ ที่น้ำอันเป็นที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำ เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะตรวจตรารักษา ป้องกันมิให้พืชพันธุ์สัตว์น้ำสูญไป

มาตรา ๑๒๒ นายอำเภอมีหน้าที่ร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครอง ป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์ อันอันอยู่ในเขตอำเภอ

นายอำเภอและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจใช้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้ที่ดินสาธารณะหนึ่ง เดียวแต่จะได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดและปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่มีข้อพิพาทหรือคดีเกี่ยวกับที่ดินสาธารณะหนึ่ง นายอำเภอและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จะร่วมกันดำเนินการหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการ ก็ให้มีอำนาจกระทำได้ ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยจะ วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์เป็นแนวปฏิบัติด้วยก็ได้

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสามให้จ่ายจากงบประมาณขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๑๒๓ ที่วัด หรือกุศลสถานอย่างอื่น ซึ่งเป็นของสาธารณะสำหรับมหาชน ให้อยู่ในหน้าที่กรมการ อำเภอจะต้องคอยตรวจตราอุทฺตุนผู้ปกปักรักษาอย่าให้ผู้ใดรุกล้ำเบียดเบียนที่อันนั้น

มาตรา ๑๒๔ กรมการอำเภอต้องปรึกษาด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้อุปการะการศึกษา ในท้องที่ มีพระภิกษุสงฆ์เป็นต้น ช่วยกันแนะนำและจัดให้มีสถานที่เล่าเรียนให้พ่อแม่เด็กในอำเภอนั้น

มาตรา ๑๒๕ กรมการอำเภอต้องตรวจตราปรึกษาด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้อุปการะ การศึกษาในท้องที่ จัดบำรุงการสั่งสอนอย่าให้เสื่อมทราม

มาตรา ๑๒๖ กรมการอำเภอต้องคอยชี้แจงตักเตือนแก่กำนันผู้ใหญ่บ้าน บิณฑบาต และผู้ปกครอง เด็กให้ส่งบุตรหลานไปเล่าเรียน

มาตรา ๑๒๗ บรรดาภาษีอากร ซึ่งมีได้มีกฎหมายหรือข้อบังคับให้พนักงานอื่นเก็บแล้ว เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะจัดการเก็บในอำเภอนั้น

มาตรา ๑๒๘ ในการเก็บภาษีอากร กรมการอำเภอต้องคอยตรวจตราเวลาเกิดอุบัติเหตุ หรือ เป็นเวลาราชการอัคคีขัดสนเมื่อถึงกำหนดที่จะเก็บภาษีอากรนั้นๆ ให้รู้และรายงานพร้อมทั้งความเห็นที่ควร จะจัดการผ่อนผันอย่างใด ให้ผู้ว่าราชการเมืองทราบ

มาตรา ๑๒๙ เงินหลวงที่เก็บภาษีอากรได้ดี หรือที่ได้จากพระแทนอื่นที่ดี ซึ่งจะต้องนำส่งพระคลัง เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะรักษาและนำส่งถึงพระคลัง

มาตรา ๑๓๐ ในหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะจัดการทั้งปวงในอำเภอให้เรียบร้อยนั้น ถ้าหากว่ากรมการอำเภอเห็นวิธีการบางอย่างไต่ยบบกพร่อง ให้รายงานชี้แจงความเห็นต่อผู้ว่าราชการเมือง ขออนุญาตแก้ไขตามที่คิดเห็นว่าเป็นอย่างดี

มาตรา ๑๓๑ กรรมการอำเภอมีหน้าที่จะต้องช่วยราชการของอำเภออื่นที่ใกล้เคียง แม้ต่างเมืองกัน และในการที่ช่วยนี้ไม่จำเป็นต้องรอนอำเภอนั้นขอให้ช่วย ถ้ารู้เหตุการณ์ซึ่งเห็นว่าสมควรจะช่วยเหลือจึงจะเป็นประโยชน์แก่ราชการ ต้องช่วยเหลือทีเดียว

มาตรา ๑๓๒ หน้าที่ของกรรมการอำเภอนอกจากที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่นี้ ยังต้องทำตามความซึ่งกำหนดไว้ในพระราชกำหนดกฎหมายอย่างอื่นกำหนดไว้ว่าเป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอ แม้พระราชกำหนดกฎหมายใดมิได้ระบุไว้ในพระราชกำหนดกฎหมายนั้นๆ ว่าเป็นหน้าที่ของผู้ใด ก็ให้พึงเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะรักษาราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติอื่นๆ

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑.ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“หน่วยเลือกผู้ใหญ่บ้าน” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้ทำ การเลือกผู้ใหญ่บ้าน

“ที่เลือกผู้ใหญ่บ้าน” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกผู้ใหญ่บ้าน และให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่เลือกผู้ใหญ่บ้าน

“ผู้มีสิทธิเลือก” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่กำหนดไว้

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

“คณะกรรมการเลือก” หมายความว่า คณะกรรมการเลือกผู้ใหญ่บ้านตามคำสั่งแต่งตั้งของนายอำเภอ

“คณะกรรมการตรวจสอบ” หมายความว่า คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามคำสั่งแต่งตั้งของนายอำเภอ

ข้อ ๕ การปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบนี้ นายอำเภออาจมอบหมายให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่แทนได้

ข้อ ๖ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหาที่กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้
แบบพิมพ์ รูปแบบและลักษณะของบัตรเลือก ให้เป็นไปตามแบบท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๗ เมื่อมีการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ หรือตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดให้นายอำเภอจัดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านโดยวิธีลับ ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่มีการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ หรือตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านว่างลง

ข้อ ๑๑ กรณีที่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านใดว่างลงให้นายอำเภอจัดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านภายในสามสิบวันนับแต่วันตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลงเพื่อประโยชน์ในการจัดการเลือกผู้ใหญ่บ้าน วันที่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านว่างให้เป็นไป ดังนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ (๑) ให้ถือว่าวันที่ผู้ใหญ่บ้านมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ เป็นวันที่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง

(๒) ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ (๒) (๖) (๗)(๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๑) ให้ถือว่าวันที่มีคำสั่งให้ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่งเป็นวันที่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง

(๓) ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ (๓) ให้ถือว่าวันที่ผู้ใหญ่บ้านนั้นตาย หรือวันที่นายอำเภอรับทราบการตายของผู้ใหญ่บ้านนั้นเป็นวันที่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง แล้วแต่กรณี

(๔) ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ (๔) ให้ถือว่าวันที่คำสั่งอนุญาตให้ลาออกได้ระบุไว้เป็นวันที่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง

ถ้านายอำเภอเห็นว่าไม่อาจจัดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันให้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น

ข้อ ๑๒ การเลือกผู้ใหญ่บ้านให้นายอำเภอดำเนินการดังนี้

(๑) ประกาศกำหนดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านตามแบบ ผญ. ๑ และบิดประกาศภายในสามวันนับแต่วันที่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง หรือวันที่จัดตั้งหมู่บ้านใหม่ ในประกาศตามแบบ ผญ. ๑ อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังนี้

ก. กำหนดหน่วยเลือกผู้ใหญ่บ้าน โดยระบุชื่อหมู่บ้าน หมู่ที่ ตำบล อำเภอจังหวัดว่าเป็นท้องที่ที่กำหนดให้ทำการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ข. กำหนดผู้ที่เลือกผู้ใหญ่บ้าน โดยกำหนดสถานที่ให้เป็นที่ทำการลงคะแนนเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ค. กำหนดระยะเวลาการรับสมัคร ต้องกำหนดวันรับสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านภายหลังการประชุมราษฎรแล้ว และต้องอยู่ภายในระยะเวลาสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง ระยะเวลาการรับสมัครต้องไม่น้อยกว่าสามวันไม่เว้นวันหยุดราชการ

ง. กำหนดวันเลือกต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง

จ. กำหนดระยะเวลาการลงคะแนน ให้เริ่มตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา และสิ้นสุดการลงคะแนนเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา

ฉ. กำหนดให้มีการเพิ่มชื่อ ถอนชื่อ ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านได้วันสุดท้ายก่อนวันเลือกไม่น้อยกว่าสามวัน

ช. กำหนดวันประชุมราษฎรในหมู่บ้าน ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง เพื่อแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการเลือก การทำความเข้าใจในเรื่องรู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย และการรู้จักสามัคคี ตลอดจนการดำรงรักษาความเป็นมิตร เป็นเพื่อนบ้านและความเป็นญาติพี่น้องในพื้นที่ ทั้งก่อนและหลังการเลือก และให้ราษฎรเสนอข้อผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจสอบโดยให้ทำบันทึกรายงานการประชุมไว้เป็นหลักฐานตามแบบผญ. ๑๐

(๒) จัดทำประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านตามแบบ ผญ. ๒

(๓) รับสมัครผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามแบบ ผญ. ๓

(๔) ประกาศรายชื่อผู้ยื่นใบสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามแบบ ผญ. ๔

(๕) ประกาศบัญชีรายชื่อผู้สมัคร ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามแบบ ผญ. ๖

(๖) ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเลือกและเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยตามแบบ ผญ. ๘

(๗) ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบตามแบบ ผญ. ๙ แบบตาม (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) และ (๗) ให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอที่เลือกผู้ใหญ่บ้าน สถานที่ที่นายอำเภอกำหนดตามข้อ ๙ และสำรองแบบดังกล่าวอย่างละหนึ่งชุดไว้ให้คณะกรรมการเลือกนำไปใช้หรือปิด ณ ที่เลือกผู้ใหญ่บ้านในวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน ยกเว้นแบบตาม (๒) ให้สำรองไว้สองชุดสำหรับนำไปใช้หรือปิด ณ ที่เลือกผู้ใหญ่บ้านในวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ข้อ ๔๖ เมื่อการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้มีการนับคะแนนเสร็จสิ้นแล้วให้คณะกรรมการเลือกปิดประกาศผลการนับคะแนนตามแบบ ผญ. ๑๔ ไว้ ณ ที่เลือกผู้ใหญ่บ้านที่ว่าการอำเภอ และสถานที่ที่นายอำเภอกำหนดตามข้อ ๘

ข้อ ๔๗ เมื่อนายอำเภอได้รับรายงานผลการนับคะแนนตามแบบ ผญ. ๑๕ แล้วให้ออกคำสั่งแต่งตั้งผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุดหรือผู้ที่จับสลากได้ข้อความว่า “ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน” หรือผู้สมัครคนเดียวตามข้อ ๓๘ เป็นผู้ใหญ่บ้านนับแต่วันที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งแล้วรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้แก่ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน

ข้อ ๔๘ เมื่อนายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านแล้ว ผู้ใดเห็นว่าการเลือกเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้ทำคำร้องคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อนายอำเภอได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้ง

เมื่อนายอำเภอได้รับหนังสือร้องคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการสอบสวน แล้วรายงานผลการสอบสวนพร้อมความเห็นและหลักฐานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัยชี้ขาด หากเห็นว่าการเลือกผู้ใหญ่บ้านนั้นเป็นไปตามที่ได้มีการร้องคัดค้าน หรือได้มีการกระทำไปโดยไม่สุจริต และเที่ยงธรรม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ผู้ใหญ่บ้านนั้นพ้นจากตำแหน่งภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้ง

กรณีนายอำเภอได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว เห็นว่ามีความจำเป็นต้องเปิดหีบบัตรเพื่อทำการตรวจสอบผลการนับคะแนน ให้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการตรวจสอบ เพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งการของผู้ว่าราชการจังหวัดต่อไป

ข้อ ๔๙ กรณีผู้หักท้วงการวินิจฉัยบัตรเลือกในระหว่างการนับคะแนนเนื่องจากการวินิจฉัยบัตรดี บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน หรือบัตรเสีย ว่าเป็นไปโดยไม่ถูกต้องตามระเบียบนี้ไว้แล้ว และได้ร้องคัดค้านเรื่องดังกล่าวต่อนายอำเภอก่อนที่นายอำเภอจะมีคำสั่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน ให้นายอำเภอทำการตรวจสอบให้เสร็จสิ้นภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องคัดค้าน หากผลการตรวจสอบปรากฏว่ามีมูลให้นายอำเภอเปิดหีบบัตร เพื่อทำการนับคะแนนใหม่โดยมีนายอำเภอเป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการที่นายอำเภอเห็นสมควร ปลัดอำเภอ กรรมการเลือกที่ทำหน้าที่นับคะแนน และผู้สมัครทุกคนรวมในการนับคะแนนใหม่ด้วยและรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

ถ้าการนับคะแนนใหม่ปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิกับจำนวนบัตรที่ใช้ในการลงคะแนนมีจำนวนเท่ากัน ผลการนับคะแนนใหม่เป็นเช่นไรให้เป็นไปตามนั้น และให้นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ได้รับคะแนนสูงสุดในการนับคะแนนใหม่เป็นผู้ใหญ่บ้านนับแต่วันที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้ง

ถ้าจำนวนผู้มาใช้สิทธิกับจำนวนบัตรที่ใช้ในการลงคะแนนมีจำนวนไม่เท่ากัน ให้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการลงคะแนนใหม่ตามระเบียบนี้ เว้นแต่ผลการนับคะแนนที่ไม่ตรงกับจำนวนผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนไม่ทำให้ผลการเลือกนั้นเปลี่ยนแปลงไปไม่ต้องจัดให้มีการลงคะแนนใหม่

ข้อ ๙๐ เมื่อนายอำเภอได้รับคำร้องคัดค้านการเลือกผู้ใหญ่บ้านว่าเป็นไปโดยไม่สุจริต และเที่ยงธรรม ถ้านายอำเภอพิจารณาข้อมูลคำร้องคัดค้านแล้วเห็นว่าผู้ร้องคัดค้านสำคัญผิดในข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริง เพื่อประโยชน์แห่งการรู้จักสามัคคี ด้วยความพอใจของคู่กรณีให้นายอำเภอเรียกผู้ร้องคัดค้านและผู้ถูกคัดค้านเสนอข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเพิ่มเติม และชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่ถูกตั้งแล้ว หากผู้ร้องคัดค้านได้เข้าใจข้อกฎหมาย หรือเข้าใจในข้อเท็จจริงที่ต้องแล้วผู้ร้องคัดค้านได้ถอนคำร้องคัดค้าน หรือไม่ประสงค์ให้พิจารณาเรื่องคำร้องคัดค้านต่อไปให้บันทึกถ้อยคำผู้ร้องคัดค้านไว้และสั่งยุติเรื่อง หากผู้ร้องคัดค้านยังไม่พอใจให้นายอำเภอทำการสอบสวน และจัดทำความเห็นประกอบข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงคำร้องคัดค้านเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณา

ข้อ ๙๑ กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งให้ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่งตามข้อ ๘๘ ไม่กระทบกระเทือนต่อกิจการที่ผู้ใหญ่บ้านนั้นได้กระทำลงในขณะดำรงตำแหน่ง

ข้อ ๙๒ นายอำเภอจะทำลายบัตรเลือกและเอกสารที่เก็บอยู่ในหีบบัตรนั้นได้เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาคัดค้านการเลือกตามข้อ ๘๘ แล้ว ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ในกรณีที่มีการคัดค้านการเลือกให้นายอำเภอเก็บรักษาหีบบัตรจนกว่าจะถึงที่สุด

๒. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการคัดเลือกกำนัน พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ที่คัดเลือกกำนัน” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการคัดเลือกกำนัน

“ผู้มีสิทธิลงคะแนน” หมายความว่า ผู้ใหญ่บ้านในตำบลที่มีการคัดเลือกกำนันซึ่งได้มาประชุมเพื่อคัดเลือกกำนัน และอยู่ในที่ประชุมนั้นขณะถึงเวลาลงคะแนน ณ ที่คัดเลือกกำนัน”

ข้อ ๕ การปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบนี้ นายอำเภออาจมอบหมายให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่แทนได้

ข้อ ๖ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหา กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้แบบพิมพ์ รูปแบบ และลักษณะของบัตรเลือกให้เป็นไปตามแบบท้ายระเบียบ

ข้อ ๗ เมื่อตำแหน่งกำนันว่างลงให้คัดเลือกกำนันขึ้นใหม่ภายในกำหนดเวลาสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้ทราบการว่างนั้น

หากมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการคัดเลือกกำนันได้ภายในกำหนดเวลาสี่สิบห้าวันให้นายอำเภอรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดขอขยายเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น

ข้อ ๘ การคัดเลือกกำนัน ต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๑) นับแต่วันที่นายอำเภอประกาศให้มีการคัดเลือกกำนันจนถึงวันคัดเลือกห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้ใหญ่บ้านคนใด เสนอชื่อหรืองดวันการเสนอชื่อหรือการลงคะแนนให้แก่ผู้ใหญ่บ้านคนใดเพื่อรับการคัดเลือกเป็นกำนัน หรือมิให้ได้รับการคัดเลือกเป็นกำนัน ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

ก. จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

ข. ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้ เงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด มีลัดสูงค่า ศาลเจ้า โรงเจ โบสถ์คริสต์ โบสถ์พราหมณ์ สำนักปฏิบัติธรรม สถานบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ สหกรณ์ กองทุนสงเคราะห์ ชุมชน ชมรม สโมสร กลุ่ม องค์การ หรือสถาบันอื่นใดตามที่คณะกรรมการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภากำหนด

ค. จัดให้มีหรือหลอกล่อการรื่นเริงต่างๆ รวมทั้งการแสดง และการละเล่นอื่นๆ

ง. เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด รวมถึงการจัดเลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยง การประชุม อบรม สัมมนา หักศึกษา หรือดูงาน เป็นต้น

จ. หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจผู้ใดให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้ใหญ่บ้านรายอื่น

(๒) ในวันคัดเลือก ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียง โดยวิธีการใดๆ ไม่จะเป็นการได้เปรียบหรือเสียเปรียบแก่ผู้ใหญ่บ้านคนใดจนสิ้นสุดการคัดเลือก

(๓) นับแต่วันที่นายอำเภอประกาศให้มีการคัดเลือกกำนันจนสิ้นสุดการคัดเลือกให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการคัดเลือก วางตัวเป็นกลางโดยเคร่งครัด ห้ามมิให้กระทำการใดๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งคนใด

(๔) นับแต่วันที่นายอำเภอประกาศให้มีการคัดเลือกกำนันจนสิ้นสุดการลงคะแนน ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใดๆ เพื่อให้เกิดการได้เปรียบหรือเสียเปรียบแก่ผู้สมัครคนใด

การกระทำที่ฝ่าฝืนตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) เป็นการคัดเลือกที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรม

ข้อ ๙ ก่อนวันคัดเลือกกำนันตามข้อ ๑๐ (๑) ข. หากปรากฏว่าในตำบลนั้นมีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านว่างหรือมีหมู่บ้านที่ประกาศตั้งขึ้นใหม่ ให้ดำเนินการเลือกผู้ใหญ่นั้นเสียก่อน เว้นแต่จะมีระยะเวลาไม่ถึงเพียงพอที่จะดำเนินการเลือกได้หรือมีเหตุที่ไม่สามารถเลือกผู้ใหญ่นั้นได้ให้ดำเนินการคัดเลือกกำนันต่อไปโดยไม่ต้องรอผลการเลือกผู้ใหญ่นั้นในหมู่บ้านนั้น

ข้อ ๑๐ การคัดเลือกกำนันให้นายอำเภอดำเนินการดังนี้

(๑) ประกาศกำหนดให้มีการคัดเลือกกำนันภายในสามวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้ทราบการว่างตามแบบ กน. ๑ อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังนี้

ก. กำหนดที่คัดเลือกกำนัน

ข. กำหนดวัน และเวลาประชุมคัดเลือกกำนัน โดยให้กำหนดวันคัดเลือกกำนันภายหลังที่ได้ดำเนินการเลือกผู้ใหญ่บ้านที่ว่างอยู่ก่อนหรือว่างอยู่ในวันที่มีประกาศให้มีการคัดเลือกกำนัน แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้ทราบเหตุนั้น

(๒) ปิดประกาศกำหนดให้มีการประชุมคัดเลือกกำนัน ตามแบบ กน. ๑ ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือสถานที่ที่นายอำเภอกำหนดให้มีการคัดเลือกกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลที่มีการคัดเลือกกำนันภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายอำเภอทราบเหตุนั้น

(๓) แจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลทราบเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน ก่อนวันประชุมคัดเลือก

(๔) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกกำนันประกอบด้วย นายอำเภอเป็นประธาน ผู้ที่นายอำเภอ เห็นสมควรเป็นกรรมการ และปลัดอำเภอเป็นกรรมการและเลขานุการทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอ

(๕) จัดประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น เพื่อปรึกษาหารือคัดเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งซึ่งเป็นกำนัน ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ในแบบ กน. ๑

(๖) กรณีที่ผู้ใหญ่บ้านได้ถูกเสนอชื่อเพื่อรับการคัดเลือกจากที่ประชุมตาม (๕) มากกว่าหนึ่งคน ต้องจัดให้มีการลงคะแนนโดยวิธีลับ

(๗) จัดเตรียมหีบบัตร บัตรเลือก บัญชีรายชื่อผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น แบบพิมพ์และอุปกรณ์ ต่างๆ ที่ต้องใช้ในวันคัดเลือก

ข้อ ๑๑ ให้นายอำเภอกำหนดให้ที่ว่าการอำเภอเป็นสถานที่คัดเลือกกำนัน หากมีความจำเป็น ไม่สามารถให้สถานที่ดังกล่าวได้ จะกำหนดสถานที่อื่นที่มีความสะดวกเหมาะสมเป็นสถานที่คัดเลือกและ ไม่เป็นการได้เปรียบหรือเสียเปรียบแก่ผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งคนใดเป็นที่คัดเลือกกำนันก็ได้

ข้อ ๑๒ ในการประชุมคัดเลือกกำนัน ให้นายอำเภอเป็นประธานในที่ประชุม ปลัดอำเภอเป็น เลขานุการทำหน้าที่รับลงทะเบียนผู้ใหญ่บ้านและกรรมการที่เข้าร่วมประชุม และจัดทำบันทึกรายงานการประชุมคัดเลือกกำนันตามแบบ กน. ๒

ให้นายอำเภอชี้แจงรายละเอียด เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องรู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัยและการรู้จัก สามัคคี ตลอดจนการดำรงรักษาความเป็นมิตร เป็นเพื่อนบ้าน และความเป็นญาติพี่น้องในพื้นที่ทั้งก่อน และหลังการคัดเลือกให้ผู้ใหญ่บ้านและราษฎรที่สนใจติดตามการคัดเลือกกำนันได้รับทราบ

ข้อ ๑๓ การประชุมคัดเลือกกำนันต้องเป็นไปโดยเปิดเผยและต้องมีผู้ใหญ่บ้านมาประชุมไม่น้อย กว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ใหญ่บ้านทั้งหมดที่มีอยู่ในตำบลนั้น

กรณีมีความจำเป็นนายอำเภออาจสั่งให้มีการประชุมลับ และวินิจฉัยว่าสมควรจะให้ผู้ใดอยู่ในที่ ประชุมลับนั้นก็ได้

ผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นคนหนึ่ง มีสิทธิเสนอชื่อผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น หรือเสนอชื่อตนเองเป็น กำนันได้หนึ่งคน

ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับการเสนอชื่อต้องอยู่ในที่ประชุมและต้องยินยอมให้เสนอชื่อตนได้ เว้นแต่มี เหตุจำเป็นอย่างอื่นที่ไม่อาจเข้าร่วมประชุมได้ให้ทำหนังสือยินยอมให้เสนอชื่อตนเป็นกำนันหรือทั้งแจ้งเหตุที่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมต่อนายอำเภออย่างช้าในวันประชุมคัดเลือก

ข้อ ๑๔ กรณีมีการเสนอชื่อผู้สมควรได้รับการคัดเลือกเป็นกำนันเพียงคนเดียว ให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้นเป็นกำนัน แล้วให้นายอำเภอประกาศผลการคัดเลือกกำนันตามแบบ กน. ๓ โดยปิดประกาศ ณ ที่ว่าการอำเภอ และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลนั้น

ข้อ ๑๕ กรณีมีการเสนอชื่อผู้สมควรได้รับการคัดเลือกเป็นกำนันมากกว่าหนึ่งคน ให้นายอำเภอจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนนโดยวิธีลับและให้เสร็จสิ้นในวันประชุมคัดเลือกการลงคะแนนโดยวิธีลับให้ใช้บัตรเลือกผู้ใหญ่บ้านโดยอนุโลม

ข้อ ๑๖ กรณีมีการเสนอชื่อผู้สมควรได้รับการคัดเลือกเป็นกำนันมากกว่าหนึ่งคน ให้นายอำเภอตกลงกับผู้ได้รับการเสนอชื่อเพื่อกำหนดหมายเลขประจำตัว หากไม่สามารถตกลงกันได้ให้ดำเนินการจับสลากสองครั้ง ดังนี้

(๑) การจับสลากครั้งที่หนึ่ง ให้นายอำเภอเขียนชื่อผู้ได้รับการเสนอชื่อที่ต้องจับสลากบนสลากที่เหมือนกันแล้วใส่ในภาชนะให้สลากคละกัน แล้วให้นายอำเภอเป็นผู้จับสลากจากในภาชนะดังกล่าวขึ้นมาทีละหนึ่งใบ ชื่อผู้ใดที่ถูกจับมาเป็นลำดับแรกให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้มีสิทธิจับสลากในครั้งที่สองก่อน ชื่อผู้ใดที่ถูกจับมาเป็นลำดับต่อไป ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้มีสิทธิจับสลากในครั้งที่สองเป็นลำดับถัดไปจนครบทุกคน

(๒) การจับสลากครั้งที่สอง ให้นายอำเภอเขียนหมายเลขหนึ่งจนถึงหมายเลขที่เท่ากับจำนวนผู้ได้รับการเสนอชื่อบนสลากที่เหมือนกันแล้วใส่ในภาชนะให้สลากคละกัน แล้วให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อตามลำดับของผลการจับสลากในครั้งที่หนึ่งทำการจับสลากจากในภาชนะดังกล่าว ผู้ได้รับการเสนอชื่อผู้ใดจับสลากได้หมายเลขใดให้ถือเป็นหมายเลขประจำตัวผู้นั้น

ข้อ ๑๗ กรณีที่ไม่มีผู้ใดเสนอชื่อผู้สมควรได้รับการคัดเลือกเป็นกำนันให้ถือว่าผู้ใหญ่บ้านทุกคนที่มาประชุมได้รับการเสนอชื่อและให้นายอำเภอจัดให้ลงคะแนนโดยวิธีลับ โดยให้ถือว่าลำดับที่ของหมู่บ้านเป็นหมายเลขประจำตัวของผู้ใหญ่บ้าน

กรณีผู้ใหญ่บ้านคนใดไม่ประสงค์จะได้รับการคัดเลือกเป็นกำนัน ให้แจ้งการสละสิทธิต่อนายอำเภอและให้บันทึกเป็นหลักฐานไว้ในรายงานการประชุมตามแบบ กน. ๒

เมื่อถึงเวลาลงคะแนนแล้วผู้ใหญ่บ้านคนใดไม่อยู่ในที่ประชุมนั้น ให้ถือว่าผู้ใหญ่บ้านนั้นสละสิทธิลงคะแนน

ข้อ ๑๘ กรณีมีการออกเสียงลงคะแนนโดยวิธีลับ ให้คณะกรรมการคัดเลือกที่นายอำเภอแต่งตั้งตามข้อ ๑๐ (๔) ทำหน้าที่จัดให้ผู้ใหญ่บ้านลงชื่อในบัญชีรายชื่อผู้ใหญ่บ้าน มอบบัตรเลือกให้ผู้ใหญ่บ้านดูเลขหาลงคะแนน ดูเลขหีบบัตร และดำเนินการในเรื่องอื่นๆ เพื่อให้การออกเสียงลงคะแนนคัดเลือกเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ข้อ ๑๙ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับรายงานประกาศผลการนับคะแนนตามแบบ กน. ๖ หรือผลการประชุมคัดเลือกกำนันตามแบบ กน. ๓ แล้ว ให้ออกหนังสือสำคัญให้แก่ผู้ได้รับคัดเลือกเป็นกำนันไว้เป็นหลักฐาน โดยให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกำนันนับแต่วันที่ได้รับการคัดเลือกเป็นต้นไป

ข้อ ๓๗ เมื่อนายอำเภอมีประกาศผลการนับคะแนนตามแบบ กน. ๖ แล้ว ผู้ใดเห็นว่าการคัดเลือกเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ประสงค์จะให้มีการคัดเลือกกำนันใหม่ ให้ทำคำร้องคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อนายอำเภอได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีประกาศดังกล่าว

เมื่อนายอำเภอได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว ให้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ และดำเนินการสอบสวนแล้วรายงานผลพร้อมความเห็นและหลักฐานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัยชี้ขาดภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องคัดค้าน หากผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าการคัดเลือกกำนันครั้งนั้นเป็นไปตามที่ได้มีการร้องคัดค้านหรือได้มีการกระทำไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้กำนันคนนั้นพ้นจากตำแหน่งภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการคัดเลือก แล้วให้นายอำเภอดำเนินการคัดเลือกกำนันใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ให้มีคำสั่งให้กำนันดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๓๘ เมื่อนายอำเภอได้รับคำร้องคัดค้านการคัดเลือกกำนันว่าเป็นไปโดยไม่สุจริต และเที่ยงธรรม ถ้านายอำเภอพิจารณาข้อมูลคำร้องคัดค้านแล้วเห็นว่าผู้ร้องคัดค้านสำคัญผิดในข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์แห่งการรัฐสภาคดีด้วยความพอใจของคู่กรณี ให้นายอำเภอเรียกผู้ร้องคัดค้านและผู้ถูกคัดค้านเสนอข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเพิ่มเติมและชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่ถูกต้องแล้ว หากผู้ร้องคัดค้านได้เข้าใจข้อกฎหมายหรือเข้าใจในข้อเท็จจริงที่ถูกต้องแล้วผู้ร้องคัดค้านได้ชดเชยคำร้องคัดค้าน หรือไม่ประสงค์ให้พิจารณาเรื่องคำร้องคัดค้านต่อไป ให้บันทึกถ้อยคำผู้ร้องคัดค้านไว้และสั่งยุติเรื่อง หากผู้ร้องคัดค้านยังไม่พอใจ ให้นายอำเภอทำการสอบสวนและจัดทำความเห็นประกอบข้อกฎหมาย และข้อเท็จจริงคำร้องคัดค้านเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณา

ข้อ ๓๙ กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งให้กำนันพ้นจากตำแหน่งตามข้อ ๓๗คำสั่งดังกล่าวไม่กระทบกระเทือนต่อกิจการที่กำนันนั้นได้กระทำลงไปในขณะที่ดำรงตำแหน่ง

ข้อ ๔๐ นายอำเภอจะทำลายบัตรเลือกและเอกสารที่เก็บอยู่ในหีบบัตรนั้นได้เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาคัดค้านการคัดเลือกตามข้อ ๓๗ แล้ว ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ในกรณีที่มีการคัดค้านการคัดเลือก ให้นายอำเภอเก็บรักษาหีบบัตรจนกว่าเรื่องคัดค้านดังกล่าวจะถึงที่สุด

๓. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๕ ในหมวดนี้

“กลุ่ม” หมายความว่า องค์การในหมู่บ้านหรือกลุ่มอาชีพ

“กลุ่มบ้าน” หมายความว่า บ้านเรือนที่ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกันเป็นกลุ่มย่อยภายในหมู่บ้าน โดยอาจแบ่งตามสภาพภูมิประเทศ ประวัติความเป็นมา วัฒนธรรมประเพณี หรือระบบเครือญาติ และให้หมายความรวมถึง คุ้มน้ำ เขตบ้าน บ้านจัดสรร หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มบ้าน

“กลุ่มอาชีพ” หมายความว่า กลุ่มที่มีการจัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ เพิ่มพูนรายได้หรือการพัฒนาอาชีพ

“กลุ่มกิจกรรม” หมายความว่า กลุ่มที่มีการจัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่มหรือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

“ผู้นำ” หมายความว่า บุคคลซึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน หรือหัวหน้าของกลุ่ม และหมายความรวมถึงผู้แทนด้วย

“ผู้แทน” หมายความว่า บุคคลที่ผู้นำของกลุ่มมอบหมาย หรือในกรณีที่กลุ่มใดไม่มีผู้นำ ให้กลุ่มประชุมเลือกสมาชิกของกลุ่มเป็นผู้แทน

ข้อ ๖ ผู้นำของกลุ่มดังต่อไปนี้ เป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง

(๑) กลุ่มบ้าน ตามประกาศของนายอำเภอ

(๒) กลุ่มหรือกลุ่มกิจกรรมที่มาจากการรวมตัวกันของสมาชิก ซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับ หรือคำสั่งของทางราชการ ตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศ

(๓) กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มกิจกรรมที่มาจากการรวมตัวกันของสมาชิก หรือตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) เป็นกลุ่มที่มีสมาชิกไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

(ข) สมาชิกของกลุ่มไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน

(ค) เป็นกลุ่มที่มีการดำเนินกิจกรรมในหมู่บ้าน อย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน

(ง) เป็นกลุ่มที่มีกฎระเบียบที่กำหนดไว้ชัดเจน และต้องเกิดจากสมาชิกร่วมกันกำหนด ทั้งนี้ นายอำเภออาจพิจารณายกเลิกลักษณะตาม (ก) ได้ ในกรณีที่เห็นสมควร

ข้อ ๗ ให้นายอำเภอจัดทำประกาศจำนวนและรายชื่อของกลุ่มบ้านตามข้อ ๖

(๑) ในแต่ละหมู่บ้านปิดประกาศให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบ โดยในหมู่บ้านหนึ่งให้ประกอบด้วยบ้านเรือนจำนวนสิบห้าถึงยี่สิบหลังคาเรือนโดยประมาณ เว้นแต่ในกรณีที่เป็นนายอำเภออาจกำหนดให้มีจำนวนบ้านเรือนมากหรือน้อยกว่าที่กำหนดไว้ก็ได้

ข้อ ๘ ให้ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มกิจกรรมที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๖ (๓) เสนอชื่อกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มกิจกรรมให้นายอำเภอพิจารณา โดยให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่ง จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติ

ให้นายอำเภอจัดทำบัญชีรายชื่อกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มกิจกรรมตามข้อ ๖ (๓) ที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว ปิดประกาศให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบ

ข้อ ๙ เมื่อได้มีประกาศตามข้อ ๗ แล้ว ให้ตัวแทนครัวเรือนในหมู่บ้านเลือกบุคคลในหมู่บ้านคนหนึ่งเป็นผู้นำหมู่บ้านในคณะกรรมการหมู่บ้าน

ผู้นำหมู่บ้านต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ผู้นำหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน ตามที่ผู้ใหญ่บ้านมอบหมาย

ข้อ ๑๐ การเป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่งของผู้นำกลุ่มในหมู่บ้านสิ้นสุดลงเมื่อมีการเลือกผู้นำตามข้อ ๙ หรือข้อ ๑๐ ขึ้นใหม่

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่งแล้ว การเป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่งของผู้นำกลุ่มในหมู่บ้านต้องสิ้นสุดลง ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

(๒) ตาย

(๓) เมื่อนายอำเภอมีประกาศให้กลุ่มตามข้อ ๖ (๑) หรือ (๓) สิ้นสุดสภาพของการเป็นกลุ่ม หรือขาดคุณสมบัติของการเป็นกลุ่ม

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่ถูกหรือองค์กรตามข้อ ๖ ถูกยุบ เลิก หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องกัน เป็นเวลาเกินหนึ่งปี ให้ถือว่าสิ้นสุดสภาพของการเป็นกลุ่ม หรือขาดคุณสมบัติของการเป็นกลุ่ม และให้กรรมการหมู่บ้านรายงานให้นายอำเภอประกาศตามข้อ ๘

ข้อ ๑๔ ในหมวดนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการดำเนินการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ

“วันประชุม” หมายความว่า วันประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

“การประชุม” หมายความว่า การประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

“ปลัดอำเภอประจำตำบล” หมายความว่า ปลัดอำเภอที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งให้รับผิดชอบ ประจำตำบล

ข้อ ๑๕ การประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ให้นายอำเภอจัดทำประกาศกำหนด วัน เวลา และสถานที่ในการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ปิดประกาศและประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันประชุม

ข้อ ๑๖ ในการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นกรรมการ ทำหน้าที่ดำเนินการเลือกและให้นายอำเภอแต่งตั้งปลัดอำเภอประจำ ตำบล ข้าราชการในอำเภอหนึ่งคน และกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอนั้นหนึ่งคน เป็นที่ปรึกษาและทำหน้าที่ สักขีพยานด้วย

ผู้มีสิทธิเข้าประชุมต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน และให้นายอำเภอ จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเข้าประชุม

ในวันประชุม ให้คณะกรรมการพร้อมด้วยที่ปรึกษาดมวรรคหนึ่ง ประชุมราษฎรผู้มีสิทธิเลือก ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้าน เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการเลือก จำนวนและคุณสมบัติของกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนวิธีการเลือกให้ผู้เข้าประชุมได้ทราบ

เมื่อดำเนินการตามวรรคสามแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศให้ผู้เข้าประชุมช่วยกันตรวจสอบ ว่ามีบุคคลที่ไม่มีสิทธิเข้าประชุมอยู่ในที่ประชุมหรือไม่ หากมีให้ผู้เข้าประชุมคัดค้านขึ้นในขณะนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการและที่ปรึกษา ร่วมกันตรวจสอบ ถ้าได้ความว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ไม่มีสิทธิเข้าประชุมจริง ก็ให้คณะกรรมการเชิญบุคคลดังกล่าวออกจากที่ประชุม

ข้อ ๒๑ เมื่อได้กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานการประชุม ไว้เป็นหลักฐานโดยให้ที่ปรึกษาลงชื่อรับรอง แล้วให้ผู้ใหญ่บ้านรายงานให้นายอำเภอทราบเพื่อแต่งตั้งเป็น กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

ให้นายอำเภอจัดทำประกาศแต่งตั้งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ปิดประกาศให้ราษฎร ในหมู่บ้านทราบ พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนและออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๒๒ กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันที่นายอำเภอได้มีประกาศแต่งตั้ง

นอกจากออกจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

(๒) ตาย

(๓) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(๔) นายอำเภอมีคำสั่งให้ออก เมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ามีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหากอยู่ในตำแหน่งต่อไปอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยแก่หมู่บ้านได้

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง ถ้ากรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่เหลืออยู่มีจำนวนไม่น้อยกว่าสองคน ให้กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิเหลือเท่าจำนวนที่มีอยู่

กรณีที่กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง จนเป็นเหตุให้กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่เหลืออยู่มีจำนวนน้อยกว่าสองคน และกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่เหลือมีวาระการดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ให้นายอำเภอจัดให้มีการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบว่างลงและให้อยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งพร้อมกัน ให้นายอำเภอดำเนินการจัดให้มีการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งพร้อมกัน

ข้อ ๔๗ ให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านหรือมติที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของทางราชการและให้ปลัดอำเภอประจำตำบล เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอในตำบลที่รับผิดชอบ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้นายอำเภอและปลัดอำเภอประจำตำบล มีอำนาจเรียกกรรมการหมู่บ้านมาชี้แจงหรือให้ข้อเท็จจริง ตลอดจนเรียกรายงานและเอกสารใดๆ จากคณะกรรมการหมู่บ้านมาตรวจสอบก็ได้

ในกรณีที่ปลัดอำเภอประจำตำบลเห็นว่าคณะกรรมการหมู่บ้านปฏิบัติหน้าที่ในทางที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่หมู่บ้าน หรือเสียหายแก่ทางราชการ และปลัดอำเภอประจำตำบลได้ชี้แจงแนะนำตักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตาม ในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนที่จะระงับมิได้ ให้ปลัดอำเภอประจำตำบลมีอำนาจออกคำสั่งระงับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านหรือมติที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านเป็นการชั่วคราวไว้ความที่เห็นสมควรได้ แล้วรีบรายงานนายอำเภอทราบภายในเจ็ดวันให้นายอำเภอวินิจฉัยตามที่เห็นสมควรโดยเร็ว

การกระทำของกรรมการหมู่บ้าน ที่ฝ่าฝืนคำสั่งของปลัดอำเภอประจำตำบลตามวรรคสาม ไม่มีผลผูกพันกับคณะกรรมการหมู่บ้าน

**๔. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษา
ความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑**

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“หน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน” หมายความว่า หน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง และให้หมายความรวมถึงชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน” หมายความว่า ราษฎรอาสาสมัครในพื้นที่ ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และให้เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ เรียกโดยย่อว่า “ชรบ.”

“หลักสูตร ชรบ.” หมายความว่า หลักสูตรชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

“นายอำเภอ” ให้หมายความรวมถึง ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

“ปลัดอำเภอประจำตำบล” หมายความว่า ปลัดอำเภอซึ่งที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ประจำตำบลหรือเป็นปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบล

ข้อ ๔ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหา และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ข้อ ๕ ให้กรรมการปกครองจัดให้มีการฝึกอบรมหลักสูตร ชรบ. แก่ราษฎรในพื้นที่ ให้มีจำนวนเพียงพอในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยหมู่บ้าน ตามความจำเป็นและเหมาะสมของสถานการณ์ โดยในการฝึกอบรมจะดำเนินการเองหรือหน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการก็ได้ ในกรณีมีความจำเป็นจังหวัดหรืออำเภอจะจัดให้มีการฝึกอบรมหลักสูตรดังกล่าวในพื้นที่ของตนเองก็ได้

ข้อ ๙ ในอำเภอหนึ่งให้มีกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน โดยมีนายอำเภอเป็นผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และมีปลัดอำเภอ นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร และข้าราชการในพื้นที่ตามที่นายอำเภอแต่งตั้ง เป็นรองผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ฝ่ายยุทธการและการข่าว ฝ่ายกิจการมวลชน ฝ่ายกำลังพลและสิ่งกำลังบำรุง และฝ่ายสื่อสารและงบประมาณ

ข้อ ๑๐ ในตำบลหนึ่งให้มีกองร้อย ชรบ. โดยมีปลัดอำเภอประจำตำบลเป็นผู้บังคับกองร้อย ชรบ. และมีข้าราชการอื่นตามที่นายอำเภอแต่งตั้ง เป็นรองผู้บังคับกองร้อย ชรบ. ฝ่ายยุทธการและการข่าว ฝ่ายกิจการมวลชน ฝ่ายกำลังพลและสิ่งกำลังบำรุง และฝ่ายสื่อสารและงบประมาณ โดยให้กำนันในตำบลนั้นเป็นผู้ช่วยผู้บังคับกองร้อย ชรบ.

ข้อ ๑๑ ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีหมวด ชรบ. โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้บังคับหมวดชรบ. ทหารตำรวจหรือสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน จำนวนสองคนเป็นเจ้าหน้าที่โครง ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้บังคับหมวด ชรบ.

ในหมวด ชรบ. ให้แบ่งการปกครองบังคับบัญชาออกเป็นอย่างน้อยสองหมู่เรียกว่า “หมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านที่ ๑ หมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านที่ ๒ และหมู่ชุดรักษาความปลอดภัย

หมู่บ้านที่ ... ตามลำดับต่อไป” โดยมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้บังคับหมู่ชน. และหมู่ ชรบ. ให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน ตามความเหมาะสมโดยพิจารณาจากอัตรากำลังพลและสถานการณ์ในพื้นที่

ข้อ ๑๒ ให้ผู้ใหญ่บ้านพิจารณาคัดเลือกราษฎรที่ผ่านการฝึกอบรมตาม ข้อ ๕ ซึ่งมีคุณสมบัติตามข้อ ๖ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๗ เสนอให้นายอำเภอพิจารณาแต่งตั้งเป็น ชรบ.

ข้อ ๑๓ ให้นายอำเภอจัดทำทะเบียนประวัติ ชรบ. ตามแบบท้ายระเบียบนี้ และแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นปัจจุบันแล้วเก็บรักษาไว้ที่หมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด แห่งละหนึ่งชุด

ข้อ ๑๔ ชรบ. พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่เฉพาะตัว เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก โดยได้รับการอนุมัติจากนายอำเภอ

(๓) นายอำเภอสั่งให้พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ ๒๐

(๔) นายอำเภอสั่งให้พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยเห็นว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๖ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๗

ข้อ ๑๕ ให้นายอำเภอผู้สั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ออกบัตรประจำตัวให้แก่ ชรบ. ตามแบบท้ายระเบียบนี้ บัตรประจำตัว ชรบ. มีอายุหกปี เมื่อบัตรประจำตัวชำรุด สูญหาย หายอายุ หรือมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น ชื่อตัว ชื่อสกุล เป็นต้น ให้ผู้ขอมิบัตรยื่นคำขอตามแบบท้ายระเบียบนี้ต่อนายอำเภอ เพื่อออกบัตรประจำตัวใหม่

ในกรณีนี้ ชรบ. พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ก่อนหกปี ให้คืนบัตรประจำตัว ชรบ.ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนภายในเจ็ดวัน

ให้นายอำเภอจัดให้มีทะเบียนควบคุมบัตรประจำตัวตามแบบทะเบียนควบคุมท้ายระเบียบนี้ โดยให้ใช้เลขลำดับในทะเบียนบัตรเป็นเลขที่บัตรตามลำดับ เมื่อสิ้นปีปฏิทินให้เริ่มเลขที่ใหม่ เมื่อออกบัตรประจำตัวให้แก่ผู้ใดแล้ว ให้สำเนารายการบัตรประจำตัวไว้ แล้วจัดเก็บพร้อมแบบคำขอมิบัตรและหลักฐานประกอบอื่นๆ (ถ้ามี) ของแต่ละคน เพื่อเป็นหลักฐาน และแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

๕. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๕ ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันที่อยู่บังคับของระเบียบนี้ หมายถึง ที่ดินสำหรับประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นโดยสภาพธรรมชาติโดยการร่วมกันของประชาชน โดยทางนิติกรรม หรือโดยผลของกฎหมาย เช่น ที่ชายคลอง ที่ป่าช้า ทางบก ทางน้ำ สวนสาธารณะ ที่เลี้ยงสัตว์ และที่สาธารณะประจำตำบลหรือหมู่บ้าน

ข้อ ๖ อำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินตามข้อ ๕ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

ในกรณีข้อพิพาทหรือคดีเกี่ยวกับที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ
ระงับข้อพิพาทหรือร้องทุกข์กล่าวโทษภายในสามสิบวัน นับแต่วันเหตุแห่งข้อพิพาทหรือคดีนั้น เว้นแต่คดีจะขาด
อายุความให้ร้องทุกข์กล่าวโทษโดยทันที

หากมิได้มีการดำเนินการตามวรรคสอง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งเหตุผลและความ
จำเป็นให้นายอำเภอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ครบกำหนด และให้นายอำเภอเป็นผู้ดำเนินการหรือนาย
อำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการก็ได้

การดำเนินการระงับข้อพิพาทหรือการดำเนินคดีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือนายอำเภอ
ได้ดำเนินการไปก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือนายอำเภอดำเนินการต่อไป
จนกว่าจะถึงที่สุดความในวรรคสอง ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอที่จะดำเนินการฝ่ายเดียว

ข้อ ๗ นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจใช้ หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้
ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการ
จังหวัดและปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดิน กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และระเบียบที่กระทรวงมหาดไทย
กำหนด

ข้อ ๘ การขอถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
ตามมาตรา ๘ วรรคสอง การขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามมาตรา ๙ และการขอสัมปทาน
ตามมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ปฏิบัติตามกฎ หรือระเบียบว่าด้วยการนั้นที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๙ ทบวงการเมืองตามประมวลกฎหมายที่ดินอาจขอเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินอันเป็นสาธารณ
สมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่งได้ ทั้งนี้
ให้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้
ร่วมกันที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๑๐ ที่ดินตามข้อ ๕ เว้นแต่ที่ชายดง ทางบก ทางน้ำ ลำกระโดง สำรางสาธารณะหรือ
ทางระบายน้ำ รวมทั้งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในทำนองเดียวกันให้นายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ดำเนินการจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดจำนวน ๔ ชุด

โดยให้เก็บรักษาไว้ที่อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานที่ดินจังหวัดและกรมที่ดิน แห่งละ ๓ ชุด
ถ้าที่ดินแปลงใดยังไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครอง
ป้องกันตามกฎหมาย เป็นผู้ดำเนินการขออนุญาตออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

สำหรับทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ได้จัดทำไว้ก่อนระเบียบนี้ ให้องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นขอคัดสำเนามาเพื่อจัดเก็บไว้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท้องที่ด้วย

ในการดำเนินการข้างต้นให้สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขาให้การ
สนับสนุนในการดำเนินการ เช่น ด้านข้อมูลและการรังวัดทำแผนที่

ข้อ ๑๑ กรณีที่ได้ดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว ให้ผู้ดูแลรักษาตรวจสอบทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ฉบับที่ผู้ดูแลรักษาเก็บไว้ หากไม่ปรากฏหลักฐานในทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์หรือปรากฏหลักฐานแต่รายละเอียดไม่ตรงกัน ให้แจ้งเจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการลงรายการเกี่ยวกับที่ดินแปลงนั้นในทะเบียนให้ครบถ้วน หรือดำเนินการแก้ไขทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ให้ตรงตามข้อเท็จจริงเสร็จแล้วลงลายมือชื่อพร้อมชื่อตัวบรรจงตำแหน่ง และวัน เดือน ปี กำกับไว้

กรณีที่ได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดินตามข้อ ๕ หรือมีพระราชบัญญัติให้โอนที่ดินหรือมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดว่าที่ดินดังกล่าวไม่เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ทั้งแปลง ให้เจ้าพนักงานที่ดินจำหน่ายทะเบียนโดยการขีดขั้วรายการทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ตลอดทั้งรายการ แต่หากกรณีเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์บางส่วน ให้เจ้าพนักงานที่ดินแก้ไขรายการให้ถูกต้องพร้อมทั้งหมายเหตุท้ายทะเบียนของที่ดินแปลงนั้นตามแต่กรณีว่าที่ดินสาธารณประโยชน์ดังกล่าวได้โอนหรือถอนสภาพตามพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา คำพิพากษา หรือคำสั่งศาลใด ตั้งแต่เมื่อใด สเสร็จแล้วลงลายมือชื่อพร้อมชื่อตัวบรรจงตำแหน่ง และวัน เดือน ปี กำกับไว้

กรณีที่ยังมิได้มีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เมื่อปรากฏว่าการจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ผิดพลาดคลาดเคลื่อน ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดรวบรวมข้อเท็จจริงและความเห็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอำเภอ เพื่อรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดให้ทราบเห็นเพื่อนำเสนอกระทรวงมหาดไทยพิจารณาสั่งการ หากกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบให้แก้ไขหรือจำหน่ายรายการทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ ให้เจ้าพนักงานที่ดินแก้ไขรายการในทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์หรือหมายเหตุไว้ตอนท้ายของทะเบียนว่า “ไม่มีที่ดินตามที่จะระบุไว้ในทะเบียนเดิม” สเสร็จแล้วลงลายมือชื่อพร้อมชื่อตัวบรรจง ตำแหน่ง และวัน เดือน ปี กำกับไว้

เมื่อได้มีการแก้ไขหรือหมายเหตุในทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสามเสร็จแล้ว ให้จัดส่งสำเนาทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ให้หน่วยงานตามข้อ ๑๐ แก่ไขหลักฐานทะเบียนให้ถูกต้องตรงกัน

ข้อ ๑๒ การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดินตามข้อ ๕ เช่น ประวัติความเป็นมา ที่ตั้ง ขอบเขต สภาพปัญหาและการแก้ไขปัญหา ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขาให้การสนับสนุนในการดำเนินการด้วย

ข้อ ๑๓ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง การตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง การดำเนินคดีกรณีมีข้อพิพาท การรังวัดตำแหน่งที่ดินการจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกี่ยวข้อง ให้เบิกจ่ายจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. การเลือกผู้ใหญ่บ้าน ตามความในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๘๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑

๑.๑ นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสามคน และราษฎรมีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของราษฎรในหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าสี่คนแต่ไม่เกินเจ็ดคนเป็นคณะกรรมการ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

๑.๒ เมื่อราษฎรส่วนใหญ่เลือกผู้ใดเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้ว ให้นายอำเภอออกคำสั่งเพื่อแต่งตั้งและให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ใหญ่บ้านนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ในกรณีที่ได้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากันให้ใช้วิธีจับสลาก ทั้งนี้ เมื่อนายอำเภอได้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านแล้วให้รายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

๑.๓ ในกรณีที่มีการคัดค้านว่าผู้ซึ่งได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามพรกษีได้รับเลือกโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวน และถ้าผลการสอบสวนได้ความตามที่ผู้คัดค้านให้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดและให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่งโดยเร็ว ทั้งนี้ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้ง

๒. การพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

๒.๑ อนุญาตให้ผู้ใหญ่บ้านลาออกลาออก

๒.๒ สั่งให้ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่งเมื่อราษฎรมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ในหมู่บ้านนั้นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของราษฎรมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ทั้งหมดเข้าชื่อกันขอให้ออกจากตำแหน่ง

๒.๓ สอบสวนผู้ใหญ่บ้านกรณีบกพร่องในหน้าที่ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง และเสนอรายงานการสอบสวนต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งให้ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่ง

๓. การออกหนังสือสำคัญแก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐานให้แก่ผู้ได้รับคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ

๔. การเลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่

๔.๑ กรณีที่หมู่บ้านใดมีจำนวนราษฎรเพิ่มขึ้นไม่ช้าด้วยเหตุใดก็ตาม เมื่อกำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นปรึกษากันเห็นว่า จำนวนราษฎรนั้นเกินกว่าความสามารถของผู้ใหญ่บ้านคนเดียวจะดูแลปกครองให้เรียบร้อยได้ ให้กำนันรายงานต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร ให้ตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่และเลือกผู้ใหญ่บ้านเพิ่มเติมขึ้นใหม่ได้

๔.๒ กรณีที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านใดว่างลง ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง

๕. การรับมอบคืนหนังสือสำคัญ

นายอำเภอในฐานะกรรมการอำเภอ มีหน้าที่รับมอบคืนหนังสือสำคัญเมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุประการใดๆ จากกำนันตำบลนั้น

๖. การรับรายงานกรณีผู้ใหญ่บ้านคนใดมอบหน้าที่ให้แก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนเกินกว่าสิบห้าวัน

นายอำเภอมีหน้าที่รับรายงานจากกำนันกรณีผู้ใหญ่บ้านคนใดมอบหน้าที่ให้แก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนเกินกว่าสิบห้าวัน

๗. การเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ถ้าในท้องที่อำเภอใดมีราษฎรไปตั้งชุมชนทำการหาเลี้ยงชีพแต่ในบางฤดู ถ้าและจำนวนราษฎรซึ่งไปตั้งทำการอยู่มากพอสมควรจะจัดเป็นหมู่บ้านได้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่เพื่อความสะดวกแก่การปกครอง ก็ให้นายอำเภอประชุมราษฎรในหมู่บ้านนั้นเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง หรือหลายคนตามควรแก่กำหนดที่ไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่นี้

ผู้ใหญ่บ้านเช่นนี้ ให้เรียกว่า ว่าที่ผู้ใหญ่บ้าน เพราะเหตุที่เป็นตำแหน่งชั่วคราวหนึ่งคราวหนึ่ง แต่มีอำนาจและหน้าที่เท่าผู้ใหญ่บ้านทุกประการ ถ้าราษฎรเลือกผู้หนึ่งผู้ใดอันสมควรจะว่าที่ผู้ใหญ่บ้านได้ ก็ให้รายงานขอหมายตั้งต่อผู้ว่าราชการเมือง

๘. คณะกรรมการหมู่บ้าน

ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน เป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง และกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากผู้ที่ราษฎรในหมู่บ้านเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินสิบคน ตาม ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑

คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ หรือที่นายอำเภอมอบหมาย หรือที่ผู้ใหญ่บ้านร้องขอ

๙. คณะกรรมการตำบล

ในตำบลหนึ่งให้มีคณะกรรมการตำบลคณะหนึ่ง มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อกำนัน เกี่ยวกับกิจการที่จะปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของกำนัน คณะกรรมการตำบลประกอบด้วยกำนันท้องที่ ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลและแพทย์ประจำตำบล เป็นกรรมการตำบลโดยตำแหน่ง และครูประจำตำบล ในตำบลหนึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคน เป็นกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนายอำเภอเป็นผู้คัดเลือกแล้วรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญให้เป็นหลักฐานและให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิตั้งแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดออกหนังสือสำคัญ กรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี

นอกจากออกจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิต้องออกจากตำแหน่ง เพราะพ้นจากตำแหน่งครบชวาระหรือกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ถ้าตำแหน่งกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง ให้มีการคัดเลือกขึ้นแทนให้เต็มตำแหน่งที่ว่างและให้อยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน การคัดเลือกกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กระทำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่าง ถ้าตำแหน่งนั้นว่างลงก่อนถึงกำหนดออกตามวาระไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่คัดเลือกขึ้นแทนก็ได้

๑๐. การเลือกกำนัน ตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๓ ประกอบกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกกำนัน พ.ศ. ๒๕๕๓

ให้นายอำเภอเป็นประธานประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น เพื่อปรึกษาหารือคัดเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งเป็นตำบลนั้นขึ้นเป็นกำนัน เมื่อผู้ใหญ่บ้านที่มาประชุมเห็นชอบคัดเลือกผู้ใดแล้วให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้นเป็นกำนัน

ในกรณีที่ผู้มีสมควรได้รับการคัดเลือกเป็นกำนันมากกว่าหนึ่งคนให้นายอำเภอจัดการออกเสียงลงคะแนน เมื่อผู้ใหญ่บ้านคนใดได้รับคะแนนสูงสุดให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้นเป็นกำนัน ในกรณีที่ได้รับคะแนนเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก

การลงคะแนนต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และให้กระทำโดยวิธีลับตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อคัดเลือกผู้ใดเป็นกำนันตามวาระหนึ่งหรือวาระสองแล้วให้นายอำเภอรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

๑๑. การเลือกกำนันขึ้นใหม่

ในกรณีที่ตำแหน่งกำนันว่างลง ให้คัดเลือกกำนันขึ้นใหม่ภายในกำหนดเวลาสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้ทราบการว่างนั้น

หากมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการเลือกกำนันภายในกำหนดตามวาระหนึ่งได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการเลือกกำนัน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เป็นผู้รักษาการกำนันจนกว่าจะมีการคัดเลือกกำนันก็ได้

๑๒. การรับรายงานการณีกำนันมอบหน้าที่ให้แก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนใดคนหนึ่ง ในตำบลเดียวกัน เป็นผู้ทำการแทน

ถ้ากำนันทำการในหน้าที่ไม่ได้ ในช่วงคราวเวลาใด เช่นไปทางไกลเป็นต้น ให้มอบอำนาจและหน้าที่ไว้แก่ผู้ใหญ่บ้านคนใดคนหนึ่ง ซึ่งอยู่ในตำบลเดียวกันให้ทำการแทน และให้ผู้แทนนั้นมีอำนาจเต็มในที่ตำแหน่งกำนัน แต่การที่กำนันจะมอบหมายหน้าที่ให้แก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทำการแทนเช่นนี้ ให้บอกผู้ใหญ่บ้านทั้งหลายในตำบลเดียวกันและบอกกรรมการอำเภอให้ทราบไว้ด้วย

๑๓. อำนาจในการลงโทษ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล

นายอำเภอมีอำนาจลงโทษกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลดังนี้

(ก) ลดอันดับเงินเดือนไม่เกินหนึ่งอันดับ

(ข) ตัดเงินเดือน โดยเทียบในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นหัวหน้าแผนกกับผู้กระทำความผิด
ชั้นเสมียนพนักงาน ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

(ค) ลงโทษภาคทัณฑ์

เมื่อกำนันผู้ใหญ่บ้านคนใดถูกฟ้องในคดีอาญา เว้นแต่คดีความผิดในลักษณะฐานลหุโทษ
หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือมีกรณีที่ต้องหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงถูกสอบสวนเพื่อไล่ออก
หรือปลดออก ด้านนายอำเภอเห็นว่าจะคงให้อยู่ในตำแหน่งจะเป็นการเสียหายแก่ราชการจะสั่งให้พักหน้าที่
ก็ได้ แล้วรายงานให้ข้าหลวงประจำจังหวัดทราบการสั่งให้กลับเข้ารับหน้าที่ตลอดถึงการวินิจฉัยว่าจะควร
จ่ายเงินเดือนระหว่างพักให้เพียงใดหรือไม่ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นผู้พิจารณาสั่ง อนุโลมตรกฏหมายว่าด้วย
ระเบียบข้าราชการพลเรือน

โดยเฉพาะโทษปลด หรือไล่ออก ถ้ากำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลผู้ลงโทษ
เห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็มีสิทธิร้องทุกข์ต่อกระทรวงมหาดไทย

การร้องทุกข์ให้ทำคำร้องลงลายมือชื่อยื่นต่อนายอำเภอกายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันได้ทราบ
คำสั่งการลงโทษเพื่อยนายอำเภอจักได้เสนอต่อไปยังข้าหลวงประจำจังหวัดและกระทรวงมหาดไทยตามลำดับ
ภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันได้รับคำร้องทุกข์ พร้อมด้วยคำชี้แจง ถ้าจะมี ให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจ
สั่งให้ยกคำร้องทุกข์หรือเพิกถอนคำสั่งการลงโทษหรือลดโทษ

๑๔. นายอำเภอในฐานะกรรมการอำเภอ

อำเภอหนึ่ง ให้มีพนักงานปกครองคณะหนึ่ง เรียกครบถ้วนว่ากรรมการอำเภอ โดยกรรมการอำเภอ
แยกเป็นรายตำแหน่ง ดังนี้ คือ

(๑) นายอำเภอ หรือถ้าเป็นตำแหน่งพิเศษ เรียกว่าผู้ว่าราชการอำเภอ เป็นหัวหน้าการปกครอง
ทั่วไปในอำเภอ และขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการเมือง มีอำเภอละคนหนึ่ง

(๒) ปลัดอำเภอเป็นผู้ช่วยและผู้แทนนายอำเภออยู่ในบังคับนายอำเภอ อำเภอหนึ่งมีจำนวน
ปลัดอำเภอมากน้อยตามสมควรแก่ราชการ

(๓) สมุหบัญชีอำเภอ คือ ข้าราชการมีสังกัดในกรมสรรพากรมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยนายอำเภอ
ในการเก็บภาษีอากรและผลประโยชน์แผ่นดินอยู่ในบังคับนายอำเภอ

นายอำเภอ ปลัดอำเภอ สมุหบัญชีซึ่งรวมเรียกว่ากรรมการอำเภอนี้ แม้มีตำแหน่งต่างกัน
ย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบรวมกันในการที่จะให้การปกครองอำเภอนั้นเรียบร้อย และเมื่อตำแหน่งใด
การมากเหลือมือ หรือว่างพนักงานกรรมการอำเภอ แม้อยู่ในตำแหน่งอื่น ต้องช่วยและต้องทำแทนกัน
จะถือว่าเป็นพนักงานต่างกันนั้นไม่ได้

๑๕. อำนาจการบริหารงานอำเภอของนายอำเภอ

นายอำเภอมีอำนาจในส่วนธุรการฝ่ายพลเรือนเหนือข้าราชการทุกแผนกที่ประจำรักษา
ราชการในอำเภอนั้น อำนาจที่ว่านี้ไม่มีแก่อำเภอที่ตั้งที่ว่าการเมือง หรือที่ว่าการมณฑล

กรณีตำแหน่งปลัดอำเภอ หรือสมุหบัญชีอำเภอว่าง ให้นายอำเภอมีอำนาจที่จะจัดผู้หนึ่งผู้ใด
ในขณะกรรมการอำเภอ หรือเสมียนพนักงานคนหนึ่งคนใดเข้าทำการในตำแหน่งนั้นๆ ได้ชั่วคราว แต่ต้องรีบ
บอกไปยังผู้ว่าราชการเมือง และให้ผู้หนึ่งทำการในตำแหน่งนั้นไปกว่าจะได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานผู้ใหญ่ให้เป็น
ประการใด

กรณีตำแหน่งสมาชิกในงานในอำนาจว่า ให้นายอำเภอมีอำนาจที่จะจัดคนเข้าทำการในตำแหน่งนั้นๆ ได้ชั่วคราว แต่ต้องบอกขออนุมัติของผู้ว่าราชการเมืองภายในเดือนหนึ่งแล้วแต่ผู้ว่าราชการเมืองจะต้องผู้นั้นหรือผู้อื่นให้เป็นแทนในตำแหน่งที่ว่าง

นายอำเภอมีอำนาจที่จะให้บรรดาข้าราชการซึ่งมีสังกัดทำการอยู่ในที่ว่าการอำเภอ นายอำเภอมีอำนาจที่จะให้ลาได้คราวละไม่เกิน ๑๕ วัน

ถ้าและผู้ใดมีเหตุอันนายอำเภอเห็นว่าให้ทำการอยู่ในตำแหน่งจะเสียราชการ นายอำเภอจะให้ผู้นั้นพักราชการเสียชั่วคราวก็ได้ แต่ในการที่สั่งให้พักการนี้ ต้องบอกให้ผู้ว่าราชการเมืองทราบภายใน ๑๕ วัน คำตัดสินเป็นเด็ดขาดในเรื่องนั้นให้เป็นหน้าที่ของผู้มีอำนาจที่จะตั้งตำแหน่งที่เกิดเหตุขึ้น

หน้าที่กรรมการอำเภอที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้ก็ดี หรือในที่อื่นก็ดี ถ้ามิได้ระบุว่าเป็นหน้าที่เฉพาะนายอำเภอ หรือเฉพาะตำแหน่งใดในกรรมการอำเภอไว้ ให้พึงเข้าใจว่าเป็นหน้าที่และรับผิดชอบร่วมกัน นายอำเภอเป็นหัวหน้าจะทำการนั้นเอง หรือจะมอบหมายให้กรรมการอำเภอคนใดทำโดยอนุมัติของนายอำเภอก็ได้ แต่นายอำเภอจะหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบในการทั้งปวง เพราะเหตุที่อ้างว่าได้ให้ผู้อื่นทำแทนนั้นไม่ได้

๑๖. นายอำเภอมีหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าเป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอ เช่น

- กรรมการอำเภอต้องตรวจตราและจัดการปกครองตำบลและหมู่บ้านให้เป็นไปดีจริงดังพระราชบัญญัตินี้
- นอกจากอำนาจหน้าที่ที่กล่าวโดยเฉพาะให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรรมการอำเภอแล้ว ให้กรรมการอำเภอมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับกำนันผู้ใหญ่บ้านด้วย
- กรรมการอำเภอต้องเอาใจใส่สมาคมให้คุ้นเคยกับกำนันผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบลเป็นที่ปรึกษาหารือ และเป็นผู้รับช่วยแก้ไขความขัดข้องให้แก่เขา
- ให้กรรมการอำเภอเรียกประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบลพร้อมกัน หรือเรียกประชุมแต่เฉพาะตำแหน่งมีประชุมกำนัน เป็นต้น ในเวลาที่มีการจะต้องปรึกษาหรือต้องถามต้องสั่งตามสมควร
- กรรมการอำเภอรับผิดชอบที่จะรักษาสถานที่ว่าการอำเภอสรรพหนังสือและบัญชีตลอดจนบริเวณที่ว่าการอำเภอให้เรียบร้อย
- กรรมการอำเภอต้องให้ราษฎรที่มีกิจธุระหาได้ทุกเมื่อ ถ้าราษฎรร้องทุกข์อย่างใด ซึ่งกรรมการอำเภอควรช่วยได้ ต้องช่วยตามสมควร
- หน้าที่ของกรรมการอำเภอนอกจากที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่นี้ ยังต้องทำตามความซึ่งกำหนดไว้ในพระราชกำหนดกฎหมายอย่างอื่นอีกกำหนดไว้ว่าเป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอ แม้พระราชกำหนดกฎหมายใดมิได้ระบุไว้ในพระราชกำหนดกฎหมายนั้นๆ ว่าเป็นหน้าที่ของผู้ใด ก็ให้พึงเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะรักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๑๗. การดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๔๕๓

นายอำเภอมีหน้าที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อันอยู่ในเขตอำเภอ

นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจใช้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้ที่ดินตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดและปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่มีข้อพิพาทหรือคดีเกี่ยวกับที่ดินตามวรรคหนึ่ง นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมกันดำเนินการหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการ ก็ไม่มีอำนาจจะทำได้ ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยจะวางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์เป็นแนวปฏิบัติด้วยก็ได้

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงการตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง การดำเนินคดีกรณีข้อพิพาท การรังวัดทำแผนที่การจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกี่ยวข้อง ให้เบิกจ่ายจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑๘. อำนาจหน้าที่นายอำเภอตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑

(๑) ในอำเภอหนึ่งให้มีกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน โดยมีนายอำเภอเป็นผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และมีปลัดอำเภอ นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร และข้าราชการในพื้นที่ตามที่นายอำเภอแต่งตั้ง เป็นรองผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ฝ่ายยุทธการและการข่าว ฝ่ายกิจการมวลชน ฝ่ายกำลังพลและสิ่งกำลังบำรุง และฝ่ายสื่อสารและงบประมาณ

(๒) ในตำบลหนึ่งให้มีกองร้อย ชรบ. โดยมีปลัดอำเภอประจำตำบลเป็นผู้บังคับกองร้อย ชรบ. และมีข้าราชการอื่นตามที่นายอำเภอแต่งตั้ง เป็นรองผู้บังคับกองร้อย ชรบ.ฝ่ายยุทธการและการข่าว ฝ่ายกิจการมวลชน ฝ่ายกำลังพลและสิ่งกำลังบำรุง และฝ่ายสื่อสารและงบประมาณ โดยให้กำนันในตำบลนั้นเป็นผู้ช่วยผู้บังคับกองร้อย ชรบ.

(๓) ในหมู่บ้านหนึ่ง ให้มีหมวด ชรบ. โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้บังคับหมวดชรบ. ทหาร ตำรวจ หรือสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน จำนวนสองคนเป็นเจ้าหน้าที่โครง ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้บังคับหมวด ชรบ.

ในหมวด ชรบ. ให้แบ่งการปกครองบังคับบัญชาออกเป็นอย่างน้อยสองหมู่เรียกว่า “หมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านที่ ๑ หมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านที่ ๒ และหมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านที่ ... ตามลำดับต่อไป” โดยมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้บังคับหมู่ชรบ. และหมู่ ชรบ. ให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน ตามความเหมาะสมโดยพิจารณาจากอัตรากำลังพลและสถานการณ์ในพื้นที่

(๔) ให้ผู้ใหญ่บ้านพิจารณาคัดเลือกราษฎรที่ผ่านการฝึกอบรม และไม่มีลักษณะต้องห้ามเสนอให้นายอำเภอพิจารณาแต่งตั้งเป็น ชรบ.

(๕)ให้นายอำเภอจัดทำทะเบียนประวัติ ชรบ. และแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นปัจจุบันแล้วเก็บรักษาไว้ที่หมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด แห่งละหนึ่งชุด

(๒๕) กฎเสนาบดีว่าด้วยที่ทุกสถานชนิดศาลเจ้า

มาตราที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๕ ผู้ใดมีความปรารถนาจะอุทิศที่ดินของตนที่มีหรือยังไม่มีศาลเจ้าตั้งอยู่แล้วให้เป็นสมบัติสำหรับศาลเจ้าโดยสัทธิษัต ให้ยื่นเรื่องราวสำแดงความปรารถนาเป็นลายลักษณ์อักษรมอบหมายให้แก่ นายอำเภอผู้ปกครองท้องที่ ที่ดินตั้งอยู่ในเรื่องราวที่จะยื่นต้องมีข้อความดังต่อไปนี้ คือ

(ก) ชื่อและที่อยู่ของผู้ซึ่งจะอุทิศที่ดินให้

(ข) รายการละเอียดของที่ดินซึ่งจะอุทิศให้พร้อมทั้งนำโฉนดหรือหลักฐานสิ่งสำคัญสำหรับที่ดินนั้นกำกับไปด้วย

ข้อ ๖ ที่ศาลเจ้าแห่งใดซึ่งตกอยู่ในความปกครองของรัฐบาลตามกฎหมาย ถ้าผู้ใดจะกระทำการก่อสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงหรือมีความประสงค์จะทำการสถาปนาต่อเติมขึ้นใหม่ก็ดี ให้แจ้งความประสงค์เป็นลายลักษณ์อักษรต่อนายอำเภอผู้ปกครองท้องที่ ที่ดิน ตั้งอยู่เมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพระนครบาลหรือนครบาลจังหวัดสมุทรปราการหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วจึงกระทำการนั้นได้

ข้อ ๗ เมื่อใดความปรากฏขึ้นชัดเจน หรือสงสัยว่ามีการสมคบกันเป็นอั้งยี่หรือช่องโจรผู้ร้าย หรือสมคบกันเล่นการพนันที่กฎหมายห้าม ในศาลเจ้าหรือในสถานที่ต่างๆ ซึ่งอยู่ในบริเวณที่ศาลเจ้าใด ให้ผู้จัดการปกครองหรือผู้ตรวจสอบสองศาลเจ้านั้นรายงานแจ้งเหตุการณ์ต่อนายอำเภอผู้ปกครองท้องที่โดยละเอียด

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอมิหน้าที่รับเรื่องการอุทิศที่ดินจากผู้ที่ต้องการอุทิศที่ดินของตนที่มีหรือยังไม่มีศาลเจ้าตั้งอยู่แล้วให้เป็นสมบัติสำหรับศาลเจ้าโดยสัทธิษัต โดยผู้อุทิศต้องทำเป็นหนังสือมีข้อความแสดงชื่อและที่อยู่ของผู้ซึ่งจะอุทิศที่ดินให้ และรายการละเอียดของที่ดินซึ่งจะอุทิศให้พร้อมทั้งโฉนดหรือหลักฐานสิ่งสำคัญสำหรับที่ดินนั้นกำกับไปด้วย

๒. ในกรณีศาลเจ้าซึ่งอยู่ในความปกครองของรัฐบาลตามกฎหมาย ถ้าผู้ใดจะต่อเติมก่อสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงในบริเวณศาลเจ้า ให้แจ้งความประสงค์เป็นลายลักษณ์อักษรต่อนายอำเภอผู้ปกครองท้องที่ ที่ดิน ตั้งอยู่เมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการปกครองหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วจึงกระทำการนั้นได้

๓. นายอำเภอมิหน้าที่รับรายงานเหตุการณ์จากผู้จัดการปกครองหรือผู้ตรวจสอบสองศาลเจ้า กรณีความปรากฏขึ้นชัดเจนหรือสงสัยว่ามีการสมคบกันเป็นอั้งยี่หรือช่องโจร หรือสมคบกันเล่นการพนันที่กฎหมายห้าม ในศาลเจ้าหรือในสถานที่ต่างๆ ซึ่งอยู่ในบริเวณที่ศาลเจ้านั้น

(๒๖) พระราชบัญญัติวินัยกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๕๐๔

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕ ผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน เฉพาะในขณะที่ยังรวมกันอยู่เป็นหมู่ หมวด กองร้อย หรือในเวลาปฏิบัติงานตามหน้าที่ ต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัด ผู้กระทำความผิดวินัยต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๒

มาตรา ๗ ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่สอดส่องอบรมเจ้าหน้าที่และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ให้ประพฤติหรือปฏิบัติตนอยู่ในวินัยโดยเคร่งครัด

มาตรา ๑๓ ผู้ใดมีอำนาจเป็นผู้ลงทัณฑ์ขึ้นโทษ และผู้ใดเป็นผู้รับทัณฑ์ขึ้นโทษ ให้เป็นไปตามตารางขึ้นผู้ลงทัณฑ์และผู้รับทัณฑ์ และตารางกำหนดทัณฑ์ท้ายพระราชบัญญัตินี้

ผู้รักษาการในตำแหน่ง ผู้รักษาการแทน หรือผู้ทำการแทนในตำแหน่งใด ให้ถือเสมือนเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนั้น แต่ถ้าผู้บังคับมียศตั้งแต่ชั้นนายพลจัตวา จะใช้อำนาจของตำแหน่งผู้บังคับหมวดขึ้นไปในการลงทัณฑ์ดังกล่าวไม่ได้ ผู้ที่เป็นว่าที่ยศชั้นใด ให้ถือเสมือนมียศชั้นนั้น

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

นายอำเภอมิอำนาจเป็นผู้นำบังคับกองร้อยอาสารักษาดินแดนอำเภอ เป็นผู้บังคับบัญชาสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนสังกัดกองร้อยอาสารักษาดินแดนอำเภอมิอำนาจที่สอดส่องอบรมสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนให้ประพฤติหรือปฏิบัติตนอยู่ในวินัยโดยเคร่งครัด

(๒๗) พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๙ หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้สมรสกับผู้มีสัญชาติไทย ถ้าประสงค์จะได้สัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ได้สัญชาติไทยให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๒ ผู้ใดประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ถ้าผู้ประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทยตามวรรคหนึ่งมีบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทย และบุตรนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรพร้อมกับตนได้ โดยบุตรนั้นได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ (๑) (๓) (๔) และ (๕)

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้แปลงสัญชาติเป็นไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรอนุญาตให้นำความกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้ผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยปฏิญาณตนว่า จะมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อประเทศไทย

เมื่อมีประกาศตามมาตรา ๕ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทยให้ไว้แก่ผู้นั้นเป็นหลักฐาน

มาตรา ๑๒/๑ ในการขอแปลงสัญชาติเป็นไทยตามมาตรา ๑๒ นั้น บุคคลอื่นอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้อนุบาลตามคำ สั่งของศาลอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่คนไร้ความสามารถซึ่งมีหลักฐานแสดงให้เห็นเชื่อได้ว่าเป็นผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ (๓) และ (๕) และรัฐมนตรีจะยกเว้นให้ไม่ต้องมีภูมิลำเนาตนก็ได้

(๒) ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ของรัฐตามที่รัฐมนตรีกำหนด เมื่อได้รับความยินยอมของผู้เยาว์แล้วอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่ผู้เยาว์ซึ่งอยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์หม่ามไม่น้อยกว่าสิบปี โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ (๑) และ (๓)

(๓) ผู้รับบุตรบุญธรรมซึ่งเป็นผู้มีสัญชาติไทยอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งได้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีและมีหลักฐานแสดงให้เห็นเชื่อได้ว่าเป็นผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ (๑) และ (๓)

การขอแปลงสัญชาติเป็นไทยแทนบุคคลอื่นตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๓ ชายหรือหญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สมรสกับคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของภริยาหรือสามีได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของภริยาหรือสามี ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทยให้แสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติของบิดาหรือมารดาด้วยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดาหรือมารดา หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๒/๑ (๒) และ (๓) ถ้ายังประสงค์จะถือสัญชาติอื่นอยู่ต่อไป ให้แสดงความจำนงสละสัญชาติไทยตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มิอาจครบยี่สิบปีบริบูรณ์

เมื่อได้พิจารณาความจำนงดังกล่าวแล้ว เห็นว่ามีหลักฐานเชื่อถือได้ว่าผู้นั้นอาจถือสัญชาติของบิดาหรือมารดาหรือสัญชาติอื่นได้จริงก็ให้รัฐมนตรีอนุญาต เว้นแต่ในระหว่างประเทศไทยมีการรบหรืออยู่ในสถานะสงคราม รัฐมนตรีจะสั่งระงับการสละสัญชาติไทยรายใดก็ได้

มาตรา ๑๕ นอกจากกรณีตามมาตรา ๑๔ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและสัญชาติอื่น หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สละสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี

มาตรา ๒๓ ชายหรือหญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สละสัญชาติไทยในกรณีที่ได้สมรสกับคนต่างด้าวตามมาตรา ๑๓ ถ้าได้ขาดจากการสมรสแล้วไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ย่อมมีสิทธิขอกลับคืนสัญชาติไทยได้ การขอกลับคืนสัญชาติไทยให้ยื่นแสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๔ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้เสียสัญชาติไทยตามบิดาหรือมารดาคนหนึ่งที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ถ้าประสงค์จะกลับคืนสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายในสองปีนับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้กลับคืนสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงแต่งตั้งให้

- (๑) ปลัดกระทรวงมหาดไทย
- (๒) อธิบดีกรมการปกครอง
- (๓) ผู้ว่าราชการจังหวัด
- (๔) ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน
- (๕) นายอำเภอ
- (๖) ปลัดอำเภอยุติเป็นผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยให้ดำเนินการเกี่ยวกับสัญชาติที่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยทุกกลุ่มที่กระทรวงมหาดไทยได้ จัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวไว้ตามมติคณะรัฐมนตรีและนโยบายที่กำหนด

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยให้ดำเนินการเกี่ยวกับสัญชาติที่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยทุกกลุ่มที่กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวไว้ตามมติคณะรัฐมนตรีและนโยบายที่กำหนด

(๒๘) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๙ ในการจัดให้มีการแสดงเพื่อความบันเทิง ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการมีหน้าที่ต้อง ควบคุมการแสดงมิให้เป็นไปในทางลามกหรืออนาจาร และมีให้มีสัตว์ร้ายเข้าร่วมการแสดงในสภาพที่อาจ ก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ชม

มาตรา ๒๐ เมื่อปรากฏว่า ผู้ได้รับอนุญาตตั้งสถานบริการฝ่าฝืนมาตรา ๑๙ ในกรุงเทพมหานคร นายตำรวจท้องที่ตั้งแต่ชั้นสารวัตรขึ้นไป ในจังหวัดอื่น ตั้งแต่นายอำเภอท้องที่ขึ้นไปมีอำนาจสั่งให้ตรวจการ แสดงนั้นได้

มาตรา ๒๔ เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีเหตุอันควรเชื่อหรือสงสัยว่ามีการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ในสถานบริการแห่งใด ให้เจ้าพนักงานนั้นมีอำนาจเข้าไปตรวจภายในสถานบริการนั้น ได้ไม่ว่าในเวลาใด ๆ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตรวจแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๕ ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ ผู้ดำเนินกิจการ ลูกจ้างหรือคนรับใช้ของสถานบริการ ผู้ใดสามารถให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามมาตรา ๒๔ ได้ แต่ไม่ยอมให้ความสะดวกนั้น เมื่อเจ้าพนักงานร้องขอ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอมิอำนาจสั่งให้ตรวจการแสดงในสถานบริการที่เป็นไปในทางลามกหรืออนาจาร และมีให้มีสัตว์ร้ายเข้าร่วมการแสดงในสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ชม

๒. หากมีเหตุอันควรเชื่อหรือสงสัยว่ามีการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ในสถานบริการแห่งใด นายอำเภอในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจเข้าไปตรวจภายในสถานบริการนั้นได้ไม่ว่าในเวลาใดๆ โดยในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตรวจแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

(๒๙) พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พุทธศักราช ๒๔๘๒

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สัตว์พาหนะ” หมายความว่า ช้าง ม้า โค กระบือ สอ ลา ซึ่งได้ทำหรือต้องทำตัวรูปพรรณตามพระราชบัญญัตินี้

“ตัวรูปพรรณ” หมายความว่า ลักษณะสัณฐานโดยเฉพาะของสัตว์พาหนะแต่ละตัวซึ่งเป็นอยู่เองหรือซึ่งทำให้มีขึ้นใช้เป็นเครื่องหมาย

“ตัวรูปพรรณ” หมายความว่า เอกสารแสดงตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะ

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายอำเภอหรือผู้ทำการแทน หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและนายทะเบียน

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานกับให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมซึ่งต้องไม่เกินกว่าอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๘ เมื่อสัตว์พาหนะดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ช้างมีอายุย่างเข้าปีที่แปด

(๒) สัตว์อื่นนอกจากโคตัวเมียมีอายุย่างเข้าปีที่หก

(๓) สัตว์ใดได้ใช้ขับซี้ลากเข็นหรือใช้งานแล้ว

(๔) สัตว์ใดที่มีอายุย่างเข้าปีที่สี่ เมื่อจะนำออกนอกราชอาณาจักร

(๕) โคตัวเมียมีอายุย่างเข้าปีที่หก เมื่อจะทำการโอนกรรมสิทธิ์ เว้นแต่ในกรณีรับมรดก

ให้เจ้าของหรือตัวแทนพร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านหรือพยาน ในกรณีที่ไม่มีผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ใหญ่บ้านไปด้วยไม่ได้ นำสัตว์นั้นไปขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่ภายในกำหนดดังต่อไปนี้ เว้นแต่ไม่สามารถที่จะนำไปได้

ก. สัตว์ในอนุมาตรา ๑ และอนุมาตรา ๒ ตามที่นายทะเบียนจะได้ประกาศเป็นรายตำบลและกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

ข. สัตว์ในอนุมาตรา ๓ ภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้ใช้ขับซี้ลากเข็นหรือใช้งานแล้ว

ค. สัตว์ในอนุมาตรา ๔ และอนุมาตรา ๕ ต้องขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณก่อนนำออกนอกราชอาณาจักรหรือทำการโอนกรรมสิทธิ์

สัตว์ที่มีได้อยู่ในบทบังคับแห่งอนุมาตรา ๑ ถึงอนุมาตรา ๕ เจ้าของจะขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณก็ได้

เมื่อนายทะเบียนพร้อมด้วยเจ้าของหรือตัวแทนได้ตรวจสอบตัวรูปพรรณเห็นเป็นการถูกต้อง และเจ้าของหรือตัวแทนได้ชำระค่าธรรมเนียมแล้ว ให้นายทะเบียนจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณให้

มาตรา ๙ สัตว์พาหนะซึ่งนำจากต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรต้องขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณตามความในมาตรา ๘ โดยอนุโลม ถ้าได้นำเข้ามาเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหรือภายในกำหนดนั้น แต่ยังไม่เหลือเวลาน้อยกว่าสามสิบวันตามประกาศในมาตรา ๘ ต้องขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณภายในกำหนดสามสิบวัน เว้นแต่นำเข้ามาชั่วคราว

มาตรา ๑๐ ตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะของผู้ใดเป็นอันครายหรือสูญหาย ให้นำพยานหลักฐานไปแจ้งความต่อนายทะเบียนท้องที่ที่มีทะเบียนสัตว์นั้น เพื่อขอรับใบแทนตัวรูปพรรณ

เมื่อนายทะเบียนสอบสวนเห็นความบริสุทธิ์แล้ว ให้เรียกค่าธรรมเนียมและออกใบแทนตัวรูปพรรณให้

มาตรา ๑๑ ผู้ใดเก็บตัวรูปพรรณสัณห์พาทะได้ ต้องนำส่งต่อเจ้าของหรือเจ้าพนักงานภายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้

มาตรา ๑๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๑,๑๘ และมาตรา ๒๔ ผู้ใดมีตัวรูปพรรณโดยไม่มีสัณห์พาทะ สำหรับตัวนั้นไว้ในครอบครอง ต้องนำส่งต่อนายทะเบียนท้องที่หรือกำนันเพื่อจัดส่งต่อนายทะเบียนท้องที่

มาตรา ๑๓ เมื่อปรากฏว่าตัวรูปพรรณสัณห์พาทะของผู้ใดคลาดเคลื่อนจากตัวรูปพรรณ เพราะเหตุใด ๆ ก็ดี เจ้าของหรือผู้ครอบครองต้องนำสัณห์พร้อมด้วยตัวรูปพรรณไปให้นายทะเบียนตรวจ แก่ตัวรูปพรรณภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบ

ทั้งนี้ ถ้าเป็นการแก้ตัวรูปพรรณในกรณีที่เกี่ยวข้องกับวัตถุสัณห์คลาดเคลื่อน ตัวนิซึ่งเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานหรือได้เปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของสัณห์หรือการที่ต้องปฏิบัติตาม กฎหมาย ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๔ การโอนกรรมสิทธิ์สัณห์พาทะให้ผู้โอนและผู้รับโอนทั้งสองฝ่าย หรือตัวแทนนำสัณห์ พาทะและตัวรูปพรรณไปยังนายทะเบียนเพื่อจดทะเบียนการโอนกรรมสิทธิ์ เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบเป็นการ ถูกต้อง และได้ชำระค่าธรรมเนียมแล้วให้จดทะเบียนและสลักหลังตัวรูปพรรณโอนกรรมสิทธิ์ให้ ถ้าเป็น สัณห์ต่างท้องที่ให้นายทะเบียนรับสัณห์นั้นขึ้นทะเบียนเสียก่อน

ในกรณีที่เจ้าพนักงานยึดสัณห์พาทะขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ภาษีอากรกิติ หรือนายทะเบียน ขายทอดตลาดสัณห์พาทะตามวามในมาตรา ๒๕ ก็ดี หรือการเปลี่ยนเจ้าของสัณห์พาทะในกรณีใดๆ ซึ่งยังมิได้ทำการโอนกรรมสิทธิ์แก่กันต่อนายทะเบียน เมื่อนายทะเบียนได้ประกาศให้เจ้าของผู้มียานรายสุดท้าย ในตัวรูปพรรณมาทำการโอนภายในกำหนดสามสิบวันแล้วไม่มา

ภายในเวลาที่กำหนดไว้ในประกาศกิติ ให้นายทะเบียนมีอำนาจโอนกรรมสิทธิ์สัณห์พาทะได้ แม้ผู้รับโอนหรือตัวแทนมาแต่ฝ่ายเดียว

มาตรา ๑๕ ผู้ใดได้รับสัณห์พาทะเป็นมรดก ให้ผู้นั้นหรือตัวแทนนำพาทะพร้อมด้วยตัวรูปพรรณไป แจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่มีทะเบียนสัณห์นั้น เมื่อนายทะเบียนสอบสวนแล้วให้ประกาศมรดกมีกำหนด สามสิบวัน ถ้าไม่มีผู้คัดค้านภายในเวลาที่กำหนดไว้ในประกาศ ให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมแล้วแก่ทะเบียน และตัวรูปพรรณสำหรับสัณห์นั้นให้แก่ผู้รับมรดก

ถ้ามีผู้คัดค้านภายในกำหนด ให้นายทะเบียนสั่งให้ผู้ที่เห็นว่าไม่มีสิทธิดีกว่าไปฟ้องศาลภายใน กำหนดไม่เกินหกสิบวัน ถ้าไม่ฟ้องภายในกำหนดให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมแล้วแก่ทะเบียนและ ตัวรูปพรรณให้แก่ผู้ควรรับมรดก

มาตรา ๑๖ การจำหน่ายสัณห์พาทะ ให้ผู้จำหน่ายและผู้รับจำหน่ายทั้งสองฝ่าย หรือตัวแทนนำตัว รูปพรรณประจำตัวสัณห์ที่จะจำหน่ายไปยังนายทะเบียนท้องที่ที่มีทะเบียนสัณห์นั้นเพื่อทำการจำหน่าย เมื่อนายทะเบียน ตรวจสอบเป็นการถูกต้อง และได้รับชำระค่าธรรมเนียมแล้ว ให้จดทะเบียนและสลักหลังการจำหน่ายให้

มาตรา ๑๗ การย้ายสัณห์พาทะไปต่างอำเภอ นอกจากกรณีการเช่า เช่าซื้อ ยืมฝาก จำนำ รับจ้างเลี้ยง หรือพาไปชั่วคราว เจ้าของหรือตัวแทนต้องนำตัวรูปพรรณไปแจ้งความต่อนายทะเบียนท้องที่ใหม่

ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สัณห์นั้นไปถึงที่ ๆ ย้ายไป ให้นายทะเบียนท้องที่ใหม่เรียกค่าธรรมเนียม แล้วแจ้งการรับสัณห์ขึ้นทะเบียนไปยังนายทะเบียนท้องที่เดิมทราบ

มาตรา ๑๘ ถ้าสัตว์พาหนะตาย ให้เจ้าของหรือตัวแทนแจ้งความและส่งมอบตัวรูปพรรณสัตว์ที่ตายนั้นต่อนายทะเบียนท้องที่หรือกำนัน เพื่อจัดส่งต่อนายทะเบียนท้องที่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบว่าสัตว์นั้นตาย

ในกรณีที่มีผู้อื่นเป็นผู้ครอบครองสัตว์นั้นชั่วคราว ก็ให้ผู้นั้นแจ้งความต่อนายทะเบียนท้องที่หรือกำนันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบว่าสัตว์นั้นตาย เว้นแต่เจ้าของหรือตัวแทนจะได้ปฏิบัติตามความในวรรคก่อนแล้ว

มาตรา ๑๙ ผู้ใดจะนำสัตว์พาหนะออกไปนอกราชอาณาจักร ให้นำสัตว์นั้นพร้อมด้วยตัวรูปพรรณไปให้นายทะเบียนตรวจแกะทะเบียนและสลักหลังตัวรูปพรรณว่าเจ้าหน้าที่ออกนอกราชอาณาจักร เมื่อผู้ใดนำสัตว์พาหนะดังกล่าวมาในวรรคก่อนกลับเข้ามาในราชอาณาจักร ให้นำพบผู้ดูแลตามตรา ๑๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่า ผู้ใดได้กระทำการฝ่าฝืนต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะทำการตรวจสัตว์พาหนะและให้ผู้นั้นนำตัวรูปพรรณหรือหลักฐานใดๆ มาตรวจสอบกับสัตว์พาหนะได้

มาตรา ๒๑ ถ้าปรากฏว่าผู้ใดครอบครองสัตว์พาหนะไว้โดยไม่มีตัวรูปพรรณ หรือมีแต่ไม่ถูกต้องกับตัวสัตว์ เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะยึดสัตว์พาหนะนั้นไว้ และนำส่งต่อพนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้เป็นหน้าที่ผู้นั้นแสดงให้เห็นความบริสุทธิ์ว่า ตนเป็นเจ้าของหรือได้สัตว์มาโดยสุจริต

บรรดาสัตว์พาหนะที่ยึดได้ตามความในวรรคก่อน ถ้าไม่ปรากฏเจ้าของ ให้พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ส่งให้เจ้าพนักงานจัดเลี้ยงรักษาสัตว์นั้นไว้และให้จัดการโฆษณาหาเจ้าของ

มาตรา ๒๒ ผู้ใดจับได้สัตว์พาหนะที่พลัดเทล็ดหรือถูกละทิ้งไว้ ถ้ามีสามารถมอบคืนสัตว์นั้นให้แก่เจ้าของหรือผู้มีสิทธิจะรับสัตว์นั้นได้ภายในกำหนดสามวันนับแต่วันจับสัตว์นั้นได้ ก็ให้นำสัตว์นั้นไปส่งต่อเจ้าพนักงานและแจ้งเหตุการณ์ให้ทราบ

ให้เจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบสัตว์ไว้ตามความในวรรคก่อนนั้นนำส่งพนักงานสอบสวนเพื่อจัดการโฆษณาหาเจ้าของ หรือดำเนินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๓ บรรดาสัตว์พาหนะที่ได้โฆษณาหาเจ้าของตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๒ นั้น ผู้ใดอ้างว่าสัตว์นั้นเป็นของตนก็ให้นำยานหลักฐานมาพิสูจน์ต่อพนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี เมื่อพนักงานสอบสวนหรือศาลเห็นว่าควรคืนสัตว์นั้นให้แก่ผู้ใด ก็ให้คืนไป แต่ผู้นั้นต้องชำระค่าเลี้ยงรักษาให้ตามสมควร ถ้าหากมี ก่อนที่จะรับสัตว์นั้นไป

มาตรา ๒๔ สัตว์พาหนะของผู้ใดหายไปด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม ให้เจ้าของหรือตัวแทนแจ้งความต่อเจ้าพนักงานภายในเจ็ดวัน นับแต่เวลาที่ทราบเหตุ ภายหลังเมื่อได้สัตว์คืนมาให้แจ้งความต่อเจ้าพนักงานภายในเจ็ดวันนับแต่วันได้คืน

ถ้าไม่ได้สัตว์นั้นคืนมา ให้ส่งตัวรูปพรรณต่อนายทะเบียนท้องที่หรือกำนัน เพื่อจัดส่งนายทะเบียนท้องที่ภายในเก้าสิบวัน

มาตรา ๒๕ สัตว์พาหนะที่เจ้าพนักงานเลี้ยงรักษาไว้ตามมาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๒ ถ้าไม่มีผู้ใดมาขอรับคืนภายในกำหนดห้าสิบวันนับแต่วันโฆษณา ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะขายทอดตลาดสัตว์นั้นได้เมื่อขายแล้วได้เงินเท่าใดให้หักค่าใช้จ่ายและค่าเลี้ยงรักษาออก ถ้าหากมี แล้วถือเงินจำนวนสุทธิไว้แทน

ให้สัตว์พาหนะหรือเงินจำนวนสุทธิตามความในวรรคก่อน ตกเป็นของแผ่นดินหรือผู้จับสัตว์ได้ตามมาตรา ๒๒ ในเมื่อบุคคลผู้มีสิทธิจะมารับมิได้เรียกเอากายในกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันที่สัตว์นั้นมาอยู่ในอารักขาของเจ้าพนักงาน

ในกรณีที่ได้ยึดสัตว์ไว้โฆษณาตามคำสั่งศาล กำหนดหนึ่งปีนั้นให้นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่ถ้าไม่ทราบตัวบุคคลผู้มีสิทธิให้ยึดเวลาออกไปเป็นห้าปี

มาตรา ๒๖ บรรดาสัตว์พาหนะที่เจ้าพนักงานยึดมาเนื่องในการกระทำผิดใดๆ เมื่อจะคืนแก่เจ้าของถ้าหากมีค่าเลี้ยงรักษาให้เรียกได้ตามสมควร และในกรณีที่โฆษณาหาเจ้าของ ให้นำบัญชียุติมาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นนายทะเบียนและเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พุทธศักราช ๒๔๘๒ มีอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะ การออกไปแทนตัวรูปพรรณกรณีตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะชำรุดสูญหาย การรับแจ้งความและรับมอบตัวรูปพรรณสัตว์ที่ตาย การตรวจแก้คำนิรูปพรรณในตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะกรณีคำนิรูปพรรณสัตว์พาหนะของผู้ใดคลาดเคลื่อนจากตัวรูปพรรณเพราะเหตุใดๆ การจดทะเบียนและสลักหลังตัวรูปพรรณโอนกรรมสิทธิ์ การจดทะเบียนและสลักหลังการจำนอง การรับแจ้งกรณีสัตว์พาหนะย้ายมาจากต่างอำเภอ การตรวจแก้ทะเบียนและสลักหลังตัวรูปพรรณว่าจำหน่ายออกนอกราชอาณาจักร เป็นต้น

(๓๐) พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๘

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สุสานและฌาปนสถานสาธารณะ” หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้สำหรับเก็บ ฝัง หรือเผาศพสำหรับประชาชนทั่วไป แต่ไม่รวมถึงสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บศพชั่วคราวในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

“สุสานและฌาปนสถานเอกชน” หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้สำหรับเก็บ ฝัง หรือเผาศพสำหรับตระกูลหรือครอบครัว หรือมิตรของตระกูลหรือครอบครัว แต่ไม่รวมถึงสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บศพชั่วคราวในเคหสถาน

“เจ้าพนักงานสาธารณสุข” หมายความว่า เจ้าพนักงานสาธารณสุขตามกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุขซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า

(๑) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้อำนวยการเขตหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร

(๒) ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอหรือปลัดอำเภอยุติเป็นผู้หน้าประจำกิ่งอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สำหรับในเขตจังหวัดซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาล เขตสุขาภิบาลและเขตเมืองพัทยา

(๓) นายกเทศมนตรี หรือเทศมนตรีหรือพนักงานเทศบาลซึ่งนายกเทศมนตรีมอบหมาย สำหรับในเขตเทศบาล

(๔) ประธานกรรมการสุขาภิบาล หรือกรรมการสุขาภิบาลหรือพนักงานสุขาภิบาลซึ่งประธานกรรมการสุขาภิบาลมอบหมาย สำหรับในเขตสุขาภิบาล

(๕) ปลัดเมืองพัทยา หรือพนักงานเมืองพัทยาซึ่งปลัดเมืองพัทยามอบหมายสำหรับในเขตเมืองพัทยา

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ห้ามมิให้ผู้ใดจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗ เมื่อได้จัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนเสร็จแล้ว ห้ามมิให้ดำเนินการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นการขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาจะขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการด้วยก็ได้

มาตรา ๑๐ ห้ามมิให้ผู้ใดเก็บ ผัง หรือเภาพในสถานที่อื่นนอกจากในสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน หรือเก็บศพในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลหรือเคสสถานเป็นการชั่วคราว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ในกรณีที่สถานที่อื่นตามวรรคหนึ่งอยู่ในเขตจังหวัดซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาล เขตสุขาภิบาลและเขตเมืองพัทยา ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือกำนันแห่งท้องที่เป็นผู้อนุญาตแทนได้

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่ออกใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา ๑๒ ผู้ขอรับใบอนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตที่มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๔ ห้ามมิให้ผู้ใดเปลี่ยนแปลงหรือต่อเติมสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน เว้นแต่ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ จะเป็นผู้ออกและได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้ว

มาตรา ๑๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าพนักงานสาธารณสุข พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจเข้าไปในบริเวณสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนในเวลาระหว่าง

พระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจสอบหรือเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้ ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ และผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในบริเวณนั้น ต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานสาธารณสุขหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ถ้าปรากฏว่าผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ เพื่อสั่งให้ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๖ เมื่อปรากฏว่าสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน มีสภาพหรือมีการใช้ที่ปนเปื้อนหรืออาจเป็นอันตรายแก่ประชาชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสุสานและฌาปนสถานนั้น ภายในเวลาที่กำหนด

ในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ ไม่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสุสานและฌาปนสถานนั้น ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสุสานและฌาปนสถานนั้นได้โดยเรียกค่าใช้จ่ายจากผู้ได้รับใบอนุญาต

มาตรา ๑๗ นอกจากกรณีตามมาตรา ๑๖ เมื่อปรากฏว่าผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง หรือข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ข้อบัญญัติจังหวัด เทศบัญญัติ อบต. หรือข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือข้อบัญญัติเมืองพัทยาที่ออกตามมาตรา ๑๑ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้นเมื่อกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควรแต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่สั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือจะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเสียก็ได้ ทั้งนี้ ผู้ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๘ การอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๗ ให้ยื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อเสนอต่อไปยังรัฐมนตรีโดยมีชักช้า

มาตรา ๑๙ ในกรณีอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นซึ่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา ๑๓ หรือกรณีอุทธรณ์คำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๑๗ ผู้อุทธรณ์ยังคงมีสิทธิเป็นผู้จัดตั้งหรือเป็นผู้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนในระหว่างรอคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี

มาตรา ๒๐ ในกรณีใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ สูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุด

มาตรา ๒๑ ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ ซึ่งประสงค์จะเลิกสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่รัฐมนตรีมีคำวินิจฉัยยืนตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนตามมาตรา ๑๗ หรือในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ เลิกสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนตามมาตรา ๒๑ ถ้ามีกิจการในหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ยังจะต้องกระทำอยู่ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตนั้นกระทำการกิจการในหน้าที่ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด

ถ้าผู้ได้รับใบอนุญาตไม่กระทำการกิจการในหน้าที่ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเข้ากระทำการนั้นแทนต่อไปจนเสร็จสิ้น โดยเรียกค่าใช้จ่ายจากผู้ได้รับใบอนุญาต

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ ตายหรือขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๗ แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบและในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๗ ตายหรือขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ ตายหรือขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ และมีบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๘ แสดงความจำนงค์ต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตายหรือขาดคุณสมบัติเพื่อขอเป็นผู้จัดตั้งหรือเป็นผู้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนต่อไป ให้ผู้แสดงความจำนงค์นั้นเป็นผู้จัดตั้งหรือเป็นผู้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนต่อไปได้ตั้งแต่วันที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตายหรือขาดคุณสมบัติจนถึงวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ

ในกรณีที่ไม่มีบุคคลใดแสดงความจำนงค์ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเข้าทำหน้าที่แทนเสมือนเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ จนกว่าจะมีผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ ขึ้นใหม่

มาตรา ๒๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๑๐ หรือผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ ไม่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสุสานและฌาปนสถานตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

ในกรณีที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างหรือเคลื่อนย้ายศพที่ฝังหรือเก็บไว้ ไปฝังหรือเก็บในสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนที่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๖ ภายในเวลาที่กำหนด ถ้าผู้ฝ่าฝืนยังไม่ปฏิบัติตาม ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเข้ากระทำการนั้นแทน โดยเรียกค่าใช้จ่ายจากผู้ฝ่าฝืน

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๔

ข้อ ๑ ผู้ใดประสงค์จะจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่จะจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานนั้นตามแบบ สม. ๑ หักกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน ดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลธรรมดา

(ก) ภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่นที่ใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชนได้ หรือภาพถ่ายใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

(ข) สำเนาหรือภาพถ่ายทะเบียนบ้าน

(ค) หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดินที่จะใช้เป็นที่ตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนที่ขออนุญาตจัดตั้ง

(ง) แผนที่แสดงเขตที่ดินที่จะใช้เป็นที่ตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนที่ขออนุญาตจัดตั้ง รวมทั้งบริเวณใกล้เคียงเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบตามข้อ ๔ หรือข้อ ๕

(จ) แผนผังแสดงการใช้ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในกิจการของสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนที่ขออนุญาตจัดตั้ง

(๒) นิติบุคคล

(ก) หลักฐานแสดงการเป็นนิติบุคคลและวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล

(ข) หลักฐานแสดงว่าผู้ยื่นคำขอเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลผู้ขอรับใบอนุญาต

(ค) เอกสารตาม (๑) (ก) และ (ข) ของผู้จัดการนิติบุคคล หรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลผู้ขอรับใบอนุญาต ซึ่งเป็นผู้ลงลายมือชื่อในคำขอแทนนิติบุคคล

(ง) เอกสารตาม (๑) (ค) (ง) และ (จ)

ข้อ ๒ การขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนตามข้อ ๑ ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดินที่จะใช้เป็นที่ตั้งสุสานและฌาปนสถานดังกล่าว

ข้อ ๓ สถานที่ตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่าหนึ่งไร่

ข้อ ๔ การออกใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนสำหรับเก็บหรือฝังศพเป็นการถาวร ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) สถานที่ตั้งต้องไม่เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร

(๒) สถานที่ตั้งต้องไม่อยู่ในเขตพื้นที่อันเป็นสถานที่ท่องเที่ยว หรือเขตพื้นที่อันจัดสรรเป็นพื้นที่เพื่อบันทนาการหรือเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

(๓) สถานที่ตั้งต้องไม่อยู่ในบริเวณที่เป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่นหรือมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี

(๔) สถานที่ตั้งต้องอยู่ห่างจากทางหลวงที่เป็นทางหรือถนนสำหรับประชาชนใช้ในการจราจรสาธารณะอย่างน้อยห้าสิบเมตร ห่างจากทางน้ำซึ่งประชาชนใช้ในการจราจรสาธารณะ ห้วยแม่น้ำคลองหรือแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์อื่นอย่างน้อยสี่ร้อยเมตร เว้นแต่ในกรณีที่มีการป้องกันมิให้กลิ่นและสิ่งปฏิกูลรั่วไหล สถานที่ตั้งนั้นจะต้องอยู่ห่างจากทางน้ำไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยเมตร

(๕) สถานที่ตั้งของสุสานและฌาปนสถานเอกชน ต้องไม่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเมืองพัทยาหรือเทศบาล

ข้อ ๕ การออกใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนสำหรับการเผาศพโดยเฉพาะ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามข้อ ๔ (๑) (๒) และ (๓)

ข้อ ๖ เมื่อได้รับคำขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนตามข้อ ๕ แล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีการตรวจสอบทำเลสถานที่ที่จะใช้เป็นที่ตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน ตลอดจนเอกสารและหลักฐานที่ยื่นประกอบคำขอรับใบอนุญาต

(๒) ต้องพิจารณาอนุญาตให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน

(๓) ต้องแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันพิจารณาแล้วเสร็จ การนับระยะเวลาดังกล่าวไม่รวมระยะเวลาที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นคืนคำขอหรือสั่งการให้ผู้ยื่นคำขอไปดำเนินการให้ถูกต้องสมบูรณ์

ข้อ ๗ ใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนให้ใช้แบบ สม. ๒ สำหรับบุคคลธรรมดา และ สม. ๒/๑ สำหรับนิติบุคคล ท้ายกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๘ ผู้ใดประสงค์จะดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่จัดตั้งสุสานและฌาปนสถานนั้นตามแบบ สม. ๓ ท้ายกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน ดังต่อไปนี้

(๑) ภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่นที่ใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชนได้ หรือภาพถ่ายใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

(๒) สำเนาหรือภาพถ่ายทะเบียนบ้าน

(๓) หนังสือยินยอมให้เป็นผู้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนของผู้ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน เว้นแต่ผู้ขอเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานนั้นเอง

(๔) ภาพถ่ายใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนหรือใบแทนใบอนุญาตดังกล่าว

ข้อ ๙ เมื่อได้รับคำขอรับใบอนุญาตดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนตามข้อ ๘ แล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่ยื่นประกอบคำขอรับใบอนุญาต

(๒) ต้องพิจารณาอนุญาตให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความขอรับใบอนุญาตดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน

(๓) ต้องแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันพิจารณาแล้วเสร็จ การนับระยะเวลาดังกล่าวไม่รวมระยะเวลาที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นคืนคำขอหรือสั่งการให้ผู้ยื่นคำขอไปดำเนินการให้ถูกต้องสมบูรณ์

ข้อ ๑๐ ใบอนุญาตให้ดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนให้ใช้แบบ สม. ๔ ห้ายกกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๑๑ ผู้ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน ผู้ใดประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่จัดตั้งสุสานและฌาปนสถานนั้น ตามแบบ สม. ๕ ห้ายกกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนหรือใบแทนใบอนุญาตเดิม ก่อนใบอนุญาตเดิมสิ้นอายุไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งซึ่งประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล ให้ยื่นเอกสารและหลักฐานตามข้อ ๑ (๒) (๒) ด้วย

เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นควรอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตจัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกใบอนุญาตตามแบบใบอนุญาตเดิมให้ใหม่

ข้อ ๑๒ ผู้ได้รับใบอนุญาตดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนผู้ใดประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่จัดตั้งสุสานและฌาปนสถานนั้น ตามแบบ สม. ๖ ห้ายกกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยใบอนุญาตดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนหรือใบแทนใบอนุญาตเดิม ก่อนใบอนุญาตเดิมสิ้นอายุไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นควรอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกใบอนุญาตตามแบบใบอนุญาตเดิมให้ใหม่

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. ๒๕๒๘ ในเขตจังหวัดซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาล เขตสุขาภิบาลและเขตเมืองพัทยา มีอำนาจหน้าที่อนุญาตให้จัดตั้งสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน การอนุญาตให้ดำเนินการในสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน การอนุญาตเป็นหนังสือให้เก็บ ผัง หรือแผนที่ในสถานที่อื่นนอกจากในสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน หรือเก็บศพในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลหรือเคหสถานเป็นการชั่วคราว การอนุญาตเป็นหนังสือให้เปลี่ยนแปลงหรือต่อเติมสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชน การเข้าไปในบริเวณสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก การสั่งให้แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสุสานและฌาปนสถานสาธารณะหรือสุสานและฌาปนสถานเอกชนในกรณีที่มีสภาพหรือมีการใช้ที่เป็นหรืออาจเป็นอันตรายแก่ประชาชน การสั่งพักใช้ใบอนุญาตที่มีกำหนดเวลาตามที่ได้เห็นสมควรแต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวัน นับแต่วันที่สั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตกรณีมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

(๓๑) พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พุทธศักราช ๒๔๘๙

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้ คำว่า

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมีอำนาจหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่ความผิดซึ่งเกิดขึ้นตามกฎหมายว่าด้วย

(๑) การควบคุมเครื่องอุปโภคบริโภคและของอื่น ๆ ในภาวะคับขัน

(๒) การศุลกากร

(๓) การสำรวจและกักกันข้าว

(๔) การป้องกันการค้ากำไรเกินควร

มาตรา ๖ ผู้นำผู้มีสิทธิได้รับสินบน และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งจับกุมผู้กระทำความผิดมีสิทธิได้รับรางวัล

มาตรา ๗ สินบนและรางวัลให้จ่ายจากเงินที่ได้จากการขายของกลางซึ่งศาลสั่งรับเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว
ในกรณีที่ศาลมิได้สั่งรับของกลางหรือของกลางที่ศาลสั่งรับนั้นไม่อาจขายได้ ให้จ่ายจากเงิน
ค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล

มาตรา ๘ ให้จ่ายสินบนร้อยละสามสิบของราคาของกลางหรือค่าปรับ ให้จ่ายรางวัลร้อยละสิบห้าของราคาของกลางหรือค่าปรับ

ในกรณีที่ไม่มีผู้นำจับ ให้จ่ายรางวัลแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งจับกุมผู้ทำผิดร้อยละสิบของราคาของกลางหรือค่าปรับ

มาตรา ๑๐ ในการยื่นฟ้องผู้กระทำความผิดซึ่งผู้นำจับหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิจะได้รับเงินสินบนหรือรางวัลตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้จ่ายสินบนหรือรางวัล

มาตรา ๑๑ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดไม่ทำการจับกุมตามคำสั่งแห่งผู้นำจับโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องอุปโภคบริโภคและของอื่น ๆ ในภาวะคับขัน การศุลกากร การสำรวจและกักกันข้าว และการป้องกันการค้ากำไรเกินควร และมีสิทธิได้รับรางวัลจากเงินที่ได้จากการขายของกลางซึ่งศาลสั่งรับเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว

**(๓๒) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด
ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐**

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่นและออกกฎกระทรวงในเรื่องต่อไปนี้ คือ

(๑) จำกัดชนิดและจำนวนอาวุธปืนของกระทรวงทบวงกรมอื่น นอกจากของราชการทหารและตำรวจหรือหน่วยราชการตามมาตรา ๕ วรรคสอง

(๒) วางระเบียบการทะเบียน การขอและการออกใบอนุญาต

(๓) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมซึ่งต้องไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

(๔) กิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ในส่วนที่เกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามมาตราหนึ่ง (๑) ตามมาตรา ๕ วรรคสอง และตามมาตรา ๕๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมร่วมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวกับการกุศลการ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

กฎกระทรวงนั้นเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๗ ห้ามมิให้ผู้ใดทำ ซ้อม มี ใช้ ส่ง หรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่

มาตรา ๙ ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน ให้ออกให้แก่บุคคลสำหรับใช้ในการป้องกันตัวหรือทรัพย์สิน หรือในการกีฬาหรือยิงสัตว์

ใบอนุญาตนั้นให้ออกสำหรับอาวุธปืนแต่ละกระบอก

มาตรา ๑๐ อาวุธปืนที่ได้ออกใบอนุญาตให้ตามมาตรา ก่อน ให้นายทะเบียนทำเครื่องหมายประจำอาวุธปืนนั้นไว้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ ใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนไว้เพื่อมิให้ออกได้สำหรับอาวุธปืนที่นายทะเบียนเห็นว่าชำรุดจนใช้ยิงไม่ได้หรืออาวุธปืนแบบพิเศษ หรืออาวุธปืนซึ่งได้รับเป็นรางวัลจากการแข่งขันยิงปืนในทางราชการ

มาตรา ๑๓ ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตตามความในหมวดนี้แก่

(๑) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ดังต่อไปนี้

(ก) มาตรา ๙๗ ถึงมาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๒๐ มาตรา ๑๗๗ ถึงมาตรา ๑๘๓ มาตรา ๒๔๙ มาตรา ๒๕๐ หรือมาตรา ๒๙๓ ถึงมาตรา ๓๐๓

(ข) มาตรา ๒๕๔ ถึงมาตรา ๒๕๗ และพ้นโทษยังไม่เกิน ๕ ปี นับแต่วันพ้นโทษถึงวันยื่นคำขอใบอนุญาต เว้นแต่ในกรณีความผิดที่กระทำโดยความจำเป็นหรือเพื่อป้องกันหรือโดยถูกยั่วโห่

(๒) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง พุทธศักราช ๒๔๗๗ มาตรา ๑๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๓๓ หรือพระราชบัญญัตินี้ มาตรา ๗ มาตรา ๒๔ มาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๘

(๓) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปในระหว่างห้าปีนับย้อนขึ้นไปจากวันยื่นคำขอ สำหรับความผิดอย่างอื่นนอกจากที่บัญญัติไว้ใน (๓) และ (๒) เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือ ความผิดหุโทษ

(๔) บุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ

(๕) บุคคลซึ่งไม่สามารถจะใช้อาวุธปืนได้โดยกายพิการหรือทุพพลภาพ เว้นแต่จะมีไว้เพื่อนับ ตามมาตรา

(๖) บุคคลซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถหรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถหรือปรากฏว่าเป็นคน วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๗) บุคคลซึ่งไม่มีอาชีพและรายได้

(๘) บุคคลซึ่งไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

(๙) บุคคลซึ่งมีความประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงกระทบกระเทือนถึงความสงบเรียบร้อยของประชาชน สำหรับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ห้ามมิให้ออกให้แก่บุคคลซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และมีถิ่นที่อยู่ประจำในท้องที่ที่บุคคลนั้นขออนุญาตน้อยกว่าหกเดือน

มาตรา ๑๔ บุคคลใดมีความประสงค์ให้ผู้อื่นมีและใช้อาวุธปืน หรือเครื่องกระสุนปืน สำหรับ รักษาทรัพย์สินของตนอันจักต้องใช้ให้ผู้อื่นดูแล หรือจักต้องส่ง นำเข้า หรือซื้ออาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เพื่อความประสงค์เช่นนั้น อาจขอรับหนังสืออนุญาตพิเศษจากนายทะเบียนท้องที่ที่บุคคลนั้นมีถิ่นที่อยู่ หนังสืออนุญาตนี้นายทะเบียนจะออกให้ได้แต่โดยอนุมัติของเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งไว้ ผู้จะรับมอบ อาวุธปืนตามความในวรรคก่อน ต้องเป็นผู้ไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๑๓

มาตรา ๑๕ ในการส่งอาวุธปืน หรือเครื่องกระสุนปืนตามหมวดนี้ ให้นำมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๖ ในการนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน ให้ผู้นำเข้าแจ้งเป็นหนังสือและส่งมอบ อาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนไว้แก่พนักงานศุลกากร ณ ด่านที่แรกมาถึงจากนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ ในกรณีซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดให้มอบแก่พนักงานศุลกากร ณ ด่านอื่น

เมื่อพนักงานศุลกากรได้รับหนังสือแจ้งและรับมอบอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนไว้แล้ว ให้แจ้ง เป็นหนังสือไปยังนายทะเบียนท้องที่ที่ใกล้ที่สุด

แต่ถ้าผ่านเข้ามาในท้องที่ที่ไม่มีด่านศุลกากร ให้ผู้นำเข้าแจ้งเป็นหนังสือและส่งมอบอาวุธปืน หรือเครื่องกระสุนปืนไว้แก่นายทะเบียนท้องที่ หรือผู้ทำการแทนนายทะเบียนท้องที่ที่ใกล้ที่สุดโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๑๗ ภายในกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันส่งมอบอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนแก่ พนักงานศุลกากรหรือนายทะเบียนท้องที่ตามมาตรา ๑๖ ในกรณีที่ผู้นำเข้ายังไม่ได้รับอนุญาต ให้ผู้นำเข้า ยื่นคำขอรับใบอนุญาตนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนนั้นต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีถิ่นที่อยู่

ถ้านายทะเบียนอนุญาตให้นำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน ให้ผู้นำเข้าขอรับใบอนุญาต ภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันรับแจ้งความการอนุญาตนั้นเป็นหนังสือ

ถ้านายทะเบียนไม่อนุญาตให้สิ่งเป็นหนังสือ ให้ผู้นำ เข้าส่งกลับออกนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนนั้นภายในกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันและไม่เกินหกเดือน นับแต่วันที่ผู้นำเข้าได้รับคำสั่ง ในกรณีที่ไม่สามารถแจ้งคำสั่งให้ผู้นำเข้าทราบได้ ให้นายทะเบียนโฆษณาคำสั่งนั้นทางหนังสือพิมพ์และปิดประกาศในที่เปิดเผยเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเจ็ดวันเมื่อพ้นกำหนดให้ถือว่าผู้นำเข้าได้ทราบคำสั่งนั้นแล้ว

มาตรา ๑๘ ถ้าอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนซึ่งได้มอบไว้แก่พนักงานศุลกากรหรือนายทะเบียนท้องที่ตามมาตรา ๑๖ เป็นของสำหรับใช้ส่วนตัวโดยปกติของผู้นำเข้าซึ่งเดินทางผ่านหรือจะอยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราว ให้พนักงานศุลกากรหรือนายทะเบียนท้องที่แล้วแต่กรณีรักษาวินัจจนเมื่อผู้นำเข้านั้นจะออกไปนอกราชอาณาจักรจึงคืนให้ แต่ถ้าผู้นำเข้าประสงค์จะใช้อาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนนั้นระหว่างที่อยู่ในราชอาณาจักรก็ให้ขอรับใบอนุญาตใหม่และใช้ชั่วคราวต่อนายทะเบียนท้องที่หรือเจ้าพนักงาน ซึ่งรัฐมนตรีจะได้กำหนดขึ้นเพื่อการนี้

มาตรา ๑๙ ถ้าผู้นำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนมิได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันส่งมอบ หรือในกรณีที่นายทะเบียนท้องที่อนุญาตให้นำเข้าแล้ว ผู้นำเข้าไม่มารับใบอนุญาตภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนส่งอนุญาตหรือมิได้ส่งกลับออกนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนตามมาตรา ๑๗ หรือเมื่อได้รับอนุญาตให้นำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนแล้วไม่มารับอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนนั้นไปจากพนักงานศุลกากรหรือนายทะเบียนท้องที่จนพ้นกำหนดอายุใบอนุญาต หรือผู้นำเข้าซึ่งได้เดินทางผ่านหรือจะอยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราวไม่รับคืนอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนไปเมื่อออกนอกราชอาณาจักร ให้อาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๒๐ อาวุธปืนที่ส่งหรือนำเข้า เมื่อได้รับมอบไปจากพนักงานศุลกากรแล้วให้ผู้รับใบอนุญาตนำไปขออนุญาตและมีใช้ต่อนายทะเบียนท้องที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับมอบไปจากพนักงานศุลกากร

มาตรา ๒๑ ถ้าอาวุธปืนที่ได้รับอนุญาตแล้วถูกทำลายหรือสูญหายโดยเหตุใดๆ ก็ดี ให้ผู้รับใบอนุญาตแจ้งเหตุและส่งมอบใบอนุญาตต่อนายทะเบียนท้องที่ซึ่งตนอยู่หรือที่เกิดเหตุภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบเหตุ

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ สิ่ง นำเข้า มีหรือจำหน่ายซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่

มาตรา ๒๕ ใบอนุญาตให้ทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ มี หรือจำหน่ายอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้านั้น เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้วจึงให้นายทะเบียนท้องที่ออกให้

มาตรา ๒๗ โดยอนุมัติของรัฐมนตรี นายทะเบียนท้องที่จะกำหนดเงื่อนไขลงในใบอนุญาตว่าด้วยกำหนดเวลาการจำหน่ายการเก็บรักษาอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนก็ได้ตามสมควร

มาตรา ๓๒ อาวุธปืนที่ส่งหรือนำเข้า เมื่อได้รับมอบไปจากพนักงานศุลกากรแล้วให้ผู้รับใบอนุญาตนำไปจดทะเบียนยังนายทะเบียนท้องที่ภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่รับมอบไปจากพนักงานศุลกากร และให้นายทะเบียนทำเครื่องหมายประจำอาวุธปืนนั้นไว้ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๕ ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตให้ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ หรือมี และจำหน่ายอาวุธปืน หรือเครื่องกระสุนปืนนั้น จะทำการเช่นนั้นได้แต่เฉพาะภายในสถานที่ซึ่งระบุไว้ในใบอนุญาต และเมื่อจะย้ายสถานที่ทำการจะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายทะเบียนท้องที่เสียก่อน

มาตรา ๓๖ ผู้รับใบอนุญาตคนใด ใบอนุญาตสิ้นอายุและไม่ได้ต่ออายุอีก ต้องจัดการจำหน่ายอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนที่มีอยู่ หรือส่งออกนอกราชอาณาจักรให้หมดภายในกำหนดหกเดือน นับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุในระหว่างเวลานั้น ถ้านายทะเบียนท้องที่เห็นสมควรเพื่อความสะดวกเรียบร้อยของประชาชน จะเรียกมาเก็บรักษาเสียเอง หรือเข้าควบคุมการเก็บรักษาก็ได้ แต่ต้องให้เจ้าของได้รับความสะดวกตามสมควร ในอันที่จะจัดการจำหน่ายหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนนั้น

เมื่อครบกำหนดหกเดือนแล้ว ถ้ายังจำหน่ายหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรไม่หมดให้ผู้รับใบอนุญาตส่งมอบอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่เหลืออยู่แก่นายทะเบียนท้องที่ภายในกำหนดเจ็ดวัน

เมื่อได้รับมอบอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนตามวรรคสองแล้ว ให้นายทะเบียนจัดการขายทอดตลาดอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนนั้นภายหลังที่ได้ประกาศขายทอดตลาดและแจ้งให้เจ้าของทราบแล้วตามสมควร ได้เงินสุทธิเท่าใดให้ส่งมอบแก่เจ้าของ

มาตรา ๓๘ ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ ซ้อม มี ใช้ ส่ง นำเข้า คำ หรือจำหน่ายด้วยประการใดๆ ซึ่งวัตถุประสงค์เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่

นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตได้ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

มาตรา ๔๐ โดยอนุมัติของรัฐมนตรี นายทะเบียนท้องที่อาจกำหนดเงื่อนไขลงในใบอนุญาตว่าด้วยการเก็บรักษาวัตถุประสงค์ได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๔๗ ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ ส่ง นำเข้า หรือค้าซึ่งดอกไม้เพลิง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่

มาตรา ๔๙ โดยอนุมัติของรัฐมนตรี นายทะเบียนท้องที่อาจกำหนดเงื่อนไขลงในใบอนุญาตว่าด้วยการเก็บรักษาดอกไม้เพลิงก็ได้ตามสมควร

มาตรา ๕๑ ถ้าปรากฏว่าที่เก็บ ทำ หรือค้าดอกไม้เพลิง อาจเป็นอันตรายแก่ประชาชน เพื่อความปลอดภัยแก่นายทะเบียนท้องที่ จะสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตจัดการตามความจำเป็นหรือจะให้อาศัยสถานที่นั้นเสียก็ได้

มาตรา ๕๒ ห้ามมิให้ผู้ใดส่ง นำเข้า หรือค้าซึ่งสิ่งเทียมอาวุธปืน เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่

มาตรา ๖๒ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนคนใดย้ายถิ่นที่อยู่ ให้แจ้งการย้ายแก่นายทะเบียนท้องที่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันย้าย และถ้าย้ายไปอยู่ต่างท้องที่ ให้แจ้งการย้ายแก่นายทะเบียนท้องที่ใหม่ให้ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ย้ายไปถึงอีกด้วย

มาตรา ๖๓ ถ้านายทะเบียนท้องที่ปฏิบัติการออกใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ยื่นคำขอใบอนุญาตอาจอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการปฏิเสธเป็นหนังสือ คำอุทธรณ์ให้ยื่นต่อนายทะเบียนท้องที่ และให้นายทะเบียนเสนอคำอุทธรณ์นั้นต่อรัฐมนตรีโดยมีชักช้า คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้แจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้ยื่นคำขอใบอนุญาต

ในกรณีที่มีการอุทธรณ์ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้เพื่อการปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนท้องที่ให้ส่งกลับออกนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนตามมาตรา ๑๗ หรือให้จัดการจำหน่ายอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดตามมาตรา ๖๔ ให้นับแต่วันที่ผู้ยื่นคำขอใบอนุญาตได้รับหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีและเมื่อได้ยื่นอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีแล้ว การปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนท้องที่นั้นให้พักไว้จนถึงวันที่ผู้ยื่นคำขอใบอนุญาตได้รับหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๖๔ ถ้าผู้ได้รับใบอนุญาตตาย ให้ผู้ซึ่งมีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด หรือใบอนุญาตของผู้ตายตกอยู่ในความครอบครองแจ้งการตายต่อนายทะเบียนท้องที่ซึ่งตนอยู่ หรือนายทะเบียนท้องที่ที่ออกใบอนุญาต หรือนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้รับใบอนุญาตตายภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ทราบการตายของผู้รับใบอนุญาต

นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้เก็บรักษาอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดของผู้รับใบอนุญาตที่ตายไว้อย่างไร และ ณ ที่ใดก็ได้ตามควรแก่กรณี และถ้ามีข้อโต้แย้งถึงเรื่องสิทธิของทายาท ก็ให้เก็บรักษาไว้จนกว่าข้อโต้แย้งนั้นถึงที่สุด

ภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ผู้รับใบอนุญาตตาย หรือถ้ามีข้อโต้แย้งถึงเรื่องสิทธิของทายาท นับแต่วันที่ข้อโต้แย้งนั้นถึงที่สุด ผู้จัดการมรดกหรือทายาทในกรณีที่ไม่เป็นผู้จัดการมรดกอาจขอใบอนุญาตใหม่ได้ เมื่อนายทะเบียนได้ออกใบอนุญาตให้แล้ว ให้มอบอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดนั้นแก่ผู้รับใบอนุญาตใหม่ ถ้าไม่ออกใบอนุญาตให้ใหม่ก็ให้แจ้งความให้ผู้ขอทราบ และสั่งให้จัดการจำหน่ายสิ่งเหล่านั้นภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันรับคำสั่งมีฉะนั้นให้นายทะเบียนท้องที่มีอำนาจจัดการขายทอดตลาดสิ่งเหล่านั้นได้เงินจำนวนสุทธิเท่าใดให้ส่งมอบแก่ผู้มีสิทธิ

มาตรา ๖๕ ผู้รับใบอนุญาตคนใดตกเป็นผู้ซึ่งจะออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ตามความในพระราชบัญญัตินี้ ให้แจ้งพฤติการณ์นั้น และส่งมอบอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด และใบอนุญาตให้แก่นายทะเบียนท้องที่โดยไม่ชักช้า และให้นายทะเบียนท้องที่หรือรัฐมนตรีสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเสีย

ถ้าผู้รับใบอนุญาตเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถหรือเป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบให้ผู้อุปการะ ผู้พิทักษ์ หรือผู้ควบคุมดูแลแล้วแต่กรณีมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามความในวรรคก่อน

มาตรา ๖๖ ถ้าปรากฏว่าผู้ที่ได้รับใบอนุญาตตามความในพระราชบัญญัตินี้เป็นผู้ซึ่งจะออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ ให้นายทะเบียนท้องที่หรือรัฐมนตรีสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเสียเมื่อได้รับคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตส่งมอบอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด และใบอนุญาตแก่นายทะเบียนท้องที่โดยไม่ชักช้า

ถ้าผู้รับใบอนุญาตเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถหรือเป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ให้ผู้อุปการะ ผู้พิทักษ์ หรือผู้ควบคุมดูแลแล้วแต่กรณี มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามความในวรรคก่อน

มาตรา ๖๗ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ซึ่งส่งมอบไปตามมาตรา ๖๕ หรือมาตรา ๖๖ นั้น ให้ผู้ส่งมอบจัดการโอนเสียภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ส่งมอบ ถ้าโอนได้ให้นายทะเบียนท้องที่มอบแก่ผู้รับโอนไป แต่ถ้าโอนไม่ได้ให้นายทะเบียนจัดการขายทอดตลาดภายหลังที่ได้ประกาศและแจ้งให้ผู้ส่งมอบทราบแล้วตามสมควร ได้เงินสุทธิเท่าใดให้มอบแก่ผู้มีสิทธิ

มาตรา ๖๘ เมื่อมีพฤติการณ์อันสมควรสงสัยว่า ผู้รับใบอนุญาตคนใดจะเป็นผู้ต้องห้ามในการออกใบอนุญาตตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) หรือ (๙) นายทะเบียนท้องที่มีอำนาจเรียกประกันหรือค้ำประกันจากผู้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว ทาประกันให้เป็นที่ยึดถือไม่ได้ หรือไม่ยอมทำค้ำประกันภายในเวลาอันสมควรตามที่นายทะเบียนได้กำหนดไว้ ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตนั้นเป็นผู้ซึ่งจะออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ และให้นำมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๙ เมื่อใบอนุญาตสูญหายเป็นอันตรายหรือลบเลือนอ่านไม่ออก ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่อนายทะเบียนท้องที่ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ทราบเหตุนั้น ถ้านายทะเบียนเห็นว่าเหตุผลเป็นที่เชื่อถือได้ก็ให้ออกใบแทนให้ตามเงื่อนไขของใบอนุญาตเดิม แต่ถ้าใบอนุญาตที่สูญหายได้คืนในภายหลัง ก็ให้ส่งใบแทนนั้นแก่นายทะเบียนท้องที่ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ไดคืน

มาตรา ๗๐ ห้ามมิให้ผู้ใดนำอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดผ่านราชอาณาจักรเว้นแต่จะได้รับหนังสืออนุญาตจากรัฐมนตรี หรือเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อการนี้

ผู้นำหนังสืออนุญาตให้นำอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดผ่านราชอาณาจักรจะนำสิ่งเช่นว่านั้นผ่านราชอาณาจักรได้เฉพาะแต่ทางด่านศุลกากร ซึ่งรัฐมนตรีกำหนดไว้ และต้องแจ้งความตามแบบพิมพ์ของกรมศุลกากรแก่พนักงานศุลกากร

เมื่อพนักงานศุลกากรได้รับแจ้งความตามวรรคก่อนแล้ว ให้แจ้งเรื่องให้นายทะเบียนท้องที่ทราบ ถ้านายทะเบียนท้องที่เห็นเป็นการจำเป็นเพื่อความปลอดภัยของประชาชนจะจัดการควบคุมอาวุธปืน เครื่องกระสุน หรือวัตถุระเบิดในระหว่างที่อยู่ในราชอาณาจักรก็ได้ และผู้รับหนังสืออนุญาตเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการนั้น

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานออกหนังสืออนุญาตให้ย้ายวัตถุระเบิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐

ข้อ ๒ ให้แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นเจ้าพนักงานออกหนังสืออนุญาตให้ย้ายวัตถุระเบิด

- (๑) ปลัดกระทรวงมหาดไทย สำหรับการย้ายวัตถุระเบิดระหว่างจังหวัด
- (๒) อธิบดีกรมการปกครอง ในเขตกรุงเทพมหานคร
- (๓) ผู้ว่าราชการจังหวัด ในเขตจังหวัดอื่น
- (๔) นายอำเภอ ในเขตอำเภอ
- (๕) ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ในเขตกิ่งอำเภอ

๒. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียน เจ้าพนักงาน และเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐

ข้อ ๒ ให้แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นนายทะเบียน

- (๑) อธิบดีกรมการปกครอง ในเขตกรุงเทพมหานคร
- (๒) ผู้ว่าราชการจังหวัด ในเขตจังหวัดอื่น
- (๓) นายอำเภอ ในเขตอำเภอ
- (๔) ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ในเขตกิ่งอำเภอ

ข้อ ๓ ให้แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจออกหนังสืออนุญาตพิเศษตามมาตรา ๑๔

- (๑) ปลัดกระทรวงมหาดไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร
- (๒) ผู้ว่าราชการจังหวัด ในเขตจังหวัดอื่น

ข้อ ๔ ให้แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจออกหนังสืออนุญาต ตามมาตรา ๗๐

- (๑) ปลัดกระทรวงมหาดไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร
- (๒) ผู้ว่าราชการจังหวัด ในเขตจังหวัดอื่น

ข้อ ๕ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ จำนวนอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในร้านค้าและร้านประกอบซ่อม

- (๑) อธิบดีกรมการปกครอง หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมการปกครองแต่งตั้ง ในเขตกรุงเทพมหานคร
- (๒) ผู้ว่าราชการจังหวัด ในเขตจังหวัดอื่น
- (๓) นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอและปลัดอำเภอแห่งท้องที่ในเขตอำเภอ หรือเขตกิ่งอำเภอ

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นนายทะเบียนท้องที่ในเขตอำเภอ หรือเขตกิ่งอำเภอ

๒. นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอและปลัดอำเภอแห่งท้องที่ในเขตอำเภอ หรือเขตกิ่งอำเภอเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ จำนวนอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในร้านค้าและร้านประกอบซ่อม

๓. นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นเจ้าพนักงานออกหนังสืออนุญาต ให้ย้าวัดระเบิดในเขตอำเภอ หรือเขตกิ่งอำเภอ

๒.๔.๒ กรรมที่ดิน

กรรมที่ดิน มีกฎหมายที่สำคัญซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ สรุปได้ดังนี้

(๑) ประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้ ที่ดินของรัฐนั้นถ้ามิได้มีสิทธิครอบครอง หรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ห้ามมิให้บุคคลใด

(๑) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้างหรือเช่าไป

(๒) ทำด้วยประการใด ให้เป็นการทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวดหรือที่ทราย ในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวห้ามในราชกิจจานุเบกษา หรือ

(๓) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

มาตรา ๑๒ ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง รัฐมนตรีมีอำนาจให้สัมปทาน ให้ หรือให้ใช้ในระยะเวลาอันจำกัด ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนถึงกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้

มาตรา ๓๐ เมื่อได้จัดให้บุคคลเข้าครอบครองที่ดินรายใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบจองให้ไว้เป็นหลักฐานก่อน และเมื่อปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่า บุคคลที่ได้จัดให้เข้าครอบครองที่ดินได้ทำประโยชน์ในที่ดิน และทั้งได้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยครบถ้วนแล้ว ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้โดยเร็ว

มาตรา ๓๒ บุคคลใดเข้าครอบครองที่ดินตามนโยบายแห่งบทบัญญัติมาตรา ๓๐ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด หรือเงื่อนไขของคณะกรรมการ อธิบดีมีอำนาจสั่งให้บุคคลนั้นออกไปจากที่ดินนั้นได้ และนับตั้งแต่วันได้รับคำสั่ง ให้บุคคลนั้นขาดสิทธิอันจะพึงได้ตามระเบียบข้อบังคับทั้งหลายทันที

ถ้าบุคคลนั้นไม่พอใจคำสั่งดังกล่าวในวาระก่อน ก็มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันได้รับคำสั่ง แต่ถ้ารัฐมนตรีมิได้วินิจฉัยสั่งการภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันได้รับอุทธรณ์ให้ถือว่ารัฐมนตรีสั่งให้มีสิทธิครอบครองในที่ดินนั้นต่อไป แต่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขของคณะกรรมการตามเดิม คำสั่งของรัฐมนตรีให้ถือเป็นที่สุด

มาตรา ๓๓ ในเขตท้องที่ใดที่คณะกรรมการยังมีได้ประกาศเขตสำรวจที่ดินตามความในหมวดนี้ก็ดี หรือในกรณีทีสภาพของที่ดินเป็นแปลงเล็กแปลงน้อยก็ดี ราษฎรจะขออนุญาตจับจองที่ดินได้โดยปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตแล้ว ก็ให้ออกใบจองให้ต่อไป

มาตรา ๕๗ โฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้มีข้อความสำคัญดังต่อไปนี้ ชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ของผู้มีสิทธิในที่ดิน ตำแหน่งที่ดิน จำนวนเนื้อที่ รูปแผนที่ของที่ดินแปลงนั้นซึ่งแสดงเขตข้างเคียง ทั้งสี่ทิศ ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือเจ้าพนักงานที่ดินซึ่งอธิบดีมอบหมาย เป็นผู้ลงลายมือชื่อ และประทับตราประจำตำแหน่งของเจ้าพนักงานที่ดินเป็นสำคัญ กับให้มีสารบัญสำหรับ จดทะเบียนไว้ด้วย

โฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ทำเป็นคู่ฉบับรวมสองฉบับมอบให้ผู้มีสิทธิในที่ดิน ฉบับหนึ่ง อีกฉบับหนึ่งเก็บไว้ ณ สำนักงานที่ดิน สำหรับฉบับที่เก็บไว้ ณ สำนักงานที่ดินนั้น จะจำลองเป็น รูปถ่ายหรือจัดเก็บโดยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้ถือเสมือนเป็นต้นฉบับ

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินมาขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำ ประโยชน์เป็นการเฉพาะรายไม่ว่าจะได้มีประกาศของรัฐมนตรีตามมาตรา ๕๘ แล้วหรือไม่ก็ตาม เมื่อพนักงาน เจ้าหน้าที่จะพิจารณาเห็นสมควร ให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่กรณี ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่ง ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองด้วย

มาตรา ๕๙ ทวิ ผู้ซึ่งครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้ บังคับโดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน และมีได้แจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ แต่ไม่รวมถึงผู้ซึ่งมิได้ปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ ทริ ถ้ามีความจำเป็น จะขอออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นการเฉพาะราย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณา เห็นสมควรให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่กรณี ได้ตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าสิบไร่ ถ้าเกินห้าสิบไร่จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการ จังหวัด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึง ผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากบุคคลดังกล่าวด้วย

มาตรา ๖๐ ในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ถ้ามีผู้โต้แย้งสิทธิกัน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดิน แล้วแต่กรณี มีอำนาจทำการสอบสวนเปรียบเทียบ ถ้าตกลงกันได้ ก็ให้ดำเนินการไปตามที่ตกลง หากตกลงกันไม่ได้ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด สาขาที่มีอำนาจพิจารณาสั่งการไปตามที่เห็นสมควร

เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาสั่งประการใดแล้วให้แจ้งเป็น หนังสือต่อคู่กรณีเพื่อทราบ และให้ฝ่ายที่ไม่พอใจไปดำเนินการฟ้องต่อศาลภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่ วันทราบคำสั่ง

ในกรณีที่ได้ฟ้องต่อศาลแล้ว ให้รอเรื่องไว้ เมื่อศาลได้พิพากษาหรือมีคำสั่งถึงที่สุดประการใด จึงให้ดำเนินการไปตามกรณี ถ้าไม่ฟ้องภายในกำหนด ก็ให้ดำเนินการไปตามที่เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาสั่ง แล้วแต่กรณี

มาตรา ๖๑ เมื่อความปรากฏว่าได้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ หรือจดทะเบียนเอกสารรายการจดทะเบียนอสังหาริมทรัพย์ ให้แก่ผู้ใดโดยคลาดเคลื่อนหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายซึ่งดำรงตำแหน่งรองอธิบดีหรือผู้ตรวจราชการกรมที่ดินมีอำนาจหน้าที่สั่งเพิกถอนหรือแก้ไขได้

ก่อนที่จะดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายตามวรรคหนึ่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีอำนาจเรียกโฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์เอกสารที่ได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เอกสารที่ได้จดทะเบียนอสังหาริมทรัพย์ หรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องมาพิจารณา พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบเพื่อให้โอกาสคัดค้าน ถ้าไม่คัดค้านภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ให้ถือว่าไม่มีการคัดค้าน

คณะกรรมการสอบสวนการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ออกโดยคลาดเคลื่อนหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย อย่างน้อยต้องมีเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองและตัวแทนคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่เป็นกรรมการ

การสอบสวนตามวรรคสองต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จและสั่งให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายตามวรรคหนึ่งภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่ได้มีคำสั่งให้ทำการสอบสวน ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้คณะกรรมการสอบสวนรายงานเหตุที่ทำให้การสอบสวนไม่แล้วเสร็จต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายตามวรรคหนึ่งเพื่อขอขยายระยะเวลาการสอบสวน โดยให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายตามวรรคหนึ่งสั่งขยายระยะเวลาดำเนินการได้ตามความจำเป็นแต่ไม่เกินหกสิบวัน

ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายตามวรรคหนึ่งพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่ได้รับรายงานการสอบสวนจากคณะกรรมการสอบสวนตามวรรคสี่ เมื่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายตามวรรคหนึ่งพิจารณาประการใดแล้ว ก็ให้ดำเนินการไปตามนั้น

การดำเนินการเพิกถอนหรือแก้ไขตามความในมาตรานี้ ถ้าไม่ได้โฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์มา ให้ถือว่าโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์นั้นสูญหายและให้เจ้าพนักงานที่ดินออกใบแทนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเพื่อดำเนินการต่อไป

ถ้ามีการคลาดเคลื่อนเนื่องจากเขียนหรือพิมพ์ข้อความผิดพลาดโดยมีหลักฐานชัดเจนและผู้มีส่วนได้เสียยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ให้เจ้าพนักงานที่ดินมีอำนาจหน้าที่แก้ไขให้ถูกต้องได้

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้เพิกถอนหรือแก้ไขอย่างใดแล้ว ให้เจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นตามวิธีการที่อธิบดีกำหนด

การตั้งคณะกรรมการสอบสวน การสอบสวน การแจ้งผู้มีส่วนได้เสียเพื่อให้โอกาสคัดค้านและการพิจารณาเพิกถอนหรือแก้ไข ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๓ โฉนดที่ดินของผู้ใดเป็นอันระงับ ชำรุด สูญหายด้วยประการใด ให้เจ้าของมขอรับใบแทนโฉนดที่ดินนั้นได้

เมื่อได้ออกใบแทนไปแล้ว โฉนดที่ดินเดิมเป็นอันยกเลิก เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่นสำหรับการขอใบแทนใบจอง หนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือใบได้สวน ให้มีความดังกล่าวข้างต้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๑ การขอจดทะเบียนสิทธิเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้มาโดยทางมรดก ให้ผู้ได้รับมรดกนำหลักฐานสำหรับที่ดินหรือหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินพร้อมด้วยหลักฐานในการได้รับมรดกมายื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๑ ถ้าหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินอยู่กับบุคคลอื่นให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าวนั้นได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนพยานหลักฐานและเชื่อได้ว่าผู้ขอเป็นทายาทแล้ว ให้ประกาศโดยทำเป็นหนังสือปิดไว้ในที่เปิดเผยมีกำหนดสามสิบวัน ณ สำนักงานที่ดิน เขตหรือที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการแขวงหรือที่ทำการกำนันท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ และบริเวณที่ดินนั้นแห่งละหนึ่งฉบับ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือส่งประกาศดังกล่าวให้บุคคลที่ผู้ขอแจ้งว่าเป็นทายาททุกคนทราบเท่าที่จะทำได้ หากไม่มีทายาทซึ่งมีสิทธิได้รับมรดกได้แจ้งภายในกำหนดเวลาที่ประกาศและมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าผู้ขอมีสิทธิได้รับมรดกแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนให้ตามผู้ขอแสดงหลักฐานการมีสิทธิตามกฎหมาย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่มีทายาทซึ่งมีสิทธิได้รับมรดกได้แจ้ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสอบสวนคู่กรณีและเรียกบุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำ หรือสั่งให้ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ตามความจำเป็นและให้พนักงานเจ้าหน้าที่เปรียบเทียบ ถ้าเปรียบเทียบไม่ตกลง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งการไปตามที่เห็นสมควร

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งประกาศไปแล้ว ให้แจ้งให้คู่กรณีทราบ และให้ฝ่ายที่ไม่พอใจดำเนินการฟ้องต่อศาลภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากผู้นั้นมิได้ฟ้องต่อศาลและนำหลักฐานการยื่นฟ้องพร้อมสำเนาคำฟ้องเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับมรดกมาแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ก็ให้ดำเนินการไปตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่สั่ง

ในกรณีที่ทายาทได้อื่นฟ้องต่อศาลภายในกำหนดเวลาตามความในวรรคสี่ หรือทายาทอื่นซึ่งมีสิทธิได้รับมรดกได้ฟ้องคดีเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับมรดกต่อศาลก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมการได้มาโดยทางมรดก เมื่อผู้นำนำหลักฐานการยื่นฟ้องพร้อมสำเนาคำฟ้องแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ระงับการจดทะเบียนไว้ เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดประการใดก็ให้ดำเนินการไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

(๒) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๙ การปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าเขตนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวปฏิบัติต่อไปพลางก่อนจนกว่ารัฐมนตรีจะได้ประกาศยกเลิกในราชกิจจานุเบกษาเป็นท้องที่ไป

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ.๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗
๒. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๐๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗
๓. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๖ (พ.ศ.๒๕๑๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗
๔. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ.๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ หมวด ๒ หนังสือรับรองการทำประโยชน์
๕. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการสอบสวนและการพิจารณาเพิกถอนหรือแก้ไขการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม หรือการจดทะเบียนเอกสารรายการจดทะเบียนโดยศาลเคลื่อนหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๓
๖. ระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘
๗. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินที่ถูกทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์หรือปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่าให้ตกเป็นของรัฐ พ.ศ. ๒๕๒๒ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุมัติให้หลุดหาย พ.ศ. ๒๕๔๖
๘. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
๙. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๗
๑๐. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔
๑๑. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการมอบหมายให้สภาตำบลและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยเหลือในการดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. ๒๕๔๓
๑๒. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการดอนสภาพ การขึ้นทะเบียนและการจัดหาผลประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๓. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ที่ดินเงิน พ.ศ. ๒๕๔๗
๑๔. ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการมอบอำนาจให้ทำการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมหรือกิจการอื่นเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๗ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการจดทะเบียนสิทธิเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้มาโดยทางมรดก (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙
๑๕. ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. ๒๕๔๗
๑๖. ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเพิกถอนหรือแก้ไขหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. ๒๕๔๗

๑๗.ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียนข้างเคียงและการรับรองแนวเขตที่ดิน (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๑

๑๘.ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๑๕) ว่าด้วยวิธปฏิบัติ
ในการแจ้งและออกคำสั่งแก่ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน อยู่ก่อนวันที่
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ ใช้บังคับ

๑๙.ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. ๒๕๑๗

๒๐.คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๓๕/๒๕๔๗ เรื่องการอายัดที่ดิน

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอมีอำนาจลงลายมือชื่อในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามกฎหมายฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ หมวด ๒ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ในท้องที่ที่ยังไม่ได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอดมมตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘

๒. นายอำเภอมีอำนาจในการสอบสวนเปรียบเทียบการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามกฎหมายฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ หมวด ๒ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ในท้องที่ที่ยังไม่ได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอดมมตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘

๓. นายอำเภอเป็นคณะกรรมการสอบสวนกรณีการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยคลาดเคลื่อนหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการสอบสวนและการพิจารณาพิพากษาหรือแก้ไขการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม หรือการจดทะเบียนเอกสารรายการจดทะเบียนโดยคลาดเคลื่อนหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑ (๑) (ข)

๔. นายอำเภอมีอำนาจในการออกใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามกฎหมายฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๑๒ ประกอบข้อ ๑๗ ในท้องที่ที่ยังไม่ได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอดมมตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘

๕. นายอำเภอมีหน้าที่ที่จะรังวัดและรับรองแนวเขตตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียนข้างเคียงและการรับรองแนวเขตที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๗ และข้อ ๓๘

๖. นายอำเภอมีหน้าที่เกี่ยวกับการปิดประกาศเกี่ยวกับมรดกตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘๑

๗. นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในท้องที่ที่ยังไม่ได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอดมมตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘

๘. นายอำเภอมีหน้าที่ในการปิดประกาศการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน ตามกฎหมายฉบับที่ ๗ (พ.ศ.๒๕๔๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗

๙. นายอำเภอมิอำนาจสั่งการในการมีสงฆ์ว่าผู้กรมวิรู้จักเจ้าของที่ดินและที่ตั้งของที่ดินหรือไม่ ประการใด เพื่อป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับหนังสือมอบอำนาจ

๑๐. นายอำเภอมิอำนาจสั่งการในการมีสงฆ์ว่าผู้กรมวิรู้จักเจ้าของที่ดินและที่ตั้งของที่ดินหรือไม่ ประการใด เพื่อป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับหนังสือมอบอำนาจจะเขียนบทที่ต้น ว่าด้วยการมอบอำนาจให้ทำการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมหรือกิจการอื่นเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๗

๑๑. นายอำเภอมิอำนาจสั่งให้จัดทะเบียนมรดกเฉพาะในท้องที่ที่ยังไม่ได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘

๑๒. นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการอาศัยที่ดินตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๓๕/๒๕๔๗ เรื่องการอาศัยที่ดิน

๑๓. นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่ทำหนังสือแจ้งให้เจ้าของที่ดินที่ทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์หรือปล่อยให้เป็นที่รกร้างเปล่า เข้าทำประโยชน์ภายในกำหนดเวลา ๓ เดือน นับแต่วันที่ได้แจ้งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินที่ถูกทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์หรือปล่อยให้เป็นที่รกร้างเปล่าให้ตกเป็นของรัฐ พ.ศ. ๒๕๒๒

๑๔. นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่รับคำขอและปิดประกาศการขออนุญาตสัมปทานที่ดินตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๐๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗

๑๕. นายอำเภอมิอำนาจเป็นอนุกรรมการในคณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้บุตรชายประจำจังหวัด และนายอำเภอในท้องที่ที่ยังไม่ได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘ มีอำนาจในการรับคำขอและสอบสวนการขออนุญาตอุดหนุน การออกไปขึ้นสูตรสอบสวนที่ดินที่ขออนุญาตอุดหนุน การประกาศและดำเนินการคัดค้านการประกาศที่มีอำนาจสอบสวนพิจารณาแล้วรายงานจังหวัด การออกไปตรวจสอบสถานที่ในฐานะอนุกรรมการประจำจังหวัด และการรับคำขอต่อใบอนุญาตอุดหนุน

๑๖. นายอำเภอเป็นกรรมการในคณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวอนุญาตประกอบกิจการทะเบียนกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๘ (๑๖), ๑๐, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙ และ ๒๘ ในท้องที่ที่ยังไม่ได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘ มีอำนาจในการรับคำขอและสอบสวนการขออนุญาต การออกไปขึ้นสูตรสอบสวนบริเวณที่ดินที่ขออนุญาต การประกาศการอนุญาตประกอบกิจการในที่ดินของรัฐ การรับคำขอการเลิกหรือการโอนใบอนุญาต พร้อมสอบสวนพิจารณาเรื่องราวเสนอความเห็น การรับคำขอและสอบสวนการโอนใบอนุญาตพร้อมทั้งประกาศการโอนใบอนุญาต การรับคำขอการเลิกใบอนุญาต การรับคำขอต่อใบอนุญาต การพิจารณาคำขอต่อใบอนุญาต การตรวจสอบบริเวณที่ขอต่อใบอนุญาต

๑๗. นายอำเภอมิอำนาจในการออกใบจอง การอนุมัติให้ผู้ขาดสิทธิในที่ดินที่มีเหตุผลสมควรมีสิทธิในที่ดินตามใบจองต่อไป การรับเรื่องอุทธรณ์และสอบสวนเพิ่มเติมพร้อมความเห็นลำดับต้นผ่านจังหวัดเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยผู้พิจารณาอุทธรณ์ภายในระยะเวลาตามความในมาตรา ๓๒ วรรคสอง

๑๘. นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่ในการแสดงความประสงค์ต่ออธิบดีกรมที่ดิน ในการขอให้มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงตามกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๑๖ ฉบับที่ ๒๖ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ข้อ ๓ และข้อ ๘

๑๙. นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔

๒๐. นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และมีอำนาจหน้าที่สอบสวนข้อเท็จจริงว่าที่ดินสาธารณประโยชน์แปลงนั้นน้อยไปเพราะเหตุใด มีจำนวนเท่าใด โดยขอความเห็นต่อสภาตำบลหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประกอบการพิจารณาตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการมอบหมายให้สภาตำบลและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยเหลือในการดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. ๒๕๔๓

๒๑. นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่ยื่นขอออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. ๒๕๑๗ ข้อ ๔

๒๒. นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่รับแจ้งการเพิกถอนแผนที่หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเพิกถอนหรือแก้ไขหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. ๒๕๑๗ ข้อ ๗

๒๓. นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่รับคำขออยู่อาศัยทำประโยชน์เป็นการชั่วคราวจากผู้ที่อยู่อาศัยครอบครองใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์อยู่ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๑๕) ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการแจ้งและออกคำสั่งแก่ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน อยู่ก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ ใช้บังคับ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๒

๒๔. นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่ดำเนินการกำกับการใช้ที่ดินของรัฐประจำจังหวัด มีหน้าที่สอบสวนประวัติความเป็นมาของที่ดินและให้ความเห็นประกอบการพิจารณาควรให้มีการถอนสภาพที่ดินทะเบียนที่ดินของรัฐหรือไม่ ตาม ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ การขึ้นทะเบียนและการจัดหาผลประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

๒๕. นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่เสนอโครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์เพื่อขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด กรณีจะนำกรด หิน ดิน หอย ที่ได้จากการขุดลอกไปเป็นประโยชน์ของทหารอากาศหรือท่าจอดเรือของเอกชนมีอำนาจดำเนินการให้เอกชนทำการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ และรับผิดชอบในการตรวจสอบและควบคุมการขุดลอกให้เป็นไปโดยถูกต้อง ตามเงื่อนไข ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ที่ดินเงิน พ.ศ. ๒๕๔๗

๒.๔.๒ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีกฎหมายที่สำคัญซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ สรุปได้ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สาธารณภัย” หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อการสาธารณสุข ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย

“ภัยทางอากาศ” หมายความว่า ภัยอันเกิดจากการโจมตีทางอากาศ

“การก่อวินาศกรรม” หมายความว่า การกระทำใดๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ หรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวน ขัดขวางหน่วยงานหรือระบบการปฏิบัติงานใดๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอันเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนและหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ไม่หมายความรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลเมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง แต่ไม่หมายความรวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร

“จังหวัด” ไม่หมายความรวมถึงกรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความรวมถึงกิ่งอำเภอ แต่ไม่หมายความรวมถึงเขตในกรุงเทพมหานคร

“นายอำเภอ” หมายความว่า ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี นายกเมืองพัทยา และหัวหน้าผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่อื่น

“ผู้บัญชาการ” หมายความว่า ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการกลาง ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้

“อาสาสมัคร” หมายความว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔ ให้นายอำเภอเป็นผู้บัญชาการอำเภอ รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการอำเภอตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการอำเภอมีอำนาจสั่งการหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในเขตอำเภอให้ดำเนินการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และมีอำนาจสั่งการควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๑ เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นมีหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และแจ้งให้ผู้อำนาจการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่นั้นและผู้อำนาจการจังหวัดทราบทันที

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) สั่งข้าราชการฝ่ายพลเรือน พนักงานส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่งานอาสาสมัคร และบุคคลใด ๆ ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยให้ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามความจำเป็นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๒) ใช้อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะของหน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยเท่าที่จำเป็นเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๓) ใช้เครื่องมือสื่อสารของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนทุกระบบที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยหรือท้องที่ที่เกี่ยวข้อง

(๔) ขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๕) สั่งห้ามเข้าหรือให้ออกจากพื้นที่ อาคารหรือสถานที่ที่กำหนด

(๖) จัดให้มีการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยโดยทั่วถึงและรวดเร็ว

มาตรา ๒๒ เมื่อมีการนิคมมาตรา ๒๑ เกิดขึ้น ให้ผู้อำนวยการอำเภอ และผู้อำนวยการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้อำนวยการท้องถิ่น โดยในการณีสู่ผู้อำนวยการอำเภอ ให้สั่งการได้สำหรับในเขตอำเภอของตน และในการณีสู่ผู้อำนวยการจังหวัด ให้สั่งการได้สำหรับในเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี

ในการณีสู่ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนาจการอำเภอหรือผู้อำนาจการจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

ในการนี้จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ผู้อำนาจการจังหวัดจะสั่งการให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นการกระทำใดที่มีผลกระทบต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนั้นก็ได้ คำสั่งดังกล่าวให้มีผลบังคับเป็นระยะเวลาตามที่กำหนดในคำสั่ง แต่ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ในการนี้ที่มีความจำเป็นต้องให้คำสั่งดังกล่าวมีผลบังคับเกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ให้เป็นอำนาจของผู้บัญชาการที่จะสั่งการได้ตามความจำเป็นแต่ต้องไม่เกินเจ็ดวัน

ในการนี้ที่พื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยตามวรรคหนึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนาจการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนาจการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใด จะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๑ ไปพลางก่อนก็ได้ แล้วให้แจ้งผู้อำนาจการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว

มาตรา ๒๔ ในการนี้ที่เกิดสาธารณภัยและภัยอันตรายจากสาธารณภัยนั้นใกล้จะถึงผู้อำนาจการมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานตัดแปลง ทำลาย หรือเคลื่อนย้ายสิ่งก่อสร้าง วัสดุ หรือทรัพย์สินของบุคคลใดที่เป็นอุปสรรคแก่การบำบัดป้องกันอันตรายได้ ทั้งนี้ เฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การยับยั้งหรือแก้ไขความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากสาธารณภัยนั้น

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับกรณีมีความจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อป้องกันภัยต่อส่วนรวมด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีการตัดแปลง ทำลาย หรือเคลื่อนย้ายสิ่งก่อสร้าง วัสดุ หรือทรัพย์สินจะมีผลทำให้เกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่อื่นหรือก่อให้เกิดความเสียหายเพิ่มขึ้นแก่เขตพื้นที่อื่น ผู้อำนวยการท้องถิ่นจะใช้อำนาจตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองมิได้ เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากผู้อำนวยการจังหวัด

มาตรา ๒๖ เมื่อมีกรณีที่เจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้นหรือเมื่ออยู่ภายใต้การควบคุมของผู้อำนวยการ ก็ให้กระทำได้แม้เจ้าของหรือผู้ครอบครองจะไม่ได้อนุญาต

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่อยู่ในอาคารหรือสถานที่ตามวรรคหนึ่ง เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินนั้นออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบบรรดาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

มาตรา ๒๗ ในการบรรเทาสาธารณภัย ผู้อำนวยการและเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีสถานที่ชั่วคราวเพื่อให้ผู้ประสบภัยอยู่อาศัยหรือรับการปฐมพยาบาลและการรักษาทรัพย์สินของผู้ประสบภัย

(๒) จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๓) ปิดกั้นมิให้ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง

(๔) จัดให้มีการรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันเหตุโจรสลัด

(๕) ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และช่วยขนย้ายทรัพย์สินในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียงเมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินร้องขอ

ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการจะจัดให้มีเครื่องหมายหรืออาณัติสัญญาณเพื่อใช้ในการกำหนดสถานที่หรือการดำเนินการใดตามวรรคหนึ่งก็ได้

ในการดำเนินการตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานจะดำเนินการเองหรือมอบหมายให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการ หรือช่วยดำเนินการก็ได้และในกรณีตาม (๕) จะมอบหมายให้องค์การสาธารณกุศลเป็นผู้ดำเนินการหรือช่วยดำเนินการด้วยก็ได้

มาตรา ๒๘ เมื่อเกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใด และการที่ผู้ใดอยู่อาศัยในพื้นที่นั้นจะก่อให้เกิดภัยอันตรายหรือกีดขวางต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ให้ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายมีอำนาจสั่งอพยพผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่นั้นออกไปจากพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ เฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

มาตรา ๒๙ เมื่อเกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในถิ่นที่ใดและการอยู่อาศัยหรือดำเนินกิจการใดๆ ในพื้นที่นั้นจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรง ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการกลาง ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ และผู้อำนวยการท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของผู้อำเภอ จะประกาศห้ามมิให้บุคคลใด ๆ เข้าไปอยู่อาศัยหรือดำเนินกิจการใดในพื้นที่ดังกล่าวก็ได้ ประกาศดังกล่าวให้กำหนดระยะเวลาการห้ามและเขตพื้นที่ที่ห้ามตามที่จำเป็นไว้ด้วย

มาตรา ๓๐ ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้น และทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟูหนังสือรับรองตามวรรคหนึ่งต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับการสงเคราะห์และการฟื้นฟูที่ผู้ประสบภัยมีสิทธิได้รับจากทางราชการ พร้อมทั้งระบุหน่วยงานที่เป็นผู้ให้การสงเคราะห์หรือฟื้นฟูและสถานที่ติดต่อของหน่วยงานนั้นไว้ด้วย ทั้งนี้ ตามแบบที่อธิบดีกำหนด

บรรดาเอกสารราชการของผู้ประสบภัยที่สูญหายหรือเสียหายเนื่องจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เมื่อผู้ประสบภัยร้องขอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยหรือที่เป็นภูมิลำเนาของผู้ประสบภัย ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นแจ้งให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องทราบ และให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องออกเอกสารทางราชการดังกล่าวให้ใหม่ตามหลักฐานที่อยู่ในความครอบครองของตนส่งมอบให้แก่ผู้ประสบภัยหรือส่งมอบผ่านทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เป็นผู้แจ้ง ทั้งนี้ โดยผู้ประสบภัยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการ แม้ว่าตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการออกเอกสารราชการดังกล่าวจะกำหนดให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการก็ตาม

ในกรณีที่มีผู้ประสบภัยหรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์หรือบริการอื่นใด ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ออกหนังสือรับรองให้ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ที่กำหนดก็ได้ โดยไม่คำนึงว่าเช่นเดียวกับผู้บัญชาการตามมาตรา ๑๓ และผู้อำนวยการตามมาตรา ๒๑ และมีอำนาจกำกับและควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานในการดำเนินการตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ด้วย

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอเป็นผู้อำเภอเป็นผู้อำนวยการอำเภอ รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมาย โดยในการปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการอำเภอมีอำนาจสั่งการหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในเขตอำเภอให้ดำเนินการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และมีอำนาจสั่งการควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๒. ผู้อำนวยการอำเภอที่ได้รับผิดชอบในเขตพื้นที่ มีหน้าที่รับแจ้งจากผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่เกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใดนั้น ในกรณีนี้ผู้อำนวยการอำเภอมีอำนาจหน้าที่สั่งการได้สำหรับในเขตอำนาจของตน เช่นเดียวกับผู้อำนวยการท้องถิ่น และในกรณีนี้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ เพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

๓. ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยและภัยอันตรายจากสาธารณภัยนั้นใกล้จะถึงผู้อำนวยการมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานตัดแปลง ทำลาย หรือเคลื่อนย้ายสิ่งก่อสร้าง วัสดุ หรือทรัพย์สินของบุคคลใดที่เป็นอุปสรรคแก่การบำบัดปิดป้องภัยอันตรายได้ ทั้งนี้ เฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การยับยั้งหรือแก้ไขความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากสาธารณภัยนั้น และให้ใช้บังคับกับกรณีมีความจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อป้องกันภัยต่อส่วนรวมด้วยโดยอนุโลม

๔. ในกรณีนี้เจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้นหรือเมื่ออยู่ภายใต้การควบคุมของผู้อำนวยการ ก็ให้กระทำได้แม้เจ้าของหรือผู้ครอบครองจะไม่ได้อนุญาตและถ้าทรัพย์สินที่อยู่ในอาคารหรือสถานที่ตามวรรคหนึ่ง เป็นสิ่งทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินนั้นออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้โดยความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบบรรดาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

๕. ในการบรรเทาสาธารณภัย ผู้อำนวยการและเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีสถานที่ชั่วคราวเพื่อให้ผู้ประสบภัยอยู่อาศัยหรือรับการปฐมพยาบาลและการรักษาทรัพย์สินของผู้ประสบภัย

(๒) จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๓) ปิดกั้นมิให้ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง

(๔) จัดให้มีการรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันเหตุโจรสลัด

(๕) ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และช่วยขนย้ายทรัพย์สินในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง เมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินร้องขอ

ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการจะจัดให้มีเครื่องหมายหรืออาณัติสัญญาณเพื่อใช้ในการกำหนดสถานที่หรือการดำเนินการใดตามวรรคหนึ่งก็ได้

ในการดำเนินการตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานจะดำเนินการเองหรือมอบหมายให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการ หรือช่วยดำเนินการก็ได้และในกรณีตาม (๕) จะมอบหมายให้องค์การสาธารณกุศลเป็นผู้ดำเนินการหรือช่วยดำเนินการด้วยก็ได้

๖. เมื่อเกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใด และการที่ผู้โดยอาศัยในพื้นที่นั้นจะก่อให้เกิดอันตรายหรือกีดขวางต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ให้ผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายมีอำนาจสั่งอพยพผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่นั้นออกไปจากพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ เฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๗. เมื่อเกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใดและการอยู่อาศัยหรือดำเนินกิจการใดๆ ในพื้นที่นั้นจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรง ผู้อำนวยการอำเภอ และผู้อำนวยการท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของผู้อำเภอจะประกาศห้ามมิให้บุคคลใดๆ เข้าไปอยู่อาศัยหรือดำเนินกิจการใดในพื้นที่ดังกล่าวก็ได้ ประกาศดังกล่าวให้กำหนดระยะเวลาการห้ามและเขตพื้นที่ที่ห้ามตามที่จำเป็นได้ด้วย

๘. ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่รับผิดชอบมีหน้าที่สำรวจความเสียหายจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู โดยหนังสือรับรองต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับการสงเคราะห์และการฟื้นฟูที่ผู้ประสบภัยมีสิทธิได้รับจากทางราชการ พร้อมทั้งระบุหน่วยงานที่เป็นผู้ให้การสงเคราะห์หรือฟื้นฟูและสถานที่ติดต่อของหน่วยงานนั้นไว้ด้วย ทั้งนี้ ตามแบบที่อธิบดีกำหนด และในกรณีให้ผู้ประสบภัยหรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินร้องขอหลักฐานเพื่อการสงเคราะห์หรือบริการอื่นใด ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ออกหนังสือรับรองให้ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

๒.๔.๔ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีกฎหมายที่สำคัญซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๒ เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีคำสั่งให้นายอำเภอดำเนินการในเรื่องใดที่เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำเภอการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้ได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่นายอำเภอได้รับคำสั่งให้ดำเนินการในเรื่องใดตามวรรคหนึ่ง ให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของผู้อำเภอการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้ในเรื่องนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ

มาตรา ๒๖ นอกจากหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายหรือสั่งการ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในการเลือกตั้ง

ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้งตามที่มีผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้องขอ

มาตรา ๕๖ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีเหตุอันควรสงสัยหรือได้รับแจ้งโดยมีหลักฐานอันสมควรว่า ผู้สมัครผู้ใดเข้าข่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศกำหนด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทำการสอบสวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเห็นว่า ผู้สมัครผู้นั้นเข้าข่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่กำหนดดังกล่าว ให้แจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมาย พร้อมทั้งรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง และถ้าผู้สมัครผู้ใดได้รับเลือกตั้ง หากคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นด้วยกับความเห็นดังกล่าว ให้มีคำสั่งเพิกถอนผลการเลือกตั้งของผู้ได้รับเลือกตั้งผู้นั้น และให้ดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับตำแหน่งที่ว่าง แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่ก่อนวันประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่

ในกรณีที่ผู้สมัครผู้ใดไม่ยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายตามมาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง เป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งเพิกถอนผลการเลือกตั้งของผู้ได้รับเลือกตั้งผู้นั้น และให้ดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับตำแหน่งที่ว่าง

กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมีเหตุอันควรสงสัยและมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือได้ว่าผู้สมัครผู้ใดเข้าข่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศกำหนด ให้แจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป

มาตรา ๑๐๒ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใดแล้ว หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบคน ผู้สมัคร ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอในเขตเลือกตั้งนั้นเห็นว่าการเลือกตั้งหรือการนับคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยทุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมหรือไม่ถูกต้อง ให้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

เพื่อประโยชน์ในการคัดค้านการเลือกตั้งหรือการนับคะแนนเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการคัดค้านการเลือกตั้งหรือการนับคะแนนเลือกตั้งได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีคำสั่งให้นายอำเภอดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น โดยจะต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อนายอำเภอได้รับคำสั่งให้ดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งดังกล่าว ให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการการเลือกตั้งเป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ

๒. นายอำเภอมีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในการเลือกตั้ง และนายอำเภอต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้งตามที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้องขอ

๓. หากมีนายอำเภอมีเหตุอันควรสงสัยและมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือได้ว่าผู้สมัครผู้ใดใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศกำหนด ให้แจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เหตุอันควรสงสัยนั้นจะต้องมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือได้ประกอบด้วย

๔. เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใดแล้ว หากนายอำเภอในเขตเลือกตั้งนั้นเห็นว่ามีการเลือกตั้งหรือการนับคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยทุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมหรือไม่ถูกต้อง ให้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายใน ๓๐ วันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

(๒) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๖๒ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สภาเทศบาลได้มีมติเห็นชอบให้ประธานสภาเทศบาลส่งร่างเทศบัญญัติไปยังนายอำเภอเพื่อส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา ในกรณีเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร ให้ประธานสภาเทศบาลส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา

ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องพิจารณาร่างเทศบัญญัติตามวรรคหนึ่งให้เสร็จและส่งคืนประธานสภาเทศบาลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับร่างเทศบัญญัตินั้น ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับร่างเทศบัญญัตินั้น

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับร่างเทศบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งนายกเทศมนตรีลงนามใช้บังคับเป็นเทศบัญญัติต่อไป แต่ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยให้ส่งร่างเทศบัญญัตินั้นพร้อมด้วยเหตุผลไปยังสภาเทศบาลเพื่อพิจารณาใหม่ ถ้าสภาเทศบาลมีมติยืนยันตามร่างเทศบัญญัติเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกเท่าที่มีอยู่ ให้ประธานสภาเทศบาลส่งร่างเทศบัญญัตินั้นให้นายกเทศมนตรีลงนามใช้บังคับเป็นเทศบัญญัติ และแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบต่อไป

มาตรา ๗๑ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเทศบาลในจังหวัดนั้นให้ปฏิบัติตามตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย ในการนี้ให้มีอำนาจหน้าที่ชี้แจงแนะนำตักเตือนเทศบาล และตรวจสอบกิจการ เรียกรายงานและเอกสารหรือสถิติใดๆ จากเทศบาลมาตรวจสอบจนเรียกสมาชิกสภาเทศบาลหรือพนักงานเทศบาลมาชี้แจงหรือสอบสวนก็ได้

ให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดควบคุมดูแลเทศบาลตำบลในอำเภอนั้นให้ปฏิบัติตามตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย ในการนี้ให้มีอำนาจหน้าที่ชี้แจงแนะนำตักเตือนเทศบาลตำบล และตรวจสอบกิจการ เรียกรายงานและเอกสารหรือสถิติใดๆ จากเทศบาลมาตรวจสอบจนเรียกสมาชิกสภาเทศบาลหรือพนักงานเทศบาลมาชี้แจงหรือสอบสวนก็ได้

มาตรา ๗๒ เมื่อนายอำเภอ ในกรณีแห่งเทศบาลตำบลในอำเภอนั้น หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีแห่งเทศบาลเมืองและเทศบาลนครเห็นว่า คณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีผู้ใดปฏิบัติการของเทศบาลไปในทางที่อาจเป็นการเสียหายแก่เทศบาลหรือเสียหายแก่ราชการและนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี

ได้ชี้แจงแนะนำ ดักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตามนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีมีอำนาจที่จะสั่งเพิกถอนหรือสั่งให้ระงับการปฏิบัติของคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีนั้นไว้ก่อนได้ แล้วให้รับรายงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบภายในกำหนดสิบห้าวัน เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยสั่งการตามที่เห็นสมควร

คำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามความในวรรคก่อนไม่กระทบกระเทือนสิทธิของบุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. ในกรณีเทศบาลตำบล ให้สภาเทศบาลตำบลส่งร่างเทศบัญญัตินั้นถึงนายอำเภอ เพื่อส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา ส่วนเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร ให้ประธานสภาเทศบาลส่งร่างเทศบัญญัติไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตรง

๒. นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดควบคุมดูแลในส่วนของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอของตน เพื่อให้ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย ในการนี้ให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการชี้แจง แนะนำ และดักเตือนเทศบาลตำบล และตรวจสอบกิจการ เรียกรายงานและเอกสารหรือสถิติใดๆ จากเทศบาลตำบลมาตรวจ ตลอดจนเรียกสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหรือพนักงานเทศบามาชี้แจงหรือสอบสวนก็ได้

๓. เมื่อนายอำเภอเห็นว่าคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรียุติในเทศบาลตำบล ได้ปฏิบัติการของเทศบาลตำบลไปในทางที่อาจเป็นการเสียหายแก่เทศบาลหรือเสียหายแก่ราชการ และนายอำเภอได้ชี้แจงแนะนำ ดักเตือนแล้ว แต่ไม่ปฏิบัติตาม นายอำเภอมีอำนาจที่จะสั่งเพิกถอนหรือสั่งให้ระงับการปฏิบัติของคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีนั้นไว้ก่อนได้ และให้นายอำเภอรับรายงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบ ภายในกำหนด ๑๕ วัน เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยสั่งการตามที่เห็นสมควร

(๓) พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๙ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

- (๑) ในเขตเทศบาล ให้นายกเทศมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินและเจ้าพนักงานสำรวจ
- (๒) นอกเขตเทศบาล ให้นายอำเภอท้องที่มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินและเจ้าพนักงานสำรวจ

มาตรา ๑๔ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งให้มีหน้าที่พิจารณาการตีราคาปานกลางตามมาตรา ๑๓ คณะกรรมการนั้นให้ประกอบด้วยบุคคลในท้องที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย ปลัดจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด นายอำเภอท้องที่ ผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิสองคนซึ่งได้รับเลือกจากสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(๒) ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ประกอบด้วย ปลัดจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด นายอำเภอท้องที่ ผู้ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมายหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิสองคน ซึ่งได้รับเลือกจากสภาท้องถิ่น

มาตรา ๔๐ ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อการเร่งรัดภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระให้นายอำเภอ หรือนายกเทศมนตรี มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกเจ้าของที่ดินหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ด้วยคำ หรือส่งบัญชีหรือเอกสาร มาตรวจสอบ

(๒) สั่งให้เจ้าของที่ดินหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง ปฏิบัติการเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการเร่งรัดภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ

ถ้าเจ้าของที่ดินหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ยอมปฏิบัติตาม (๑) หรือ (๒) ให้นายอำเภอหรือนายกเทศตรามีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องแก่การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระของ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการเพื่อสอบถามบุคคลใด ๆ หรือตรวจสอบตรวจค้นบัญชี หรือเอกสาร หรือยึด आयัดบัญชี หรือเอกสาร

มาตรา ๔๑ ทรัพย์สินของผู้ต้องรับผิดชำระภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระอาจถูกยึดอายัด หรือขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ โดยให้นายอำเภอหรือนายกเทศตรามีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือยึด आयัด หรือขายทอดตลาดได้ แต่คำสั่งเช่นนั้นจะออกได้ก็แต่โดยได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้ว่าราชการจังหวัด

การขายทอดตลาดออกสั่งห้ามทรัพย์สินจะกระทำมิได้ในระหว่างระยะเวลาที่ให้อุทธธรณ์ได้ตาม มาตรา ๔๙ หรือมาตรา ๕๒ และตลอดเวลาที่ทำการพิจารณาและวินิจฉัยอุทธธรณ์ดังกล่าวยังไม่ถึงที่สุด

คำสั่งยึดจะกระทำมิได้เมื่อได้ส่งคำเตือนเป็นหนังสือให้เจ้าของที่ดินชำระภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้นโดยวิธีการส่งหนังสือตามมาตรา ๑๒

วิธีการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อให้ได้รับชำระภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระนั้น ให้นำวิธีการในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๓ เมื่อได้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้แล้ว ถ้าได้มีการชำระเงินค่าใช้จ่ายในการยึดหรืออายัด และค่าภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระโดยครบถ้วนก่อนการขายทอดตลาด ก็ให้นายอำเภอ หรือนายกเทศมนตรีสั่งถอนคำสั่งยึดหรืออายัดนั้น

มาตรา ๔๔ ผู้ใดเสียภาษีบำรุงท้องที่โดยไม่มีหน้าที่ต้องเสีย หรือเสียเกินกว่าที่ควรต้องเสีย ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินคืน

การขอรับเงินคืนให้ยื่นคำร้องต่อนายอำเภอสำหรับนอกเขตเทศบาล หรือนายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ยเสียภาษีบำรุงท้องที่หรือนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธธรณ์ แล้วแต่กรณี ในการนี้ให้ผู้อื่นคำร้องส่งเอกสารหลักฐาน หรือคำชี้แจงใด ๆ ประกอบคำร้องด้วยการส่งคืนภาษีบำรุงท้องที่ให้เป็นอำนาจของนายอำเภอ หรือนายกเทศมนตรี แล้วแต่กรณี

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอท้องที่มีอำนาจแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการประเมินและสำรวจตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ ในพื้นที่นอกนอกเขตเทศบาล
๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ตราค่านกลางภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งนายอำเภอจะได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ดังกล่าว ทั้งกรณีในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ได้แก่ เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล
๓. นายอำเภอมีอำนาจในการเร่งรัดภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ ดังนี้
 - ๓.๑ นายอำเภอมีอำนาจออกหนังสือเรียกเจ้าของที่ดินหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือส่งบัญชีหรือเอกสารมาตรวจสอบ
 - ๓.๒ นายอำเภอมีอำนาจสั่งให้เจ้าของที่ดินหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง ปฏิบัติการเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการเร่งรัดภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ (มาตรา ๔๙ (๒))
 - ๓.๓ ถ้าเจ้าของที่ดินหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ยอมปฏิบัติตามข้อ ๑ หรือ ๒ นายอำเภอมีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องแก่การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ เพื่อสอบถามบุคคลใดๆ หรือตรวจสอบตรวจค้นบัญชี หรือเอกสาร หรือยึด อาศัยบัญชี หรือเอกสาร ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการ
๔. นายอำเภอมีอำนาจในการออกคำสั่งยึด อาศัย หรือขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ต้องรับผิดชำระภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ ดังนี้
 - ๔.๑ นายอำเภอมีอำนาจออกคำสั่งยึด อาศัย หรือขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ต้องรับผิดชำระภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ
 - ๔.๒ การออกคำสั่งของนายอำเภอ จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน
 - ๔.๓ นายอำเภอ มีอำนาจสั่งถอนคำสั่งยึดหรืออาศัยทรัพย์สินดังกล่าวได้ ถ้าได้มีการชำระเงินค่าใช้จ่ายในการยึดหรืออาศัย และค่าภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระโดยครบถ้วนก่อนการขายทอดตลาด
๕. นายอำเภอมีอำนาจในการสั่งคืนภาษีบำรุงท้องที่แก่ผู้ที่มีสิทธิรับคืนเงินภาษี ดังนี้
 - ๕.๑ นายอำเภอมีอำนาจสั่งคืนภาษีแก่ผู้ใดที่มีหน้าที่ต้องเสียหรือเสียเกินกว่าที่ควรต้องเสีย
 - ๕.๒ นายอำเภอมีอำนาจสั่งคืนภาษีบำรุงท้องที่แก่ผู้ที่มีสิทธิรับคืนเงินภาษี เฉพาะกรณีนอกเขตเทศบาล

(๔) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๕ องค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในเขตจังหวัดหนึ่ง ให้มีคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลร่วมกันคณะหนึ่ง ทำหน้าที่บริหารงานบุคคลสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งที่อยู่ในเขตจังหวัดนั้น ประกอบด้วย

- (๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมายเป็นประธาน

(๒) นายอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดนั้น จำนวนแปดคนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนดว่าเป็นส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานส่วนบุคคล ผู้ว่าราชการจังหวัดจะประกาศเปลี่ยนแปลงการกำหนดส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเมื่อใดก็ได้

(๓) ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนเก้าคน ดังนี้

(ก) ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดนั้นคัดเลือกกันเองจำนวนสามคน

(ข) ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดนั้นคัดเลือกกันเองจำนวนสามคน

(ค) ผู้แทนพนักงานส่วนตำบลซึ่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนั้นคัดเลือกกันเองจำนวนสามคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเก้าคน ซึ่งคัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารงานท้องถิ่น ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านระบบราชการ ด้านการบริหารและการจัดการหรือด้านอื่นที่จะเป็นประโยชน์แก่การบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล

การคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) ให้กรรมการตาม (๑) และ (๒) เสนอรายชื่อบุคคลจำนวนสิบห้าคน และกรรมการตาม (๓) เสนอรายชื่อบุคคลจำนวนสิบห้าคนและให้บุคคลทั้งสามสิบคนดังกล่าวประชุมเพื่อคัดเลือกกันเองให้เหลือเก้าคน

วิธีการคัดเลือกผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบลกำหนด

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่จัดให้มีการคัดเลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วแต่กรณีเป็นผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานส่วนตำบลคนหนึ่งในจังหวัดเป็นเลขาธิการคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล

กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนพนักงานส่วนตำบล และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับคัดเลือกอีกได้ และให้นำความในมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้นำความในมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ โดยให้การใช้อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล คณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล หรือประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๔ เมืองพัทยาให้มีคณะกรรมการพนักงานเมืองพัทยาคณะหนึ่ง ทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์และดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของพนักงานเมืองพัทยา ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี เป็นประธาน

(๒) นายอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดชลบุรีจำนวนสามคน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีประกาศกำหนดว่าเป็นส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคล ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีจะประกาศเปลี่ยนแปลงการกำหนดส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเมื่อใดก็ได้

(๓) ผู้แทนเมืองพัทยาจำนวนสี่คน ประกอบด้วย นายกเมืองพัทยา สมาชิกสภาเมืองพัทยา ซึ่งสภาเมืองพัทยาคัดเลือกจำนวนหนึ่งคน ปลัดเมืองพัทยา และผู้แทนพนักงานเมืองพัทยาซึ่งคัดเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งคัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารงานท้องถิ่น ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านระบบราชการ ด้านการบริหารและการจัดการหรือด้านอื่นที่จะเป็นประโยชน์แก่การบริหารงานบุคคลของเมืองพัทยา

การคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) ให้กรรมการตาม (๑) และ (๒) เสนอรายชื่อบุคคลจำนวนหกคน และกรรมการตาม (๓) เสนอรายชื่อบุคคลจำนวนหกคน และให้บุคคลทั้งสองคนดังกล่าวประชุมเพื่อคัดเลือกกันเองให้เหลือสี่คน

วิธีการคัดเลือกผู้แทนพนักงานเมืองพัทยาและผู้ทรงคุณวุฒิ ให้นำหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลกำหนด มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีมีหน้าที่ดำเนินการจัดให้มีการคัดเลือกพนักงานเมืองพัทยา เป็นผู้แทนพนักงานเมืองพัทยา

ให้ปลัดเมืองพัทยาเป็นเลขานุการคณะกรรมการพนักงานเมืองพัทยา

กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนพนักงานเมืองพัทยาและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับคัดเลือกอีกได้ และให้นำความในมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้นำความในมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพนักงานเมืองพัทยาด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ โดยให้การใช้อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติดังกล่าว เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพนักงานเมืองพัทยาหรือนายกเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี

การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการพนักงานเมืองพัทยาให้มีอำนาจกำหนดให้สอดคล้องกับความต้องการและความเหมาะสมของเมืองพัทยาจะต้องอยู่ภายใต้มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลกำหนด

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอในฐานะเป็นคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล ให้มีหน้าที่บริหารงานบุคคลสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งที่อยู่ในเขตจังหวัดนั้น และให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ ได้โดยอนุโลม

๒. นายอำเภอในฐานะเป็นคณะกรรมการพนักงานเมืองพัทยา ให้มีหน้าที่บริหารงานบุคคลสำหรับเมืองพัทยา และให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบล เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๒ ได้โดยอนุโลม

**(๕) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
ของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๔๖**

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔๓ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี ประธานกรรมการสุขาภิบาล ปลัดเมืองพัทยา มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในการปกครองบังคับบัญชาของตน

ในกรณีที่ได้มีการมอบหมายให้รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือปลัดกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เทศมนตรีหรือปลัดเทศบาล กรรมการสุขาภิบาล ปลัดสุขาภิบาลหรือผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นช่วยปฏิบัติหน้าที่ให้ผู้ได้รับมอบหมายมีหน้าที่รับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้มอบหมาย

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

ในกรณีที่นายอำเภอได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอมีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๔๖ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในการปกครองบังคับบัญชาของตน

**(๖) พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น
หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒**

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น โดยให้ประกาศกำหนดวันลงคะแนนเสียงไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดตามมาตรา ๗

ในการดำเนินการจัดให้มีการลงคะแนนเสียงตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และปิดประกาศบัญชีรายชื่อดังกล่าวพร้อมทั้งคำร้องตามมาตรา ๕ คำชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อแก้ข้อกล่าวหาของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นถ้าหากมี และประกาศกำหนดวันลงคะแนนเสียงไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ทำการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน เขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร และที่ลงคะแนนเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ลงคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ายี่สิบวันก่อนวันลงคะแนนเสียง ทั้งนี้ เฉพาะในเขตท้องที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามาใช้บังคับกับการเพิ่มชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงและการถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงโดยอนุโลม ทั้งนี้ โดยให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อต่อบุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอมีหน้าที่ให้ความร่วมมือคณะกรรมการการเลือกตั้งในการปิดประกาศกำหนดวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พร้อมคำร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา (ถ้ามี) ณ ที่ทำการอำเภอ

(๗) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔๑ จัตวา ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการประกาศยุบสภาตำบลทั้งหมดและองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่มีจำนวนประชากรไม่ถึงสองพันคน โดยให้รวมพื้นที่เข้ากับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุดังกล่าว

การรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นใดตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น

การสำรวจเจตนารมณ์ของประชาชนตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรไม่ถึงสองพันคนแต่มีสภาพพื้นที่เป็นเกาะหรือโดยสภาพทางภูมิศาสตร์ไม่สามารถติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จะไปรวมได้โดยสะดวก กระทรวงมหาดไทยจะไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งกับองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นก็ไว้

ให้นำมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับกับการยุบและรวมตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา ๔๗ ครี สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สิ้นสุดลงเมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายอำเภอ
- (๔) ขาดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร
- (๕) มีได้อยู่ประจำในหมู่บ้านที่ได้รับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาติดต่อกันเกินหกเดือน
- (๖) เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นหรือที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจะกระทำ
- (๗) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ พวิ

(๘) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง โดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสียหายหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือกระทำการอันเสื่อมเสียประโยชน์ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณา และมติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ ถ้าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้นั้นมิได้อุทธรณ์หรือโต้แย้งมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภายในกำหนดเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งให้สมาชิกสภาสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ครบระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งดังกล่าว

ในกรณีที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดสิ้นสุดลงตาม (๘) ผู้นั้นอาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไปยังนายอำเภอได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับทราบมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยระบุข้ออุทธรณ์หรือข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายประกอบด้วย และให้นายอำเภอสอบสวนและวินิจฉัยให้เสร็จสิ้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์หรือโต้แย้ง คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้เป็นที่สิ้นสุด

(๙) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดจะแนบเสียง เห็นว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดสิ้นสุดลงตาม (๘) (๕) (๖) หรือ (๗) ให้นายอำเภอสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้เป็นที่สิ้นสุด

ในกรณีที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงตาม (๙) พร้อมกับทั้งหมด ให้ถือว่าเป็นการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๔๘ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่งซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๕๐ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ดำเนินการประชุมและดำเนินการกิจการอื่นให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด
รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ช่วยประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติการตามหน้าที่ และกระทำการกิจการตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ ให้รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติหน้าที่แทน

ในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งใด ถ้าไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาประชุมเลือกกันเองเพื่อทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมสำหรับการประชุมในครั้งนั้น

ในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งใด ถ้าผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมสั่งปิดประชุมก่อนหมดระเบียบวาระการประชุม แต่มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในที่ประชุมครบองค์ประชุมและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาองค์การ

บริหารส่วนตำบลเท่าที่มีอยู่ในที่ประชุมเสนอให้เปิดประชุม ให้ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุมนั้นต่อไปจนกว่าจะหมดระเบียบวาระการประชุมหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะได้มีมติให้ปิดประชุม และให้นำความในวรรคสามและวรรคสี่มาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าว

มาตรา ๕๓ ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญสองสมัยหรือหลายสมัยแล้วแต่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะกำหนด แต่ต้องไม่เกินสี่สมัย วันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปีให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด

นายอำเภอต้องกำหนดให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งแรกภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และให้ที่ประชุมเลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

กรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อาจจัดให้มีการประชุมครั้งแรกได้ตามกำหนดเวลาในวรรคสอง หรือมีการประชุมแต่ไม่อาจเลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ นายอำเภออาจเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีคำสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สมัยประชุมสามัญสมัยหนึ่งๆ ให้มีกำหนดไม่เกินสิบห้าวัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปอีกจะต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

มาตรา ๕๔ ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามสมัยประชุม และเป็นผู้เปิดหรือปิดประชุม

ในกรณีที่ยังไม่มีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เรียกประชุมตามกฎหมายให้นายอำเภอเป็นผู้เรียกประชุม และเป็นผู้เปิดหรือปิดประชุม

มาตรา ๕๕ นอกจากสมัยประชุมสามัญแล้ว เมื่อเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ อาจทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอขอเปิดประชุมวิสามัญ ถ้าเห็นสมควรให้นายอำเภอเรียกประชุมวิสามัญได้

สมัยประชุมวิสามัญให้กำหนดไม่เกินสิบห้าวัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปอีกจะต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

มาตรา ๖๔ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายอำเภอ
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๘/๑
- (๕) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๔/๒
- (๖) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๘๗/๑ วรรคห้าหรือมาตรา ๙๒
- (๗) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๘) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียงเห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสิ่งสุดท้ายตาม (๔) หรือ (๕) ให้นายอำเภอสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้เป็นที่สุด

ในระหว่างที่ไม่มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่จำเป็นได้เป็นการชั่วคราวจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๖๔/๑ วรรคสาม รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง
- (๒) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ตาย
- (๔) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- (๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๘/๔
- (๖) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๔/๒
- (๗) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (๘) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๙๒

ให้นำความใน (๑) (๒) (๓) (๔) (๖) และ (๗) มาใช้บังคับกับการพ้นจากตำแหน่งของเลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยโดยอนุโลม

ให้นำความในวรรคสองของมาตรา ๖๔ มาใช้บังคับกับการพ้นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๗๑ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลออกข้อบัญญัติหรือให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติ ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลจะเสนอได้ก็แต่โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายอำเภอให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลลงชื่อและประกาศเป็นข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

ในกรณีที่นายอำเภอไม่เห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้ส่งคืนสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้รับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวเพื่อให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาทบทวนร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นใหม่

หากนายอำเภอไม่ส่งร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลคืนสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้รับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวให้ถือว่านายอำเภอเห็นชอบกับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาทบทวนร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคที่แล้ว มีมติยืนยันตามร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลลงชื่อและประกาศเป็นข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากนายอำเภอ แต่ถ้าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ยืนยันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลคืนจากนายอำเภอหรือยืนยันด้วยคะแนนเสียงน้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นอันตกไป

มาตรา ๘๗ งบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้จัดทำเป็นข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลและจะเสนอได้ก็แต่โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามระเบียบและวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ถ้าในระหว่างปีงบประมาณใดรายจ่ายซึ่งกำหนดไว้ในงบประมาณไม่พอใช้จ่ายประจำปีนั้น หรือมีความจำเป็นต้องตั้งรายจ่ายขึ้นในระหว่างปีงบประมาณ ให้จัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้ว ให้เสนอนายอำเภอเพื่อขออนุมัติ และให้นายอำเภอพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติดังกล่าว

ถ้านายอำเภอไม่อนุมัติต้องแจ้งเหตุผลและส่งคืนให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณาทบทวนร่างข้อบัญญัตินั้นใหม่ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วนายอำเภอพิจารณาไม่แล้วเสร็จ ให้ถือว่านายอำเภออนุมัติร่างข้อบัญญัติดังกล่าว

ในกรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติยืนยันตามร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ให้นายอำเภอส่งร่างข้อบัญญัตินั้นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งมติยืนยันเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาภายในสิบห้าวัน ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัตินั้น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งไปยังนายอำเภอเพื่อลงชื่ออนุมัติ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัตินั้นให้ร่างข้อบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วยังพิจารณาไม่แล้วเสร็จ ให้ถือว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัตินั้น

ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม สภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัตินั้น เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ถ้าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาไม่แล้วเสร็จ

ให้อธิวาสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความเห็นชอบตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอและให้ดำเนินการตามวรรคสามต่อไป

ถ้าข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ ให้ใช้ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีในปีงบประมาณที่แล้วไปพลางก่อน

ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะแปรญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการมิได้ แต่อาจแปรญัตติได้ในทางลดหรือตัดทอนรายจ่าย ซึ่งมีได้เป็นรายจ่ายที่เป็นเงินส่งใช้ต้นเงินกู้ ดอกเบี้ยเงินกู้ หรือเงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย และในการพิจารณาของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การเสนอการแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใดๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายจะกระทำมิได้

มาตรา ๘๗/๑ ในกรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่รับหลักการร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมให้นายอำเภอตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน เพื่อพิจารณาหาข้อยุติความขัดแย้งโดยแก้ไข ปรับปรุง หรือยืนยันสาระสำคัญที่บัญญัติไว้ในร่างข้อบัญญัตินั้น ทั้งนี้ ให้ยึดถือหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประโยชน์ของท้องถิ่นและประชาชนเป็นสำคัญ

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอจำนวนสามคน และบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอจำนวนสามคนโดยให้ตั้งภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติไม่รับหลักการ และให้กรรมการทั้งหกคนร่วมกันปรึกษาและเสนอบุคคลซึ่งมิได้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่กรรมการครบจำนวนหกคน

ในกรณีที่ไม่สามารถเสนอบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นกรรมการหรือประธานกรรมการได้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง หรือกรรมการหรือประธานกรรมการไม่ปฏิบัติหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้นายอำเภอตั้งบุคคลซึ่งมิได้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่กรรมการหรือประธานกรรมการดังกล่าวให้ครบตามจำนวน

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งพิจารณาร่างข้อบัญญัติให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ได้แต่งตั้งประธานกรรมการในคราวแรกแล้วรายงานต่อนายอำเภอในกรณีที่คณะกรรมการไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ประธานกรรมการรวบรวมผลการพิจารณาแล้ววินิจฉัยชี้ขาดโดยเร็วแล้วรายงานต่อนายอำเภอ

ให้นายอำเภอส่งร่างข้อบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการหรือประธานกรรมการในวาระสี่ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยเร็ว แล้วให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอร่างข้อบัญญัติดังกล่าวต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๘๗ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติจากนายอำเภอ หากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เสนอร่างข้อบัญญัตินั้นต่อสภาองค์การบริหารส่วน

ศาลภายในเวลาที่กำหนด ให้นายอำเภอรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อส่งให้นายกองคการบริหาร ส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๘๗/๖ ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ตามมาตรา ๘๗/๑ บรรคห้า ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติจากนายกองค์การ บริหารส่วนตำบล หากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนด หรือมีมติไม่เห็นชอบให้ ตราข้อบัญญัตินั้น ให้ร่างข้อบัญญัตินั้นตกไปและให้ใช้ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีที่แล้ว ไปพลางก่อน ในกรณีเช่นว่านี้ให้นายอำเภอเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีคำสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๙๐ ให้นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

ในการปฏิบัติกรตามอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอตามวรรคหนึ่ง ให้นายอำเภอมีอำนาจเรียก สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล มาชี้แจงหรือสอบสวน ตลอดจนเรียกรายงานและเอกสารใดๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบลมาตรวจสอบก็ได้

เมื่อนายอำเภอเห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดปฏิบัติกรในทางที่อาจเป็นการ เสียหายแก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเสียหายแก่ราชการและนายอำเภอได้ชี้แจงแนะนำตักเตือนแล้ว ไม่ปฏิบัติตาม ในกรณีถูกเงินหรือจําเป็นเร่งด่วนที่จะรอข้ามได้ให้นายอำเภอมีอำนาจออกคำสั่งระงับการ ปฏิบัติราชการของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ตามความเห็นสมควรได้ แล้วให้รีบรายงานผู้ว่าราชการ จังหวัดทราบภายในสิบห้าวันเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัยสั่งการตามที่เห็นสมควรโดยเร็ว

การกระทำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ฝ่าฝืนคำสั่งของนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการ จังหวัดแล้วแต่กรณีตามวรรคสาม ไม่มีผลผูกพันองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๙๑ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือประโยชน์ ของประเทศเป็นส่วนรวม นายอำเภอจะรายงานเสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อยุบสภาองค์การ บริหารส่วนตำบลก็ได้

เมื่อมีการนิทตามวรรคหนึ่งหรือกรณีอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและให้แสดงเหตุผลไว้ในคำสั่งด้วย

เมื่อมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือถ้าวมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นใหม่ภายในสี่สิบห้าวัน

มาตรา ๙๒ หากปรากฏว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กระทำการฝ่าฝืน ต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติกรไม่ชอบด้วย อำนาจหน้าที่ ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวนโดยเร็ว

ในกรณีที่เกิดการสอบสวนปรากฏว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีพฤติกรณณ์ ตามวรรคหนึ่งจริง ให้นายอำเภอเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมด้วยก็ได้ คำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑.ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๕ วรรคสอง เมื่อมีปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบหรือกรณีที่ไม่ได้กำหนดไว้ในระเบียบ ให้ประธานสภาท้องถิ่นเป็นผู้วินิจฉัยและใช้บังคับไปพลางก่อน แล้วให้ประธานสภาท้องถิ่นนำข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเสนอต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณาวินิจฉัย คำวินิจฉัยของนายอำเภอ ให้ใช้บังคับได้เฉพาะในการประชุมคราวนั้น และให้รายงานพฤติการณ์ดังกล่าวต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อให้เสนอปลัดกระทรวงมหาดไทยพิจารณา (กรณีขององค์การบริหารส่วนตำบล)

ข้อ ๖ ภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นตามจำนวนแล้วนายอำเภอต้องกำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นมาประชุมสภาท้องถิ่นครั้งแรกภายในระยะเวลาที่กฎหมายว่าด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นกำหนด (กรณีขององค์การบริหารส่วนตำบล)

ข้อ ๗ วรรคสาม วิธีจับสลากเลือกประธานสภาชั่วคราว ให้นายอำเภอดำเนินการให้คนที่มีอายุสูงเท่ากันตกลงกันก่อนว่า จะให้คนใดเป็นคนจับสลากก่อนหลังหากตกลงกันไม่ได้ นายอำเภอจับสลากว่าคนใดจะเป็นคนจับสลากก่อนแล้วให้จัดทำบัตรสลาก ชนิด สี และขนาดอย่างเดียวกัน มีจำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่มีอายุสูงสุดเท่ากัน โดยเขียนข้อความว่า "ได้เป็นประธานสภาท้องถิ่นชั่วคราว" เพียงบัตรเดียวนอกนั้นเขียนข้อความว่า "ไม่ได้เป็นประธานสภาท้องถิ่นชั่วคราว" (กรณีขององค์การบริหารส่วนตำบล)

ข้อ ๙ ให้ประธานสภาท้องถิ่นชั่วคราวรายงานผลการเลือกประธานสภาท้องถิ่นต่อนายอำเภอภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือก (กรณีขององค์การบริหารส่วนตำบล)

ข้อ ๑๐ (๓) ประธานสภาท้องถิ่นชั่วคราวพ้นจากตำแหน่งเมื่อนายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (กรณีขององค์การบริหารส่วนตำบล)

ข้อ ๑๑ วรรคสาม ให้ประธานสภาท้องถิ่นรายงานผลการเลือกรองประธานสภาท้องถิ่นต่อนายอำเภอภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือก (กรณีขององค์การบริหารส่วนตำบล)

ข้อ ๑๖ (๓) กรณีองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากสมัยประชุมสามัญแล้ว เมื่อเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งองค์การบริหารส่วนตำบลประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในตำแหน่ง อาจทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอขอให้เปิดสมัยประชุมวิสามัญ ถ้าเห็นสมควรก็ให้นายอำเภอเรียกประชุมวิสามัญได้ สมัยประชุมวิสามัญให้กำหนดไม่เกินสิบห้าวัน แต่หากขยายเวลาออกไปอีก จะต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

ข้อ ๑๒๙ วรรคสอง ให้ประธานสภาท้องถิ่นรายงานผลการเลือกคณะผู้บริหาร ผู้บริหารท้องถิ่นหรือรองผู้บริหารท้องถิ่น ให้นายอำเภอแต่งตั้งสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือก

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสำรวจเจตนารมณ์ของประชาชน ดังนี้
 - ๑.๑ ดำเนินการสำรวจเจตนารมณ์ของประชาชนให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ทราบถึงเหตุแห่งการที่จะต้องยุบรวมสภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๑.๒ ประกาศให้มีการสำรวจเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่จะต้องถูกยุบว่าต้องการจะไปรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นใดที่มีเขตติดต่อกันภายในอำเภอเดียวกัน
 - ๑.๓ กำหนดหน่วยออกเสียงที่จะพึงมีในเขตสภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการสำรวจเจตนารมณ์ และกำหนดที่ออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น
 - ๑.๔ แต่งตั้งข้าราชการในเขตอำเภอหนึ่งเป็นผู้อำนวยการประจำหน่วยออกเสียง แต่งตั้งเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจไม่เกินสองคนเป็นเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง จากผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียง
 - ๑.๕ จัดให้มีการประชุมบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้ง
 - ๑.๖ จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตสภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการสำรวจเจตนารมณ์
 - ๑.๗ จัดให้มีหีบบัตรออกเสียงเจตนารมณ์ซึ่งทำด้วยโลหะหรือวัสดุอื่นที่มีความมั่นคงแข็งแรงมีฝาและมีที่ใส่กุญแจหรืออุปกรณ์อื่นแทนกุญแจ
 - ๑.๘ ตรวจและลงลายมือชื่อเอกสารที่ใช้ในการออกเสียง
 - ๑.๙ ทำการรวมคะแนนของทุกหน่วยออกเสียง แล้วจัดทำประกาศผลการสำรวจเจตนารมณ์
 - ๑.๑๐ ประกาศกำหนดวันออกเสียงใหม่ กรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัย
 - ๑.๑๑ เก็บรักษาหีบบัตรออกเสียงเอกสารที่อยู่ในหีบบัตรออกเสียงและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียง
๒. นายอำเภอในการสอบสวนและวินิจฉัย กรณีเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดสิ้นสุดลง ดังนี้
 - ๒.๑ เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง โดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือกระทำการอันเสื่อมเสียประโยชน์ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้นั้นได้สิ้นสมาชิกภาพลงตามมาตรา ๔๗ ตรี (๘) ผู้นั้นอาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไปยังนายอำเภอได้ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่รับทราบมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีนี้ให้นายอำเภอสอบสวนและวินิจฉัยให้เสร็จสิ้นภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์หรือโต้แย้ง คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้เป็นที่สุด
 - ๒.๒ เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดสิ้นสุดลงตามมาตรา ๔๗ ตรี (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ให้นายอำเภอสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้เป็นที่สุด

๓. นายอำเภอมีอำนาจแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๔. นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนี้

๔.๑ เมื่อมีปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบหรือกรณีที่ไม่ได้กำหนดไว้ในระเบียบ ให้ประธานสภาท้องถิ่นเป็นผู้วินิจฉัยและใช้บังคับไปพลางก่อน แล้วให้ประธานสภาท้องถิ่นนำข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเสนอต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณาวินิจฉัย คำวินิจฉัยของนายอำเภอ ให้ใช้บังคับได้เฉพาะในการประชุมคราวนั้น และให้รายงานพฤติการณ์ดังกล่าวต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อให้เสนอปลัดกระทรวงมหาดไทยพิจารณา

๔.๒ ภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นตามจำนวนแล้ว นายอำเภอต้องกำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นมาประชุมสภาท้องถิ่นครั้งแรกภายในระยะเวลาที่กฎหมายว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นกำหนด

๔.๓ วิธีจับสลากเลือกประธานสภาชั่วคราว ให้นายอำเภอดำเนินการให้คนที่มีอายุสูงเท่ากันตกลงกันก่อนว่า จะให้คนใดเป็นคนจับสลากก่อนหลัง หากตกลงกันได้ ให้นายอำเภอจับสลากว่า คนใดจะเป็นคนจับสลากก่อนแล้วให้จัดทำบัตรสลาก ชนิด สี และขนาดอย่างเดียวกัน มีจำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่มีอายุสูงสุดเท่ากัน โดยเขียนข้อความว่า "ได้เป็นประธานสภาท้องถิ่นชั่วคราว" เพียงบัตรเดียว นอกนั้นเขียนข้อความว่า "ไม่ได้เป็นประธานสภาท้องถิ่นชั่วคราว"

๔.๔ ให้ประธานสภาท้องถิ่นชั่วคราวรายงานผลการเลือกประธานสภาท้องถิ่นต่อนายอำเภอ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือก และให้ประธานสภาท้องถิ่นชั่วคราวพ้นจากตำแหน่งเมื่อนายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๔.๕ ให้ประธานสภาท้องถิ่นรายงานผลการเลือกรองประธานสภาท้องถิ่นต่อนายอำเภอ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือก

๔.๖ กรณีองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากสมัยประชุมสามัญแล้ว เมื่อเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในตำแหน่ง อาจทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอขอให้เปิดสมัยประชุมวิสามัญ ถ้าเห็นสมควรก็ให้นายอำเภอเรียกประชุมวิสามัญได้ สมัยประชุมวิสามัญให้กำหนดไม่เกินสิบห้าวัน แต่หากขยายเวลาออกไปอีก จะต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

๔.๗ ให้ประธานสภาท้องถิ่นรายงานผลการเลือกคณะผู้บริหาร ผู้บริหารท้องถิ่นหรือรองผู้บริหารท้องถิ่น ให้นายอำเภอแต่งตั้งสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือก

๕. นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดประชุมประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งแรก ดังนี้

๕.๑ นายอำเภอต้องกำหนดให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มาประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งแรก ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

๕.๒ ถ้าไม่อาจจัดให้มีการประชุมสภาครั้งแรกได้ภายใน ๑๕ วัน หรือมีการประชุม แต่ไม่อาจเลือกประธานสภาได้ นายอำเภออาจเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีคำสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๖. นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๖.๑ การเรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสมัยสามัญ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้เรียกประชุมสภาตามสมัยประชุมและเป็นผู้เปิดและปิดการประชุม เว้นแต่ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาหรือประธานสภาไม่เรียกประชุมตามกฎหมายให้นายอำเภอเป็นผู้เรียกประชุมและเป็นผู้เปิดและปิดประชุม

๖.๒ การประชุมสมัยวิสามัญ เมื่อเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ อาจทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอขอเปิดประชุมวิสามัญ ถ้าเห็นสมควรให้นายอำเภอเรียกประชุมวิสามัญได้

๗. นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสอบสวนและวินิจฉัย กรณีมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สิ้นสุดลง เนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๘/๑

๘. นายอำเภอมีอำนาจในการอนุมัติข้อบัญญัติทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๘.๑ เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องส่งร่างให้นายอำเภอพิจารณา นายอำเภอต้องพิจารณาร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลให้แล้วเสร็จ แล้วส่งคืนประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

๘.๒ เมื่อนายอำเภอให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบลลงชื่อและประกาศเป็นข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

๘.๓ ในกรณีที่นายอำเภอไม่เห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้ส่งคืนภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่นายอำเภอได้รับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว เพื่อให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาทบทวนร่างข้อบัญญัตินั้นใหม่

๘.๔ ถ้านายอำเภอไม่พิจารณาร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน ให้ถือว่านายอำเภอเห็นชอบกับร่างข้อบัญญัตินั้น

๘.๕ กรณีที่นายอำเภอไม่เห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้ส่งคืนสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่นายอำเภอได้รับร่างข้อบัญญัตিদังกล่าวเพื่อให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาทบทวนร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นใหม่

๘.๖ เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาทบทวนร่างข้อบัญญัติที่นายอำเภอไม่เห็นชอบดังกล่าว แล้วมีมติยืนยันตามร่างข้อบัญญัติเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้นายกองการบริหารส่วนตำบลลงชื่อและประกาศเป็นข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากนายอำเภอ

๘.๗ กรณีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ยืนยันภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติที่นายอำเภอไม่เห็นชอบคืนจากนายอำเภอ หรือยืนยันด้วยคะแนนเสียงน้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นอันตกไป

๙. นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่กรณีสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ดังนี้

๙.๑ ให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการจำนวน ๗ คน เพื่อพิจารณาหาข้อยุติความขัดแย้งประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอ จำนวน ๓ คน และบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๓ คน โดยให้นายอำเภอแต่งตั้งภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่สภามีมติไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๙.๒ ให้คณะกรรมการทั้ง ๖ คน ต้องร่วมกันปรึกษาเพื่อเลือกบุคคลซึ่งมิได้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ ภายใน ๗ วัน และเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้งนับแต่วันที่กรรมการครบ ๖ คน

๙.๓ ในกรณีที่ไม่สามารถเสนอบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นกรรมการหรือประธานกรรมการได้ภายในกำหนดเวลา หรือกรรมการหรือประธานกรรมการไม่ปฏิบัติหรือมีอายุปฏิบัติหน้าที่ได้ นายอำเภอต้องแต่งตั้งบุคคลซึ่งมิได้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่กรรมการหรือประธานกรรมการดังกล่าวให้ทันภายในกำหนดเวลาและให้ครบตามจำนวน

๙.๔ นายอำเภอต้องส่งร่างข้อบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของกรรมการหรือประธานกรรมการให้นายองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเร็ว

๙.๕ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องเสนอร่างข้อบัญญัติดังกล่าวต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติจากนายอำเภอ หากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เสนอร่างข้อบัญญัติดังกล่าวต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภายในกำหนดเวลา นายอำเภอต้องรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งให้นายองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง

๙.๖ กรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาร่างข้อบัญญัติดังกล่าวไปแล้วเสร็จหรือมีมติไม่เห็นชอบให้ตราข้อบัญญัตินั้น ให้ร่างข้อบัญญัตินั้นตกไปและให้ใช้ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีที่แล้วไปพลางก่อน ในกรณีเช่นว่านี้ให้นายอำเภอเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีคำสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๑๐. นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ดังนี้

๑๐.๑ นายอำเภอมีอำนาจเรียกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมาชี้แจงหรือสอบสวน

๑๐.๒ นายอำเภอมีอำนาจเรียกรายงานและเอกสารใดๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรวจสอบ

๑๐.๓ เมื่อนายอำเภอเห็นว่านายองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดปฏิบัติภารกิจในทางที่อาจ เป็นการเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเสียหายแก่ราชการและนายอำเภอได้ชี้แจงแนะนำตักเตือน แล้วไม่ปฏิบัติตาม ในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนที่จะรอข้ามได้ ให้นายอำเภอมีอำนาจออกคำสั่งระงับ การปฏิบัติราชการของนายองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ตามที่เห็นสมควรได้ แล้วให้รีบรายงานผู้ว่าราชการจังหวัด ทราบภายใน ๑๕ วัน เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัยสั่งการตามที่เห็นสมควรโดยเร็ว

๑๑. นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อยุบสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม

๑๒. นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็นเพื่อสั่งให้นายองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และรองประธานสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ้นจากตำแหน่ง ดังนี้

๑๒.๑ หากนายอำเภอพิจารณาแล้วเห็นว่า นายองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายก องค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือรองประธานสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล กระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติภารกิจไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวนโดยเร็ว

๑๒.๒ กรณีที่ผลการสอบสวนปรากฏว่านายองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายองค์การ บริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีพฤติการณ์ฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติภารกิจ ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่จริง ให้นายอำเภอเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง

๑๒.๓ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมด้วยก็ได้ และให้ถือว่าคำสั่ง ของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

.....

บทที่ ๓
กฎหมายในความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่นๆ

๓.๑ สำนักนายกรัฐมนตรี

๓.๑.๑ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ
สรุปได้ ดังนี้

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

มาตราที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของ
ราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

ข้อ ๑ ก่อนครบกำหนดระยะเวลาที่กำหนดในมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติข้อมูล
ข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ไม่น้อยกว่าสามเดือน หากหน่วยงานของรัฐเจ้าของข้อมูลข่าวสาร ประสงค์จะ
ขอขยายระยะเวลาไม่เปิดเผยข้อมูลออกไปอีกให้จัดทำบัญชีข้อมูลข่าวสารที่จะขอขยายระยะเวลาไม่เปิดเผย
พร้อมทั้งเหตุผลยื่นต่อบุคคลดังต่อไปนี้

(๗) องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ยื่นต่อนายอำเภอ

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง คือ การขอขยายระยะเวลาการไม่เปิดเผยข้อมูลออกไปตาม
มาตรา ๒๖ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ในส่วนขององค์การบริหารส่วน
ตำบล ให้จัดทำบัญชีข้อมูลข่าวสารที่จะขอขยายระยะเวลาไม่เปิดเผยพร้อมทั้งเหตุผลยื่นต่อนายอำเภอ ซึ่งนายอำเภอ
จะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าว

(๒) พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๖ ให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นผู้ออกบัตรประจำตัวสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๑๕) นายอำเภอ สำหรับตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมาย ว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล และตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สारวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒

ข้อ ๑ ในการขอมิบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทำคำขอมิบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นต่อบุคคลดังต่อไปนี้

(๕) สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สारวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ให้ยื่นคำขอต่อนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอสื่อเป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรุงเทพมหานคร สำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สारวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ให้ยื่นต่อผู้อำนวยการเขต

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นผู้ออกบัตรประจำตัวสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ สำหรับตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล และตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สारวัตรกำนันและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

(๓) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตราที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๔ การขออนุญาตไปต่างประเทศซึ่งอยู่ติดเขตแดนประเทศไทยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอในท้องที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศใด มีอำนาจอนุญาตให้ข้าราชการในราชการบริหารส่วนภูมิภาคในสังกัดจังหวัดหรืออำเภอนั้น ๆ ไปประเทศนั้นได้ครั้งหนึ่งไม่เกิน ๗ วัน และ ๓ วัน ตามลำดับ

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

การขออนุญาตไปต่างประเทศซึ่งอยู่ติด เขตแดนประเทศไทยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอในท้องที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศใด มีอำนาจอนุญาตให้ข้าราชการในราชการบริหารส่วนภูมิภาคในสังกัดจังหวัดหรืออำเภอนั้น ๆ ไปประเทศนั้นได้ครั้งหนึ่งไม่เกิน ๗ วัน และ ๓ วัน ตามลำดับ

๓.๑.๒ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์

พ.ศ. ๒๕๓๔

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

(๑) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙

มาตรา ๔ การกระทำความดีความชอบอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศ ศาสนา และประชาชน จำแนกออกได้เป็นสองประเภท ดังนี้

(๑) การกระทำความดีความชอบที่มีผลงานอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศ ศาสนา และประชาชน

(๒) การกระทำความดีความชอบที่เป็นการบริจาคตริพย์สินเพื่อสาธารณประโยชน์

มาตรา ๑๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖ การกระทำความดีความชอบตามมาตรา ๔ (๒) ต้องมีหนังสือรับรองแสดงรายการการบริจาคตริพย์สินจากหน่วยงานที่รับบริจาคโดยมีผู้ลงลายมือชื่อตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(ก) รายการส่วนภูมิภาค

๑) การบริจาคตริพย์สินครั้งละไม่เกินห้าแสนบาท ให้หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ และนายอำเภอแห่งท้องที่ที่มีการบริจาคตริพย์สินในหนังสือรับรอง

(ข) รายการส่วนท้องถิ่น

๒) การบริจาคตริพย์สินครั้งละเกินห้าแสนบาท ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่มีการบริจาค ลงลายมือชื่อในหนังสือรับรองเว้นแต่การบริจาคให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลให้นายอำเภอแห่งท้องที่ที่มีการบริจาคตริพย์สินในหนังสือรับรอง

มาตรา ๑๖ การกระทำความดีความชอบตามมาตรา ๔ (๒) อันเป็นประโยชน์แก่ศาสนาต้องเป็นการบริจาคตริพย์สินให้แก่สถานประกอบศาสนกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยถูกต้องตามกฎหมายและต้องมีหนังสือรับรองแสดงรายการการบริจาคตริพย์สินที่มีผู้ลงลายมือชื่อตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙

มาตรา ๑๙ การกระทำความดีความชอบ มาตรา ๔ (๒) ที่ไม่ได้กระทำให้แก่หน่วยงานตามมาตรา ๑๕ ต้องมีหนังสือรับรองแสดงรายการการบริจาคตริพย์สินที่มีผู้ลงลายมือชื่อตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) การบริจาคตริพย์สินให้แก่ผู้รับในเขตจังหวัด

(ก) การบริจาคตริพย์สินครั้งละไม่เกินห้าแสนบาท ให้หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอที่เกี่ยวข้องมากที่สุด และนายอำเภอแห่งท้องที่ที่มีการบริจาคตริพย์สินในหนังสือรับรอง

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอแห่งท้องที่ที่มีการบริจาคมีอำนาจหน้าที่รับรองกรณีการบริจาคทรัพย์สินเพื่อสาธารณประโยชน์ครั้งละไม่เกินห้าแสนบาท โดยลงนามในหนังสือรับรองแสดงรายการการบริจาคทรัพย์สิน (ตามแบบที่สำนักงานয়รัฐมนตรีกำหนด) ร่วมกับหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอที่เกี่ยวข้องมากที่สุด (เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์)

(๒) พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๓๒ การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบ เลิกวัด และการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณียุบเลิกวัด ทรัพย์สินของวัดที่ถูกยุบเลิกให้ตกเป็นศาสนสมบัติกลาง

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

ข้อ ๑๒ เมื่อพระราชทานวิสุงคามสีมาแก่วัดใดแล้วให้นายอำเภอท้องที่วัดนั้นตั้งอยู่ดำเนินการปักหมายเขตที่ดินตามที่ได้พระราชทานต่อไป

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

เมื่อวัดได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา นายอำเภอท้องที่ที่วัดนั้นตั้งอยู่มีหน้าที่ดำเนินการปักหมายเขตที่ดินตามที่ได้พระราชทานต่อไป

๓.๑.๓ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

- (๓) นับ ชั่ง ตวง วัด ตรวจสินค้า และเก็บหรือนำสินค้าในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่าง เพื่อทำการทดสอบโดยไม่ต้องชำระราคาสินค้านั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด
- (๔) ค้น ยัด หรืออัดสินค้า ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุสินค้า ฉลากหรือเอกสารอื่นที่ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการค้าในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- (๕) เข้าไปในสถานที่หรือยานพาหนะใดๆ เพื่อตรวจสอบการผลิตสินค้า การขายสินค้าหรือบริการ รวมทั้งตรวจสอบสมุดบัญชี เอกสารและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องของผู้ประกอบธุรกิจในการนี้ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- (๕) มีหนังสือเรียกให้บุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารและหลักฐานที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๓๗ แต่งตั้งให้นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
- (๑) นับ ชั่ง ตวง วัด ตรวจสินค้า และเก็บหรือนำสินค้าในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่าง เพื่อทำการทดสอบโดยไม่ต้องชำระราคาสินค้านั้น ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด
- (๒) ค้น ยัด หรืออัดสินค้า ภาชนะหรือหีบห่อบรรจุสินค้าฉลากหรือเอกสารอื่นที่ไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการค้าในกรณีที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่ามีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- (๓) เข้าไปในสถานที่หรือยานพาหนะใดๆ เพื่อตรวจสอบการผลิตสินค้า การขายสินค้าหรือบริการ รวมทั้งตรวจสอบสมุดบัญชี เอกสารและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องของผู้ประกอบธุรกิจ ในการนี้ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) มีหนังสือเรียกให้บุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารและหลักฐานที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

๓.๑.๕ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓/๑ การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น

การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน
ทั้งนี้ โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน

การจัดสรรงบประมาณ และการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่
ต้องคำนึงถึงหลักการความระมัดระวัง

ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยผลอย่างอื่น
ให้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบ
และประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรานี้ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์
และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติก็ได้

มาตรา ๓๘ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่น
ที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศหรือคำสั่งใด หรือมติ
ของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น
มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น
อาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติ
ราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาความระมัดระวังอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตลอดจนการ
มอบอำนาจให้ทำนิติกรรมสัญญาฟ้องคดีและดำเนินคดี หรือกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ หรือเงื่อนไขในการ
มอบอำนาจหรือผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติก็ได้

ความในวรรคนี้มีให้ใช้บังคับกับอำนาจในการอนุญาตตามกฎหมายที่บัญญัติให้ต้องออก
ใบอนุญาตหรือที่บัญญัติให้ผู้มีอำนาจอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะ ในกรณีเช่นนั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจ
ตามกฎหมายดังกล่าวมีอำนาจมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาและผู้ว่าราชการจังหวัดได้ตามที่
เห็นสมควร หรือตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดในกรณีมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด
มีอำนาจมอบอำนาจได้ต่อไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้มอบอำนาจกำหนด

ในกรณีตามวรรคสาม เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนจะตราพระราช-
กฤษฎีกากำหนดรายชื่อกฎหมายที่ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวอาจมอบอำนาจตาม
วรรคหนึ่งตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ได้

มาตรา ๔๒/๑ ให้จังหวัดมีอำนาจภายในเขตจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๑) นำภารกิจของรัฐและนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์

(๒) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย
และเป็นธรรมในสังคม

(๓) จัดให้มีการคุ้มครอง ป้องกัน ส่งเสริม และช่วยเหลือประชาชนและชุมชนที่ด้อยโอกาส
เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง

(๔) จัดให้มีการบริการภาครัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสมอหน้า รวดเร็วและมี

คุณภาพ

(๕) จัดให้มีการส่งเสริม อุตสาหกรรม และสนับสนุนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์การปกครอง และให้มีขีดความสามารถพร้อมที่จะดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากกระทรวง ทบวง กรม

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ มอบหมาย หรือมีกฎหมายกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของจังหวัดตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐที่ประจำอยู่ในเขตจังหวัดที่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องและเป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัดตามมาตรา ๕๗/๑

มาตรา ๕๗/๑ ให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น จังหวัด

ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามวรรคหนึ่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างหัวหน้าส่วนราชการที่มีสถานที่ตั้งทำการอยู่ในจังหวัดไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือราชการบริหารส่วนกลางและผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัด รวมทั้งผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามวรรคหนึ่งจำนวนและวิธีการสรรหาผู้แทนภาคประชาสังคมและผู้แทนภาคธุรกิจเอกชนตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

เมื่อประกาศใช้แผนพัฒนาจังหวัดแล้ว การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการดำเนินการของส่วนราชการและหน่วยงานอื่นของรัฐทั้งปวงที่กระทำในพื้นที่จังหวัดต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดดังกล่าว

มาตรา ๕๗/๒ ให้นำความในมาตรา ๕๗/๑ มาใช้บังคับกับการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๕๘/๑ ในจังหวัดหนึ่งนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้มีคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.ธ.จ.” ทำหน้าที่สอดส่องและเสนอแนะการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานของรัฐในจังหวัดให้ใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและเป็นไปตามหลักการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗/๑

ก.ธ.จ. ประกอบด้วยผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งมีเขตอำนาจในจังหวัดเป็นประธาน ผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้แทนสมาชิกสภาผู้แทนท้องถิ่นที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน ทั้งนี้ จำนวน วิธีการสรรหา และการปฏิบัติหน้าที่ของ ก.ธ.จ. ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ในกรณีที่ ก.ธ.จ. พบว่ามีการละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับหรือมีกรณีที่เป็นการทุจริต ให้เป็นหน้าที่ของ ก.ธ.จ. ที่จะต้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มาตรา ๖๑ ในจังหวัดหนึ่งให้มีหน่วยราชการบริหารรองจากจังหวัดเรียกว่าอำเภอ การตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงอำเภอ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๖๑/๑ ให้อำเภอมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตอำเภอ ดังต่อไปนี้

- (๑) อำนาจและหน้าที่ตามที่กำหนดในมาตรา ๕๒/๑ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) โดยให้นำความในมาตรา ๕๒/๑ มาตราสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม
- (๒) ส่งเสริม สนับสนุน และจัดให้มีการบริการร่วมกันของหน่วยงานของรัฐลักษณะศูนย์บริการร่วม
- (๓) ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินการให้มีแผนชุมชน เพื่อรองรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด และกระทรวง ทบวง กรม
- (๔) โกล่เกลี่ยหรือจัดให้มีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยทางสังคมตามมาตรา ๖๑/๒ และมาตรา ๖๑/๓

มาตรา ๖๑/๒ ในอำเภอหนึ่ง ให้มีคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาทของประชาชนที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอ ในเรื่องที่พิพาททางแพ่งเกี่ยวกับที่ดินมรดก และข้อพิพาททางแพ่งอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสองแสนบาทหรือมากกว่านั้นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ให้นายอำเภอโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจังหวัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาท โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์เหมาะสมกับการทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นและคู่พิพาทตกลงยินยอมให้ใช้วิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้คู่พิพาทแต่ละฝ่ายเลือกบุคคลจากบัญชีรายชื่อตามวรรคสองฝ่ายละหนึ่งคน และให้นายอำเภอ พนักงานอัยการประจำจังหวัดหรือปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมายคนหนึ่งเป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่เป็นคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาท

ให้คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาทมีอำนาจหน้าที่รับฟังข้อพิพาท โดยตรงจากคู่พิพาท และดำเนินการไกล่เกลี่ยให้เกิดข้อตกลงยินยอมร่วมกันระหว่างคู่พิพาทโดยเร็ว ถ้าคู่พิพาททั้งสองฝ่ายตกลงกันได้ ให้คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาทจัดให้มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างคู่พิพาท และให้อีกฝ่ายข้อตกลงตามสัญญาประนีประนอมยอมความมีผลผูกพันคู่พิพาททั้งสองฝ่าย ในกรณีที่คู่พิพาทไม่อาจตกลงกันได้ ให้คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาทส่งจำหน่ายข้อพิพาทนั้น

ข้อตกลงตามวรรคสี่ให้มีผลเช่นเดียวกับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำบัญชี การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการจัดทำสัญญาประนีประนอมยอมความ ตลอดจนคำตอบแทนของคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาทให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความ ให้คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งยื่นคำร้องต่อพนักงานอัยการ และให้พนักงานอัยการดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อให้ออกคำบังคับให้ตามสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าวโดยให้นำกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการมาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทได้รับข้อพิพาทไว้พิจารณา ให้อายุความในการฟ้องร้องคดีสะกดชุดหยุดลง นับแต่วันที่ยื่นข้อพิพาทจนถึงวันที่คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทส่งจำหน่ายข้อพิพาทหรือวันที่คู่พิพาททำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน แล้วแต่กรณี ความในมาตรานี้ให้ใช้บังคับกับเขตของกรุงเทพมหานครด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๖๑/๓ บรรดาความผิดที่มีโทษทางอาญาที่เกิดขึ้นในเขตอำเภอใดหากเป็นความผิดอันยอมความได้ และมีข้อความผิดเกี่ยวกับเพศ ถ้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอม หรือแสดงความจำนงให้นายอำเภอของอำเภอนั้นหรือปลัดอำเภอที่นายอำเภอดังกล่าวมอบหมายเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามควรแก่กรณี และเมื่อผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอมเป็นหนังสือตามที่ไกล่เกลี่ยและปฏิบัติตามคำไกล่เกลี่ยดังกล่าวแล้ว ให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาไม่ยินยอมตามที่ไกล่เกลี่ย ให้จำหน่ายข้อพิพาทนั้น แต่เพื่อประโยชน์ในการที่ผู้เสียหายจะไปดำเนินคดีต่อไป อายุความการร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายอาญา ให้เริ่มนับแต่วันที่ยื่นข้อพิพาท

หลักเกณฑ์และวิธีในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๒ ในอำเภอหนึ่ง มีนายอำเภอคนหนึ่งเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอ

นายอำเภอสังกัดกระทรวงมหาดไทย

บรรดาอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกรมการอำเภอหรือนายอำเภอซึ่งกฎหมายกำหนดให้กรมการอำเภอและนายอำเภอมีอยู่ให้โอนไปเป็นอำนาจและหน้าที่ของนายอำเภอ

มาตรา ๖๓ ในอำเภอหนึ่ง นอกจากจะมีนายอำเภอเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาและรับผิดชอบดังกล่าวในมาตรา ๖๒ ให้มีปลัดอำเภอและหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ซึ่งกระทรวงทบวง กรมต่างๆ ส่งมาประจำให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ และมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารส่วนภูมิภาคซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมนั้น ในอำเภอนั้น

มาตรา ๖๔ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งปลัดอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอผู้มีอาวุโส ตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ แต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ให้นายอำเภอแต่งตั้งปลัดอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอผู้มีอาวุโสตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเป็นผู้รักษาราชการแทน ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมิได้แต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนไว้ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ปลัดอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอผู้มีอาวุโสตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเป็นผู้รักษาราชการแทน

มาตรา ๖๕ นายอำเภอมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(๑) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ถ้ากฎหมายใดมิได้บัญญัติว่าการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอที่จะต้องรักษาราชการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นด้วย

(๒) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

(๓) บริหารราชการตามคำแนะนำและคำชี้แจงของผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้มีหน้าที่ตรวจการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม และผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย ในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี

ควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในอำเภอตามกฎหมาย

มาตรา ๖๖ ให้แบ่งส่วนราชการของอำเภอดังนี้

(๑) สำนักงานอำเภอ มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของอำเภอนั้น ๆ มีนายอำเภอเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบ

(๒) ส่วนต่าง ๆ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ได้จัดตั้งขึ้นในอำเภอนั้น มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวง ทบวง กรม นั้น ๆ มีหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอนั้น ๆ เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารับผิดชอบ

มาตรา ๖๗ ให้นำความในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ มาใช้บังคับแก่ผู้รักษาราชการแทนและผู้ปฏิบัติราชการแทนตามหมวดนี้

มาตรา ๖๘ การจัดการปกครองอำเภอ นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๓๐ ในกระทรวงหนึ่ง ให้เป็นหน้าที่ของปลัดกระทรวงที่จะต้องจัดให้ส่วนราชการภายในกระทรวงที่รับผิดชอบปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริการประชาชนร่วมกันจัดตั้งศูนย์บริการร่วม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎอื่นใด ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนสามารถติดต่อสอบถาม ขอทราบข้อมูล ขออนุญาต หรือขออนุมัติในเรื่องใดๆ ที่เป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในกระทรวงเดียวกัน โดยติดต่อเจ้าหน้าที่ ณ ศูนย์บริการร่วมเพียงแห่งเดียว

มาตรา ๓๑ ในศูนย์บริการร่วมตาม มาตรา ๓๐ ให้จัดให้มีเจ้าหน้าที่รับเรื่องราวต่างๆ และดำเนินการส่งต่อให้เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้มีข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของทุกส่วนราชการในกระทรวง รวมทั้งแบบคำขอต่างๆ ไว้ให้พร้อมที่จะบริการประชาชนได้ ณ ศูนย์บริการร่วม

ให้เป็นหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องที่จะต้องจัดพิมพ์รายละเอียดของเอกสารหลักฐาน ที่ประชาชนจะต้องจัดทำในการขออนุมัติหรือขออนุญาตในแต่ละเรื่องมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการร่วม และให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการร่วมที่จะต้องแจ้งให้ประชาชนที่มาติดต่อได้ทราบในครั้งแรกที่มาติดต่อ และตรวจสอบว่าเอกสารหลักฐานที่จำเป็นดังกล่าวนั้นประชาชนได้ยื่นมาครบถ้วนหรือไม่ พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบถึงระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการดำเนินการในเรื่องนั้น

ในการยื่นคำร้องหรือคำขอต่อศูนย์บริการร่วมตาม มาตรา ๓๐ ให้ถือว่าเป็นการยื่นต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งหมดตามที่ระบุไว้ในกฎหมายหรือกฎแล้ว

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากมีปัญหา หรืออุปสรรคในการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายหรือกฎในเรื่องใด ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแจ้งให้ ก.พ.ร. ทราบ เพื่อดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรีให้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการตามกฎหมายหรือกฎนั้นต่อไป

มาตรา ๓๒ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ จัดให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการบริการประชาชนในเรื่องเดียวกันหรือต่อเนื่องกันในจังหวัด อำเภอ หรือกิ่งอำเภอนั้น ร่วมกันจัดตั้งศูนย์บริการร่วมไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ หรือสถานที่อื่นตามที่เห็นสมควร โดยประกาศให้ประชาชนทราบ และให้นำความในมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

๒. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๒๔ ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดดำเนินการมอบอำนาจให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานี้

๓. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๑๔ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันกับบุคคลดังต่อไปนี้ เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาจังหวัดที่ ก.บ.จ. จัดทำตามมาตรา ๑๔

(๑) หัวหน้าส่วนราชการที่มีสถานที่ตั้งทำการอยู่ในจังหวัดหรือมีเขตอำนาจหน้าที่ในจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือราชการบริหารส่วนกลาง

(๒) หัวหน้าหน่วยงานที่เป็นรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ บรรดาที่มีสถานที่ตั้งทำการอยู่ในจังหวัดหรือมีเขตอำนาจหน้าที่ในจังหวัด

(๓) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัด

(๔) ผู้แทนภาคประชาสังคม

(๕) ผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ ก.บ.จ. นำผลการประชุมปรึกษาหารือ และความคิดเห็นของที่ประชุมมาปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดให้สมบูรณ์ แล้วส่ง ก.บ.จ. เพื่อพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไป ทั้งนี้ ให้ส่งสำเนาให้ ก.บ.ก. ทราบด้วยเมื่อแผนพัฒนาจังหวัดได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และประกาศใช้แล้ว การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการดำเนินกิจการของจังหวัดและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดดังกล่าว

มาตรา ๒๑ ผู้แทนภาคประชาสังคมตามมาตรา ๑๔ (๔) ให้ประกอบด้วยบุคคลที่ได้รับการสรรหาจากแต่ละอำเภอในเขตจังหวัด อำเภอละไม่เกินหกคน

ให้นายกเทศมนตรีและประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลในเขตอำเภอคัดเลือกบุคคลซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล และให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลคัดเลือกบุคคลซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาล แล้วเสนอให้นายอำเภอจัดประชุม เพื่อสรรหาผู้แทนภาคประชาสังคมจากบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกข้างต้นเพื่อให้ได้จำนวนตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

หลักเกณฑ์การประชุมเพื่อสรรหาและการแจ้งรายชื่อผู้ได้รับการสรรหาตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนด

มาตรา ๒๒ ผู้แทนภาคประชาสังคมตามมาตรา ๑๙ (๔) ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไปในวันสรรหา
- (๓) มีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาล หรือนอกเขตเทศบาล แล้วแต่กรณี ของแต่ละอำเภอที่มีการสรรหาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสรรหา
- (๔) มีฐานะเป็นผู้นำชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยสภาองค์กรชุมชน

มาตรา ๒๓ ผู้แทนภาคประชาสังคมตามมาตรา ๑๙ (๔) ต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ ที่ปรึกษาหรือผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง
- (๒) ไม่เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

๔. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการธรรมภิบาลจังหวัด

ข้อ ๗ ให้นายอำเภอดำเนินการสรรหากรรมการผู้แทนภาคประชาสังคมของอำเภอโดยประกาศกำหนดการรับสมัครผู้เข้ารับการสรรหา ปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน

ประกาศตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (๑) วันรับสมัคร
- (๒) สถานที่รับสมัคร
- (๓) จำนวนผู้แทนภาคประชาสังคมของอำเภอนั้น
- (๔) เอกสารหรือหลักฐานการสมัคร
- (๕) วันประชุมเพื่อเลือกกันเองของผู้สมัคร

ข้อ ๙ เมื่อครบกำหนดเวลารับสมัครตามข้อ ๗ แล้ว ให้นายอำเภอจัดประชุมผู้สมัครเข้ารับการสรรหาเพื่อเลือกกันเองให้ได้ผู้แทนภาคประชาสังคมของอำเภอจำนวนหนึ่งคน และแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

ข้อ ๑๐ ให้นายอำเภอดำเนินการสรรหากรรมการผู้แทนสมาชิกสภาท้องถิ่นของอำเภอตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งให้ประธานสภาท้องถิ่นแต่ละแห่งในเขตอำเภอ ยกเว้นประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จัดประชุมสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อเลือกกันเองให้ได้ผู้แทนหนึ่งคน

(๒) ให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับเลือกตั้งจากอำเภอเป็นผู้แทนสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดของอำเภอนั้น เว้นแต่อำเภอที่มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมากกว่าหนึ่งคน ให้นายอำเภอจัดประชุมสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตอำเภอเพื่อเลือกกันเองให้ได้ผู้แทนหนึ่งคน

(๓) จัดประชุมผู้ที่ได้รับเลือกตาม (๑) และ (๒) เพื่อเลือกกันเองให้ได้ผู้แทนสมาชิกสภาท้องถิ่นของอำเภอหนึ่ง และแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

๕. กฎกระทรวงว่าด้วยการใกล้ชิดและประณอมข้อพิพาททางแพ่ง พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๒ ในกฎกระทรวงนี้

“ข้อพิพาท” หมายความว่า ข้อพิพาททางแพ่งเกี่ยวกับที่ดิน มรดก และข้อพิพาททางแพ่งอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสองแสนบาทหรือมากกว่านั้น ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

“อำเภอ” หมายความว่า รวบรวมถึง กิ่งอำเภอ

“นายอำเภอ” หมายความว่า ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

“พนักงานอัยการประจำจังหวัด” หมายความว่า ข้าราชการอัยการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อัยการผู้ช่วยขึ้นไปปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัด

“บัญชีรายชื่อ” หมายความว่า บัญชีรายชื่อบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ใกล้ชิด

“ผู้ใกล้ชิด” หมายความว่า บุคคลที่ทำหน้าที่ใกล้ชิดและประณอมข้อพิพาท

“ประธานคณะผู้ใกล้ชิด” หมายความว่า นายอำเภอ พนักงานอัยการประจำจังหวัดหรือปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมาย ที่เป็นประธานคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ใกล้ชิดและประณอมข้อพิพาท

ข้อ ๓ ในอำเภอหนึ่งให้มีบัญชีรายชื่อ โดยจำนวนบุคคลในบัญชีรายชื่อให้เป็นไปตามที่นายอำเภอเห็นสมควร แต่ต้องไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ให้นายอำเภอประกาศระยะเวลาในการรับสมัครเป็นผู้ใกล้ชิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และสถานที่ที่เป็นชุมชนตามที่เห็นสมควร

ในการนี้มีเหตุอันสมควร นายอำเภอจะขยายระยะเวลาตามวรรคสองออกไปอีกก็ได้

ข้อ ๔ เมื่อพ้นวันรับสมัครแล้วให้นายอำเภอรวบรวมรายชื่อผู้สมัครซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๔ พร้อมทั้งประวัติย่อของแต่ละบุคคลเสนอคณะกรรมการจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ให้คณะกรรมการจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบบัญชีรายชื่อให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับบัญชีรายชื่อจากนายอำเภอ

ให้นายอำเภอปิดประกาศบัญชีรายชื่อที่ได้รับความเห็นชอบไว้ ณ สถานที่ตามข้อ ๓ วรรคสอง

ข้อ ๖ ให้ผู้ใกล้ชิดพ้นจากบัญชีรายชื่อเมื่อ

(๑) ลา

(๒) ลาออก โดยยื่นเป็นหนังสือต่อนายอำเภอ

(๓) นายอำเภอโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจังหวัดสั่งให้พ้นจากบัญชีรายชื่อเพราะขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๔

(๔) ไม่เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทตามกำหนดหมายติดต่อกันเกินสองครั้ง โดยไม่แจ้งเหตุผลความจำเป็นต่อประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ย

(๕) ถูกถอดถอนให้พ้นจากบัญชีรายชื่อตามข้อ ๙

ข้อ ๗ ในกรณีที่มีบัญชีรายชื่อมีจำนวนรายชื่อน้อยกว่าสี่สิบคน หรือน้อยกว่าจำนวนที่นายอำเภอเห็นสมควร ให้นายอำเภอดำเนินการรับสมัครและจัดทำรายชื่อเพิ่มเติม ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๓ ข้อ ๔ และข้อ ๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘ เมื่อคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องเรียนว่าผู้ไกล่เกลี่ยผู้ใดประพฤติผิดจรรยาบรรณตามข้อ ๘ ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง เมื่อผลการสอบสวนปรากฏว่ามีมูลและเป็นกรณีประพฤติผิดจรรยาบรรณตามข้อ ๘ (๑) (๔) (๖) หรือ (๗) ให้ดำเนินการถอดถอนผู้นั้นพ้นจากบัญชีรายชื่อโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจังหวัด ถ้าเป็นกรณีอื่นให้ดำเนินการว่ากล่าวตักเตือนสั่งให้พ้นจากการทำหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยในข้อพิพาทนั้น หรือถอดถอนให้พ้นจากบัญชีรายชื่อโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจังหวัด ตามที่เห็นสมควร

ถ้าการร้องเรียนตามวรรคหนึ่ง เป็นการร้องเรียนเมื่อเริ่มต้นกระบวนการไกล่เกลี่ยไปแล้ว ให้นายอำเภอสั่งระงับการไกล่เกลี่ยไว้ก่อนจนกว่าจะทราบผลการสอบสวน และเมื่อทราบผลการสอบสวนแล้ว ถ้าเป็นกรณีที่นายอำเภอสั่งให้ผู้ไกล่เกลี่ยนั้นพ้นจากการทำหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ย หรือจะดำเนินการถอดถอนให้พ้นจากบัญชีรายชื่อ ให้นายอำเภอสั่งให้คู่พิพาทเลือกผู้ไกล่เกลี่ยอื่นทำหน้าที่แทนผู้ไกล่เกลี่ยที่ถูกร้องเรียน และให้เป็นดุลพินิจของประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ยพิจารณาว่าจะดำเนินการกระบวนการไกล่เกลี่ยต่อไปหรือเริ่มต้นกระบวนการไกล่เกลี่ยใหม่

ในกรณีที่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเห็นว่าประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ยประพฤติผิดจรรยาบรรณตามข้อ ๘ ให้ร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาของผู้ทำหน้าที่ประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ยนั้น ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเห็นสมควรเปลี่ยนผู้ทำหน้าที่ประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ย ให้ดำเนินการโดยเร็ว เว้นแต่นายอำเภอเป็นประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ย ให้พนักงานอัยการประจำจังหวัดทำหน้าที่ประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ยแทน

ข้อ ๑๐ ให้นายอำเภอตรวจสอบบัญชีรายชื่อเป็นประจำทุกปีปฏิทิน ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงรายชื่อบุคคลในบัญชีรายชื่อ ให้นายอำเภอจัดทำบัญชีรายชื่อใหม่ และปิดประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ณ สถานที่ตามข้อ ๓ วรรคสอง

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท ให้แจ้งความประสงค์เป็นคำร้องขอต่อนายอำเภอ โดยจะทำเป็นหนังสือส่งด้วยตนเองหรือส่งทางไปรษณีย์หรือแจ้งด้วยวาจา ณ ที่ว่าการอำเภอที่ตนมีภูมิลำเนาได้ ในกรณีแจ้งด้วยวาจา ให้นายอำเภอจดแจ้งรายละเอียดและให้ผู้ร้องลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

เมื่อนายอำเภอได้รับคำร้องขอตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้แจ้งให้คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งทราบและสอบถามว่าประสงค์จะเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทหรือไม่ หากเป็นกรณีที่มีคู่พิพาทหลายฝ่าย ให้แจ้งและสอบถามคู่พิพาททุกฝ่าย

ในกรณีที่คู่พิพาททุกฝ่ายตกลงยินยอมที่จะเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท ให้นายอำเภอแจ้งเป็นหนังสือให้คู่พิพาททุกฝ่ายทราบพร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ให้คู่พิพาททุกฝ่าย มาพร้อมกันเพื่อเลือกผู้ไกล่เกลี่ยและประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ย

เมื่อคู่พิพาททุกฝ่ายมาพร้อมกันแล้ว ให้นายอำเภอดำเนินการให้คู่พิพาทเลือกผู้ไกล่เกลี่ยของตน และร่วมกันเลือกว่าจะให้นายอำเภอ พนักงานอัยการประจำจังหวัด หรือปลัดอำเภอเป็นประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ย และจัดให้มีการบันทึกความตกลงยินยอมไว้ในสารบบการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท พร้อมทั้งให้ คู่พิพาททุกฝ่ายลงลายมือชื่อในสารบบนั้น

ในกรณีที่คู่พิพาทไม่อาจร่วมกันเลือกประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ยได้ ให้นายอำเภอเป็นผู้กำหนด ประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ย

ในกรณีที่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยินยอมเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท ให้นายอำเภอจำหน่ายคำร้องขอไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทนั้นและแจ้งให้ผู้ร้องขอทราบ

ข้อ ๑๒ เมื่อมีการเลือกหรือกำหนดผู้ไกล่เกลี่ยและประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ยแล้ว ให้ประธาน คณะผู้ไกล่เกลี่ยนัดประชุมคณะผู้ไกล่เกลี่ยภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีคณะผู้ไกล่เกลี่ยครบถ้วน เพื่อพิจารณา คำร้องขอไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท ในกรณีเห็นว่าผู้ร้องขอใช้สิทธิโดยไม่สุจริต หรือการดำเนินการต่อไป จะเป็นผลให้เกิดการได้เปรียบหรือเสียเปรียบแก่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในการดำเนินคดีทางศาล ให้คณะผู้ไกล่เกลี่ย มีมติไม่รับคำร้องขอนั้นไว้พิจารณาและให้ยุติเรื่อง

ในกรณีอื่นให้รับคำร้องขอนั้นไว้เพื่อดำเนินการต่อไป แต่การรับดังกล่าวให้อยู่ภายใต้บังคับข้อ ๑๔ ข้อ ๑๕ และข้อ ๒๐

ข้อ ๑๓ การดำเนินการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท โดยปกติให้กระทำ ณ ที่ว่าการอำเภอ แต่ในกรณีจำเป็นประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ยจะกำหนดให้ดำเนินการ ณ สถานที่ราชการอื่นก็ได้ แต่ต้องแจ้ง ให้คู่พิพาททราบล่วงหน้าตามสมควร

ให้อำเภอส่งหนังสือนัดหมายการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทแจ้งวัน เวลา และสถานที่ ไปยังคณะผู้ไกล่เกลี่ยและคู่พิพาททุกฝ่ายภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีคณะผู้ไกล่เกลี่ยรับคำร้องขอไว้พิจารณาตาม ข้อ ๑๒ สำหรับการนัดครั้งต่อไป ให้ประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ยเป็นผู้กำหนดและแจ้งให้คู่พิพาททุกฝ่าย ทราบ และบันทึกการนัดหมายไว้ในสารบบการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท

การส่งหนังสือนัดหมายตามวรรคสอง ให้นายอำเภอหรือประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ย แล้วแต่กรณี ดำเนินการส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้แก่คู่พิพาทและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่ผู้นั้นอยู่ ณ สถานที่ ไกล่เกลี่ยในเวลาที่ได้มีการนัดหมายและได้ลงลายมือชื่อรับไว้ ให้ถือว่าได้ส่งโดยชอบแล้ว

๖. กฎกระทรวงว่าด้วยการไกล่เกลี่ยความผิดที่มีโทษทางอาญา พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๒ ในกฎกระทรวงนี้

“อำเภอ” หมายความว่า กิ่งอำเภอ

“นายอำเภอ” หมายความว่า ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

“ปลัดอำเภอ” หมายความว่า ปลัดอำเภอที่นายอำเภอมอบหมายให้เป็นผู้ไกล่เกลี่ยคดีความผิด ที่มีโทษทางอาญา

“ความผิดที่มีโทษทางอาญา” หมายความว่า ความผิดที่มีโทษทางอาญาตามกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นที่เป็นความผิดอันยอมความได้ และมิใช่ความผิดเกี่ยวกับเพศ

ข้อ ๓ บรรดาความผิดที่มีโทษทางอาญาที่เกิดขึ้นในเขตอำนาจใด ถ้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหา ยินยอมหรือแสดงความจำนงให้มีการไกล่เกลี่ย ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอของอำเภอนั้นเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ตามควรแก่กรณี

ข้อ ๔ ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้แจ้งความประสงค์ เป็นหนังสือหรือด้วยวาจาต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอนั้น ในกรณีที่แจ้งความประสงค์ด้วยวาจา ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอทำบันทึกความประสงค์นั้นไว้ และให้ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าว ลงลายมือชื่อไว้ด้วย

เมื่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอได้รับแจ้งความประสงค์ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้แจ้งผู้เสียหาย หรือผู้ถูกกล่าวหาอีกฝ่ายหนึ่งทราบและสอบถามว่าจะยินยอมหรือแสดงความจำนงเข้าสู่กระบวนการ ไกล่เกลี่ยหรือไม่ หากเป็นกรณีที่มีผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาหลายฝ่าย ให้แจ้งและสอบถามทุกฝ่าย

ในกรณีที่ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายตกลงยินยอมหรือแสดงความจำนงที่จะเข้าสู่กระบวนการ ไกล่เกลี่ย ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบ และจัดให้มีการบันทึกการยินยอมหรือความจำนง เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยไว้ในสารบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาพร้อมทั้งให้ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหา ทุกฝ่ายลงลายมือชื่อในสารบบนั้น

ในกรณีที่ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยินยอมหรือไม่แสดงความจำนงเข้าสู่ กระบวนการไกล่เกลี่ย ให้การแจ้งความประสงค์ตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดไป และให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ แจ้งผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาฝ่ายที่เหลือทราบด้วย

ข้อ ๕ ในกรณีที่นายอำเภอหรือปลัดอำเภอเห็นว่าสิทธินัดคดีอาญาพึงได้ระงับไปตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วก่อนวันแจ้งความประสงค์ตามข้อ ๔ วรรคหนึ่งหรือจะระงับไปก่อนวันที่ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอแจ้งให้ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาอีกฝ่ายหนึ่งทราบตามข้อ ๔ วรรคสอง ห้ามมิให้ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอรับข้อพิพาทนั้นไว้ไกล่เกลี่ย และให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอแจ้งให้ผู้แจ้งความ ประสงค์ทราบโดยพลัน

ข้อ ๖ การแจ้งความประสงค์ตามข้อ ๔ วรรคหนึ่ง ไม่ใช่คำร้องทุกข์ตามกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา

ข้อ ๗ เมื่อผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายได้ลงลายมือชื่อในสารบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คดีอาญาตามข้อ ๔ วรรคสาม แล้ว ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอรับข้อพิพาทนั้นไว้ไกล่เกลี่ยต่อไป และ แจ้งให้ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายทราบถึงสิทธิของตนและผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามข้อ ๑๒ ข้อ ๓๔ ข้อ ๓๕ และข้อ ๓๗ พร้อมทั้งสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับข้อพิพาทจากผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่าย รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง และบันทึกการแจ้งและรายละเอียดเกี่ยวกับข้อพิพาทดังกล่าวไว้ในสารบบการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทคดีอาญา

การบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับข้อพิพาทตามวรรคหนึ่ง ให้บันทึกเฉพาะการกระทำที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทตามที่ได้ความจากผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวัน เวลาสถานที่ และบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภออ่านข้อความที่บันทึกไว้ในสารบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญารวมวรรคหนึ่งให้ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายฟัง แล้วให้ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่าย นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๘ ในการสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับข้อพิพาทตามข้อ ๗ วรรคหนึ่ง ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอกระทำต่อหน้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่าย เว้นแต่ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มาตามที่นัดหมายโดยไม่มีเหตุอันสมควร จะกระทำลับหลังผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาฝ่ายนั้นก็ได้ ทั้งนี้ในการไกล่เกลี่ยนั้นจะไกล่เกลี่ยพร้อมกันหรือแยกกันก็ได้ แต่ในการตกลงกันนั้นให้กระทำต่อหน้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่าย

ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายมีสิทธิให้ผู้ซึ่งตนไว้วางใจไม่เกินสองคนเข้ารับฟังการไกล่เกลี่ยได้ แต่ในการไกล่เกลี่ยครั้งใด หากนายอำเภอหรือปลัดอำเภอเห็นว่ากรมบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาอยู่ด้วยจะเป็นอุปสรรคต่อการไกล่เกลี่ย จะดำเนินการไกล่เกลี่ยครั้งนั้นโดยมิให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาเข้าร่วมรับฟังก็ได้

ข้อ ๙ การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้กระทำ ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือในกรณีจำเป็นจะกระทำ ณ สถานที่ราชการอื่นตามที่นายอำเภอกำหนดก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายทราบล่วงหน้าตามสมควร

ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอส่งหนังสือนัดหมายการไกล่เกลี่ยไปยังผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่าย เว้นแต่ผู้นั้นได้รับแจ้งด้วยวาจาและลงลายมือชื่อรับรู้ไว้ ให้ถือว่าเป็นการนัดหมายโดยชอบแล้ว

ข้อ ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท นายอำเภอหรือปลัดอำเภออาจเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาเสนอข้อผ่อนผันให้แก่กัน หรืออาจเสนอทางเลือกให้แก่ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาผ่อนผันให้แก่กันก็ได้ แต่ห้ามมิให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอวินิจฉัยข้อเท็จจริงหรือชี้ขาดข้อพิพาท

ข้อ ๑๑ เมื่อผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายตกลงยินยอมตามที่ไกล่เกลี่ย ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอจัดทำเป็นหนังสือตกลงยินยอม และบันทึกการตกลงยินยอมนั้นไว้ในสารบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญา

หนังสือตกลงยินยอมตามวรรคหนึ่ง ให้ระบุวัน เดือน ปี และรายละเอียดความตกลงยินยอม รวมทั้งกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติตามความตกลงยินยอมให้ชัดเจน และให้นำความในข้อ ๗ วรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๒ เมื่อผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายได้ปฏิบัติตามความตกลงยินยอมตามข้อ ๑๑ แล้วให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกันและสิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือยื่นฟ้องต่อศาลไว้ ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอแจ้งต่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๓ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอจะเปิดเผยข้อเท็จจริงใดที่ได้มาจากการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไม่ได้ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยตามคำสั่งศาล

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายได้ตกลงยินยอมพินัยที่ไกล่เกลี่ยแล้วแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามความตกลงยินยอมหรือปฏิบัติไม่ครบถ้วนภายในเวลาที่ตกลงกันไว้ ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอจำหน่ายข้อพิพาทนั้นออกจากสารบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญา

ข้อ ๑๕ ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยทำเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอเมื่อใดก็ได้ ในกรณีบอกเลิกด้วยวาจาให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอบันทึกการบอกเลิกนั้นไว้พร้อมทั้งให้ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายยินยอมให้บันทึกเป็นหลักฐาน เมื่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอได้รับการบอกเลิกการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามวรรคหนึ่ง ให้จำหน่ายข้อพิพาทนั้นออกจากสารบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญา

ข้อ ๑๖ ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับข้อพิพาทไว้ เว้นแต่มีความจำเป็นและผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายยินยอมให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอขยายเวลาได้อีกไม่เกินสิบห้าวัน

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว ถ้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาทุกฝ่ายไม่สามารถตกลงยินยอมกันได้ ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอจำหน่ายข้อพิพาทนั้นออกจากสารบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญา

ข้อ ๑๗ ข้อพิพาทใดที่นายอำเภอหรือปลัดอำเภอจำหน่ายออกจากสารบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาตามข้อ ๑๖ วรรคสอง นายอำเภอหรือปลัดอำเภอจะรับข้อพิพาทนั้นเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยอีกไม่ได้

ข้อ ๑๘ เมื่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอจำหน่ายข้อพิพาทออกจากสารบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาแล้ว ให้นับถึงเหตุแห่งการจำหน่ายข้อพิพาทไว้ด้วย

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

๑. อำนาจหน้าที่ของนายอำเภอตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

๑.๑ นายอำเภอมิหน้าที่ปฏิบัติการกิจของอำเภอดังต่อไปนี้

- (๑) นำภารกิจของรัฐและนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์
- (๒) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการ ให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมในสังคม
- (๓) จัดให้มีการคุ้มครองป้องกัน ส่งเสริม และช่วยเหลือประชาชนและชุมชนที่ด้อยโอกาส เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง
- (๔) จัดให้มีการบริการภาครัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสมอหน้า รวดเร็ว และมีคุณภาพ
- (๕) จัดให้มีการส่งเสริม อุทิศทุน และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้มีขีดความสามารถพร้อมที่จะดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากกระทรวง ทบวง กรม

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ มอบหมาย หรือที่มีกฎหมายกำหนด

๑.๒ นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และจัดให้มีการบริการร่วมกันของหน่วยงาน ในลักษณะศูนย์บริการร่วม

๑.๓ นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อร่วมมือกับ ชุมชนในการดำเนินการให้มีแผนชุมชน เพื่อรองรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด และกระทรวง ทบวง กรม

๑.๔ นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยหรือจัดให้มีการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาท เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยทางสังคม ดังนี้

(๑) ในอำเภอหนึ่ง ให้มีคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทของประชาชน ที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอ ในเรื่องที่พิพาททางแพ่งเกี่ยวกับที่ดินมรดก และข้อพิพาท ทางแพ่งอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสองแสนบาทหรือมากกว่านั้นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ให้นายอำเภอโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจังหวัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้หรือมี ประสบการณ์เหมาะสมกับการทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นและคู่พิพาทตกลงยินยอมให้ใช้วิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้คู่พิพาท แต่ละฝ่ายเลือกบุคคลจากบัญชีรายชื่อตามวรรคสองฝ่ายละหนึ่งคน และให้นายอำเภอ พนักงานอัยการประจำ จังหวัด หรือปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมายคนหนึ่ง เป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่เป็นคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย และประนอมข้อพิพาท

ให้คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทมีอำนาจหน้าที่รับฟังข้อพิพาท โดยตรงจากคู่พิพาท และดำเนินการไกล่เกลี่ยให้เกิดข้อตกลงยินยอมร่วมกันระหว่างคู่พิพาทโดยเร็ว ถ้าคู่พิพาท ทั้งสองฝ่ายตกลงกันได้ ให้คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทจัดให้มีการทำสัญญาประนีประนอม ยอมความระหว่างคู่พิพาท และให้ออเอกสารข้อตกลงตามสัญญาประนีประนอมยอมความมีผลผูกพันคู่พิพาท ทั้งสองฝ่าย ในกรณีที่คู่พิพาทไม่อาจตกลงกันได้ ให้คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท สั่งจำหน่ายข้อพิพาทนั้น

ข้อตกลงตามวรรคสี่ให้มีผลเช่นเดียวกับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามกฎหมายว่าด้วย อนุญาโตตุลาการ

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำบัญชี การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการจัดทำสัญญา ประนีประนอมยอมความ ตลอดจนคำตอบแทนของคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่มีคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความ ให้คู่พิพาท อีกฝ่ายหนึ่งยื่นคำร้องต่อพนักงานอัยการ และให้พนักงานอัยการดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อให้ ออกคำบังคับให้ตามสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าวโดยให้นำกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการมาใช้ บังคับโดยอนุโลม

(๒) บรรดาความผิดที่มีโทษทางอาญาที่เกิดขึ้นในเขตอำเภอใดหากเป็นความผิดอันยอม ความได้ และมีใช้ความผิดเกี่ยวกับเพศ ถ้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอม หรือแสดงความจำนงให้นายอำเภอ ของอำเภอนั้นหรือปลัดอำเภอที่นายอำเภอดังกล่าวมอบหมายเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามความแก่กรณี และเมื่อ

ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอมเป็นหนังสือตามที่ไกล่เกลี่ยและปฏิบัติตามคำไกล่เกลี่ยดังกล่าวแล้ว ให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาไม่ยินยอมตามที่ไกล่เกลี่ย ให้เจ้าหน้าที่ข้อพิพาทนั้นแต่เพื่อประโยชน์ในการที่ผู้เสียหายจะไปดำเนินคดีต่อไป อายุความการร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายอาญา ให้เริ่มนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ข้อพิพาท

หลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๑.๕ นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่เป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอโดยมีปลัดอำเภอและหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ส่งมาเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ และนายอำเภอมีอำนาจในการแต่งตั้งปลัดอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอผู้มีอาวุโสตามระเบียบแบบแผนของทางราชการให้เป็นผู้รักษาราชการแทน ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ แต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้

๑.๖ นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการอำเภอ ดังนี้

(๑) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ถ้ากฎหมายใดมิได้บัญญัติว่าการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอที่จะต้องรักษาราชการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นด้วย

(๒) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

(๓) บริหารราชการตามคำแนะนำและคำชี้แจงของผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้มีหน้าที่ตรวจการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม และผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย ในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี

๑.๗ นายอำเภอมีหน้าที่ที่ควบคุมการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในอำเภอกตามกฎหมาย

๒. อำนาจหน้าที่ของนายอำเภอกตามกฎหมายลำดับรองอื่นๆ

๒.๑ ให้นายอำเภอ จัดให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการบริการประชาชนในเรื่องเดียวกันหรือต่อเนื่องกันในอำเภอนั้น ร่วมกันจัดตั้งศูนย์บริการร่วมไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือสถานที่อื่นตามที่เห็นสมควร โดยประกาศให้ประชาชนทราบ และให้ความร่วมมือมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

๒.๒ นายอำเภอมีหน้าที่ที่จะต้องมอบอำนาจของตนตามแนวทางที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

๒.๓ นายอำเภอมีหน้าที่จัดประชุม เพื่อสรรหาผู้แทนภาคประชาสังคมจากบุคคลซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลที่ได้รับการคัดเลือกจากนายกเทศมนตรีและประธานสภาองค์การชุมชนตำบลในเขตอำเภอ และจากบุคคลซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลที่ได้รับการคัดเลือกจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประธานสภาองค์การชุมชนตำบล เพื่อให้ได้ผู้แทนภาคประชาสังคมอำเภอละไม่เกินหกคน ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

๒.๔ นายอำเภอมีหน้าที่ดำเนินการสรรหากรรมการผู้แทนภาคประชาสังคมของอำเภอและกรรมการผู้แทนสมาชิกสภาท้องถิ่นของอำเภอ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการธรรมภิบาลจังหวัด

๒.๕ นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยหรือจัดให้มีการไกล่เกลี่ยประณอมข้อพิพาททางแพ่ง และความผิดที่มีโทษทางอาญา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและประณอมข้อพิพาททางแพ่ง พ.ศ. ๒๕๕๓ และกฎกระทรวงว่าด้วยการไกล่เกลี่ยความผิดที่มีโทษทางอาญา พ.ศ. ๒๕๕๓

๓.๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓.๒.๑ กรมชลประทาน

กรมชลประทาน มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พุทธศักราช ๒๔๘๒

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า คณะกรรมการจังหวัด ข้าหลวงประจำจังหวัด คณะกรรมการอำเภอ นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าหรือผู้ช่วยหัวหน้าการชลประทานและเจ้าพนักงานผู้ควบคุมการชลประทาน

มาตรา ๗ ผู้ใดจะทำการชลประทานส่วนบุคคล จะต้องขอและได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อน เว้นแต่จะได้ทำขึ้นเพื่อประโยชน์แก่เนื้อที่ไม่เกินสองร้อยไร่ หรือเป็นการกระทำชั่วคราว ซึ่งมิได้มีการก่อสร้างไว้เป็นประจำ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กีดขวางทางน้ำสาธารณะหรือทำให้เสียหายแก่บุคคลอื่น

การขออนุญาตนั้น ให้ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการอำเภอเจ้าของท้องที่ และให้คณะกรรมการอำเภอปิดประกาศโฆษณาไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและในตำบลติดต่อกับตำบลที่จะทำการชลประทานนั้นเป็นเวลาสิบห้าวัน ผู้ใดเห็นว่าตนจะได้รับความเสียหายจากการชลประทานนี้ ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อคณะกรรมการอำเภอ ภายในระยะเวลาดังกล่าวแล้ว เฉพาะในกรณีฉุกเฉินให้พิจารณาอนุญาตไปก่อนได้

การอนุญาตตามความในวรรคต้น

(๑) ถ้าทำขึ้นเพื่อประโยชน์แก่เนื้อที่ไม่เกินห้าร้อยไร่และอยู่ในท้องที่อำเภอเดียวกัน ให้คณะกรรมการอำเภอนั้นเป็นผู้พิจารณาอนุญาตแล้วรายงานให้จังหวัดทราบ และให้จังหวัดรายงานไปยังกระทรวงเกษตรธิการ

มาตรา ๑๐ เจ้าของการชลประทานส่วนบุคคล จะต้องปฏิบัติตามมิให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของบุคคลอื่นและจะต้อง ป้อนน้ำให้ที่ดินที่อยู่ใกล้เคียงซึ่งเคยได้รับน้ำจากการชลประทานนั้นมาแต่ก่อนได้ใช้สอยตามสมควร ถ้าเจ้าของหรือผู้ควบคุมกระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นหรือสิ่งสาธารณประโยชน์ ให้คณะกรรมการอำเภอมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ควบคุมกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าพ้นกำหนดเวลา เจ้าของหรือผู้ควบคุมไม่ปฏิบัติตาม ให้คณะกรรมการอำเภอมีอำนาจเข้าดำเนินการเพื่อป้องกันความเสียหายได้ทันที

มาตรา ๑๐ ทวิ ในการจัดทำการชลประทานส่วนบุคคลตามหมวดนี้ ไม่ว่าจะต้องขออนุญาตตามมาตรา ๙ หรือไม่ก็ตาม ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้ที่ดินของบุคคลอื่นหรือที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ผู้จัดทำการชลประทานส่วนบุคคลดังกล่าวอาจทำทางน้ำผ่านที่ดินนั้นได้ เมื่อขอและได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว แต่ต้องใช้จ่ายทดแทนให้แก่เจ้าของที่ดินดังกล่าว

การขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ขออนุญาตยื่นคำขอต่อนายอำเภอเจ้าของท้องที่และจะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๘ (๑) ด้วย และให้นายอำเภอแจ้งให้เจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินที่จะทำทางน้ำผ่านทราบ โดยจดหมายลงทะเบียนไปยังภูมิสำเนาของเจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินพร้อมทั้งปิด ประกาศ ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด ที่ว่าการเขต ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนันในท้องที่ และที่ดินที่จะทำทางน้ำผ่านล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ผู้ใดเห็นว่าตนจะได้รับความเสียหายจากการทำทางน้ำผ่านที่ดิน ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อนายอำเภอภายในระยะเวลาดังกล่าวแล้ว เฉพาะในกรณีฉุกเฉินให้พิจารณาอนุญาตไปก่อนได้

ในกรณีที่ดินพนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตตามคำขอ ให้ปิดประกาศและแจ้งการอนุญาตพร้อมทั้งรายละเอียดให้เจ้าของและผู้ครอบครองที่ดินทราบโดยวิธีการดังระบุไว้ในวรรคสองล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ให้นามตรา ๙ วรรคสามใช้บังคับแก่การอนุญาตตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามหลักชลประทาน และจะต้องให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินน้อยที่สุด

จำนวนเงินค่าทดแทนนั้นไม่อาจตกลงกันได้ ผู้ขออนุญาตอาจร้องขอต่อคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็น ประธานกรรมการ ประธานสภาจังหวัดเป็นรองประธานกรรมการ เจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัด เกษตรจังหวัด ผู้แทนกรมชลประทาน และนายอำเภอหรือปลัดอำเภอยุ่เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่เป็นกรรมการ เป็นผู้กำหนด โดยให้คำนึงถึงสภาพของที่ดินตลอดจนประโยชน์ที่ผู้ขออนุญาตจะได้รับและความเสียหายที่จะเกิดแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินอื่นด้วย

เมื่อคณะกรรมการได้กำหนดจำนวนเงินค่าทดแทนตามวรรคห้าแล้วเจ้าของที่ดินไม่ยอมรับเงินค่าทดแทน และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปิดประกาศตามวรรคสามโดยอนุโลม และได้วางเงินค่าทดแทนดังกล่าวต่อศาลแล้ว ผู้ขออนุญาตมีสิทธิเข้าดำเนินการได้

การที่เจ้าของที่ดินไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนที่ดินตามที่คณะกรรมการ กำหนด ในวรรคห้า รับหรือไม่รับเงินค่าทดแทนที่ได้วางไว้ต่อศาล ไม่ได้สิทธิเจ้าของที่ดินจะฟ้องเรียกเงินส่วนที่ตนเห็นว่าควรจะได้รับภายใน หนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ได้วางเงินต่อศาล ในกรณีศาลพิพากษาให้ชำระเงินค่าทดแทนเพิ่มขึ้น ให้เจ้าของที่ดินได้รับดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีในเงินส่วนที่ เพิ่มขึ้นนั้นนับจากวันที่วางเงินค่าทดแทนต่อศาล

การที่เจ้าของที่ดินฟ้องคดียังศาลตามวรรคเจ็ด ไม่เป็นเหตุให้การครอบครองการใช้ที่ดินของผู้ขออนุญาตสะดุดหยุดลง

มาตรา ๑๐ ศรี ทางน้ำตามมาตรา ๑๐ ทวิ ต้องใช้เพื่อประโยชน์ของที่ดินที่ได้รับน้ำจากทางน้ำนั้น ถ้าต่อมาที่ดินที่ได้รับน้ำนั้นหมดความจำเป็นที่จะใช้น้ำจากทางน้ำนั้นเพื่อประกอบการเพาะปลูกอีกต่อไป เมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่มีทางน้ำผ่านร้องขอและได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ให้สิทธิของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่ได้รับน้ำจากทางน้ำนั้นเป็นอันสิ้นสุดลง

ในระหว่างที่ทางน้ำจะต้องใช้เพื่อประโยชน์ของที่ดินที่ได้รับน้ำ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่ได้รับน้ำมีสิทธิทำการทุกอย่างอันจำเป็น เพื่อรักษาและใช้ทางน้ำนั้นโดยไม่เกิดความเสียหายแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ที่ดินที่มีทางน้ำผ่านน้อยที่สุดตามปกติการณ์

มาตรา ๑๓ ให้นายอำเภอมีอำนาจตั้งบุคคลที่สมควรตามความเห็นชอบของราษฎรส่วนมากที่ได้รับประโยชน์ในเขตการชลประทาน เป็นหัวหน้าการชลประทานรายนั้น หรือเป็นผู้ช่วยตามจำนวนที่เห็นสมควร และให้มีอำนาจถอดถอนบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งดังว่านั้นในเมื่อราษฎรส่วนมากเห็นสมควร

มาตรา ๑๔ การเกณฑ์แรงงานหรือเครื่องอุปกรณ์การชลประทานส่วนราษฎรในเวลาปกติ ให้นายอำเภอเป็นผู้สั่งเกณฑ์ ในเวลาฉุกเฉิน ให้กรมการอำเภอ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน หรือหัวหน้าการชลประทาน เป็นผู้สั่งเกณฑ์จากผู้ที่ได้รับประโยชน์ในเขตการชลประทานนั้น

มาตรา ๑๕ การบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมแก้ไขการชลประทานส่วนราษฎร ให้ราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทานนั้น มีหน้าที่ทำงานตามคำสั่งเกณฑ์ของเจ้าพนักงาน

ในการนี้ถ้ามีกรณีโต้แย้งเกิดขึ้น ให้นายอำเภอมีอำนาจสั่งดำเนินการตามที่เห็นสมควรเพื่อให้เสร็จก่อนฤดูทำการเพาะปลูก

มาตรา ๒๑ การแบ่งปันน้ำในเขตการชลประทานส่วนราษฎรให้เป็นหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าการชลประทานหรือผู้ช่วยเป็นผู้แบ่งปันตามส่วนของจำนวนเนื้อที่ทำการเพาะปลูก เว้นแต่ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้จึงให้นายอำเภอหรือผู้แทน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าการชลประทานในส่วนที่เกี่ยวข้องนั้น ไม่น้อยกว่าสามนายเป็นผู้พิจารณาสั่งชี้ขาดตามเสียงข้างมาก

ในเวลาน้ำไม่พอแจกจ่ายให้เป็นประโยชน์แก่การเพาะปลูกได้ทั่วถึงกัน ให้นายอำเภอหรือผู้แทนประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและหัวหน้าการชลประทานในเขตการชลประทานนั้นพิจารณาสั่งชี้ขาดตามเสียงข้างมาก

ตามความในวรรคสองนี้ ถ้าเป็นกรณีในระหว่างอำเภอต่ออำเภอ ให้นำมาตรา ๒๒ (ข) และ (ค) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒ ในการเปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิ่มเติม รวมกัน หรือเพิกถอนการชลประทานส่วนราษฎรภายในเนื้อที่ซึ่งได้รับอนุญาตไว้แล้ว ถ้าตกลงกันไม่ได้ ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(ก) กรณีที่เกิดขึ้นในอำเภอเดียวกัน ให้นายอำเภอสั่งชี้ขาดตามเสียงข้างมากของราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทานนั้น การออกเสียงลงคะแนนให้ถือเกณฑ์ดังนี้ ผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินไม่เกินสิบไร่ ให้ออกเสียงได้เสียงหนึ่ง ถ้าเกินสิบไร่ให้คำนวณทวีขึ้นโดยอัตราสิบไร่ต่อหนึ่งเสียง เศษของสิบไร่ ถ้าถึงครึ่ง ให้นับเป็นหนึ่ง

มาตรา ๒๔ เมื่อคณะกรรมการอำเภอพิจารณาเห็นสมควรว่า ผู้ใดไม่สามารถจะปฏิบัติตามคำสั่งเกณฑ์ของเจ้าพนักงานและไม่สามารถจัดหาคนอื่นทำแทน ทั้งไม่มีทรัพย์สินจะเสียค่าทดแทน จะงดเว้นการเกณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้เฉพาะคราวที่จำเป็นแก่ผู้นั้นเสียก็ได้

มาตรา ๒๖ กิจการในหน้าที่ซึ่งเจ้าพนักงานได้แบ่งปันให้ผู้ใดกระทำ ถ้าผู้นั้นละเลยไม่กระทำตามคำสั่งด้วยประการใดๆ ก็ที่ นอกจากที่จะต้องถูกลงโทษตามมาตรา ๓๘ (ก) แล้ว ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจจับบุคคลอื่นเข้ากระทำแทนโดยกำหนดค่าจ้างตามสมควรและให้ผู้ละเลยเป็นผู้รับผิดชอบออกค่าจ้างนั้น

มาตรา ๒๗ กิจการใดซึ่งเกี่ยวกับการชลประทานส่วนราษฎร เมื่อเจ้าพนักงานได้สั่งชี้ขาดไปตามความในมาตรา ๒๓, ๒๒ แล้ว ให้ถือว่าเป็นที่ยุติ

มาตรา ๒๘ บุคคลผู้มีหน้าที่ควบคุมทำการชลประทานส่วนราษฎรในเขตตำบลใด ให้ได้รับยกเว้นการเกณฑ์แรงงานและเครื่องอุปกรณ์การชลประทานในเขตตำบลนั้นดังนี้

(ก) กำนันและหัวหน้าการชลประทาน คนละสามสิบไร่

(ข) ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยหัวหน้าการชลประทาน คนละสิบห้าไร่

ถ้าในเขตนั้นมีเนื้อที่เพาะปลูกไม่ถึงห้าร้อยไร่ ให้บุคคลดังกล่าวแล้วได้รับการยกเว้นเพียงทั้งอัตรา แต่ถ้าราษฎรผู้ได้รับประโยชน์เห็นควรให้ได้รับการยกเว้นมากกว่าที่กล่าวไว้ในมาตรานี้ ก็ให้นายอำเภอยกเว้นตามเสียงข้างมากของราษฎร

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

๓. อนุญาตให้บุคคลทำการชลประทานส่วนบุคคล เว้นแต่จะได้ทำขึ้นเพื่อประโยชน์แก่เนื้อที่ไม่เกินสองร้อยไร่ หรือเป็นการกระทำชั่วคราวซึ่งมิได้มีการก่อสร้างไว้เป็นประจำ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กีดขวางทางน้ำสาธารณะหรือทำให้เสียหายแก่บุคคลอื่น

๒. สั่งให้เจ้าของหรือผู้ควบคุมการชลประทานส่วนบุคคลกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าพ้นกำหนดเวลา เจ้าของหรือผู้ควบคุมไม่ปฏิบัติตาม ให้คณะกรรมการอำเภอมิอำนาจเข้าดำเนินการเพื่อป้องกันความเสียหายได้ทันที

๓. อนุญาตให้ผู้จัดทำการชลประทานส่วนบุคคลในกรณีมีความจำเป็นต้องใช้ที่ดินของบุคคลอื่นหรือที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน อันอาจทำทางน้ำผ่านที่ดินนั้นได้ แต่ผู้จัดทำต้องใช้ค่าทดแทนให้แก่เจ้าของที่ดินดังกล่าว

๔. มีอำนาจตั้งบุคคลที่สมควรตามความเห็นชอบของราษฎรส่วนมากที่ได้รับประโยชน์ในเขตการชลประทาน เป็นหัวหน้าการชลประทานรายนั้น หรือเป็นผู้ช่วยตามจำนวนที่เห็นสมควร และให้มีอำนาจถอดถอนบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งดังว่านั้นในเมื่อราษฎรส่วนมากเห็นสมควร

๕. สั่งเกณฑ์แรงงานหรือเครื่องอุปกรณ์การชลประทานส่วนราษฎรในเวลาปกติ และในเวลาฉุกเฉินโดยเกณฑ์จากผู้ที่ได้รับประโยชน์ในเขตการชลประทานนั้น

๖. สั่งเกณฑ์ราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทานนั้น ทำการบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมแกไขการชลประทานส่วนราษฎร ในการนี้ถ้ามีกรณีโต้แย้งเกิดขึ้นให้นายอำเภอมิอำนาจสั่งดำเนินการตามที่เห็นสมควรเพื่อให้เสร็จก่อนฤดูทำการเพาะปลูก

๗. ในกาแบ่งปันน้ำในเขตการชลประทานส่วนราษฎรตามส่วนของจำนวนเนื้อที่ที่ทำการเพาะปลูก ในกรณีที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าการชลประทานหรือผู้ช่วยเป็นผู้แบ่งปัน แต่หากตกลงกันไม่ได้นายอำเภอหรือผู้แทน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าการชลประทานในส่วนที่เกี่ยวข้องนั้นไม่น้อยกว่าสามนายเป็นผู้พิจารณา

สิ่งชี้ขาดตามเสียงข้างมาก ในเวลาน้ำไม่พอแจกจ่ายให้เป็นประโยชน์แก่การเพาะปลูกได้ทั่วถึงกัน ให้นายอำเภอหรือผู้แทนประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและหัวหน้าการชลประทานในเขตการชลประทานนั้น พิจารณาส่งชี้ขาดตามเสียงข้างมาก

๘. ในเวลาน้ำไม่พอแจกจ่ายให้เป็นประโยชน์แก่การเพาะปลูกได้ทั่วถึงกัน ให้นายอำเภอหรือผู้แทนประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและหัวหน้าการชลประทานในเขตการชลประทานนั้นพิจารณาส่งชี้ขาดตามเสียงข้างมาก

๙. สิ่งชี้ขาดตามเสียงข้างมากของราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทานนั้น ในการเปลี่ยนแปลงแก้ไข เพิ่มเติม รวมกัน หรือเพิกถอนการชลประทานส่วนราษฎรภายในเนื้อที่ที่ได้รับอนุญาตไว้แล้ว

๓.๒.๒ กรมประมง

กรมประมง มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสืบได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑๖) “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าหลวงประจำจังหวัด และนายอำเภอท้องที่ พนักงานประมง และผู้ซึ่งรัฐมนตรีได้แต่งตั้งให้มีหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๗ ห้ามมิให้บุคคลใดปลูกสร้างสิ่งใดลงไปในที่รักษาพืชพันธุ์ ที่ว่าประมุล ที่อนุญาต ซึ่งมีเขตของเอกชนและที่สาธารณประโยชน์ หรือปลูกบัว ข้าว ปอ พืชหรือพันธุ์ไม้อื่นใดตามที่จะได้มีพระราชกฤษฎีกากระบุงไว้ในที่เขมนวนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ผู้รับอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้บุคคลใดโค่นน้ำในที่รักษาพืชพันธุ์ ที่ว่าประมุล ที่อนุญาต ซึ่งมีเขตของเอกชนและที่สาธารณประโยชน์ หรือปล่อยสัตว์น้ำ หรือทำให้น้ำในที่จับสัตว์น้ำเขมนวนั้นแห้งหรือลดน้อยลง เพื่อทำการประมง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ผู้รับอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด

มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้บุคคลใด เท หั่ง ระบาย หรือทำให้วัตถุมีพิษลงที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ในราชกิจจานุเบกษาลงในที่จับสัตว์น้ำ หรือกระทำการใด ๆ อันทำให้สัตว์น้ำมีอันตราย หรือเท หั่ง ระบาย หรือทำให้สิ่งใดลงไปในที่จับสัตว์น้ำในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ หรือทำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษ เว้นแต่เป็นการทดลองเพื่อประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์ และได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๒๑ ห้ามมิให้บุคคลใดทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงที่จับสัตว์น้ำซึ่งมีอยู่ในที่ดินอันบุคคลถือกรรมสิทธิ์ให้ผิดไปจากสภาพที่เป็นอยู่ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ผู้รับอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดให้

มาตรา ๒๒ ห้ามมิให้บุคคลใด ตัดต้ง วาง หรือสร้างเขื่อน ทำนบ รั้ว เครื่องมือที่เป็นดาข่าย หรือเครื่องมือทำการประมงอื่น ๆ ในที่จับสัตว์น้ำ ซึ่งทางกันทางเดินของสัตว์น้ำ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือกระทำการเช่นนั้นเพื่อประโยชน์แก่การกลลกรรมในที่ดินอันบุคคลถือกรรมสิทธิ์

ผู้รับอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดให้ เช่น บันไดปลาโจน หรือ เครื่องอุปกรณ์อื่น ๆ เพื่อให้สัตว์น้ำว่ายขึ้นลงได้

มาตรา ๓๑ ห้ามมิให้บุคคลใดตั้ง หรือปัก หรือสร้างเครื่องมือประจําที่ลงในที่สาธารณประโยชน์ ส่วนที่จับสัตว์น้ำอื่นๆ ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการเช่นนั้น โดยมีได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๔๖ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะเข้าไปในที่จับสัตว์น้ำแห่งใด ๆ หรือเรือทำการประมงของบุคคลใด ๆ เพื่อตรวจการทำการประมง เครื่องมือทำการประมงสัตว์น้ำ หลักฐานบัญชีและเอกสารต่างๆ ของผู้รับอนุญาตได้ทุกเมื่อ ผู้รับอนุญาตต้องอำนวยความสะดวกและชี้แจงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ทุกประการ

มาตรา ๔๗ เมื่อปรากฏว่าบุคคลใดกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำการเช่นนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมผู้ใดในพร้อมด้วยเรือ เครื่องมือทำการประมง สัตว์น้ำ และสิ่งอื่น ๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย

มาตรา ๔๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำการรื้อถอน ทำลายหรือยึดเครื่องมือซึ่งตั้งอยู่ในที่จับสัตว์น้ำ โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ และสิ่งต่าง ๆ ซึ่งระบุไว้ในมาตรา ๔๗ ในกรณีที่ได้รับคำสั่งไม่ได้ รื้อถอนไปภายในเวลาอันสมควร ค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนดังกล่าวให้ผู้รับอนุญาตหรือผู้ฝ่าฝืนเป็นผู้ออก

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. อนุญาตให้บุคคลใดปลูกสร้างสิ่งใดลงไปในที่รักษาพิชพันธุ์ ที่ว่าประมุล ที่อนุญาต ซึ่งมีใช้ที่ของเอกชนและที่สาธารณประโยชน์ หรือปลูกบัว ข้าว ปอ พืชหรือพันธุ์ไม้น้ำอื่นใด
๒. อนุญาตให้บุคคลใดวิดน้ำในที่รักษาพิชพันธุ์ ที่ว่าประมุล ที่อนุญาต ซึ่งมีใช้ที่ของเอกชน และที่สาธารณประโยชน์ หรือปล่อยสัตว์น้ำ หรือทำให้น้ำในที่จับสัตว์น้ำเช่นนั้นแห้งหรือลดน้อยลง เพื่อทำการประมง
๓. อนุญาตให้บุคคลใด เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้วัตถุมีพิษลงไปในที่จับสัตว์น้ำ หรือกระทำการใดๆ อันทำให้สัตว์น้ำมีอันมา หรือเท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้สิ่งใดลงไปในที่จับสัตว์น้ำในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ หรือทำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษ เว้นแต่เป็นการทดลองเพื่อประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์ และได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
๔. อนุญาตให้บุคคลใดทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงที่จับสัตว์น้ำซึ่งมีได้อยู่ในที่ดินอันบุคคลถือกรรมสิทธิ์ให้ผิดไปจากสภาพที่เป็นอยู่
๕. อนุญาตให้บุคคลใด ตัดต้ง วาง หรือสร้างเขื่อน ทำนบ รั้ว เครื่องมือที่เป็นดาข่าย หรือเครื่องมือทำการประมงอื่นๆ ในที่จับสัตว์น้ำ ซึ่งทางกันทางเดินของสัตว์น้ำ เว้นแต่กระทำการเช่นนั้นเพื่อประโยชน์แก่การกลลกรรมในที่ดินอันบุคคลถือกรรมสิทธิ์

๖. อนุญาตให้บุคคลใดตั้ง หรือปัก หรือสร้างเครื่องมือประจำที่ลงในส่วนที่จับสัตว์น้ำอื่นๆ
๗. มีอำนาจที่จะเข้าไปในที่จับสัตว์น้ำแห่งใด ๆ หรือเรือทำการประมงของบุคคลใดๆ เพื่อตรวจ การทำการประมง เครื่องมือทำการประมงสัตว์น้ำ หลักฐานบัญชีและเอกสารต่างๆ ของผู้รับอนุญาตได้ทุกเมื่อ
๘. มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดพร้อมด้วยเรือ เครื่องมือทำการประมง สัตว์น้ำ และสิ่งอื่นๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย
๙. มีอำนาจทำการรื้อถอน ทำลายหรือยึดเครื่องมือซึ่งตั้งอยู่ในที่จับสัตว์น้ำ โดยฝ่าฝืน พระราชบัญญัตินี้ และสิ่งต่าง ๆ ในกรณีที่ได้รับคำสั่งไม่ได้รื้อถอนไปภายในเวลาอันสมควร

๓.๒.๓ กรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๒๔

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในตำบลหนึ่ง ๆ ที่มีการเช่า ให้มี คชก. ตำบล ซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ในตำบลนอกเขตเทศบาล คชก. ตำบลประกอบด้วย กำนันเป็นประธาน เกษตรอำเภอ หรือผู้แทน ที่ดินอำเภอหรือผู้แทน ประมงอำเภอหรือผู้แทน ปศุสัตว์อำเภอหรือผู้แทน ผู้แทนผู้เช่าสีดิน และผู้แทนผู้ให้เช่าสีดิน ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้ง เป็นกรรมการ และให้ปลัดอำเภอหรือพัฒนากรซึ่งนายอำเภอ แต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ อนึ่ง ในการพิจารณาเรื่องอันเกี่ยวกับการเช่าในเขตหมู่บ้านใด ให้ผู้ใหญ่บ้าน แห่งหมู่บ้านนั้นเป็นกรรมการด้วย

(๒) ในตำบลในเขตเทศบาล คชก. ตำบลประกอบด้วย นายกเทศมนตรีเป็นประธาน และให้ปลัดเทศบาล เป็นกรรมการและเลขานุการ ส่วนกรรมการอื่นให้เป็นไปตาม (๑) แต่ไม่ต้องมีกรรมการซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน

(๓) ในแขวงของกรุงเทพมหานคร คชก. ตำบลประกอบด้วยกำนันเป็นประธาน เกษตรอำเภอ ประจำเขตหรือผู้แทน พนักงานประเมินภาษีหรือผู้แทน ผู้แทนกรมประมง ผู้แทนกรมปศุสัตว์ ผู้แทนผู้เช่าสีดิน และผู้แทนผู้ให้เช่าสีดิน ซึ่งหัวหน้าเขตแต่งตั้ง เป็นกรรมการ และให้เจ้าพนักงานปกครองซึ่งหัวหน้าเขตแต่งตั้ง เป็นกรรมการและเลขานุการ ในแขวงใดที่ไม่มีกำนัน ให้หัวหน้าเขตซึ่งแขวงนั้นอยู่ในเขตอำนาจเป็นประธาน

(๔) ในเขตเมืองพัทยา คชก. ตำบลประกอบด้วยนายกเมืองพัทยาเป็นประธานและให้ ปลัดเมืองพัทยาเป็นกรรมการและเลขานุการ ส่วนกรรมการอื่นให้เป็นไปตาม (๒)

ในกรณีที่ดินที่ของตำบลใดอยู่ทั้งนอกและในเขตเทศบาล และถ้ามีการเช่าส่วนใหญ่อยู่นอก เขตเทศบาล ให้ คชก. ตำบลเป็นไปตามวรรคหนึ่ง (๑) แต่ถ้ามีการเช่าส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาล ให้ คชก. ตำบลเป็นไปตามวรรคหนึ่ง (๒)

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ไม่มีประมงอำเภอหรือปศุสัตว์อำเภอเป็นกรรมการตามมาตรา ๔ (๑) (๒) หรือ (๔) หรือไม่มีเกษตรอำเภอประจำเขต หรือพนักงานประเมินภาษีเป็นกรรมการตามมาตรา ๔ (๓) ให้นายอำเภอหรือหัวหน้าเขตแต่งตั้งข้าราชการซึ่งมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการเกษตร ที่ดิน ประมง ปศุสัตว์ หรือการประเมินภาษี แล้วแต่กรณี เป็นกรรมการแทน

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. แต่งตั้งปลัดอำเภอหรือพัฒนาการเป็นกรรมการและเลขานุการ คชก. ตำบล ในตำบลนอกเขตเทศบาล
๒. แต่งตั้งข้าราชการซึ่งมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการเกษตร ที่ดิน ประมง ปศุสัตว์ หรือการประมงน้ำจืด แล้วแต่กรณี เป็นกรรมการ คชก. ตำบล แทน ในกรณีที่ไม่มีย่อมมีอำเภอหรือปลัดอำเภอเป็นกรรมการ ตามมาตรา ๙ (๑) (๒) หรือ (๔) หรือไม่มีเกษตรอำเภอประจำเขต หรือพนักงานประมงน้ำจืดเป็นกรรมการตามมาตรา ๙ (๓)
๓. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนผู้เช่าและผู้แทนผู้ให้เช่าใน คชก. ตำบล จำนวนไม่น้อยกว่าสามคน
๔. จัดทำบัญชีรายชื่อผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าที่มีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนผู้เช่าหรือผู้แทนผู้ให้เช่าใน คชก. ตำบล
๕. ประกาศกำหนดวัน เวลา และสถานที่เลือกตั้งผู้แทนผู้เช่าหรือผู้แทนผู้ให้เช่าใน คชก. ตำบล
๖. รับสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนผู้เช่าหรือผู้แทนผู้ให้เช่า ใน คชก. ตำบล และประกาศรายชื่อผู้สมัคร
๗. ดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนผู้เช่าและผู้แทนผู้ให้เช่าใน คชก. ตำบล

๓.๓ กระทรวงพาณิชย์

๓.๓.๑ กรมการค้าภายใน

กรมการค้าภายใน มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตราที่เกี่ยวข้อง

- มาตรา ๑๔** ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้
- (๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ แจ้งข้อเท็จจริง หรือทำคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือให้ส่งบัญชี ทะเบียน เอกสารหรือหลักฐานใดเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา แต่ในกรณีที่ไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับต้นทุน สูตร หรือส่วนประกอบของสินค้าหรือบริการอื่นที่มีใช้สินค้าหรือบริการควบคุม ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเลขาธิการหรือประธาน กจร. ก่อน
 - (๒) เข้าไปในสถานที่ทำการ สถานที่ผลิต สถานที่จำหน่าย สถานที่รับซื้อ สถานที่เก็บสินค้าของผู้ประกอบธุรกิจหรือของบุคคลใด หรือสถานที่อื่นที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเข้าไปในยานพาหนะของบุคคลใด หรือส่งเจ้าของหรือผู้ควบคุมยานพาหนะให้หยุดหรือจอดเพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อตรวจค้นและยึดพยานหลักฐานหรือทรัพย์สินที่อาจจับได้ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือจับกุมผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๓๑ โดยไม่ต้องมีหมายค้นในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำในสถานที่ หรือยานพาหนะ

(ข) บุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้ถูกซ่อนอยู่ในสถานที่ หรือยานพาหนะ

(ค) เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าพยานหลักฐานหรือทรัพย์สินที่อาจจับได้ตามพระราชบัญญัตินี้อยู่ในสถานที่หรือยานพาหนะ ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่า เนื่องจากการเน้นเข้าจะเอาหมายค้นมาได้ พยานหลักฐานหรือทรัพย์สินจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

(ง) เมื่อผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าของสถานที่ หรือยานพาหนะและการจับนั้นมีหมายจับหรือจับได้โดยไม่มีต้องหมาย

ในการนี้ให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริง หรือเรียกบัญชี ทะเบียน เอกสาร หรือหลักฐานอื่นจากผู้ประกอบธุรกิจ เจ้าของหรือผู้ควบคุมยานพาหนะ หรือจากบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง ตลอดจนสั่งให้บุคคลดังกล่าวซึ่งอยู่ในสถานที่หรือยานพาหนะนั้นปฏิบัติตามหน้าที่จำเป็น

(๓) ในกรณีที่มีหลักฐานชัดเจนถึงขั้นที่เชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๓๑ ให้มีอำนาจกัก อยัด หรือยึดสินค้า ยานพาหนะ เอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด แต่การยึดสินค้า ยานพาหนะ เอกสารหรือหลักฐานต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากประธานคณะกรรมการก่อน

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๒

ข้อ ๑ ให้ข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ภายในท้องที่หรือเขตอำนาจของตน

(๑) นายอำเภอ

(๒) ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

(๓) ปลัดอำเภอ

(๔) ข้าราชการพลเรือนสามัญตั้งแต่ระดับ ๓ สังกัดกระทรวงพาณิชย์ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาค

(๕) ข้าราชการพลเรือนสามัญตั้งแต่ระดับ ๓ สังกัดกระทรวงพาณิชย์ ที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการส่วนกลางซึ่งปฏิบัติงานประจำอยู่ในต่างจังหวัด

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

(๑) มีอำนาจเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ทำการ สถานที่ผลิต สถานที่เก็บสินค้าหรือยานพาหนะเพื่อตรวจสอบหรือตรวจค้นสินค้าหรือบริการ

(๓) มีอำนาจในการกัก อยัด หรือยึดสินค้าที่เห็นว่ามีมีการกักตุน

(๔) มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิด

(๒) พระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๙ ในเขตควบคุมการค้าข้าว ผู้ประกอบการค้าข้าวประเภทซึ่งคณะกรรมการสั่งให้ขออนุญาตประกอบการค้าข้าว ต้องได้รับหนังสืออนุญาตจากคณะกรรมการก่อนจึงจะทำการค้าข้าวได้

ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขระบุไว้ในหนังสืออนุญาต ผู้ประกอบการค้าข้าวต้องปฏิบัติตามข้อความและเงื่อนไขที่ระบุไว้ในหนังสืออนุญาตนั้น

การขออนุญาตประกอบการค้าข้าว ให้ทำตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้ทำการค้าข้าวประเภทซึ่งคณะกรรมการสั่งให้ขออนุญาตหากได้ประกอบการค้าข้าวอยู่ก่อนวันที่คณะกรรมการสั่งนั้น ให้ยื่นคำขออนุญาตประกอบการค้าข้าวภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๕ ผู้ได้รับหนังสืออนุญาตคนใดฝ่าฝืนประกาศหรือคำสั่งคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดที่ระบุไว้ในหนังสืออนุญาตหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติใดๆ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งถอนหนังสืออนุญาตนั้นได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศคณะกรรมการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙ ฉบับที่ ๑๔๔ พ.ศ. ๒๕๔๘ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อ ๓ แต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

- (๑) อธิบดีกรมการค้าภายใน
- (๒) รองอธิบดีกรมการค้าภายใน
- (๓) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายใน
- (๔) ข้าราชการกรมการค้าภายในซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป
- (๕) ผู้ว่าราชการจังหวัด
- (๖) รองผู้ว่าราชการจังหวัด
- (๗) ปลัดจังหวัด
- (๘) พาณิชย์จังหวัด
- (๙) หัวหน้าสำนักงานการค้าภายในจังหวัด
- (๑๐) นายอำเภอ
- (๑๑) ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ
- (๑๒) ปลัดอำเภอ
- (๑๓) ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป
- (๑๔) ข้าราชการกระทรวงพาณิชย์ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป ที่ปฏิบัติงานในจังหวัดนั้น

ข้อ ๗ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๓ (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) และ (๑๔) มีอำนาจเข้าไปในสถานที่หรือสถานของบุคคลใด เพื่อตรวจชำระใบรับในการขายหรือแลกเปลี่ยนข้าวรายการการค้าข้าวและเอกสารอื่นๆ เกี่ยวกับการค้าข้าวได้ในเวลากลางวันและมีอำนาจสั่งบุคคลใดที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำในเรื่องที่เกี่ยวกับการนั้น ทั้งนี้ ภายในท้องที่หรือเขตอำนาจของตน

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

- (๑) มีหน้าที่เข้าไปในสถานที่หรือสถานของบุคคลใดเพื่อตรวจชำระ ใบรับในการขายหรือแลกเปลี่ยนข้าว รายการการค้าข้าว และเอกสารอื่น ๆ เกี่ยวกับการค้าข้าว
- (๒) ยึด และบังคับซื้อข้าวตามราคาและปริมาณที่คณะกรรมการกำหนด
- (๓) มีอำนาจเรียกให้บุคคล ที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำในเรื่องที่เกี่ยวกับข้าวภายในท้องที่หรือเขตอำนาจของตน

(๓) พระราชบัญญัติควบคุมโภคภัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๙๕

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“โภคภัณฑ์” หมายความว่า เครื่องอุปโภคบริโภค และหมายความรวมถึงสิ่งที่จะนำไปในกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

“จำหน่าย” หมายความว่า รวมตลอดถึงการโอนสิทธิ หรือกรรมสิทธิ์ หรือโอนการครอบครองให้แก่กัน ไม่ว่าในกรณีใด

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ การควบคุมตามความในมาตรา ๔ ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา เพื่อการ ดังต่อไปนี้

๑. จำกัดปริมาณโภคภัณฑ์ซึ่งบุคคลจะมีไว้ในครอบครองได้
๒. จำนวนปริมาณโภคภัณฑ์ซึ่งบุคคลจะได้มา
๓. วางระเบียบในการค้า การจำหน่าย การเก็บรักษา และการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดเกี่ยวกับโภคภัณฑ์ ตลอดจนการควบคุมร้านค้าทั้งปวงซึ่งจำหน่ายโภคภัณฑ์
๔. กำหนดเวลา และสถานที่ และพฤติการณ์ในการจำหน่ายโภคภัณฑ์
๕. จำกัดชนิด ปริมาณ ประเภทแห่งโภคภัณฑ์ซึ่งอนุญาตให้จำหน่ายได้
๖. ห้ามการจำหน่ายหรือการใช้โภคภัณฑ์
๗. กำหนดวิธีการปันส่วนโภคภัณฑ์
๘. กำหนดกิจการและกำหนดวิธีดำเนินการอื่นใดเพื่อบรรลุดังประสงค์ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๔

มาตรา ๘ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้และพระราชกฤษฎีกาออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าตรวจในเคหสถาน หรือสถานที่ใดๆ ในระหว่างอาทิตย์ขึ้นถึงอาทิตย์ตก เมื่อมีเหตุควรสงสัยว่าได้มีการฝ่าฝืนพระราชกฤษฎีกาออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๒
๒. พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๕
๓. กฎกระทรวงฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. ๒๔๙๕
๔. กฎกระทรวงฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. ๒๔๙๕
๕. กฎกระทรวงฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๒๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. ๒๔๙๕
๖. กฎกระทรวงฉบับที่ ๑๙ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. ๒๔๙๕
๗. กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดให้สารกาเฟอีนเป็นโรคภัยที่ควบคุมและแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ควบคุมโรคภัย พ.ศ. ๒๕๔๕

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสงขลา และจังหวัดสตูล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ควบคุมโรคภัยที่ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. ๒๔๙๕ มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมน้ำยาเคมี อีเธอร์ (Ether) และน้ำยาเคมี คลอโรฟอร์ม (chloroform) ภายในท้องที่อำเภอของตน ตามวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔ ให้ผู้ครอบครองโรคภัยที่ตามพระราชกฤษฎีกานี้ แจ้งปริมาณและสถานที่เก็บเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้โรคภัยที่นับไว้ในครอบครองในการแจ้งปริมาณและสถานที่เก็บ ผู้ครอบครองต้องแสดงหลักฐานการได้มาซึ่งโรคภัยที่นับด้วย และมาตรา ๕ ห้ามมิให้ผู้ใดขนย้าย จำหน่าย ใช้ เปลี่ยนแปลง สภาพ หรือโอนการครอบครองซึ่งโรคภัยที่ตามพระราชกฤษฎีกานี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่

๒. นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๒๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. ๒๔๙๕ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. ๒๔๙๕ หรือตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ. ๒๔๙๕

๓. นายอำเภอในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสงขลา

และจังหวัดสตูล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ควบคุมโคกกันต์ตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมโคกกันต์ พ.ศ. ๒๕๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมโคกกันต์ พ.ศ. ๒๕๑๕ มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมน้ำยาเคมี อีเธอร์ (Ether) และน้ำยาเคมี คลอโรฟอร์ม (chloroform) ตามวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาควบคุมโคกกันต์ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๒ ภายในท้องที่อำเภอของตน

๔. นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ควบคุมโคกกันต์ตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๒๑ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมโคกกันต์ พ.ศ. ๒๕๑๕ ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาควบคุมโคกกันต์ (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมกาเฟอีน (Caffeine, $C_8H_{10}N_4O_2$), กาเฟอีนไฮเดรต (Caffeine Hydrate, $C_8H_{10}N_4O_2 \cdot H_2O$) และกาเฟอีนซิเตรต (Caffeine Citrate, $C_8H_{10}N_4O_2 \cdot C_6H_8O_7$) ภายในท้องที่อำเภอของตน

๓.๓.๒ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๔

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๕ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบในสำนักงานของสมาคมการค้าได้ในระหว่างเวลาทำงานของสมาคมการค้า ในการปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด

ในการปฏิบัติการของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกหรือช่วยเหลือตามสมควร หรือให้คำชี้แจงแก่นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ร้อง

มาตรา ๓๔ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าสมาคมการค้าจะดำเนินการไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นภัยต่อเศรษฐกิจความมั่นคงของประเทศ หรือต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้สมาคมการค้านั้นแจ้งวันเวลาประชุมทุกรายมาให้นายทะเบียนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน ในกรณีเช่นนี้ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปฟังการประชุมได้

สมาคมการค้าใดไม่แจ้งวันเวลาประชุมตามคำสั่งของนายทะเบียนให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้สมาคมการค้านั้นงดการประชุมได้ครั้งหนึ่งไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนสั่ง

ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งให้งดการประชุมให้นำนวตรา ๑๐ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๕ ถ้าที่ประชุมใหญ่ของสมาคมการค้าลงมติอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหรือข้อบังคับของสมาคมการค้า เมื่อสมาชิกคนหนึ่งคนใดหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอ ให้ศาลเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่นั้นเสีย แต่ในกรณีที่สมาชิกร้องขอให้เพิกถอนให้กระทำภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้ลงมติ

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๖

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

๑. เข้าไปตรวจสอบในสำนักงานของสมาคมการค้าได้ในระหว่างเวลาทำงานของสมาคมการค้า ซึ่งเป็นการควบคุมกิจการสมาคมการค้าให้สมาคมการค้าดำเนินการเฉพาะในเรื่องที่กฎหมายกำหนด และมีให้สมาคมการค้ากระทำการใดๆ ที่ต้องห้ามตามกฎหมาย
๒. เข้าไปฟังการประชุมในกรณีเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าสมาคมการค้าใด จะดำเนินการไม่ชอบด้วยกฎหมายหรืออาจเป็นภัยต่อเศรษฐกิจความมั่นคงของประเทศ หรือต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งนายทะเบียนได้สั่งเป็นหนังสือให้สมาคมการค้านั้นแจ้งวันเวลาประชุมทุกคราวมาให้นายทะเบียนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันแล้ว
๓. ร้องขอให้ศาลเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาคมการค้าอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหรือข้อบังคับของสมาคมการค้า

(๒) พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓๒ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบในสำนักงานของหอการค้าได้ในระหว่างเวลาทำงานของหอการค้า

ในการปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด

ในการปฏิบัติการของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกหรือช่วยเหลือตามสมควร หรือให้คำชี้แจงแก่นายทะเบียน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ขอร้อง

มาตรา ๔๑ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าหอการค้าใดจะดำเนินการไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นภัยต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศ หรือต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้หอการค้านั้นแจ้งวันเวลาประชุมทุกคราวมาให้นายทะเบียนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน ในกรณีเช่นนี้ ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปฟังการประชุมได้

หอการค้าใดไม่แจ้งวันเวลาประชุมตามคำสั่งของนายทะเบียน ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หอการค้านั้นงดการประชุมได้ครั้งหนึ่งไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนสั่ง

ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งให้งดการประชุม ให้นับมาตรา ๓๐ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๒ ถ้าที่ประชุมใหญ่ของหอการค้าลงมติอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย หรือข้อบังคับของหอการค้า เมื่อสมาชิกคนหนึ่งคนใดหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอให้ศาลเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่นั้นเสีย แต่ในกรณีที่สมาชิกร้องขอให้เพิกถอนให้กระทำภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ลงมตินั้น

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒

ข้อ ๔ แต่งตั้งให้

๔.๑ รองอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนธุรกิจ ผู้อำนวยการสำนักบริการข้อมูลธุรกิจ ผู้อำนวยการสำนักกำกับดูแลธุรกิจ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ และข้าราชการพลเรือนสามัญตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไปซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในสำนักทะเบียนธุรกิจ สำนักบริการข้อมูลธุรกิจ สำนักกำกับดูแลธุรกิจ และสำนักส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ ที่วราษอาณาจักร

๔.๒ รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอยุ่เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และข้าราชการพลเรือนสามัญตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป ในสังกัดกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดนั้น เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ ในเขตจังหวัดนั้น

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. เข้าไปตรวจสอบในสำนักงานของหอการค้าได้ในระหว่างเวลาทำงานของหอการค้า ซึ่งเป็นการควบคุมกิจการหอการค้าให้หอการค้ากระทำตามหน้าที่และมีให้หอการค้ากระทำการใดๆ ที่ต้องห้ามตามกฎหมาย
๒. เข้าไปฟังการประชุมในกรณีเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าหอการค้าจะดำเนินการไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นภัยต่อเศรษฐกิจความมั่นคงของประเทศ หรือต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งนายทะเบียนได้สั่งเป็นหนังสือให้สมาคมการค้านั้นแจ้งวันเวลาประชุมทุกรวมมาให้นายทะเบียนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันแล้ว
๓. ร้องขอให้ศาลเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่ของหอการค้าอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหรือข้อบังคับของหอการค้า

๓.๔ กระทรวงคมนาคม

๓.๔.๑ กรมทางหลวง

กรมทางหลวง มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๗ เมื่อพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ ใช้บังคับแล้ว ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ปิดประกาศสำเนาแห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว พร้อมทั้งแผนที่หรือแผนผังท้ายพระราชกฤษฎีกาไว้โดยเปิดเผย ณ สถานที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ที่ทำการของเจ้าหน้าที่
- (๒) ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขต และที่ทำการแขวง หรือศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการตำบลและที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน แล้วแต่กรณีแห่งท้องที่ที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่
- (๓) สำนักงานที่ดินจังหวัด และที่ทำการที่ดินอำเภอ แห่งท้องที่ที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่

มาตรา ๘ เมื่อพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ ใช้บังคับแล้ว ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ดำเนินการสำรวจเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืน ที่แน่นอนให้เสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ถ้าเป็นการเวนคืนเพื่อสร้างหรือขยายทางหลวง ทางรถไฟ ทางพิเศษ คลองชลประทาน หรือกิจการที่คล้ายคลึงกัน ต้องสำรวจให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

เมื่อได้ดำเนินการสำรวจที่ที่จะต้องเวนคืนเสร็จเป็นบางส่วนหรือแล้วเสร็จทั้งหมด ให้เจ้าหน้าที่เสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สำรวจสำเร็จ ประกอบด้วยผู้แทนของเจ้าหน้าที่คนหนึ่ง ผู้แทนกรมที่ดินหนึ่งคน ผู้แทนของหน่วยงานอื่นของรัฐหนึ่งคน และผู้แทนสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทำหน้าที่กำหนดราคาเบื้องต้นของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืน และจำนวนเงินค่าทดแทนที่จะให้แก่บุคคลตามมาตรา ๑๘

ในกรณีที่พระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ ผ่านเขตท้องที่ใด ให้มีผู้แทนของสภาท้องถิ่นนั้นแห่งละหนึ่งคนเข้าร่วมเป็นกรรมการตามวรรคสองด้วย

ในการกำหนดราคาเบื้องต้นของอสังหาริมทรัพย์และจำนวนเงินค่าทดแทน ให้คณะกรรมการกำหนดโดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๔ และดำเนินการให้แล้วเสร็จ และประกาศราคาที่กำหนดไว้ ณ สถานที่ตามมาตรา ๗ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

ในกรณีที่มิเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามวรรคสี่ได้ คณะกรรมการจะขอให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวขยายเวลาออกไปอีกก็ได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่อสังหาริมทรัพย์ที่จะซื้อขายตามมาตรา ๑๐ ไม่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ให้เจ้าหน้าที่แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแห่งท้องที่ที่อสังหาริมทรัพย์ตั้งอยู่หรือผู้แทนพนักงานที่ดินอำเภอ หรือพนักงานที่ดินกิ่งอำเภอหรือผู้แทนเพื่อดำเนินการสอบสวนให้ทราบถึงผู้มีสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว เมื่อทราบถึงผู้มีสิทธิในอสังหาริมทรัพย์แล้วจึงให้ดำเนินการทำสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา ๑๑ ได้

ในการสอบสวนเพื่อทราบถึงผู้มีสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดินเกี่ยวกับการรังวัดที่ดินมาบังคับใช้โดยอนุโลม

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดการปิดประกาศสำเนาท้ายพระราชกฤษฎีกา และแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกา
๒. นายอำเภอมีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการกำหนดราคาเบื้องต้น
๓. นายอำเภอมีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยการเป็นคณะกรรมการสอบสวนสิทธิ เพื่อให้ทราบถึงสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน

๓.๔.๒ กรมทางหลวงชนบท

กรมทางหลวงชนบท มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตราที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๖ ให้นายอำเภอเป็นผู้ออกบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานทางหลวง ซึ่งแต่งตั้งจากพนักงานของเทศบาลตำบล หรือพนักงานส่วนตำบลที่อยู่ในเขตอำเภอนั้น

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

ให้นายอำเภอเป็นผู้ออกบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานทางหลวง ซึ่งแต่งตั้งจากพนักงานของเทศบาลตำบล หรือพนักงานส่วนตำบลที่อยู่ในเขตอำเภอนั้น

๓.๔.๓ กรมเจ้าท่า

กรมเจ้าท่า มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๕๔๖

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๔๕ ใบอนุญาตนั้นจะสับเปลี่ยนกันใช้ไม่ได้ แต่ถ้าในระหว่างที่ใบอนุญาตหมดอายุ เรือนั้นได้เปลี่ยนเจ้าของกันไปแล้วก็ได้จัดการโอนกรรมสิทธิ์กันได้ แต่ต้องแจ้งความให้เจ้าท่าทราบด้วย เพื่อเจ้าท่าจะได้แก้ไขใบอนุญาตเปลี่ยนชื่อบัญชีในทะเบียนไว้เป็นสำคัญ โดยเรียกค่าธรรมเนียม ถ้าเป็นเรือเล็ก เรือบรรทุกสินค้าหรือเรือเบ็ดเตล็ด ฯลฯ เป็นเงินสองบาท ถ้าเป็นเรือนอกจากที่ว่ามานี้เป็นเงินยี่สิบบาท

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. คำสั่งระเบียบการ ที่ ๗/๒๕๔๒ เรื่องการออกใบอนุญาตใช้เรือเล็ก

ข้อ ๕๖ การยื่นคำร้องตามข้อ ๕๕ ให้มีหลักฐานต่อไปนี้อีกแสดงด้วย

(๑) สำหรับเรือที่มีใช้เรือกลขนาดตั้งแต่ ๖ ตันกรอสขึ้นไป

ก. ถ้าเป็นการโอนกรรมสิทธิ์โดยนิติกรรมสองฝ่าย ต้องมีสัญญาโอนกรรมสิทธิ์ซึ่งได้ทำและจดทะเบียนนิติกรรมต่อคณะกรรมการอำเภามาแสดง และผู้รับโอนเป็นผู้ลงลายมือชื่อและพิมพ์ลายนิ้วมือในคำร้อง แต่ถ้าเป็นการขอเพิ่มจำนวนผู้ถือกรรมสิทธิ์สำหรับกรณีที่มีผู้ถือกรรมสิทธิ์ใหม่ซึ่งจะขอเพิ่มเดิมจำนวนอีกนั้น เป็นสามี่หรือภริยาอันชอบด้วยกฎหมายของผู้ถือกรรมสิทธิ์เดิมและเรือนั้นเป็นสินสมรสแล้ว หากภริยากี่ที่มีได้เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์อยู่ในใบอนุญาตใช้เรือแต่เดิมร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของร่วมด้วยโดยมีหลักฐานแสดงว่าเรือนั้นเป็นสินสมรส ก็ให้ฝ่ายที่มีชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เดิมยื่นคำร้องด้วยแบบพิมพ์แบบ บ.๒๐ ต่อนายทะเบียนเรือ ส่วนการตรวจสอบและการแก้ไขนั้นให้ปฏิบัติและเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเช่นเดียวกับการแก้ไขตามปกติ

ส่วนการโอนกรรมสิทธิ์ที่ตามวรรคก่อน ถ้าเป็นการโอนโดยการขายซึ่งต้องปฏิบัติตามประมวลสัญญาและในสัญญาไม่มีข้อความแสดงเป็นใบเสร็จรับเงิน เช่น จำนวนเงิน.....บาท นี้ได้รับไปเสร็จแล้ว ให้ถือว่าสัญญาอันเป็นใบเสร็จรับเงินอันจะต้องปิดอากรแสตมป์ตามกฎหมายด้วย ถ้าในสัญญาไม่มีข้อความดังกล่าวนี้ให้เรียกใบรับเงินหรือทำใบรับเงินขึ้นโดยอนุโลมตามในข้อ ๒ ก.

ข. ถ้าเป็นการได้มาโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม หรือได้มาโดยการรับมรดกมีพยานกรรมต้องมีหนังสือแสดงการจดทะเบียนได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๒๔๔ ประกอบด้วยมาตรา ๑๓๐๒ จากคณะกรรมการอำเภามาแสดงและผู้รับโอนเป็นผู้ลงลายมือชื่อและลายพิมพ์นิ้วมือในคำร้อง

(๒) สำหรับเรือที่มีใช้เรือกลขนาดกลางต่ำกว่า ๖ ตันกรอส

๒. คำสั่งระเบียบการ ที่ ๑/๒๕๔๓ เรื่องการออกใบอนุญาตใช้เรือกลและเรือเดินทะเล

ข้อ ๔๐ การยื่นคำร้องตามข้อก่อนให้มีหลักฐานต่อไปนี้อีกแสดงด้วย

(๑) สำหรับเรือกลที่มีขนาดตั้งแต่ ๕ ตันกรอสขึ้นไป และเรือที่มีใช้เรือกลขนาดตั้งแต่ ๖ ตันกรอสขึ้นไป

ก. ถ้าเป็นการโอนกรรมสิทธิ์โดยนิติกรรมต้องมีสัญญาโอนกรรมสิทธิ์ซึ่งได้ทำและจดทะเบียนนิติกรรมต่อคณะกรรมการอำเภามาแสดงและผู้รับโอนเป็นผู้ลงลายมือชื่อและพิมพ์ลายนิ้วมือในคำร้อง แต่ถ้าเป็นการขอเพิ่มจำนวนผู้ถือกรรมสิทธิ์สำหรับกรณีที่มีผู้ถือกรรมสิทธิ์ใหม่ซึ่งจะขอเพิ่มเดิมจำนวนอีกนั้น เป็นสามี่หรือภริยาอันชอบด้วยกฎหมายของผู้ถือกรรมสิทธิ์เดิมและเรือนั้นเป็นสินสมรสแล้วหากภริยากี่ที่มีหรือสามี่ที่มีได้เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์อยู่ในใบอนุญาตใช้เรือแต่เดิมร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของร่วมด้วยโดยมีหลักฐานแสดงว่าเรือนั้นเป็นสินสมรสก็ให้ฝ่ายที่มีชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เดิมยื่นคำร้องด้วยแบบพิมพ์แบบ บ.๒๐ ต่อนายทะเบียนเรือ ส่วนการตรวจสอบและการแก้ไขนั้นให้ปฏิบัติและเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเช่นเดียวกับการแก้ไขตามปกติ

สัญญาโอนกรรมสิทธิ์ตามใน ก. ถ้าเป็นการโอนโดยการขายซึ่งคราวหนึ่งๆ มีราคาเกินกว่า ๓๐๐ บาท และในสัญญานั้นแสดงเป็นใบรับเงิน เช่น มีคำว่า “จำนวนเงิน.....บาทนั้น ได้รับใบเสร็จแล้ว” ให้ถือว่าสัญญานั้นเป็นใบเสร็จรับเงินอันจะต้องปิดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากรด้วยถ้าในสัญญาไม่มีข้อความดังกล่าวแล้วให้เรียกดูใบรับเงินอันได้ปิดอากรแสตมป์ถูกต้องแล้วแทนและบันทึกการตรวจใบรับเงินนั้นลงไว้ท้ายคำร้องแบบ บ.๒๐ ด้วย

ข. ถ้าเป็นการได้มาโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม หรือได้มาโดยการรับมรดกมีพินัยกรรม ต้องมีหนังสือแสดงการจดทะเบียนการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๒๙๔ ประกอบด้วยมาตรา ๑๓๐๒ จากคณะกรรมการอำเภอมาแสดง และผู้รับโอนเป็นผู้ลงลายมือชื่อและลายพิมพ์นิ้วแม่มือในคำร้อง

(๒) สำหรับเรื่องสละขาดต่ำกว่า ๕ ตันกรอสส์ ผู้โอนและผู้รับโอนต้องมาให้การและลงลายมือชื่อและพิมพ์ลายนิ้วแม่มือในคำร้องพร้อมกันต่อหน้านายทะเบียนเรือ มิฉะนั้น ผู้รับโอนต้องมีหลักฐานตามใน (๑) หรือพินัยกรรมว่าได้รับโอนมาโดยพินัยกรรมหรือรายการสอบสวนของคณะกรรมการอำเภอถ้าเป็นการได้มาโดยรับมรดกซึ่งไม่มีพินัยกรรมหรือการครอบครองโดยปรปักษ์

(๓) ในกรณีที่ผู้โอนหรือผู้รับโอนจำเป็นต้องมาให้การและลงลายมือชื่อและพิมพ์ลายนิ้วแม่มือในคำร้องต่อหน้านายทะเบียนเรือด้วยตนเองนั้น หากไม่สามารถจะมาด้วยตนเองได้ต้องมีใบมอบอำนาจตามความในข้อ ๙ มอบให้ผู้แทนมาแสดง

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ตามแบบ ปค. ๓๔

๓.๕ กระทรวงแรงงาน

๓.๕.๑ กรมการจัดหางาน

กรมการจัดหางาน มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๔

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นหรือออกระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสำนักงานหรือสถานที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงานการฝึกงาน หรือการทดสอบฝีมือ ในเวลากลางวันหรือในขณะทำการ เพื่อตรวจสอบและควบคุมให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ยึดหรืออายัดสมุดทะเบียน บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงานการฝึกงานหรือการทดสอบฝีมือ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) เรียกหรือสั่งให้ผู้รับอนุญาตจัดทำงาน ผู้จัดการ ตัวแทนจัดทำงานลูกจ้างคนงาน ผู้ส่งคนไปฝึกงาน คนฝึกงาน ผู้รับอนุญาตดำเนินการทดสอบฝีมือ หรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องให้ถ้อยคำ หรือข้อเท็จจริง หรือส่งเอกสาร หรือหลักฐานอื่นใดเพื่อประกอบการพิจารณาได้

(๔) ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) หรือ (๒) ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง และให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๖๘ ในการปฏิบัติตามหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. คำสั่งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมที่ ๒๕๓/๒๕๓๗ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๗ เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจัดทำงานและคุ้มครองคนงาน พ.ศ. ๒๕๒๘

สรุปประเด็นที่นายอาน้อมีอำนาจหน้าที่

นายอาน้อมีอำนาจหน้าที่ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนี้

๑. เข้าไปในสำนักงานหรือสถานที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงานการฝึกงาน หรือการทดสอบฝีมือในเวลากลางวันหรือในขณะทำการเพื่อตรวจสอบและควบคุมให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๒. ยึดหรืออายัดสมุดทะเบียน บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงานการฝึกงาน หรือการทดสอบฝีมือ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

๓. เรียกหรือสั่งให้ผู้รับอนุญาตจัดทำงาน ผู้จัดการ ตัวแทนจัดทำงาน คนฝึกงาน ผู้รับอนุญาตดำเนินการทดสอบฝีมือ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ถ้อยคำ หรือข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสาร หรือหลักฐานอื่นใดเพื่อประกอบการพิจารณาได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) หรือ (๒) ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง และให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

ทั้งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๔๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้อธิบดี นายทะเบียน และพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริงรวมทั้งให้ส่งเอกสารหรือหลักฐาน

(๒) เข้าไปในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่มีหรือเชื่อได้ว่ามีการทำงานในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้โดยต้องมีหมายของศาล เว้นแต่เป็นการเข้าไปในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงเวลาพระอาทิตย์ตก ในการนี้ ให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงหรือเรียกเอกสารหรือหลักฐานใดๆ จากบุคคลที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับสถานที่ดังกล่าวได้

มาตรา ๕๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้อธิบดี นายทะเบียน และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบคนต่างด้าวผู้ใดทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ และสั่งให้ไปรายงานตัวยังสถานีตำรวจพร้อมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่คนต่างด้าวผู้นั้นไม่ยินยอมหรือจะหลบหนี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับคนต่างด้าวนั้นโดยไม่ต้องมีหมายจับและให้นำตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนโดยทันทีในการนี้ให้นับบทบัญญัติมาตรา ๘๑ มาตรา ๘๑/๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ และมาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับกับการจับตามมาตรานี้โดยอนุโลม

เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือพนักงานสอบสวนในการสอบสวน รัฐมนตรีจะแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในการสอบสวนร่วมเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนในคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

การดำเนินการเกี่ยวกับการจับกุมตามวรรคสอง และการร่วมกันสอบสวนตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีและผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติร่วมกันกำหนด

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. คำสั่งกระทรวงแรงงานที่ ๗๕/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนี้

๑. มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริงรวมทั้งให้ส่งเอกสารหรือหลักฐาน
๒. เข้าไปในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่มีหรือเชื่อได้ว่ามีการทำงานในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้โดยต้องมีหมายของศาล เว้นแต่เป็นการเข้าไปในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงเวลาพระอาทิตย์ตก ในกรณี ให้มิอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงหรือเรียกเอกสารหรือหลักฐานใดๆ จากบุคคลที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับสถานที่ดังกล่าวได้

๓. ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบคนต่างด้าวผู้ใดทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ และสั่งให้ไปรายงานตัวยังสถานที่ตรวจพร้อมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่คนต่างด้าวผู้นั้นไม่ยินยอมหรือจะหลบหนี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับคนต่างด้าวผู้นั้นโดยไม่ต้องมีหมายจับและให้นำตัวผู้ถูกจับไปอัยการทำการของพนักงานสอบสวนโดยทันทีในการนี้ให้นับบทบัญญัติมาตรา ๘๓ มาตรา ๘๓/๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ และมาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้บังคับกับการจับตามมาตรานี้โดยอนุโลม

ในการปฏิบัติตามหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ซึ่งเกี่ยวข้องและให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

ทั้งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๓.๕.๒ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานตรวจแรงงาน กับออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ การแต่งตั้งพนักงานตรวจแรงงานจะกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และเงื่อนไขในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยก็ได้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. คำสั่งกระทรวงแรงงานที่ ๑๖/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่

นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเป็นพนักงานตรวจแรงงานในพื้นที่รับผิดชอบ

(๒) พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) แต่งตั้งนายทะเบียน พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงาน และผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

การแต่งตั้งตาม (๑) ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. คำสั่งกระทรวงแรงงานที่ ๑๔๕/๒๕๓๗ ข้อ ๕ เรื่องแต่งตั้งพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๖

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่

นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเป็นพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานในเขตพื้นที่อำเภอท้องที่ของตน

(๓) พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานและพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

การแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. คำสั่งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมที่ ๔๔/๒๕๔๓ ข้อ ๔ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานประνομ
ข้อพิพาทแรงงานและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.
๒๕๔๓

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอมีหน้าที่เกี่ยวข้องเป็นพนักงานประνομข้อพิพาทแรงงานในเขตพื้นที่อำเภอท้องที่ของตน

๓.๖ กระทรวงการคลัง

๓.๖.๑ กรมสรรพากร

กรมสรรพากร มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ ดังนี้

๑. ประมวลรัษฎากร

มาตรา ๒

“อำเภอ” หมายความว่า นายอำเภอ สมุห์บัญชีอำเภอ หรือสมุห์บัญชีเขต

“นายอำเภอ” หมายความว่ารวมถึงหัวหน้าเขต และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

มาตรา ๑๑ เว้นแต่จะมีบทบัญญัติหรืออธิบดีจะสั่งเป็นอย่างอื่น ให้นำเงินภาษีอากรไปเสีย ณ
ที่ว่าการอำเภอ และการเสียภาษีอากรนั้นให้ถือว่าเป็นการสมบูรณ์เมื่อได้รับใบเสร็จรับเงินซึ่งนายอำเภอได้
ลงลายมือชื่อรับเงินแล้ว

มาตรา ๑๒ ภาษีอากรซึ่งต้องเสียหรือนำส่งตามลักษณะนี้ เมื่อถึงกำหนดชำระแล้ว ถ้ามิได้เสีย
หรือนำส่ง ให้ถือเป็นภาษีอากรค้าง

เพื่อให้ได้รับชำระภาษีอากรค้าง ให้อธิบดีมีอำนาจส่งยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของ
ผู้ต้องรับผิดชอบภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากรได้ทั่วราชอาณาจักร โดยมีต้องขอให้ศาลออกหมายยึดหรือสั่ง
อำนาจดังกล่าว อธิบดีจะมอบให้รองอธิบดีหรือสรรพากรสตก็ได้

ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมีอำนาจ
เช่นเดียวกับอธิบดีตามวรรคสอง ภายในเขตท้องที่จังหวัดหรืออำเภอนั้น แต่สำหรับนายอำเภอนั้นจะใช้อำนาจ
สั่งขายทอดตลาดได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด

วิธีการยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม
ส่วนวิธีการอายัดให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุวัติรัฐมนตรี

เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าว ให้หักค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย ในการยึดและขายทอดตลาดและเงิน
ภาษีอากรค้าง ถ้ามีเงินเหลือให้คืนแก่เจ้าของทรัพย์สิน

ผู้ต้องรับผิดชอบภาษีอากรตามวรรคสอง ให้หมายความรวมถึงผู้เป็นส่วนส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ
ในทางหุ้นส่วนนิติบุคคลด้วย

มาตรา ๑๘ รายการที่ยื่นเพื่อเสียภาษีอากรนั้น ให้อำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมินเป็นผู้ประเมินตามที่กำหนดไว้ในหมวดภาษีอากรนั้นๆ และเมื่อได้ประเมินแล้วให้แจ้งจำนวนภาษีอากรที่ประเมินไปยังผู้ต้องเสียภาษี ในกรณีนี้จะอุทธรณ์การประเมินก็ได้

ในกรณีที่ผู้ต้องเสียภาษีอากรถึงแก่ความตายเสียก่อนได้รับแจ้งจำนวนภาษีอากรที่ประเมิน ให้อำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมินแจ้งจำนวนภาษีอากรที่ประเมินไปยังผู้จัดการมรดกหรือไปยังทายาทหรือผู้อื่นที่ครอบครองทรัพย์สินมรดกแล้วแต่กรณี

ถ้าเมื่อประเมินแล้ว ไม่ต้องเรียกเก็บหรือเรียกคืนภาษีอากร การแจ้งจำนวนภาษีอากรเป็นอันคงไม่ต้องกระทำ แต่อำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมินยังคงดำเนินการตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ได้ การประเมินตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้นำมาตรา ๒๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๙ เว้นแต่จะมีบทบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น กรณีที่เจ้าพนักงานประเมินมีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้ใดแสดงรายการตามแบบที่ยื่นไม่ถูกต้องตามความจริงหรือไม่บริบูรณ์ ให้เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจออกหมายเรียกผู้ยื่นรายการนั้นมาสอบสวน และออกหมายเรียกพยาน กับสั่งให้ผู้ยื่นรายการหรือพยานนั้นนำบัญชีเอกสารหรือหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาแสดงได้ แต่ต้องให้เวลาล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันส่งหมาย ทั้งนี้ การออกหมายเรียกดังกล่าวจะต้องกระทำภายในเวลาสองปีนับแต่วันที่ได้ยื่นรายการ ไม่ว่าการยื่นรายการนั้นจะได้กระทำภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือเวลาที่รัฐมนตรีหรืออธิบดีขยายหรือเลื่อนออกไปหรือไม่ ทั้งนี้ แล้วแต่วันใดจะเป็นวันหลัง เว้นแต่กรณีปรากฏหลักฐานหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ยื่นรายการมีเจตนาหลีกเลี่ยงภาษีอากร หรือเป็นการยื่นคำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคืนภาษีอากร อธิบดีจะอนุมัติให้ขยายเวลาการออกหมายเรียกดังกล่าวเกินกว่าสองปีก็ได้ แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ได้ยื่นรายการ แต่กรณีขยายเวลาเพื่อประโยชน์ในการคืนภาษีอากรให้ขยายได้ไม่เกินกำหนดเวลาตามที่อธิบดีหรือคืนภาษีอากร

มาตรา ๒๐ เมื่อได้จัดการตามมาตรา ๑๙ และทราบข้อความแล้ว เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจที่จะแก้จำนวนเงินที่ประเมินหรือที่ยื่นรายการไว้เดิมโดยอาศัยพยานหลักฐานที่ปรากฏ และแจ้งจำนวนเงินที่ต้องชำระไปยังผู้ต้องเสียภาษีอากร ในกรณีนี้จะอุทธรณ์การประเมินก็ได้

มาตรา ๒๑ ถ้าผู้ต้องเสียภาษีอากรไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกคำสั่งของเจ้าพนักงานประเมินตามมาตรา ๑๙ หรือไม่ยอมตอบคำถามเมื่อซักถามโดยไม่มีเหตุอันสมควร เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินเงินภาษีอากรตามที่รู้เห็นว่าถูกต้องและแจ้งจำนวนเงินซึ่งต้องชำระไปยังผู้ต้องเสียภาษีอากร ในกรณีนี้ห้ามมิให้อุทธรณ์การประเมิน

มาตรา ๒๒ ผู้ใดไม่ยื่นรายการให้อำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมินแล้วแต่กรณี มีอำนาจออกหมายเรียกตัวผู้นั้นมาสอบสวน และออกหมายเรียกพยานกับสั่งให้ผู้ที่ไม่ยื่นรายการหรือพยานนั้นนำบัญชีหรือพยานหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาแสดงได้ แต่ต้องให้เวลาล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันส่งหมายภาษีอากร ในกรณีนี้จะอุทธรณ์การประเมินก็ได้

มาตรา ๒๓ เมื่อได้จัดการตามมาตรา ๒๒ และทราบข้อความแล้วอำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมินแล้วแต่กรณี มีอำนาจประเมินเงินภาษีอากรและแจ้งจำนวนภาษีอากรที่ต้องชำระไปยังผู้ต้องเสียภาษีอากร ในกรณีนี้จะอุทธรณ์การประเมินก็ได้

มาตรา ๒๕ ถ้าผู้ได้รับหมายหรือคำสั่งของอำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมินแล้วแต่กรณี ไม่ปฏิบัติตามหมายหรือคำสั่งของอำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมินตามมาตรา ๒๓ หรือไม่ยอมตอบคำถามเมื่อซักถาม โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร อำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินเงินภาษีอากรตามที่รู้เห็นว่าถูกต้อง และแจ้งจำนวนภาษีอากรไปยังผู้ต้องเสียภาษีอากร ในกรณีนี้ห้ามมิให้อุทธรณ์การประเมิน

มาตรา ๒๕ ในการอุทธรณ์การประเมินภาษีอากรที่อำเภอมีหน้าที่ประเมิน ให้อุทธรณ์ได้ตามเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) ให้อุทธรณ์การประเมินของอำเภอต่อเจ้าพนักงานประเมินภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมิน

(๒) เว้นแต่ในกรณีห้ามอุทธรณ์ตามความในมาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๕ ให้อุทธรณ์การประเมินของเจ้าพนักงานประเมินต่อผู้ว่าราชการจังหวัดภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์หรือรับแจ้งการประเมินตามความในมาตรา ๑๘ ทวิ มาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๔

(๓) เว้นแต่ในกรณีห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา ๓๓ ให้อุทธรณ์คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของข้าหลวงประจำจังหวัดต่อศาลภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับความวินิจฉัยอุทธรณ์

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำส่งคลังในหน้าที่ของอำเภอและกิ่งอำเภอ พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“อำเภอ” หมายความว่าความรวมถึงกิ่งอำเภอด้วย

“สำนักงานคลังจังหวัด” หมายความว่าความรวมถึงสำนักงานคลังอำเภอด้วย

“คลังจังหวัด” หมายความว่าความรวมถึงคลังอำเภอด้วย

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่าความรวมถึงนายอำเภอที่ตั้งสำนักงานคลังอำเภอด้วย

“นายอำเภอ” หมายความว่าความรวมถึงปลัดอำเภอซึ่งเป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

ข้อ ๔๗ ในกรณีที่ผู้มีมีได้ชำระคืนเงินยืมภายในกำหนด ให้หัวหน้าส่วนราชการเรียกขอให้เงินยืมตามเงื่อนไขในใบยืมให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว อย่างช้าไม่เกิน ๓๐ วันนับแต่วันที่ครบกำหนด

ในกรณีที่มิอาจปฏิบัติได้ตามวรรคแรก ก็ให้รายงานให้นายอำเภอทราบเพื่อพิจารณาสั่งการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาการยืมเงินต่อไป

ข้อ ๕๑ ลูกบุญแก่ผู้รับฯ โดยปกติให้ไม่น้อยกว่า ๒ สำหรับ ให้นายอำเภอมอบให้กรรมการเก็บรักษาเงิน ๑ สำหรับ นอกนั้นให้นำฝากไว้ ณ สำนักงานคลังจังหวัดนั้นในลักษณะหีบห่อ

ข้อ ๕๒ กรรมการเก็บรักษาเงินของอำเภอให้ประกอบด้วย

(๑) ปลัดอำเภออาวุโส

(๒) สมุห์บัญชีอำเภอ

(๓) หัวหน้าส่วนราชการในอำเภอซึ่งนายอำเภอแต่งตั้ง

ข้อ ๕๔ ถ้ากรรมการผู้หนึ่งซึ่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่กรรมการได้ ให้นายอำเภอพิจารณามอบหน้าที่ต่อญาติและประจาศตราครั้งนั้นให้แก่ผู้ซึ่งทำหน้าที่กรรมการชั่วคราว ดังนี้

(๑) หน้าที่ปลัดอำเภออาวุโส ให้มอบแก่ปลัดอำเภออาวุโสรองลงมาหรือเจ้าหน้าที่ที่ทำการปกครองอำเภอซึ่งเห็นสมควรได้รับมอบหมาย

(๒) หน้าที่สมุห์บัญชีอำเภอ ให้มอบแก่เจ้าหน้าที่รองลงมาจากสมุห์บัญชีอำเภอซึ่งเห็นสมควรได้รับมอบหมาย

(๓) หน้าที่หัวหน้าส่วนราชการ ให้มอบแก่เจ้าหน้าที่รองลงมาจากหัวหน้าส่วนราชการนั้น หรือหัวหน้าส่วนราชการอื่นซึ่งเห็นสมควรได้รับมอบหมาย

ข้อ ๕๖ กรรมการจะต้องเก็บรักษาลูกกุญแจไว้ในที่ปลอดภัย อย่าให้สูญหายหรือให้ผู้ใดลักลอบนำไปพิมพ์แบบลูกกุญแจได้ หากปรากฏว่าลูกกุญแจสูญหายหรือมีการแจ้งเสียว่าจะมีผู้ปลอมแปลงลูกกุญแจ ให้รีบรายงานนายอำเภอทราบเพื่อสั่งการโดยด่วน

ข้อ ๕๘ รายงานเงินคงเหลือประจำวัน ให้จัดทำ ๒ ฉบับ เมื่อกรรมการทุกคนได้ลงลายมือชื่อแล้ว ให้หัวหน้าส่วนราชการเก็บไว้ ๑ ฉบับ มอบให้คณะกรรมการเสนอนายอำเภอเพื่อทราบและเก็บไว้ ๑ ฉบับ

ข้อ ๖๐ ในกรณีปรากฏว่าเงินที่จะนำเข้ากับรักษามีตรงตามจำนวนที่แสดงไว้ในรายงานเงินคงเหลือประจำวัน ให้คณะกรรมการบันทึกจำนวนเงินที่ขาดนั้นแล้วลงลายมือชื่อกรรมการทุกคน และหัวหน้าส่วนราชการนั้นไว้ในรายงานเงินคงเหลือประจำวัน แล้วรายงานนายอำเภอทราบเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

ข้อ ๖๖ อำเภอที่มีกรรมการคมนาคมไปยังสำนักงานคลังจังหวัดไม่สะดวก หรือไม่ปลอดภัยในการควบคุมรักษาสินระหว่างเดินทาง นายอำเภอจะรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อขออนุมัติกระทรวงการคลังนำเงินที่ต้องนำส่งของส่วนราชการต่าง ๆ ในอำเภอนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนหักกับเงินสดหรือเงินอื่น ซึ่งจะต้องรับจากจังหวัดมาจ่ายโดยไม่ต้องนำตัวเงินไปส่งให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว

ข้อ ๖๘ อำเภอที่มีกรรมการคมนาคมไปยังสำนักงานคลังจังหวัดไม่สะดวกหรือไม่ปลอดภัย นายอำเภอจะให้ส่วนราชการในอำเภอนั้นนำส่งเงินเป็นเช็คหรือตราห์ หรือวิธีการอื่นใดก็ได้ โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนดว่าด้วยการนั้น

ข้อ ๗๐ เมื่อถึงกำหนดนำเงินส่งหรือเมื่อได้รับรายงานจากส่วนราชการว่าจะนำเงินส่งให้นายอำเภอพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการในอำเภอนั้นเป็นกรรมการนำส่งเงินอย่างน้อย ๒ นาย อย่างมากไม่เกิน ๓ นาย ซึ่งตามปกติให้ประกอบด้วย

(๑) ปลัดอำเภอ หรือข้าราชการอื่นซึ่งสังกัดกรมการปกครอง ไม่ต่ำกว่าตำแหน่งระดับ ๒

(๒) ข้าราชการสังกัดส่วนราชการซึ่งมีเงินที่จะส่งหรือเงินที่ขอเบิกจากจังหวัดสูงสุด

(๓) ข้าราชการอื่นตามที่พิจารณาเห็นสมควร

การแต่งตั้งกรรมการนำส่งเงิน นายอำเภอจะแต่งตั้งตัวเองเป็นกรรมการด้วยก็ได้ให้กระทำได้ห้ามมิให้นายอำเภอส่งให้ผู้หนึ่งผู้ใดนำเงินส่งโดยลำพัง เว้นแต่การนำเงินส่งของส่วนราชการตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๖๕

ข้อ ๗๔ กรณีจำนวนเงินที่นำส่งมีปลอมแปลงจำนวนเท่าใด ให้คณะกรรมการนำส่งเงินนำส่งตามจำนวนที่นำส่งได้ และให้บันทึกจำนวนเงินปลอมแปลงนั้นไว้ในบันทึกการรับเงินเพื่อนำส่ง แล้วลงลายมือชื่อของกรรมการทุกคนพร้อมด้วยเจ้าพนักงานผู้รับเงิน และเมื่อกลับถึงอำเภอแล้วให้รายงานให้นายอำเภอทราบเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

ข้อ ๗๕ ให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อไปขอเบิกและรับเงินจากส่วนราชการผู้เบิกในจังหวัดเช่นเดียวกับที่กำหนดในข้อ ๗๐ โดยอนุมัติ และให้แจ้งให้ส่วนราชการทราบด้วยว่าได้แต่งตั้งให้ผู้ใดมาขอรับเงินตามใบเบิกที่ใด ประเภทใด จำนวนเท่าใด

กรณีเงินที่ขอเบิกมีจำนวนรวมทั้งสิ้นไม่เกินสามหมื่นบาท หากนายอำเภอเห็นสมควรจะมอบหมายให้ผู้นั่งเป็นผู้ได้รับเงินโดยตรงโดยมิต้องตั้งคณะกรรมการรับเงินก็ได้

กรณีเงินที่ขอเบิกมีจำนวนมาก หรือสถานที่ที่จะเบิกเงินอยู่ห่างไกลหรือกรณีอื่นใดซึ่งเห็นว่าจะไม่ปลอดภัยแก่เงินที่ขอเบิก ให้นายอำเภอพิจารณาจัดกำลังตำรวจควบคุมเงินที่ขอเบิกกลับอำเภอตามเหตุการณ์และความจำเป็น และให้แจ้งชื่อ ยก ของตำรวจที่มอบหมายให้ควบคุมเงินให้คณะกรรมการรับเงินทราบด้วย

ข้อ ๗๖ การไปรับเงินเดือนของข้าราชการในอำเภอตามข้อ ๗๕(๒) ตามปกติให้นายอำเภอจัดให้คณะกรรมการรับเงินไปรับเงินของทุกส่วนราชการในคราวเดียวกัน

ข้อ ๗๗ ให้นายอำเภอแต่งตั้งข้าราชการในอำเภอซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ ๒ อย่างน้อย ๒ นาย สับเปลี่ยนกันเป็นกรรมการตรวจสอบการเงินของส่วนราชการในอำเภอเป็นประจำทุกวง ๓ เดือน นอกจากการตรวจสอบตามวรรคแรกแล้ว หากเห็นสมควร นายอำเภอจะให้มีการตรวจสอบบัญชีการเงินและตัวเงินกับรักษาของส่วนราชการในอำเภอขณะหนึ่งขณะใดก็ได้

ข้อ ๗๘ เมื่อปรากฏว่าส่วนราชการใดปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลังไม่ถูกต้องตามระเบียบนี้ ให้นายอำเภอพิจารณาสั่งการในเวลาอันควรให้ส่วนราชการนั้นปฏิบัติเสียให้ถูกต้อง

ข้อ ๗๙ หากนายอำเภอพิจารณาเห็นว่าขณะใดคู่กรณีซึ่งเก็บไว้ ณ สถานที่ว่าว จะไม่ปลอดภัยหรืออาจบังเกิดอันตรายขึ้นได้ ก็ให้พิจารณาสั่งการให้นำคู่กรณีไปเก็บรักษา ณ สถานที่หนึ่งใดซึ่งจะเห็นว่าปลอดภัยชั่วคราวได้

แต่อย่างไรก็ดี จะต้องให้อยู่ในความอารักขาของเวรยามตำรวจเสมอไป และให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบโดยด่วน

ข้อ ๘๐ หากปรากฏว่าเงินในความรับผิดชอบของส่วนราชการในอำเภอขาดบัญชีหรือสูญหาย เพราะการทุจริตหรือมีพฤติการณ์ที่ส่อไปในทางไม่สุจริตหรือเพราะเหตุอื่นใดซึ่งมิใช่เป็นกรณีปกติ ให้นายอำเภอรายงานพฤติการณ์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบโดยด่วน เพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมิอำนาจหน้าที่

๑. ตามประมวลรัษฎากร

๑.๑ นายอำเภอต้องลงลายมือชื่อในใบเสร็จรับเงิน ให้กับผู้เสียภาษี

๑.๒ นายอำเภอโดยอนุญาตของผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจในการสั่งขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ที่ค้างชำระภาษีซึ่งได้ยึดหรืออายัดไว้

๑.๓ เจ้าพนักงานประเมินภาษี (รวมทั้งนายอำเภอ) มีอำนาจในการประเมินภาษีและแจ้งไปยังผู้ต้องเสียภาษี หรือผู้จัดการมรดกหรือทายาทหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดก

๑.๔ เจ้าพนักงานประเมิน (รวมทั้งนายอำเภอ) มีอำนาจในการออกหมายเรียกผู้ยื่นภาษีหรือพยานมาให้ข้อเท็จจริง

๑.๕ เจ้าพนักงานประเมิน (รวมทั้งนายอำเภอ) มีอำนาจแก้ไขจำนวนเงินที่ยื่นขอประเมินภาษีหรือที่ยื่นรายการไว้ ตามพยานหลักฐานที่ปรากฏ

๑.๖ เจ้าพนักงานประเมิน (รวมทั้งนายอำเภอ) มีอำนาจประเมินภาษีตามที่รู้ หากผู้ต้องเสียภาษีไม่ยอมให้ข้อเท็จจริง

๑.๗ นายอำเภอและเจ้าพนักงานประเมินภาษีมีอำนาจออกหมายเรียกผู้ไม่ยื่นรายการภาษีมาไต่สวน รวมถึงพยานด้วย

๑.๘ เมื่อได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๓ แล้ว นายอำเภอและเจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินภาษีอากรที่บุคคลนั้นต้องเสีย

๑.๙ หากผู้ต้องเสียภาษีตามมาตรา ๒๓ ไม่ยอมมาตามหมายเรียกหรือไม่ชำระภาษีตามมาตรา ๒๔ นายอำเภอและเจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินภาษีตามที่เห็นว่าถูกต้อง

๒. ตามระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำส่งคลังในหน้าที่ของอำเภอและกิ่งอำเภอ พ.ศ.

๒๕๒๐

๒.๑ นายอำเภอมีอำนาจในการพิจารณาเรียกให้ชดใช้เงินยืม

๒.๒ นายอำเภอมีหน้าที่ในการส่งมอบกุญแจตู้รับภาษี

๒.๓ นายอำเภอมีอำนาจในการแต่งตั้งหัวหน้าส่วนราชการในอำเภอนั้นเป็นกรรมการเก็บรักษาเงินของอำเภอ

๒.๔ นายอำเภอมีหน้าที่ในการส่งมอบกุญแจตู้รับภาษีให้แก่ผู้ทำหน้าที่กรรมการชั่วคราว

๒.๕ นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาสั่งการกรณีลูกกุญแจตู้รับภาษีสูญหายหรือมีการปลอมแปลง

๒.๖ นายอำเภอมีหน้าที่ในการรับทราบรายงานเงินคงเหลือประจำวัน

๒.๗ นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาสั่งการกรณีพบว่าเงินที่จะเก็บรักษาไม่ตรงกับรายงานเงินคงเหลือประจำวัน

๒.๘ นายอำเภอมีหน้าที่ในการรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อขออนุมัติกระทรวงการคลังในการนำเงินที่ต้องนำส่งไปจ่ายเป็นเงินเดือนหรือเงินอื่นๆ เนื่องจากการคมนาคมระหว่างอำเภอกับสำนักงานคลังจังหวัดไม่สะดวกหรือไม่ปลอดภัย

๒.๙ นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาสั่งเงินที่ต้องนำส่งเป็นเช็คหรือดราฟท์หรือวิธีการอื่น เนื่องจากการคมนาคมระหว่างอำเภอกับสำนักงานคลังจังหวัดไม่สะดวกหรือไม่ปลอดภัย

๒.๑๐ นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งคณะกรรมการนำเงินส่ง

๒.๑๑ นายอำเภอมีอำนาจในการพิจารณาสั่งการกรณีมีการปลอมแปลงจำนวนเงินในบันทึกการรับเงินเพื่อนำส่งไม่ตรงกับจำนวนเงินที่นำส่งจริง

๒.๑๒ นายอำเภอมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการรับเงิน

๒.๑๓ กรณีการรับเงินเดือน ให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการไปรับเงินเดือนของทุกส่วนราชการในคราวเดียวกัน

๒.๑๔ นายอำเภอมีอำนาจในการแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบการเงินของส่วนราชการประจำอำเภอ กรณีปกติหรือกรณีเหตุอันควร

๒.๑๕ นายอำเภอมีอำนาจสั่งการให้ส่วนราชการประจำอำเภอปฏิบัติให้อุบัติต้องตามระเบียบการเก็บรักษาเงิน

๒.๑๖ นายอำเภอมีอำนาจในการย้ายคู่มือรับเป็นการชั่วคราว

๒.๑๗ นายอำเภอมีหน้าที่ในการรายงานเงินขาดบัญชีหรือสูญหายต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

๓.๗ กระทรวง การทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๗.๑ กรมทรัพยากรน้ำ

กรมทรัพยากรน้ำ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๐

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๙ เมื่อพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามตรา ๖ ใช้บังคับแล้ว ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ดำเนินการสำรวจเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนที่แน่นอน ให้เสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันถ้าเป็นการเวนคืนเพื่อสร้างหรือขยายทางหลวง ทางรถไฟ ทางพิเศษ คลองชลประทาน หรือกิจการที่คล้ายคลึงกัน ต้องสำรวจให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

เมื่อได้ดำเนินการสำรวจที่ที่จะต้องเวนคืนเสร็จเป็นบางส่วนหรือแล้วเสร็จทั้งหมด ให้เจ้าหน้าที่เสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สำรวจแล้วเสร็จ ประกอบด้วยผู้แทนของเจ้าหน้าที่หนึ่งคน ผู้แทนกรมที่ดินหนึ่งคน ผู้แทนของหน่วยงานอื่นของรัฐหนึ่งคน และผู้แทนของสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำหน้าที่กำหนดราคาเบื้องต้นของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืน และจำนวนเงินค่าทดแทนที่จะให้แก่บุคคลตามมาตรา ๑๘

ในกรณีที่พระราชกฤษฎีกาที่ออกตามตรา ๖ ผ่านเขตท้องที่ใด ให้มีผู้แทนของสภาท้องถิ่นนั้น และแห่งหนึ่งคนเข้าร่วมเป็นกรรมการตามวรรคสองด้วย

ในการกำหนดราคาเบื้องต้นของอสังหาริมทรัพย์และจำนวนเงินค่าทดแทน ให้คณะกรรมการกำหนดโดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๔ และดำเนินการให้แล้วเสร็จและประกาศราคาที่กำหนดไว้ ณ สถานที่ตามมาตรา ๗ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลามาตรการคดี คณะกรรมการจะขอให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวขยายเวลาออกไปอีกก็ได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่ต้องสั่งห้ามทรัพย์สินที่จะซื้อขายตามมาตรา ๑๐ ไม่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ให้เจ้าหน้าที่แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแห่งท้องที่ที่สั่งห้ามทรัพย์สินดังกล่าวตั้งอยู่หรือผู้แทน พนักงานที่ดินอำเภอหรือพนักงานที่ดินกิ่งอำเภอ หรือผู้แทน ผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ที่สั่งห้ามทรัพย์สินดังกล่าวตั้งอยู่ และผู้แทนของเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการสอบสวนให้ทราบถึงผู้มีสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว เมื่อทราบถึงผู้มีสิทธิในอสังหาริมทรัพย์แล้วจึงให้ดำเนินการทำสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา ๑๑ ได้

ในการสอบสวนเพื่อทราบถึงผู้มีสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง ให้นำบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดินเกี่ยวกับการรังวัดที่ดินมาใช้บังคับโดยอนุโลม

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. คำสั่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ๔๔๗/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์และราคาทดแทนทรัพย์สินเพื่อการก่อสร้างแหล่งน้ำ

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอแห่งท้องที่เป็นประธานกรรมการ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำ เป็นกรรมการ เฉพาะในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อดำเนินโครงการพัฒนา อนุรักษ์ ปั่นฟูทรัพยากรน้ำ
๒. นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอจะเป็นกรรมการสอบสวนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน

๓.๗.๒ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๕) "พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๔ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามมาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๔ มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๔

(๒) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม ไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ตลอดจนวงเงินค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๔ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามมาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

๓.๗.๓ กรมควบคุมมลพิษ

กรมควบคุมมลพิษ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ ดังนี้

(๓) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๑ ให้นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษและพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๔๗ เรื่องแต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอและปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ภายในเขตท้องที่ของตน

๓.๗.๔ กรมป่าไม้

กรมป่าไม้ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ ดังนี้

(๔) พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๗๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ กับให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินจำนวนอย่างสูงที่กำหนดไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้ และออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔
๒. ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ รวมทั้งข้าราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย เช่น รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศทั้งสองฉบับ มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน จับกุม ปราบปราม ผู้กระทำความผิด และยึดของกลางตามกฎหมายภายในเขตท้องที่รับผิดชอบ

๓.๘ กระทรวงสาธารณสุข

๓.๘.๑ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น กับออกประกาศ ทั้งนี้เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๕๘/๑ วรรคสอง

“พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ตำแหน่งใดระดับใด หรือชั้นยศใดจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ โดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายนั้น”

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๑๘๔) พ.ศ.๒๕๔๖ เรื่อง กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ข้อ ๑ (๓) ๓.๒๑

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามมาตรา ๕๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้ในการมีเจ้าเป็นและมีเหตุอันควรเชื่อ พนักงานฝ่ายปกครอง มีอำนาจตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้มีการตรวจสอบหรือทดสอบ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลว่ามียาเสพติดให้โทษอยู่ในร่างกายหรือไม่

(๒) พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.๒๕๓๓

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมรักษาการตามพระราชกำหนดนี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชกำหนดนี้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑.ประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ.๒๕๔๖ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย

๓.๘.๒ กรมควบคุมโรค

กรมควบคุมโรค มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๒๓

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑๙) “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ กับให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.๒๕๒๓ ประกาศ ณ วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๕ ข้อ ๒ (๔)

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่รับแจ้งความจากบุคคลในเขตอำเภอ ในกรณีที่มีโรคติดต่ออันตรายหรือกรณีมีเหตุสงสัยว่ามีโรคติดต่อเกิดขึ้นภายในเขตอำเภอของตน

(๒) พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.๒๕๓๕

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕ (๔)

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่เฉพาะในเขตท้องที่ที่มีอำนาจดูแลและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

(๓) พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐
ข้อ ๕(๔)

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

๑. มีอำนาจเข้าไปในสถานที่เพื่อตรวจค้นในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
๒. นำผลิตภัณฑ์ยาสูบในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ
๓. ออกหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชีเอกสาร หลักฐานหรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาประกอบการพิจารณาได้

(๔) พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ พ.ย. ๒๕๕๑
ข้อ ๔ (๔)

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๓. เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้ผลิตนำเข้า หรือขายเครื่องดีมแอลกอฮอล์ สถานที่เก็บเครื่องดีมแอลกอฮอล์ในเวลาทำการของสถานที่นั้น รวมถึงเข้าตรวจสอบยานพาหนะเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

๒. ยึดหรืออายัดเครื่องดีมแอลกอฮอล์ของผู้ผลิต ผู้นำเข้าหรือผู้ขายที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

๓. ออกหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้อธิบายหรือให้ส่งบัญชีเอกสาร หลักฐานหรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาประกอบการพิจารณาได้

๓.๙ กระทรวงวัฒนธรรม

๓.๙.๑ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ภาพยนตร์” หมายความว่า วัสดุที่มีการบันทึกภาพ หรือภาพและเสียงซึ่งสามารถนำมาฉายให้เห็นเป็นภาพที่เคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่อง แต่ไม่รวมถึงวีดิทัศน์

“วีดิทัศน์” หมายความว่า วัสดุที่มีการบันทึกภาพ หรือภาพและเสียงซึ่งสามารถนำมาฉายให้เห็นเป็นภาพที่เคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่องในลักษณะที่เป็นเกมการเล่น คาราโอเกะที่มีภาพประกอบหรือลักษณะอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ภาพยนตร์ไทย” หมายความว่า ภาพยนตร์ที่ใช้ภาษาไทยหรือภาษาท้องถิ่นของประเทศไทยทั้งหมด หรือเป็นส่วนใหญ่ในภาพยนตร์ต้นฉบับสำหรับการแสดงภาพยนตร์และเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้มีสัญชาติไทย

“สร้างภาพยนตร์” หมายความว่า การผลิต ถ่าย บันทึก หรือทำด้วยวิธีการใดๆ เพื่อให้เป็นภาพยนตร์

“ฉาย” หมายความว่า การนำภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์มากระทำให้ปรากฏภาพ หรือภาพและเสียงด้วยเครื่องฉาย หรือเครื่องมืออื่นใด และให้หมายความรวมถึงการถ่ายทอดด้วย

“สื่อโฆษณา” หมายความว่า สิ่งที่ใช้เป็นสื่อในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ แล้วแต่กรณี

“โรงภาพยนตร์” หมายความว่า สถานที่ฉายภาพยนตร์ ดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ เท่าที่มีได้อยู่ภายใต้บังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

(๑) อาคารหรือส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นสถานที่สำหรับฉายภาพยนตร์

(๒) สถานที่กลางแจ้งสำหรับฉายภาพยนตร์

(๓) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ร้านวิดิทัศน์” หมายความว่า สถานที่ที่จัดให้มีเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกในการฉาย เล่น หรือดูวิดิทัศน์

“หมายเลขรหัส” หมายความว่า หมายเลขที่กำหนดสำหรับภาพยนตร์หรือวิดิทัศน์ที่ผ่านการพิจารณาและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการแล้ว

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการภาพยนตร์และวิดิทัศน์แห่งชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการภาพยนตร์และวิดิทัศน์แห่งชาติ

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนประจำจังหวัดแล้วแต่กรณี

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งให้มีอำนาจเข้าไปในสถานที่สร้างภาพยนตร์ จะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญระดับเจ็ดหรือเทียบเท่า

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นหรือออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงวัฒนธรรม เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๑ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นนายทะเบียนประจำจังหวัด ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๒ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร

(ก) ข้าราชการพลเรือนสามัญในสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ตั้งแต่ระดับ ๓ หรือเทียบเท่าขึ้นไปได้รับมอบหมาย

(ข) ข้าราชการพลเรือนสามัญในสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา กรมศิลปากร และสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ตั้งแต่ระดับ ๓ หรือเทียบเท่าขึ้นไปที่ได้รับมอบหมาย

(ค) ผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาล

(ง) ผู้อำนวยการเขต กรุงเทพมหานคร

(๒) ในเขตจังหวัดอื่น

(ก) วัฒนธรรมจังหวัดและข้าราชการพลเรือนสามัญในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดซึ่งดำรงตำแหน่งนักวิชาการวัฒนธรรม ตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไปหรือเทียบเท่า

(ข) นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และปลัดอำเภอ

(ค) ปลัดเทศบาล

(ง) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

(จ) ปลัดเมืองพัทยา

ข้อ ๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๒ ซึ่งดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไปหรือเทียบเท่า มีอำนาจเข้าไปในโรงพยาบาลศูนย์ ร้านวิดิทัศน์ สถานที่ประกอบกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายภาพยนตร์หรือวิดิทัศน์เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

นอกเหนืออำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๒ ซึ่งดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ระดับ ๗ หรือเทียบเท่า มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ที่มีการสร้างภาพยนตร์ได้

๒. ระเบียบกระทรวงวัฒนธรรมว่าด้วยสภาวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๔ ในส่วนภูมิภาคให้มีสภาวัฒนธรรมแต่ละระดับ ประกอบด้วย

(๑) สภาวัฒนธรรมภาค เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของสภาวัฒนธรรมจังหวัดในภูมิภาคนั้น ๆ โดยให้มีเพียงภาคละ ๑ สภา การแบ่งภาคให้เป็นไปตามลักษณะพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นผู้กำหนด

(๒) สภาวัฒนธรรมจังหวัด เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของเครือข่ายวัฒนธรรมและสภาวัฒนธรรมอำเภอ ที่มีอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ โดยให้มีเพียงจังหวัดละ ๑ สภา

(๓) สภาวัฒนธรรมอำเภอ เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของเครือข่ายวัฒนธรรมและสภาวัฒนธรรมตำบล ที่มีอยู่ในอำเภอนั้น ๆ โดยให้มีเพียงอำเภอละ ๑ สภา

(๔) สภาวัฒนธรรมตำบล เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของเครือข่ายวัฒนธรรม หรือผู้แทนจากกลุ่มภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตำบลนั้น ๆ โดยให้มีเพียงตำบลละ ๑ สภา

(๕) การจัดตั้งสภาวัฒนธรรมอื่นๆ นอกเหนือจาก (๑) (๒) (๓) และ (๔) ในเขตจังหวัด ให้คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดพิจารณาให้มีการจัดตั้งได้ตามความเหมาะสม

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอมียอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๑ ดังนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ที่มีการสร้างภาพยนตร์ โรงภาพยนตร์ ร้านวิทยุทัศน์ สถานที่ประกอบกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายภาพยนตร์หรือวิทยุทัศน์ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ สื่อโฆษณา หรือการกระทำใดที่อาจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

(๒) ตรวจ ค้น อาศัย หรือยึดภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ หรือสื่อโฆษณาในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น

(๓) สั่งให้หยุดการสร้างภาพยนตร์ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๒๑ (ไม่สร้างภาพยนตร์ตามกฎหมายภาพยนตร์ และเข้าไต่โรงตลอดจนเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาต) หรือมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง (สร้างภาพยนตร์ในลักษณะที่เป็นการบ่อนทำลาย ชัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงและเกียรติภูมิของประเทศไทย

(๔) สั่งห้ามการฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายภาพยนตร์ หรือวิทยุทัศน์ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง (ภาพยนตร์ที่นำออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร ไม่ผ่านการตรวจพิจารณาและไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวิทยุทัศน์) หรือมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง (วิทยุทัศน์ที่นำออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร ไม่ผ่านการตรวจพิจารณาและไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวิทยุทัศน์)

(๕) สั่งให้หยุดการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์สื่อโฆษณาที่ฝ่าฝืนมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง (สื่อโฆษณาภาพยนตร์และสื่อโฆษณาวิทยุทัศน์ไม่ผ่านการตรวจพิจารณาและไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวิทยุทัศน์)

เมื่อได้เข้าไปและละมือทำการตรวจสอบตาม (๑) หรือทำการค้นตาม (๒) แล้ว ถ้ายังดำเนินการไม่เสร็จจะกระทำต่อไปในเวลากลางคืนหรือนอกเวลาทำการของสถานที่นั้นก็ได้

การค้นตาม (๒) ต้องมีหมายค้น เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเน้นซักถามจะเอาหมายค้นมาได้ หลักฐานดังกล่าวจะถูกอายัด ชุบซ่อน ทำลายหรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิมให้ดำเนินการค้น อาศัย หรือยึดหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นแต่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น และมีอำนาจตามประกาศกระทรวงวัฒนธรรมเรื่องแต่งตั้งนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิทยุทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓ ดังนี้

(๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไปหรือเทียบเท่า มีอำนาจเข้าไปในโรงภาพยนตร์ ร้านวิทยุทัศน์สถานที่ประกอบกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายภาพยนตร์หรือวิทยุทัศน์ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิทยุทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

(๒) พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ระดับ ๗ หรือเทียบเท่า มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ที่มีการสร้างภาพยนตร์ได้

๒. นายอำเภอมีอำนาจรับรองการได้มาของคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมอำเภอ คณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมตำบล และคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมอื่นๆ ที่จัดตั้งขึ้นในเขตอำเภอ

๓.๔.๒ กรมศิลปากร

กรมศิลปากร มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๐๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในโบราณสถานเพื่อตรวจดูว่าได้มีการซ่อมแซมแก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลายเคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่างๆ ของโบราณสถาน หรือมีการขุดค้นสิ่งใด หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณสถานหรือไม่ ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจยึดหรืออายัดวัตถุที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่าจะเป็นวัตถุที่ได้มาจากการขุดค้นในบริเวณโบราณสถานได้

การตรวจ ยึดหรืออายัดตามความในวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก และเมื่อดำเนินการตรวจ ยึดหรืออายัดแล้วในเขตกรุงเทพมหานครให้รายงานต่ออธิบดี ในเขตจังหวัดอื่น ให้รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและอธิบดีเพื่อทราบ

มาตรา ๒๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่ทำการค้า สถานที่แสดง หรือสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียบโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียบศิลปวัตถุ ระหว่าง พระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจดูว่าได้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือไม่ หรือเพื่อตรวจดูว่ามีโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียบโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียบศิลปวัตถุ ที่ ใดมาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือมีสิ่งเทียบโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียบศิลปวัตถุที่มีได้ปฏิบัติตามประกาศ ที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๑๘ หรือไม่ อยู่ในสถานที่นั้นหรือไม่ และในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามิได้มีการ ปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุหรือสิ่งเทียบโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียบ ศิลปวัตถุที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือสิ่งเทียบโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียบศิลปวัตถุที่มีได้ปฏิบัติตาม ประกาศที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๑๘ หรือไม่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดโบราณวัตถุหรือ ศิลปวัตถุหรือสิ่งเทียบโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียบศิลปวัตถุนั้น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีได้

มาตรา ๒๒๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายหรือพนักงานเจ้าหน้าที่
แล้วแต่กรณี ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อเจ้าข้อ ผู้ครอบครองผู้รับใบอนุญาตหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานที่ที่ทำการ
ตรวจสอบตามมาตรา ๑๙ ๗ หรือมาตรา ๒๑ และให้เจ้าของผู้ครอบครอง ผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
ดังกล่าวอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๓ ครี ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. คำสั่งกระทรวงวัฒนธรรม ที่ ๑๕๗/๒๕๔๗ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๗

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามคำสั่งกระทรวงวัฒนธรรม ที่ ๑๕๗/๒๕๔๗ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๗ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) เข้าไปในโบราณสถานเพื่อตรวจสอบว่าได้มีการซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่าง ๆ ของโบราณสถานหรือมีการขุดค้นสิ่งใด ๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณสถานหรือไม่ในการนี้นายอำเภอในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดวัตถุที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นวัตถุที่ได้มาจากการขุดค้นในบริเวณโบราณสถานได้ ซึ่งการตรวจยึดหรืออายัดดังกล่าวให้กระทำไต่ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก และเมื่อดำเนินการตรวจยึดหรืออายัดแล้วเสร็จให้รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดีกรมศิลปากรเพื่อทราบ

(๒) เข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่ทำการค้า สถานที่แสดง หรือสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ เพื่อ

- ตรวจสอบว่าได้มีการปฏิบัติตามกฎหมายพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ หรือ

- ตรวจสอบว่ามีโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่

ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือมีสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่มีได้ปฏิบัติตามประกาศกรมศิลปากร เรื่อง กำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการผลิตการค้า หรือมีไว้ในสถานที่ทำการค้าซึ่งสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียม ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑ (ร.ณบับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๙๒ ง วันที่ ๑๗ พ.ย.๒๕๔๑) อยู่ในสถานที่นั้นหรือไม่ โดยในกรณีนี้เข้าไปตรวจสอบแล้วพบว่ามิเหตุอันควรสงสัยว่ามีได้มีการปฏิบัติตามกฎหมายให้นายอำเภอในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุหรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุหรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุนั้นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีได้

(๓) ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายอำเภอในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่

(๔) นายอำเภอในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ถือเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๓.๑๐ กระทรวงกลาโหม

๓.๑๐.๑ กองบัญชาการกองทัพไทย

กองบัญชาการกองทัพไทย มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าพนักงานปกครองท้องที่” หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดเมืองพัทยา นายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ทำนองเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

มาตรา ๗ ในเดือนมกราคมของทุกปี ให้ปลัดเมืองพัทยา นายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ทำนองเดียวกับนายอำเภอ ทำบัญชีส่งไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหรือส่วนราชการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนด

บัญชีดังกล่าวให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งมีรายการดังนี้

- (๑) สถานที่สำหรับใช้พักผ่อน หรือสร้างที่พักแรม
 - (๒) ยานพาหนะ เส้นทางคมนาคม สถานพยาบาล ประชากร สาธารณูปโภค ผลิตภัณฑ์ทางการบริการ
- บุคคล และสัตว์พาหนะ
- (๓) สถานที่เก็บรักษาหรือจำหน่ายเชื้อเพลิง น้ำมันเชื้อเพลิง สิ่งหลอกล่อน หรือก๊าซ
 - (๔) อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด
 - (๕) เครื่องมือสื่อสารและเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์
 - (๖) โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
 - (๗) สถานที่จำหน่ายอุปกรณ์และอะไหล่สำหรับยานพาหนะ เครื่องมือสื่อสาร หรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์
 - (๘) เครื่องกล เครื่องมือ เครื่องใช้ และสิ่งอื่นที่ใช้สำหรับการสร้าง ซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาเส้นทางคมนาคม
 - (๙) สิ่งอื่นตามที่ทางราชการทหารกำหนด

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. ให้นายอำเภอเป็นเจ้าพนักงานปกครองท้องที่
๒. ให้นายอำเภอทำบัญชีส่งไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหรือส่วนราชการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนด

(๒) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๙ ตำแหน่งผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ ตลอดจนอำนาจการปกครองบังคับบัญชา รวมทั้งการกำหนดอัตรากำลังของแต่ละหน่วยในกองอาสารักษาดินแดน ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้อ ๔ ให้นายอำเภอเป็นผู้บังคับกองร้อย เว้นแต่ในท้องที่อำเภอใดมีอัตรากำลังสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนมากกว่าหนึ่งกองร้อยหรือไม่ถึงหนึ่งกองร้อยให้ผู้บังคับการเป็นผู้แต่งตั้งบุคคลใดที่เห็นสมควรเป็นผู้บังคับกองร้อยนั้น และให้มีอำนาจลดตดอนด้วย

ผู้บังคับกองร้อยเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ซึ่งสังกัดอยู่ในกองร้อยนั้น

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นผู้บังคับกองร้อยอาสารักษาดินแดนอำเภอ เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ซึ่งสังกัดอยู่ในกองร้อยนั้น

(๓) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่มาตรา ๘ ทวิ มิให้ใช้บังคับแก่

(๑) อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืนของ

(ก) ราชการทหารและตำรวจที่มีหรือใช้ในราชการ

(ข) หน่วยราชการที่มีหรือใช้เพื่อป้องกันประเทศหรือรักษาความสงบเรียบร้อยของ

ประชาชน

(ค) หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่มีและใช้ในการป้องกันและรักษาทรัพย์สินอันสำคัญของรัฐ

(ง) ราชการทหารและตำรวจตาม (ก) หรือหน่วยราชการตาม (ข) ที่มอบให้ประชาชนมีและใช้เพื่อช่วยเหลือราชการของทหารและตำรวจ หรือของหน่วยราชการแล้วแต่กรณี

(๒) อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนประจำเรือเดินทะเล รถไฟและอากาศยานตามปกติ ซึ่งได้แสดงและให้พนักงานศุลกากรตรวจตามกฎหมายแล้ว

(๓) ดอกไม้เพลิงสัญญาณประจำเรือเดินทะเล อากาศยาน และสนามบินตามปกติ

หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามวรรคหนึ่ง (๑) (ข) หรือ (ค) รวมทั้งชนิดขนาดและการกำหนดจำนวน ตลอดจนการมีและใช้ การรับรักษา การพาดคั่ว การซ่อมแซมหรือเปลี่ยนลักษณะ และการอย่างอื่นที่จำเป็นเพื่อการรักษาความปลอดภัยอันเกี่ยวกับ อาวุธปืนเครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ที่ให้หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจดังกล่าวมีและใช้หรือมอบให้ประชาชนมีและใช้เพื่อช่วยเหลือราชการนั้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่นและออกกฎกระทรวงในเรื่องต่อไปนี้ คือ

(๑) จำกัดชนิดและจำนวนอาวุธปืนของกระทรวงทบวงกรมอื่นนอกจากของราชการทหาร และตำรวจหรือหน่วยราชการตามมาตรา ๕ วรรคสอง

(๒) วางระเบียบการทะเบียน การขอและการออกใบอนุญาต

ในส่วนที่เกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง (๑) ตามมาตรา ๕ วรรคสอง และตาม

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมร่วมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยด้วย

มาตรา ๗ ห้ามมิให้ผู้ใดทำ ซ้อม มี ใช้ สั่ง หรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ สั่ง นำเข้า มี หรือจำหน่าย ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่

มาตรา ๓๔ ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ ซ้อม มี ใช้ สั่ง นำเข้า จำ หรือจำหน่ายด้วยประการใดๆ ซึ่งวัตถุระเบิด เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่

นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตได้ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

มาตรา ๕๕ ประภท ชนิด และขนาดของอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ได้ตาม มาตรา ๗ มาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๓๔ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียน เจ้าพนักงาน และเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐

๒. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานออกหนังสืออนุญาตให้ย้ายวัตถุระเบิด ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. นายอำเภอเป็นนายทะเบียนอาวุธปืนในท้องที่อำเภอ
๒. นายอำเภอเป็นเจ้าพนักงานออกหนังสืออนุญาตให้ย้ายวัดละเบียด

(๔) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และยกเว้นค่าธรรมเนียม กำหนดกิจการอื่นและออกประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ในส่วนที่เกี่ยวกับการศุลกากร ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๒ ให้แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นนายทะเบียน

(๓) นายอำเภอในเขตอำเภอ

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐

๓.๑๐.๒ กองทัพบก

กองทัพบก มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอสรุปได้ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) วិនับอายุ ถ้าเกิดพุทธศักราชใดให้ถือว่ามิใช่ยุบหนึ่งปีบริบูรณ์เมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น ส่วนการนับอายุต่อไปให้นับแต่เฉพาะปีที่เป็นพุทธศักราชแล้ว ถ้าไม่ปรากฏปีเกิดให้นายอำเภอท้องที่เป็นผู้กำหนดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) “ทหารกองเกิน” หมายความว่า ผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๘ แล้ว

(๓) “ทหารกองประจำการ” หมายความว่า ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการ และได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนกว่าจะได้ปลด

(๔) “ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑” หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองประจำการ โดยรับราชการในกองประจำการจนครบกำหนด หรือทหารกองเกินซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นกองหนุนตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) “ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒” หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองเกินตามมาตรา ๓๙ หรือปลดจากกองประจำการตามมาตรา ๔๐

(๖) “พันราชการทหารประเภทที่ ๑” หมายความว่า ทหารซึ่งถูกปลดโดยที่ได้รับราชการในชั้นต่างๆ จนครบกำหนดหรือโดยที่พิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ในระหว่างรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) “พันราชการทหารประเภทที่ ๒” หมายความว่า ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ที่มีอายุสี่สิบหกปีบริบูรณ์แล้วหรือทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ซึ่งพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคอันไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ในระหว่างรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ หรือนายทหารสัญญาบัตรที่ถูกปลดโดยถูกถอดหรือออกจากยศ

(๘) “ทหารประจำการ” หมายความว่า ทหารซึ่งรับราชการตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนดซึ่งไม่ใช้ทหารกองประจำการ

(๙) “อำเภอ” หมายความว่า รรมถึงกิ่งอำเภอด้วย

(๑๐) “ที่ว่าการอำเภอ” หมายความว่า รรมถึงที่ว่าการกิ่งอำเภอด้วย

(๑๑) “นายอำเภอ” หมายความว่า ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

มาตรา ๕ บุคคลซึ่งต้องลงบัญชีทหารกองเกิน ให้ลงบัญชีที่อำเภอ ดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลซึ่งบิดายังมีชีวิตอยู่ หรือถ้าบิดาถึงแก่กรรมแล้วมารดายังมีชีวิตอยู่ หรือถ้าทั้งบิดาและมารดาถึงแก่กรรมแล้วมีผู้ปกครอง ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองมีภูมิลำเนา แล้วแต่กรณี

(๒) บุคคลซึ่งเกิดนอกสมรสและบิดามีได้จดทะเบียนรับรองบุตร หรือถ้ามารดาถึงแก่กรรมแล้วมีผู้ปกครอง ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่มารดาหรือผู้ปกครองมีภูมิลำเนา แล้วแต่กรณี

(๓) บุคคลนอกจากที่กล่าวใน (๑) และ (๒) หรือบุคคลที่ไม่อาจลงบัญชีทหารกองเกินตาม (๑) หรือ (๒) ได้ไม่ว่าด้วยกรณีใดก็ตาม ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่บุคคลนั้นมีภูมิลำเนา ถ้าบุคคลนั้นไม่ปรากฏภูมิลำเนาให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่พบตัวบุคคลนั้น

เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้วให้ถือว่าผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่อำเภอที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกิน

ภูมิลำเนาทหารให้มีได้เพียงแห่งเดียว

มาตรา ๒ การเรียกและการตรวจเลือกคนเข้าเป็นตำรวจกองประจำการตลอดถึงการยกเว้น และการปลดตำรวจซึ่งอยู่ในกองประจำการ ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับการเรียกและการตรวจเลือกคนเข้าเป็นทหารกองประจำการ การยกเว้น และการปลดทหาร

การเรียกคนเข้ากองประจำการเป็นตำรวจ ให้กระทรวงมหาดไทยทำได้โดยตกลงกับ กระทรวงกลาโหม

มาตรา ๔ ทหารกองเกินซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างที่จะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ และเมื่อต้องเข้ากองประจำการจะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการมีกำหนดสองปี ส่วนผู้ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษหรือเมื่อมีกรณีพิเศษ จะได้รับราชการทหารกองประจำการน้อยกว่าสองปีตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้ แต่สำหรับผู้ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษนั้น จะอ้างสิทธิดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อได้แสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก หรือต่อหน่วยทหารที่ตนร้องขอเข้ารับราชการในวันร้องขอ

วันเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ให้นับแต่วันขึ้นทะเบียนกองประจำการ ในกรณีที่ทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการแล้ว แต่ยังขึ้นทะเบียนกองประจำการให้ไม่ได้ในวันที่ทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น จะขึ้นทะเบียนกองประจำการภายหลังจากวันเข้ารับราชการทหารกองประจำการก็ได้ และให้ถือว่าผู้นั้นได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการตั้งแต่วันที่เข้ารับราชการทหารกองประจำการ เมื่ออยู่ในกองประจำการจนครบกำหนดแล้วให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ดังนี้

กองหนุนชั้นที่ ๑ เจ็ดปี

กองหนุนชั้นที่ ๒ สิบปี

กองหนุนชั้นที่ ๓ หกปี

ตามลำดับขึ้นไปจนปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑

บุคคลซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหารและมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จะได้รับราชการทหารกองประจำการน้อยกว่าสองปี หรือให้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ โดยมีต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่จะอ้างสิทธิดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อได้แสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก หรือต่อหน่วยทหารที่ตนร้องขอเข้ารับราชการในวันร้องขอ หรือต่อหน่วยที่ขึ้นทะเบียนกองประจำการ แล้วแต่กรณี ส่วนที่จะให้อยู่ในกองหนุนชั้นใดและเป็นเวลาเท่าใดนั้น ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการปลดทหารกองเกินที่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามวรรคสอง

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและสัสดีจังหวัดออกหนังสือสำคัญให้แก่ทหารที่ถูกปลดเป็นทหารกองหนุนไว้เป็นหลักฐาน หากหนังสือสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับหนังสือสำคัญใหม่ โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่การชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๒ บุคคลซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดประสงค์จะไปอยู่ต่างท้องที่ในอำเภอเดียวกันหรือต่างอำเภอเป็นการชั่วคราวเกินสามสิบวัน ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่ และให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการสอบสวนและออกใบรับให้แล้วแจ้งให้นายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารราบ

ถ้าบุคคลตามวรรคหนึ่งประสงค์จะย้ายภูมิลำเนาทหาร ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่นั้นให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการสอบสวน เมื่อพิจารณาเห็นว่าผู้ขอย้ายได้มาตั้งทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นประจำหรือมีที่อยู่เป็นหลักฐานและไม่ประสงค์จะหลีกเลี่ยงการรับราชการทหาร ก็ให้แจ้งไปยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารเดิมทราบ เมื่อได้รับตอบยืนยันเป็นการถูกต้องจึงให้รับแจ้งการย้ายภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้นและออกใบรับให้ แล้วให้นายอำเภอที่เกี่ยวข้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดของตนทราบ การแจ้งย้ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้กระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ย้ายเข้ามาอยู่ในท้องที่

มาตรา ๑๒ ทวิ บุคคลซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล ให้ผู้นั้นนำหลักฐานไปแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้นายอำเภอออกใบรับให้และแก้ไขสำคัญและบัญชีให้ถูกต้อง ในกรณีหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญที่จังหวัดเป็นผู้ออก ให้ส่งผู้ว่าราชการจังหวัดและสัสดีจังหวัดจัดการแก้ไข

มาตรา ๑๓ บุคคลดังต่อไปนี้ ยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการคือ

(๑) พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ หรือที่เป็นเปรียญ และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนที่มีสมณศักดิ์

(๒) คนพิการทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถเป็นทหารได้

(๓) บุคคลซึ่งไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นทหารได้เฉพาะบางท้องที่ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ บุคคลดังต่อไปนี้ เมื่อลงบัญชีทหารกองเกินแล้วไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ คือ

(๑) พระภิกษุ สามเณร และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวน ซึ่งเป็นนักธรรมตามที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง

(๒) นักบวชศาสนาอื่นซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ไว้

(๓) บุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร

(๔) นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารของกระทรวงกลาโหม

(๕) ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ไว้

(๖) นักศึกษาของศูนย์กลางอบรมการศึกษาผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ

(๗) นักศึกษาของศูนย์ฝึกการบินพลเรือนของกระทรวงคมนาคม

(๘) บุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ

(๙) บุคคลซึ่งได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกครั้งเดียวตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหลายครั้งรวมกันตั้งแต่สิบปีขึ้นไปหรือเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกัน

การไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ และการออกใบสำคัญตาม (๒) และ (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๕ บุคคลซึ่งพ้นจากฐานะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓ (๑) มาตรา ๑๔ (๑) (๒) (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) มาตรา ๒๗ (๒) หรือมาตรา ๒๘ (๓) ให้แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนอยู่หรือทำการประจำ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากฐานะเช่นนั้น และให้นายอำเภอออกใบรับให้ ถ้าผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่อำเภออื่นให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งแจ้งต่อไปยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของผู้นั้น

มาตรา ๑๖ บรรดาชายซึ่งมีสัญชาติไทย เมื่อมีอายุย่างเข้าสิบแปดปีในพุทธศักราชใด ให้ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินภายในพุทธศักราชนั้น

ผู้ใดไม่สามารถไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้ไปแจ้งแทนให้นายอำเภอสอบสวน เมื่อเห็นว่าถูกต้อง ให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ ถ้าไม่มีผู้มาแจ้งแทน ให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงชดเชยไม่มาลงบัญชีทหารกองเกิน

เมื่อได้รับการลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ให้นายอำเภอออกใบสำคัญหรือใบรับให้ผู้ขอลงบัญชีทหารกองเกินไว้เป็นหลักฐาน หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าวการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖แล้วให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคมของพุทธศักราชถัดไป

การลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๗ ในเดือนกันยายนทุกปีให้นายอำเภอจัดการประกาศให้ผู้ที่มีอายุถึงเขตที่จะต้องลงบัญชีทหารกองเกินไปลงบัญชีทหารกองเกินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖

ประกาศเช่นนั้นให้นายอำเภอปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและ ณ ที่เปิดเผยตามชุมชนในที่ท้องที่นั้น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

มาตรา ๑๘ บุคคลซึ่งยังมีได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอพร้อมกับคนขึ้นปีเดียวกันเพราะเหตุใดๆ ก็ดี ถ้าอายุยังไม่ถึงสี่สิบหกปีบริบูรณ์ ให้ปฏิบัติท่านเองเดียวกับมาตรา ๑๖ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สามารจะได้ปฏิบัติได้ แต่จะให้ผู้อื่นแจ้งแทนไม่ได้ ถ้านายอำเภอจะเรียกตัวลงบัญชีทหารกองเกินที่ย่อมทำได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว

เมื่อได้รับการลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ให้นายอำเภอออกใบสำคัญหรือใบรับให้ไว้เป็นหลักฐาน หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่โดย

เสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าวการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม
ผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้แล้วให้อำนาจเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันลงบัญชี
ทหารกองเกิน แต่ถ้ามีอายุครบกำหนดปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ตามมาตรา ๓๙ เมื่อได้ลงบัญชี
ทหารกองเกินแล้วให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ทันที

การลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๙ เมื่อจำเป็น นายอำเภอมีอำนาจประกาศเรียกบุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้
ที่อำเภอตามมาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๘ แล้ว ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ได้ ภายในกำหนด
เก้าสิบวันนับตั้งแต่วันประกาศ

ประกาศเช่นว่านี้ให้นายอำเภอปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและ ณ ที่เปิดเผยตามชุมชนชนในท้องที่นั้น
กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

ผู้ใดไม่สามารถจะไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและ
พอจะเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน ถ้าไม่มีผู้แทนให้อำนาจผู้นั้นหลีกเลี่ยงข้อนี้

เมื่อได้รับการขอลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ให้นายอำเภอออกใบสำคัญหรือใบรับให้
ผู้ขอลงบัญชีทหารกองเกินไว้เป็นหลักฐาน ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย
ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าวการ
ชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๔๐ บุคคลซึ่งต่อไปไม่ต้องไปแสดงตนต่อนายอำเภอ ตามมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๘
หรือมาตรา ๓๙ คือ

(๑) สามเณรเปรียญ

(๒) ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังของเจ้าพนักงาน

แต่ให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๑ บุคคลที่อยู่ในกำหนดออกหมายเรียกมาตรวจเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการ
นั้น คือ ผู้ที่เป็นทหารกองเกิน

มาตรา ๔๒ การที่จะเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการเมื่อใด อายุใดบ้าง
และกี่ครั้งนั้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๔ การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้นให้นายอำเภอ
ออกหมายเรียกทหารกองเกินซึ่งลงบัญชีทหารกองเกินไว้ตามมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙ มาตรวจเลือก
ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๕ ทหารกองเกินเมื่อมีอายุย่างเข้าสี่สิบเอ็ดปีในพุทธศักราชใด ต้องไปแสดงตนเพื่อรับ
หมายเรียกที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตน ภายในพุทธศักราชนั้น

ทหารกองเกินที่พ้นจากฐานะการยกเว้นตามมาตรา ๓๔ (๓) หรือการผ่อนผันตามมาตรา ๔๒
(๒) และมาตรา ๔๕ (๓) ในพุทธศักราชใด ต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกหรือเพื่อกำหนดอายุบัญชีเรียก
ทหารกองเกินตามแต่กรณีที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตน ภายในพุทธศักราชนั้น

ผู้ใดไม่สามารถจะไปรับหมายเรียกด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะ และพอจะเชื่อถือได้ไปรับหมายเรียกแทน ถ้าไม่มีผู้แทนให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงคดีขึ้น

มาตรา ๒๖ ในเดือนตุลาคมทุกปี ให้นายอำเภอจัดการประกาศให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้ายี่สิบเอ็ดปีในพุทธศักราชนั้น ไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕

ประกาศเช่นนั้นให้นายอำเภออาบปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและ ณ ที่เปิดเผยตามชุมชนชนในท้องถิ่นนั้น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

มาตรา ๒๗ ทหารกองเกินซึ่งถูกเรียกต้องมาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกตามกำหนดหมายนั้นโดยนำใบสำคัญทหารกองเกิน บัตรประจำตัวประชาชนและประกาศนียบัตรหรือหลักฐานการศึกษามาแสดงด้วย ถ้าไม่มาหรือมาแต่ไม่เข้ารับการตรวจเลือก หรือไม่อยู่จนกว่าการตรวจเลือกแล้วเสร็จ ให้ถือว่าทหารกองเกินนั้นหลีกเลี่ยงคดีขึ้นไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกเว้นแต่

(๑) ข้าราชการซึ่งได้รับคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยปัจจุบันทันด่วนให้ไปราชการอันสำคัญยิ่งหรือไปราชการต่างประเทศโดยคำสั่งของเจ้ากระทรวง

(๒) นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ราชการ หรือโรงงานอื่นใด ในระหว่างที่มีการรบหรือการสงคราม อันเป็นอุปกรณีในการรบหรือการสงครามและอยู่ในความควบคุมของกระทรวงกลาโหม

(๔) บุคคลซึ่งกำลังปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหารในราชการสนาม

(๕) เกิดเหตุสุจริต

(๖) ไปเข้าตรวจเลือกที่อื่น

(๗) บัญไม่สามารที่จะมาได้ โดยให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแจ้งต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก

กรณีตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องได้รับการผ่อนผันเฉพาะคราวจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

มาตรา ๒๘ ตรี ให้ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดตามมาตรา ๒๘ แต่งตั้งคณะกรรมการชั้นสูงขึ้นในท้องที่แต่ละจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทนหนึ่งคน เป็นประธานกรรมการ เจ้าหน้าที่สัสดีซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าสัสดีจังหวัดหนึ่งคน และข้าราชการอื่นซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าอีกหนึ่งคน เป็นกรรมการ

กรรมการชั้นสูงต้องไม่เป็นบุคคลคนเดียวกับกรรมการตรวจเลือก

คณะกรรมการชั้นสูงมีอำนาจพิจารณาตัดสินกรณีที่มีคำร้องตามมาตรา ๓๑ หรือกรณีที่มีข้อขัดแย้งระหว่างกรรมการตรวจเลือกซึ่งทำคำชี้แจงเสนอขึ้นมา

คำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูงให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๙ จัตวา ให้นายอำเภอท้องที่ที่มีการตรวจเลือกมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดสถานที่ทำการตรวจเลือก

(๒) จัดเจ้าหน้าที่และเอกสารเกี่ยวกับการตรวจเลือกเพื่อให้คณะกรรมการตรวจเลือกตรวจสอบได้ในวันตรวจเลือก

- (๓) จัดคนซึ่งมาตรวจสอบเลือกให้รวมอยู่เป็นตำบลเพื่อฟังเรียกชื่อ
- (๔) สอบสวนบุคคลซึ่งร้องขอในเหตุต่างๆ แล้วมอบเรื่องให้คณะกรรมการตรวจสอบเลือกพิจารณา
- (๕) ตรวจสอบและบันทึกบัญชีเรียกของอำเภอตามผลการตรวจสอบเลือก
- (๖) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๔ เมื่อได้คัดคนที่ยกเว้นด้วยเหตุต่างๆ ออกแล้ว ถ้ามีจำนวนทหารกองเกินที่จะรับราชการเป็นทหารกองประจำการได้มากกว่าจำนวนที่ฝ่ายทหารต้องการ ให้ผ่อนผันแก่ประเภทบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดาหรือมารดาซึ่งไร้ความสามารถ หรือพิการทุพพลภาพ หรือชราจนหาเลี้ยงชีพไม่ได้และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู แต่ถ้ามีบุตรหลายคนจะต้องเข้ากองประจำการพร้อมกัน คงผ่อนผันให้คนเดียวตามแต่บิดาหรือมารดาจะเลือก ถ้าบิดาหรือมารดาไม่สามารถจะเลือกได้ก็ให้คณะกรรมการตรวจสอบเลือกพิจารณาผ่อนผันให้หนึ่งคน

(๒) บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบุตรซึ่งมารดาตายหรือไร้ความสามารถ หรือพิการทุพพลภาพ และบุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงพี่หรือน้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาซึ่งบิดามารดาตาย ทั้งนี้เมื่อบุตรหรือพี่หรือน้องนั้นหาเลี้ยงชีพไม่ได้ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู

(๓) บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้อ้างสิทธิตาม (๑) หรือ (๒) แห่งมาตรานี้ ต้องร้องขอผ่อนผันก่อนนายอำเภอท้องที่ก่อนวันตรวจสอบเลือกเข้ากองประจำการไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เว้นแต่ในกรณีพิเศษซึ่งไม่ใช้ความผิดของผู้ร้อง และผู้ร้องต้องร้องต่อคณะกรรมการตรวจสอบเลือกในวันตรวจสอบเลือกตามมาตรา ๓๐ อีกครั้งหนึ่ง นายอำเภอต้องสอบสวนหลักฐานไว้เสียก่อนวันตรวจสอบเลือก เพื่อคณะกรรมการตรวจสอบเลือกจะได้ตัดสินได้ทันที การขอผ่อนผันตาม (๓) ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ถ้าไม่สามารถจะผ่อนผันพร้อมกันทั้งสามประเภทได้ เพราะจะทำให้คนไม่พอจำนวนที่ฝ่ายทหารต้องการ ให้ผ่อนผันคนประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ รวมกันก่อน ถ้าคนยังเหลือจึงผ่อนผันคนประเภทที่ ๓ ถ้าจำนวนคนในประเภทใดจะผ่อนผันไม่ได้ทั้งหมดต้องให้คนประเภทนั้นจับสลาก

มาตรา ๓๑ ในการตรวจสอบเลือกคนเข้ากองประจำการนั้น ถ้าผู้ที่ต้องเข้ากองประจำการเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบเลือกตัดสินไม่ถูกหรือไม่ยุติธรรม ก็ให้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงได้ แต่ให้ส่งผู้นั้นเข้ากองประจำการก่อนจนกว่าจะได้รับความตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูง

มาตรา ๓๒ ถ้าปรากฏว่าทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกินยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ไปทำมาหาเลี้ยงชีพในท้องที่อำเภออื่น และนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารได้ส่งหมายเรียกไปยังนายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นไปอยู่มอบแทนให้ เมื่อได้รับหมายเรียกแล้วแต่ไม่สามารถจะไปตามหมายนั้นได้ เพราะไม่มีคำพาหนะหรือจะไปไม่ทัน ผู้นั้นต้องรีบชี้แจงต่อนายอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ เมื่อนายอำเภอท้องที่นั้นสอบสวนได้ความจริงก็ให้เข้ารับการตรวจสอบเลือกพร้อมกับคนในอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ แต่ถ้าไม่สามารถส่งเข้ารับการตรวจสอบเลือกในอำเภอท้องที่นั้นได้ ก็ให้นายอำเภอรีบจัดส่งผู้นั้นไปรับการตรวจสอบเลือกยังอำเภอท้องที่ใกล้เคียงตามที่เห็นสมควร

ให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจสอบเลือกแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ออกหมายเรียก

มาตรา ๓๕ ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการผู้ใด จักต้องเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการเมื่อใด ให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจเลือกเป็นผู้กำหนด และให้นายอำเภอออกหมายนัดเพื่อให้ทหารกองเกินผู้นั้นมา ณ ที่อำเภอท้องที่ตามที่ได้กำหนดไว้วันนั้น เพื่อเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ถ้าทหารกองเกินผู้นั้นไม่มาตามนัด ให้ถือว่าหลักเลียงจัดขึ้น

มาตรา ๓๕ ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการ เมื่อเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการเมื่อใด ให้รับขึ้นทะเบียนกองประจำการโดยไม่ชักช้า

ทหารกองประจำการต้องรับราชการประจำอยู่ในหน่วยทหารตามที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะกำหนดให้

มาตรา ๓๖ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนมีหน้าที่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อมพร้อม และในการระดมพล

กระทรวงกลาโหมมีอำนาจกำหนดให้ทำการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อมพร้อมตามที่เห็นสมควร ส่วนการระดมพลให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา การเรียกเข้ารับราชการทหารตามวรรคหนึ่ง ให้กระทรวงกลาโหมเป็นผู้จัดเตรียมและอำนวยความสะดวก และให้กระทรวงกลาโหมเป็นผู้ดำเนินการเรียกและส่งทหารเข้ารับราชการตามความประสงค์ของกระทรวงกลาโหม การผ่อนผันไม่ต้องเรียกหรือไม่ต้องเข้ารับราชการทหารตามมาตรา นี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๐ ทหารกองประจำการ ถ้าต้องจำขังหรือจำคุกครั้งเดียว หรือหลายครั้ง เมื่อมีกำหนดวันที่จะต้องโทษหรือต้องโทษรวมได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีก็ตี หรือทหารกองประจำการผู้ใดซึ่งกระทรวงกลาโหมเห็นว่าจะกระทำให้เสื่อมเสียแก่ราชการทหารด้วยประการใดๆ ก็ตี จะปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ก็ได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยสัสดีจังหวัดออกใบสำคัญให้แก่ทหารที่ถูกปลดนี้ไว้เป็นหลักฐาน ใบสำคัญนี้ หากชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อรับใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๔๑ ทหารกองประจำการ ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุน ซึ่งยังไม่ครบกำหนดปลดพ้นราชการทหาร ถ้าพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ก็ให้ปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑ หรือที่ ๒ แล้วแต่กรณี

ถ้าเป็นนายทหารสัญญาบัตรถูกถอดหรือออกจากยศ ก็ให้ปลดเป็นพ้นราชการทหารประเภทที่ ๒ ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยสัสดีจังหวัดออกหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญให้แก่ทหารตามประเภทที่ถูกปลดไว้เป็นหลักฐาน

มาตรา ๔๒ หนังสือซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ให้ไว้แก่บุคคลใดถ้าชำรุดหรือสูญหายแล้ว บุคคลนั้นไม่แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ เพื่อรับใหม่ตามความในมาตรา ๔ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๔๐ ภายในกำหนดสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่สามารวจแจ้งได้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบสองบาท

มาตรา ๔๓ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๒ ทวิ หรือมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บุคคลใดได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ แล้ว แต่ยังไม่เป็นทหารกองเกิน ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒ หรือมาตรา ๑๒ ทวิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๔ บุคคลใดไม่มาลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ หรือไม่มาลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ตามมาตรา ๑๙ หรือไม่ยอมลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๒๑ หรือไม่มารับหมายเรียกที่อำเภอตามมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด บุคคลนั้นได้มาขอลงบัญชีทหารกองเกินหรือขอลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ หรือมาขอรับหมายเรียกที่อำเภอด้วยตนเอง หรือให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแทนตน แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๕ บุคคลใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามหมายเรียกของนายอำเภอ หรือมาแต่ไม่เข้ารับการตรวจเลือก หรือไม่อยู่จนกว่าการตรวจเลือกแล้วเสร็จ หรือหลีกเลี่ยง หรือขัดขืนด้วยประการใด ๆ เพื่อจะไม่ให้เข้ารับราชการทหารกองประจำการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือบุคคลใดเข้ารับราชการทหารกองประจำการแทนผู้อื่น หรือเรียกร้องจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยสัญญาว่าจะช่วยเหลือผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

มาตรา ๔๖ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพึงพร้อม หรือในการระดมพลตามมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสี่ปี

มาตรา ๔๗ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบตามมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๘ บุคคลใดทำร้ายร่างกายตนเอง หรือให้ผู้อื่นทำเพื่อจะให้พ้นจากการรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไปจนถึงแปดปี

ผู้สมรู้เป็นใจในการทำร้ายร่างกายเพื่อความมุ่งหมายดังกล่าวนี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนขึ้นไปจนถึงสี่ปี

มาตรา ๔๙ บุคคลใดให้อุปยาชโลกลวงให้เจ้าหน้าที่หลงเชื่อโดยเจตนาหลีกเลี่ยงให้พ้นจากการเข้ารับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้จนเป็นผลสำเร็จ หรือยุยงเลี้ยมส่อนจนเกิดความผิดตามมาตรา นี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

มาตรา ๕๐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกันเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๘)
๒. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๘)
๓. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๘)
๔. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๔๘)
๕. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๘)
๖. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๕๐)
๗. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๖ (พ.ศ. ๒๕๕๖)
๘. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๕๖)
๙. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๙ (พ.ศ. ๒๕๕๖)
๑๐. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๐ (พ.ศ. ๒๕๕๖)
๑๑. กฎกระทรวงการผ่อนผันเข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการแก่บุคคลซึ่งอยู่ระหว่างการศึกหรือเรียนรู้ พ.ศ. ๒๕๔๙

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

๑. วิชิต์อายุ ถ้าไม่ปรากฏปีเกิด ให้นายอำเภอต้องเป็นผู้กำหนดโดยถือเอาตามที่เพื่อนบ้านเชื่อถือกว่าอายุเท่าใด ประกอบกับการสังเกตร่างกายเป็นเกณฑ์สำหรับกำหนดอายุ
๒. ชายไทยอายุย่างเข้า ๑๘ ปี หรืออายุ ๑๘ ปีแต่ยังไม่ถึง ๔๖ ปีที่ยังมิได้ลงบัญชีทหารกองเกินพร้อมกับคนชั้นปีเดียวกันหรือเมื่อจำเป็นต้องลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ตามคำสั่งนายอำเภอให้ไปแสดงตนลงบัญชี
๓. ทหารกองเกิน ด้วยตนเองหรือให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้แจ้งแทน แล้วแต่กรณี ให้นายอำเภอตรวจสอบหลักฐานสอบสวนข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่าถูกต้องจึงรับลงบัญชีและออกไปสำคัญหรือใบรับให้ แล้วรวบรวมรายงานให้จังหวัดทราบตามกำหนด
๔. ในเดือนกันยายนทุกปี ให้นายอำเภอจัดการประกาศ ให้ผู้ที่มีอายุถึงกำหนดที่จะต้องลงบัญชีทหารกองเกินไปแสดงตนลงบัญชีทหารกองเกิน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖
๕. สามเณรเปรียญ/ผู้อยู่ระหว่างควบคุมหรือคุมขังของเจ้าพนักงานเป็นบุคคลที่ไม่ต้องไปแสดงตนลงบัญชีทหารกองเกินต่อนายอำเภอท้องที่ แต่ให้ลงบัญชีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด
๖. การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการ ให้ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกหรือผู้บังคับการจังหวัดทหารบก แล้วแต่กรณีแจ้งว่าต้องการคนเท่าใด กำหนดรับคนเสร็จเมื่อใด ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๖ เดือน เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับแจ้งแล้วให้เฉลี่ยคนที่ถูกเรียกในจังหวัดนั้น เป็นอำเภอตามส่วนที่มีคนมากและน้อย แล้วแจ้งจำนวนคนที่เฉลี่ยแล้วให้ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกหรือผู้บังคับการจังหวัดทหารบกทราบก่อนวันตรวจเลือกไม่น้อยกว่า ๓ เดือน และถ้าจำนวนคนที่เฉลี่ยไว้จำเป็นจะต้องเพิ่มขึ้นหรือลดลงให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการเฉลี่ยใหม่ก่อนหรือในวันตรวจเลือกได้

๗. การเรียกวาราทรงกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น ให้นายอำเภอ ออกหมายเรียกวาราทรงกองเกินซึ่งลงบัญชีทหารกองเกินไว้ตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ มาเข้ารับการตรวจเลือกตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

๘. ทหารกองเกินอายุย่างเข้า ๒๑ ปี และทหารกองเกินที่มีอายุตั้งแต่ ๒๑ ปี และยังไม่ถึง ๓๐ ปี ซึ่งอยู่ในกำหนดเรียก ต้องไปแสดงตนรับหมายเรียก ด้วยตนเอง หรือให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะ และเชื่อถือได้รับแทน แล้วแต่กรณี ให้นายอำเภอตรวจสอบหลักฐานและสอบสวนข้อเท็จจริง เมื่อเห็นว่าถูกต้อง จึงมอบหมายเรียกให้รับไป

๙. ในเดือนตุลาคมทุกปี ให้นายอำเภอจัดการประกาศให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้า ๒๑ ปีในพุทธศักราชนั้นไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอ ตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๒๕

๑๐. พระภิกษุมีสมณศักดิ์หรือเป็นเปรียญบุคคล ไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นทหารได้ตามกฎกระทรวง แจ้งชื่อยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการให้นายอำเภอตรวจสอบหลักฐานและสอบสวนข้อเท็จจริง เมื่อเห็นว่าถูกต้อง จึงดำเนินการยกเว้นให้ แล้วแจ้งให้จังหวัดทราบ

๑๑. พระภิกษุ สามเณร นักบวชในพุทธศาสนา ซึ่งเป็นนักรักรมา และบุคคลที่ได้สัญชาติไทย โดยการแปลงสัญชาติ หรือได้รับโทษจำคุกสิบปีขึ้นไปหรือโทษกักกัน แล้วแต่กรณีแจ้งชื่อยกเว้นไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติให้นายอำเภอตรวจสอบหลักฐานและสอบสวนข้อเท็จจริง เมื่อเห็นว่าถูกต้อง จึงดำเนินการยกเว้นให้ แล้วแจ้งให้จังหวัดทราบ

๑๒. นักบวชศาสนาอื่น แจ้งชื่อยกเว้นไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ ให้นายอำเภอตรวจสอบหลักฐานและสอบสวนข้อเท็จจริง เมื่อเห็นว่าถูกต้อง จึงดำเนินการเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญยกเว้นให้

๑๓. ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อครูซึ่งจะได้รับการยกเว้นไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งครูผู้นั้นทำการสอนอยู่ในท้องที่ ก่อนเดือนเมษายนของปีที่ถูกเรียก ไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญยกเว้นแล้ว ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาของครูผู้นั้นทราบ ถ้าครูผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่จังหวัดอื่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ออกใบสำคัญการยกเว้น แจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดภูมิลำเนาทหารเพื่อดำเนินการแจ้งต่อนายอำเภอภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้นทราบ ทั้งนี้ให้แจ้งต่อกันภายใน ๓๐ วัน

๑๔. การผ่อนผันเฉพาะคราวนักเรียนซึ่งออกไปศึกษาต่างประเทศไม่ต้องมาเข้ารับการตรวจเลือกตามหมายเรียก ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในการพิจารณาอนุมัติ คือ

- (๑) นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาต่างประเทศโดยอยู่ในความปกครองทั้งฝ่ายวิชาการและความประพฤติของผู้ดูแลนักเรียนไทยของรัฐบาลไทย สำนักงาน ก.พ. ขอมอบผันต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
- (๒) นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาต่างประเทศโดยได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทย (ทุส่วนตัวและไม่ได้อยู่ในความปกครองของ ก.พ.) ให้อย่นคำร้องต่อนายอำเภอภูมิลำเนาทหาร เพื่อดำเนินการตรวจสอบหลักฐาน และสอบสวนข้อเท็จจริงตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อเห็นว่าถูกต้อง ให้รวบรวมหลักฐานรายงานขอมอบผันเฉพาะคราวต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

๑๕. กรณีทหารกองเกินไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกตามกำหนดในหมายเรียก ในกรณี เกิดเหตุสุดวิสัยไปเข้าตรวจเลือกที่อื่นหรือป่วยไม่สามารถจะมาได้ ให้นายอำเภอทำการตรวจสอบหลักฐาน และสอบสวนข้อเท็จจริง แล้วแจ้งผลการสอบสวนให้จังหวัดทราบ

๑๖. การผ่อนผันไม่ส่งเข้ากองประจำการ ในคราวที่มีคนพอา คือ

(๑) บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดาหรือมารดา ฯลฯ

(๒) บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบุตรซึ่งมารดาตาย หรือต้องหาเลี้ยงพี่น้องร่วมบิดามารดา/ร่วมแต่บิดาหรือมารดา ซึ่งบิดามารดาตาย

ซึ่งบุคคลตาม (๑), (๒) ต้องร้องขอผ่อนผันต่อนายอำเภอท้องที่ก่อนวันตรวจเลือก ไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน นายอำเภอต้องสอบสวนหลักฐานไว้ก่อนวันตรวจเลือกเพื่อให้คณะกรรมการตรวจเลือกตัดสินได้ทันที

(๓) บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษา การขอผ่อนผันให้สถานศึกษาตรวจสอบคุณสมบัติผู้ขอผ่อนผันแล้ว ส่งรายชื่อไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้นั้นมีภูมิลำเนาพำนักอยู่ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่จะต้องตรวจเลือก

ผู้ได้รับการผ่อนผันตาม (๑), (๒) และ (๓) จะต้องไปแสดงตัวต่อคณะกรรมการตรวจเลือกพระภิกษุ/สามเณร/นักบวชในพุทธศาสนา/พหุศาสนาอื่น/ผู้อยู่ระหว่างฝึกวิชาชีพทหาร/ครู/นักศึกษา/นักเรียนต่างประเทศ และผู้อยู่ระหว่างศึกษา ซึ่งพ้นจากฐานะยกเว้นและผ่อนผันที่กำหนด ให้แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่พ้นจากฐานะเช่นนั้น และให้นายอำเภอออกใบรับให้ ถ้าผู้นั้นมีภูมิลำเนาพำนักอยู่ในท้องที่อื่นนายอำเภอที่รับแจ้ง แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ภูมิลำเนาพำนักของผู้ที่วันตรวจเลือก

๑๗. การเรียกทหารกองเกิน พลทหารกองหนุน และนายทหารประทวน กองหนุนเข้ารับราชการในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาชีพทหารหรือเพื่อทดสอบความพร้อมให้นายอำเภอเป็นผู้ดำเนินการเรียกและส่งทหารเข้ารับราชการ

๑๘. สำหรับการผ่อนผันไม่ต้องเรียกหรือไม่ต้องเข้ารับราชการในการเรียกพล ให้นายอำเภอรับคำร้อง ดำเนินการตรวจสอบหลักฐานและสอบสวนทหารกองเกิน พลทหารกองหนุน และนายทหารประทวนกองหนุน ที่ถูกเรียกพล ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และรวบรวมหลักฐานรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

๑๙. ให้ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กำหนดตามมาตรา ๒๘ (แม่ทัพภาค) มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการชั้นสูง ในท้องที่แต่ละจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด/เจ้าหน้าที่สัสดีไม่ต่ำกว่า สัสดีจังหวัด และข้าราชการอื่นไม่ต่ำกว่าหัวหน้าแผนกเป็นกรรมการมีอำนาจพิจารณาตัดสิน กรณีผู้ที่ต้องเข้ากองประจำการ เห็นว่าคณะกรรมการตรวจเลือกตัดสินไม่ถูกต้อง หรือไม่ยุติธรรม หรือในกรณีมีข้อขัดแย้งระหว่างกรรมการตรวจเลือก ซึ่งทำคำชี้แจงเสนอขึ้นมา

๒๐. ให้นายอำเภอท้องที่ที่มีการตรวจเลือก มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดสถานที่ทำการตรวจเลือก

(๒) จัดเจ้าหน้าที่และเอกสารเกี่ยวกับการตรวจเลือก

(๓) จัดคนซึ่งมาตรวจเลือกให้รวมอยู่เป็นตำบล

(๔) สอบสวนบุคคลซึ่งร้องขอในเหตุต่าง ๆ

(๕) ตรวจทานและบันทึกบัญชีเรียกของอำเภอตามผลการตรวจเลือก

(๖) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๒๑. ทหารกองเกินอายุเกิน ๒๑ ปี และยังไม่ถึง ๓๐ ปี ไปประกอบอาชีพในท้องที่อำเภออื่น และนายอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่มอบแทนแล้ว หากไม่สามารถไปตามหมายเรียกได้ เพราะไม่มีคำพาหนะหรือไปไม่ทันให้นายอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ทำการสอบสวนข้อเท็จจริง เมื่อเห็นว่าเป็นความจริงให้รีบตัวเข้าทำการตรวจสอบหรือส่งไปอำเภอใกล้เคียง แล้วแต่กรณี

๒๒. ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการผู้ใด จักต้องเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการเมื่อใดให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจสอบเป็นผู้กำหนดและออกหมายนัด

๒๓. ทหารกองเกินที่ถูกกำหนดส่งเข้ากองประจำการ ภายหลังวันตรวจสอบเลือกให้นายอำเภอท้องที่ที่เป็นผู้นำตัวขึ้นทะเบียนกองประจำการ

๒๔. การปลดทหาร ดำรง ออกจากกองประจำการ และบุคคลซึ่งสำเร็จการศึกษามิใช่ทหารที่ได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุน หรือการปลดทหารกองเกิน ทหารกองหนุน ที่พิการทุพพลภาพหรือมีโรคซึ่งไม่สามารถรับราชการทหารได้ เป็นพันราชการทหาร แล้วแต่กรณี ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในบันทึกข้อตกลงฯ ข้อ ๑๖-๒๔ สำหรับอำเภอภูมิสำเนาทหารเมื่อได้รับแจ้งการปลดจากจังหวัดแล้วให้ดำเนินการบันทึกการปลดในบัญชีทหารในส่วนของอำเภอให้ถูกต้องตรงกัน

๒๕. กรณีได้รับแจ้งว่า ผู้ลงบัญชีทหารกองเกิน/ทหารกองเกิน/ทหารกองหนุนตายให้นายอำเภอท้องที่ตรวจสอบหลักฐานและสอบสวนข้อเท็จจริงเมื่อเห็นถูกต้องให้ดำเนินการจำหน่ายทะเบียนบัญชีตามระเบียบ แล้วแจ้งให้จังหวัดทราบ

๒๖. ผู้ลงบัญชีทหารกองเกิน/ทหารกองเกิน/ทหารกองหนุนให้แจ้งต่อนายอำเภอเมื่อไปอยู่ต่างท้องที่ชั่วคราว เกิน ๓๐ วันให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการสอบสวน และออกใบรับให้ แล้วแจ้งให้นายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารทราบ

๒๗. ผู้ลงบัญชีทหารกองเกิน/ทหารกองเกิน/ทหารกองหนุน ที่ต้องโทษตามคำพิพากษาของศาล เมื่อรับตัวเข้าคุมขัง แล้วหรือเมื่อพ้นโทษเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมต้องแจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งไปยังนายอำเภอภูมิสำเนาทหารของผู้นั้น

๒๘. ผู้ลงบัญชีทหารกองเกิน/ทหารกองเกิน/ทหารกองหนุน เมื่อมีความประสงค์จะย้ายภูมิลำเนาทหารให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่เข้ามาอยู่ เมื่อนายอำเภอได้รับแจ้งให้ทำการตรวจสอบหลักฐานและสอบสวนข้อเท็จจริง แล้วแจ้งไปยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารเดิมทราบ เมื่อได้รับตอบยืนยันเป็นการถูกต้องจึงให้รับแจ้งการย้ายภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้นและรับลงบัญชีทหาร พร้อมกับออกใบรับให้ และให้นายอำเภอที่เกี่ยวข้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดของตนทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนของจังหวัดต่อไป

๒๙. ผู้ลงบัญชีทหารกองเกิน/ทหารกองเกิน/ทหารกองหนุน เมื่อได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อสกุลให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารและให้นายอำเภอออกใบรับให้ พร้อมทั้งแก้ไขในสำคัญ และบัญชีฯ ให้ถูกต้อง แล้วรวบรวมหลักฐานรายงานให้จังหวัดทราบเพื่อแก้ไขบัญชีฯ ให้ถูกต้องตรงกัน ส่วนหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญที่จังหวัดออกให้ต้องส่งสำเนาหลักฐานการเปลี่ยนชื่อให้จังหวัดดำเนินการแก้ไข

๓๐. หนังสือสำคัญ/ใบสำคัญซึ่งเจ้าหน้าที่ให้ไว้แก่ผู้ลงบัญชีทหารกองเกิน/ทหารกองเกิน/ทหารกองหนุน ชำรุดหรือสูญหาย ไม่แจ้งต่อนายอำเภอด้วยตนเอง ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่สามารถแจ้งได้เพื่อรับใหม่ ตามมาตรา ๙ , ๑๖, ๑๘, ๑๙, ๔๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑๒ บาท

๓๑. กรณีทหารกองเกิน หรือ ทหารกองหนุนไม่ปฏิบัติตาม มาตรา ๑๒, ๑๒ ทวิ, ๑๕, ๑๖, ๑๘, ๑๙, ๒๑, ๒๕ ให้นายอำเภอร่องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินคดี ตามมูลฐานความผิด

๓๒. กรณีทหารกองเกินหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่เข้ารับการตรวจเลือกหรือบุคคลใดกระทำการทุจริตเพื่อช่วยเหลือผู้หนึ่งผู้ใด ไม่ให้ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ให้นายอำเภอร่องทุกข์ กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีตามมูลฐานความผิด

๓๓. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกัน เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๓.๑๑ กระทรวงศึกษาธิการ

๓.๑๑.๑ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอร่องทุกข์ ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“โรงเรียน” หมายความว่า สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในระบบหรือโรงเรียนนอกระบบ ที่มีใช้เป็นสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

“โรงเรียนในระบบ” หมายความว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

“โรงเรียนนอกระบบ” หมายความว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา

“นักเรียน” หมายความว่า ผู้รับการศึกษาในโรงเรียน

“ผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน

“ผู้จัดการ” หมายความว่า ผู้จัดการของโรงเรียนในระบบ

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการของโรงเรียนในระบบ

“ผู้บริหาร” หมายความว่า ผู้บริหารของโรงเรียนนอกระบบ

“ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียน

“ผู้สอน” หมายความว่า ผู้ทำหน้าที่ด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียนนอกระบบ

“บุคลากรทางการศึกษา” หมายความว่า ผู้สนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในโรงเรียน

“ผู้อนุญาต” หมายความว่า เลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมอบหมาย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

“ตราสารจัดตั้ง” หมายความว่า ตราสารจัดตั้งนิติบุคคลของโรงเรียนในระบบ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง นั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๙๓ เมื่อความปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือมีผู้ร้องเรียนว่าโรงเรียนในระบบก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่ประชาชน มีพฤติการณ์อันเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงโดยเร็ว แล้วรายงานผลการตรวจสอบต่อผู้อนุญาตเพื่อพิจารณาสั่งการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มาตรา ๑๒๗ให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้ รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับแก่โรงเรียนนอกระบบโดยอนุโลม

(๑) มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๔๘ (๓) (๔) และ (๕)

(๒) มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๗๙ และมาตรา ๘๐ สำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

(๓) บทบัญญัติส่วนที่ ๖ ส่วนที่ ๗ ส่วนที่ ๘ ส่วนที่ ๙ และส่วนที่ ๑๑ ของหมวด ๒

มาตรา ๑๒๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในโรงเรียนในระหว่างเวลาทำการ และมีหนังสือเรียกผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ ส่งเอกสาร หรือวัตถุที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

การเข้าไปในโรงเรียนตามวรรคหนึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวแก่ผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง และให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๒๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่และกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๓๗ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังต่อไปนี้

๑๖. ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอหัวหน้ากิ่งอำเภอ

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงโดยเร็ว แล้วรายงานผลการตรวจสอบต่อผู้อนุญาตเพื่อพิจารณาสั่งการ กรณีความปรากฏว่าโรงเรียนในระบบรวมทั้งโรงเรียนนอกระบบก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน มีพฤติการณ์อันเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

๒. เข้าไปในโรงเรียนในระหว่างเวลาทำการ และมีหนังสือเรียกผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำส่งเอกสารหรือวัตถุที่เกี่ยวข้องได้

๓. เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

“เด็กเร่ร่อน” หมายความว่า เด็กที่ไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือมีแต่ไม่เลี้ยงดูหรือไม่สามารถเลี้ยงดูได้จนเป็นเหตุให้เด็กต้องเร่ร่อนไปในที่ต่างๆ หรือเด็กที่มีพฤติกรรมใช้ชีวิตเร่ร่อนจนน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพของตน

“เด็กกำพร้า” หมายความว่า เด็กที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิต เด็กที่ไม่ปรากฏบิดามารดาหรือไม่สามารถสืบหาบิดามารดาได้

“เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก” หมายความว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจนหรือบิดามารดาหย่าร้าง ทั้งร้าง ถูกคุมขัง หรือแยกกันอยู่และได้รับความลำบาก หรือเด็กที่ต้องรับภาระหน้าที่ในครอบครัวเกินวัยหรือกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

“เด็กพิการ” หมายความว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สมอรรถ สติปัญญาหรือจิตใจ ไม่ว่าความบกพร่องนั้นจะมีมาแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง

“เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด” หมายความว่า เด็กที่ประพฤติดนไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำความผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“นักศึกษา” หมายความว่า เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าอยู่ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน

“นักเรียน” หมายความว่า เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทั้งประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาหรือเทียบเท่าอยู่ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน

“บิดามารดา” หมายความว่า บิดามารดาของเด็กไม่ว่าจะสมรสกันหรือไม่

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดามารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยงผู้ปกครองสวัสดิภาพนายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย

“ครอบครัวอุปถัมภ์” หมายความว่า บุคคลที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูอย่างบุตร

“การเลี้ยงดูโดยมิชอบ” หมายความว่า การไม่ให้การอุปการะเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนหรือพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดในกฎกระทรวง จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

“ทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพหรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำความผิดทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำความผิดหรือประพฤตินิสัยซึ่งจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

“สืบเสาะและพินิจ” หมายความว่า การค้นหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลและนำมาวิเคราะห์วินิจฉัยตามหลักวิชาการทางสังคมสงเคราะห์แพทย์ จิตวิทยา กฎหมายและหลักวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและครอบครัวของบุคคลนั้น

“สถานรับเลี้ยงเด็ก” หมายความว่า สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กที่มีอายุไม่เกินหกปีบริบูรณ์และมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป ซึ่งเด็กไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน

“สถานแรกรับ” หมายความว่า สถานที่รับเด็กไว้อุปการะเป็นการชั่วคราวเพื่อสืบเสาะและพินิจเด็กและครอบครัว เพื่อกำหนดแนวทางในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็กแต่ละราย

“สถานสงเคราะห์” หมายความว่า สถานที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์ ซึ่งมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป

“สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ” หมายความว่า สถานที่ให้การศึกษา อบรม ฝึกอาชีพ เพื่อแก้ไขความประพฤติบำบัด รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจแก่เด็กที่ทั้งได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ

“สถานพัฒนาและฟื้นฟู” หมายความว่า สถานที่ โรงเรียน สถานบัน หรือศูนย์ที่จัดขึ้นเพื่อให้การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการศึกษาแนะแนว และการฝึกอบรมอาชีพแก่เด็กที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเป็นกรณีพิเศษ

"สถานพินิจ" หมายความว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

"กองทุน" หมายความว่า กองทุนคุ้มครองเด็ก

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"ผู้ว่าราชการจังหวัด" หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด

"ปลัดกระทรวง" หมายความว่า ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวง

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น

กฎกระทรวงหรือระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖๔ นักเรียนและนักศึกษาต้องประพฤติตนตามระเบียบของโรงเรียนหรือสถานศึกษาและตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๕ นักเรียนหรือนักศึกษาผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๔ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด และมีอำนาจนำตัวไปมอบแก่ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษาของนักเรียนหรือนักศึกษานั้น เพื่อดำเนินการสอบถามและอบรมสั่งสอนหรือลงโทษตามระเบียบ ในกรณีที่ไม่สามารถนำตัวไปมอบได้ จะแจ้งด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้

เมื่อได้อบรมสั่งสอนหรือลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษาแจ้งให้ผู้ปกครองว่ากล่าวตักเตือนหรือสั่งสอนเด็กอีกขึ้นหนึ่ง

การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาให้กระทำเท่าที่สมควรเพื่อการอบรมสั่งสอนตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๖๖ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามหมวดนี้มีอำนาจดำเนินการเพื่อส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ดังต่อไปนี้

(๑) สอบถามครู อาจารย์หรือหัวหน้าสถานศึกษา เกี่ยวกับความประพฤติการศึกษา นิสัยและสติปัญญาของนักเรียนหรือนักศึกษาที่ฝ่าฝืนมาตรา ๖๔

(๒) เรียกให้ผู้ปกครอง ครูอาจารย์หรือหัวหน้าสถานศึกษาที่นักเรียนหรือนักศึกษานั้นกำลังศึกษาอยู่มารับตัวนักเรียนหรือนักศึกษา เพื่อว่ากล่าวอบรมสั่งสอนต่อไป

(๓) ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในเรื่องการอบรมและสั่งสอนนักเรียนหรือนักศึกษา

(๔) เรียกผู้ปกครองมาว่ากล่าวตักเตือน หรือทำทัณฑ์บนว่าจะปกครองดูแลมิให้นักเรียนหรือนักศึกษาฝ่าฝืนมาตรา ๖๔ อีก

(๕) สอดส่องดูแลรวมทั้งรายงานต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลหรือแหล่งที่ชักจูงนักเรียนหรือนักศึกษาให้ประพฤติในทางมิชอบ

(๖) ประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา ครูผู้ปกครอง ตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามหมวดนี้

มาตรา ๖๗ ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนกฎหมายระเบียบเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียนหรือนักศึกษา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถาน สถาน ที่ หรือยานพาหนะใดๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการเพื่อทำการตรวจสอบการฝ่าฝืนดังกล่าวได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวก่อนและให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง

๑. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๘

ข้อ ๓ ให้ข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

- (๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด
- (๒) อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- (๓) รองผู้ว่าราชการจังหวัด
- (๔) รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- (๕) ปลัดจังหวัด
- (๖) ผู้ตรวจราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- (๗) ผู้อำนวยการสำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น
- (๘) นายอำเภอ
- (๙) ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนา กิจกรมเยาวชน
- (๑๐) ผู้อำนวยการส่วนวิชาการและมาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น
- (๑๑) ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

๒. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ตามหมวด ๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้อ ๔ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการเพื่อส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ดังต่อไปนี้

(๑) สอบถามครู อาจารย์ หรือหัวหน้าสถานศึกษา เกี่ยวกับความประพฤติ การศึกษา นิสัย และสติปัญญา ของนักเรียนหรือนักศึกษาที่ฝ่าฝืนกฎกระทรวงว่าด้วยความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา หรือระเบียบของโรงเรียนหรือสถานศึกษา

(๒) เรียกให้ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ หรือหัวหน้าสถานศึกษาที่นักเรียนหรือนักศึกษานั้นกำลังศึกษาอยู่มารับตัวนักเรียนหรือนักศึกษา เพื่อว่ากล่าวอบรม สั่งสอน ต่อไป

(๓) ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในเรื่องการอบรมและสั่งสอนนักเรียนหรือนักศึกษา

(๔) เรียกผู้ปกครองมาว่ากล่าวตักเตือนหรือทำทัณฑ์บนว่าจะปกครองดูแลมิให้นักเรียนหรือนักศึกษาฝ่าฝืนกฎกระทรวงว่าด้วยความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา หรือระเบียบของโรงเรียนหรือสถานศึกษาอีก

(๕) สอดส่อง ดูแล รวมทั้งรายงานต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลหรือแหล่งที่ชักจูงนักเรียนหรือนักศึกษาให้ประพฤติในทางมิชอบ

(๖) ประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น

ข้อ ๕ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พบเห็นนักเรียนหรือนักศึกษาประพฤตินอกระบบตามกฎกระทรวงว่าด้วยความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา หรือระเบียบของโรงเรียน หรือสถานศึกษา ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) แสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่

(๒) บันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนหรือนักศึกษา และพฤติการณ์การกระทำ ณ สถานที่ที่พบเห็นการกระทำนั้น

(๓) ชักถามข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำของนักเรียนหรือนักศึกษา โดยไม่บังคับข่มขู่ กลั่นแกล้ง หรือทำให้หวาดกลัว รวมทั้ง ให้การอบรมสั่งสอนอย่างสุภาพ และช่วยเหลือในเบื้องต้น โดยคำนึงถึงอายุ และสภาพจิตใจของนักเรียนหรือนักศึกษา

(๔) นำตัวไปส่งมอบแก่ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษาของนักเรียนหรือนักศึกษานั้น เพื่อดำเนินการสอบถามและอบรมสั่งสอนหรือลงโทษตามระเบียบ ในกรณีที่มีสามารถนำตัวไปมอบได้จะแจ้งตัวมาจากหรือเป็นหนังสือก็ได้

ข้อ ๖ ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่พบนักเรียนหรือนักศึกษามีพฤติกรรมเข้าข่ายกระทำความผิดอาญา และอาจก่อให้เกิดภัยอันตรายอย่างร้ายแรง หรือก่อเหตุทะเลาะวิวาทจนไม่อาจควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ ให้แจ้งเจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อบังคับเหตุ รวมทั้งประสานงานกับโรงเรียนหรือสถานศึกษา และส่วนราชการต้นสังกัดโดยเร็ว

ข้อ ๗ ในกรณีที่มีนักเรียนหรือนักศึกษาถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาและถูกจับกุม ควบคุมตัว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประสานให้สถานศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือเบื้องต้นโดยเร็ว

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. มีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด และมีอำนาจนำตัวนักเรียนหรือนักศึกษา ผู้ฝ่าฝืนตามมาตรา ๖๕ ไปมอบแก่ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อดำเนินการสอบสวน

๒. ดำเนินการเพื่อส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ดังนี้

๒.๑ สอบถามครู อาจารย์ หรือหัวหน้าสถานศึกษา เกี่ยวกับความประพฤติ การศึกษา นิสัย และสติปัญญา ของนักเรียนหรือนักศึกษาที่ฝ่าฝืนมาตรา ๖๔

๒.๒ เรียกให้ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ หรือหัวหน้าสถานศึกษา มารับตัวนักเรียนหรือนักศึกษา เพื่อว่ากล่าวอบรมสั่งสอนต่อไป

๒.๓ ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในเรื่องการอบรมและสั่งสอนนักเรียนหรือนักศึกษา

๒.๔ เรียกผู้ปกครองมาว่ากล่าวตักเตือน หรือทำทัณฑ์บนว่าจะปกครองดูแลมิให้นักเรียนหรือนักศึกษาฝ่าฝืนมาตรา ๖๔ อีก

๒.๕ สอดส่องดูแลรวมทั้งรายงานต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลหรือแหล่งที่ชักจูงนักเรียนหรือนักศึกษาให้ประพฤติในทางมิชอบ

๒.๖ ประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น

๒.๗ เข้าไปในสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการ เพื่อทำการตรวจสอบการฝ่าฝืน

๒.๘ หากพบนักเรียนหรือนักศึกษาประพฤติตนไม่เหมาะสม ให้บันทึกข้อมูลและพฤติกรรม การกระทำ ชักถามข้อเท็จจริง อบรมสั่งสอน นำตัวไปส่งมอบแก่ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อสอบสวน อบรมสั่งสอน หรือลงโทษตามระเบียบ

๒.๙ หากพบนักเรียนหรือนักศึกษามีพฤติกรรมเข้าข่ายกระทำความผิดอาญา และอาจก่อให้เกิดภัยอันตรายอย่างร้ายแรง หรือก่อเหตุทะเลาะวิวาทจนไม่อาจควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ ให้แจ้งเจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อบังคับเหตุ รวมทั้งประสานงานกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาและส่วนราชการต้นสังกัดโดยเร็ว

๒.๑๐ กรณีนักเรียนหรือนักศึกษาถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา และถูกจับกุม ควบคุมตัว ให้ประสานสถานศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือเบื้องต้นโดยเร็ว

(๓) พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๙ ให้มีคณะกรรมการลูกเสือจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดจังหวัด นายกเหล่ากาชาดจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายอำเภอ นายกเทศมนตรี นายกสมาคมการศึกษาเอกชนจังหวัด และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(๓) กรรมการประเภทผู้แทนจำนวนห้าคน ได้แก่ ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา ผู้แทนสถานศึกษา อาชีวศึกษา ผู้แทนค่ายลูกเสือจังหวัด ผู้แทนสมาคมหรือสโมสรลูกเสือ และผู้แทนจากลูกเสือชาวบ้านซึ่งเลือกกันเอง กลุ่มละหนึ่งคน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสิบคน ซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งโดยคำแนะนำของกรรมการลูกเสือจังหวัดตาม (๒) และ (๓) ในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๑ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกกรรมการตาม (๓) ให้เป็นไปตามข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

มาตรา ๓๐ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับกับวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการตามมาตรา ๒๙ (๓) และ (๔) โดยอนุโลม

มาตรา ๓๑ คณะกรรมการลูกเสือจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตจังหวัดดังต่อไปนี้

(๑) ควบคุมดูแลกิจการลูกเสือให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของทางราชการ และคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

(๒) ส่งเสริมและสนับสนุนความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของกิจการลูกเสือ

(๓) สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรทางการลูกเสือ

(๔) ควบคุมดูแลทรัพย์สินในกิจการของลูกเสือจังหวัด

(๕) พิจารณาคำขอการจัดตั้งค่ายลูกเสือตามมาตรา ๓๒

(๖) พิจารณารายงานประจำปีของสำนักงานลูกเสือจังหวัด

(๗) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี

(๘) ให้คำแนะนำผู้อำนวยการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาในการปฏิบัติงานลูกเสือ

(๙) จัดให้มีระเบียบและสถิติต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินการลูกเสือ

(๑๐) ออกระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับกิจการลูกเสือ เพื่อความเหมาะสมแก่การปกครองในจังหวัด ซึ่งจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของทางราชการและคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

(๑๑) จัดทำรายงานประจำปีและรายงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการลูกเสือในจังหวัดเสนอต่อคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

(๑๒) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่คณะกรรมการลูกเสือจังหวัดมอบหมาย

(๑๓) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติมอบหมาย

มาตรา ๓๒ การจัดตั้งค่ายลูกเสือในจังหวัดใดต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการลูกเสือจังหวัด และให้คณะกรรมการลูกเสือจังหวัดรายงานต่อคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติทราบ

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติกำหนด

สรุปประเด็นที่นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่

นายอำเภอเป็นกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการลูกเสือจังหวัด

.....

คณะที่ปรึกษา

๑. นายสุกิจ เจริญรัตนกุล
๒. นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร
๓. นายบุญส่ง เตชะมณีสถิตย์
๔. นายอภิชาติ เทียวพานิช
๕. นายสภาพร ศิริภักดิ์
๖. นายสมคิด ใจยิ้ม
๗. นายณลิน ตั้งประสิทธิ์
๘. นายฐานิศร์ น้อยเพ็ง

อธิบดีกรมการปกครอง

ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ อธิบดีรองอธิบดีกรมการปกครอง

รองอธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร

รองอธิบดีกรมการปกครอง

รองอธิบดีกรมการปกครอง

อดีตผู้อำนวยการสำนักงานการสอบสวนและนิติการ

อดีตผู้อำนวยการสำนักงานการสอบสวนและนิติการ

ผู้อำนวยการสำนักงานการสอบสวนและนิติการ

คณะผู้จัดทำ

นายอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

อดีตผู้อำนวยการส่วนงานนิติการ สำนักงานการสอบสวนและนิติการ

ผู้อำนวยการส่วนงานนิติการ สำนักงานการสอบสวนและนิติการ

อดีตหัวหน้ากลุ่มกฎหมายและระเบียบ ส่วนงานนิติการ

หัวหน้ากลุ่มคดี ๑ ส่วนงานนิติการ

หัวหน้ากลุ่มคดี ๒ ส่วนงานนิติการ

หัวหน้ากลุ่มกฎหมายและระเบียบ ส่วนงานนิติการ

นิติกรชำนาญการ ส่วนงานนิติการ

เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ ส่วนงานนิติการ

นิติกรชำนาญการ ส่วนรักษาความสงบเรียบร้อย ๒

นิติกรชำนาญการ ส่วนงานนิติการ

เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ ส่วนงานนิติการ

นิติกรชำนาญการ ส่วนงานนิติการ

นิติกรชำนาญการ สำนักงานการสอบสวนและนิติการ

เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ ส่วนงานนิติการ

นิติกรชำนาญการ ส่วนงานนิติการ

นิติกรปฏิบัติการ ส่วนงานนิติการ

นักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ ฝ่ายบริหารทั่วไป

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน ส่วนงานนิติการ

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน ส่วนงานนิติการ

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน ส่วนงานนิติการ

เจ้าหน้าที่ปกครองชำนาญงาน ส่วนงานนิติการ

พนักงานพิมพ์ดีดชั้น ๓ ส่วนงานนิติการ

๑. นายกิตติศักดิ์ ฤกษ์วิเศษ

๒. นายสุรพล สุวรรณานนท์

๓. นายมังกร เรืองกาญจน์

๔. นายวิสิทธิ์พัฒน์ อนันตรสุชาติ

๕. นายชัยรินทร์ นุกุลกิจ

๖. นายบรรศักดิ์ วาณิช

๗. นายพิสิทธิ์ ศรีวรรณันท์

๘. น.ส.เนติมา ไหมเทศ

๙. นายสมชัย เลิศประสิทธิ์พันธ์

๑๐. นายณัฐกร ศรีผ่องแผ้ว

๑๑. นายวีรรัตน์ อธิมิตร

๑๒. นางวนิดา ประจันนวล

๑๓. นายทัศนพล ประทีป ณ ถลาง

๑๔. นางสาวสิริฤกษ์ญา มะลิ

๑๕. น.ส.สุภารัตน์ จิตเกษม

๑๖. น.ส.นวลปรารถน์ จิตต์ธรรม

๑๗. น.ส.มนนัทธ เทียนสวัสดิ์

๑๘. นางณปภา ตันตินาการกุล

๑๙. จ.อ. วิเชียร สิริอาภัสสร

๒๐. นางจินดา แต่งไทย

๒๑. น.ส.สุชัญญา ศุภกาญจนการ

๒๒. นางวิสา เขียวน้อย

1

ส่วนงานนิติการ สำนักการสอบสวนและนิติการ
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย